

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

BUDDHIST INTERGRATION FOR PROMOTING POLITICAL LEADERSHIP
OF REPRESENTATIVES IN NAKHONSAWAN PROVINCE

นายธนวัฒน์ มีนิต

ดุขฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๘

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

นายธนวัฒน์ มินิล

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

คุณูปการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Buddhist Integration for Promoting Political Leadership
of Representatives in Nakhonsawan Province

Mr. Nontawat Meenil

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Political Science)

Graduate School
Mahachulalongkorntajavidyalaya University

C.E. 2025

(Copyright by Mahachulalongkorntajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุขฎีนิพนธ์ เรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด นครสวรรค์” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุขฎีนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์)

กรรมการ (รศ. ว่าที่ พ.ต. ดร.สวัสดี จิรัฐติกาล)

กรรมการ (รศ. ดร.สุรพล สุยะพรหม)

กรรมการ (รศ. ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์)

กรรมการ (ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง)

คณะกรรมการควบคุมดุขฎีนิพนธ์

รศ. ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์

ประธานกรรมการ

ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นายธนวัฒน์ มีนิต)

ชื่อคุณิพนธ์ : พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัย : นายธนวัฒน์ มีนิล

ปริญญา : ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

: รศ. ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์, ร.บ. (รัฐศาสตร์), ร.ม. (รัฐศาสตร์),
M.A. (Comparative Politics), Ph.D. (Comparative Politics)

: ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง, บธ.บ. (บริหารธุรกิจ), บธ.ม. (บริหารธุรกิจ),
ร.ม. (รัฐศาสตร์), ปร.ด. (รัฐศาสตร์)

วันที่สำเร็จการศึกษา: ๔ กันยายน ๒๕๖๘

บทคัดย่อ

คุณิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ และ ๓. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อยืนยันองค์ความรู้ และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ คน ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๕๖ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

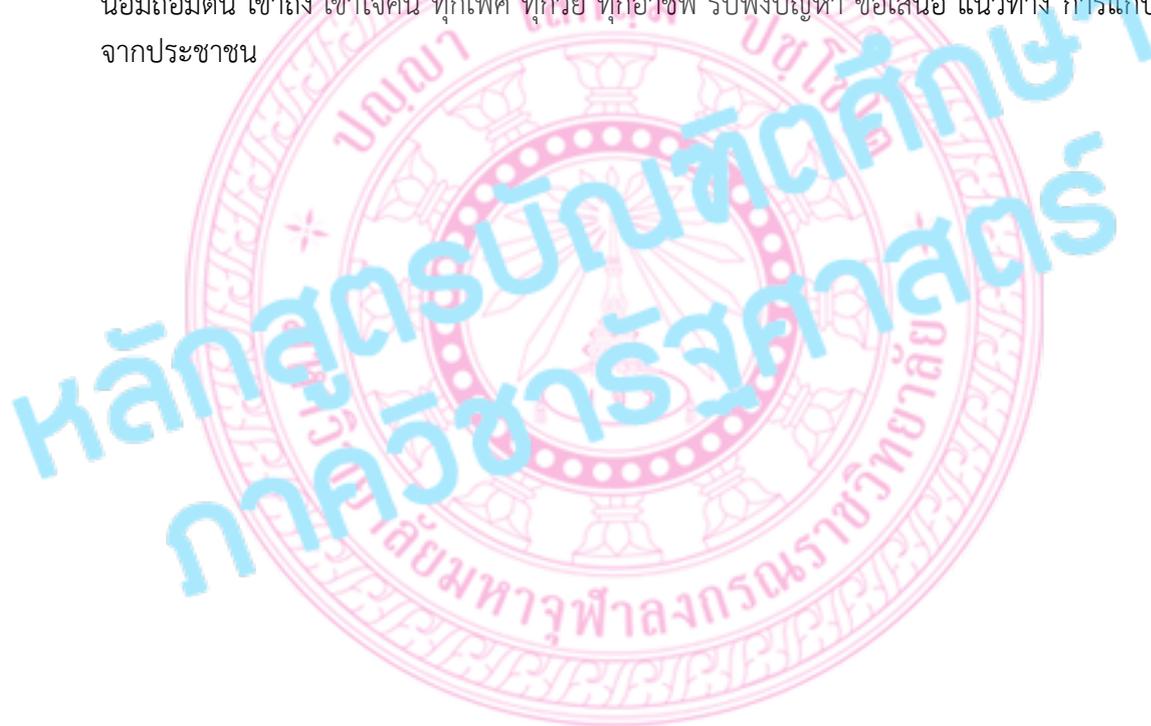
ผลการวิจัยพบว่า

๑.ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ๑)ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้นำมีความรู้ วิสัยทัศน์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ ลงพื้นที่เข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน ทำให้เกิดบารมีหรืออิทธิพลเกิดจาก การทำงาน ๒)ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผู้นำเข้าร่วมการประชุม เพื่อรับฟังปัญหาในพื้นที่ ด้วยลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงประชาชน ๓)ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำมีความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งช่วงวัย เพศ อาชีพ ฯลฯ ปรับตัวเข้ากับแต่ละกลุ่ม เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชน ๔)ด้านการสร้างแรงบันดาลใจผู้นำ สร้างแรงบันดาลใจ ผ่านการพูด การแสดงออกทางความรู้ วิสัยทัศน์ ทั้งในการประชุม การลงพื้นที่และการเข้าร่วมกิจกรรม

๒.ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์ คือ ๑)การกล่อมเกลางานการเมือง ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่ม

เพื่อน ด้านกลุ่มอาชีพ ด้านสื่อมวลชน และด้านองค์กรศาสนา มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ แสดงว่าการ กลุ่มเกลาทางการเมืองส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๘๐.๙๐ ๒)หลักทฤษฎีปาปนิกรรม ได้แก่ นิสสยสัมปันโน มนุษยสัมพันธ์ ดี จักขุมา มองการณ์ไกล วิจิโร รอบรู้งาน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๕ แสดงว่า หลักทฤษฎีปาปนิกรรม สามารถร่วมกันทำนายการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์นครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๕๗.๘๐

๓.พุทธรูปการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม ๑)ด้านจักขุมา มองการณ์ไกล ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ทักษะคติ ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ๒)ด้านวิจิโร รอบรู้งาน ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ แก้ไขปัญหาได้ ๓)ด้านนิสสยสัมปันโน มนุษยสัมพันธ์ดี ผู้นำเป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึง เข้าใจคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ รับฟังปัญหา ข้อเสนอ แนวทาง การแก้ปัญหา จากประชาชน

Dissertation Title : Buddhist Integration for Promoting Political Leadership of Representatives in Nakhonsawan Province

Researcher : Mr. Nontawat Meenil

Degree : Doctor of Philosophy (Political Science)

Dissertation Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Dr.Vacharin Chansilp, B.A. (Political Science),
M.A. (Political Science), M.A. (Comparative Politics),
Ph.D. (Comparative Politics)

: Asst. Prof. Dr.Sumalee Boonrueang, B.A. (Business Administration),
M.A. (Business Administration), M. Pol. Sc. (Political Science),
Ph.D. (Political Science)

Date of Graduation : September 4, 2025

Abstract

Objective of this dissertation were 1. To study the Buddhist intergration for promoting political leadership of representatives in Nakhonsawan Province 2. To study the factors affecting the Buddhist intergration for promoting political leadership of representatives in Nakhonsawan Province and 3. To present the Buddhist intergration for promoting political leadership of representatives in Nakhonsawan Province. Qualitative research uses in-depth interviews with 18 key informants or people to analyze the information by analyzing descriptive content and discussing specific groups to confirm knowledge and quantitative research. A sample of 400 people was collected using a questionnaire with a total confidence value of 0.956 Analysis of data by using frequency, word percentage, average word, standard deviation and stepwise regression analysis.

The research results found.

1. Buddhistintergration for promoting political leadership of representatives in Nakhonsawan Province found that 1) knowledgeable, visionary, courageous, and determined to go to the area to reach the people, creating prestige and influence from work 2) In terms of stimulating the use of wisdom, the leaders attended the

meeting to listen to the problems in the area in a humble manner. Access to the public 3) In terms of individual consideration, leaders understand the differences of each individual, age, gender, occupation, etc., adapt to each group to the lifestyle of the people. 4) In the area of inspiration, reviewers. Leaders, inspire, through speech, expression of knowledge, vision, both at meetings, field trips and participation in activities

2. The year that affects the Buddhist intergration for promoting political leadership of representatives in Nakhonsawan Province 1) Political persuasion is family, educational institution, friends, professional, media and religious organizations. There is a statistical significance level 0.01 This indicates that political instruction affects the political leadership of members of the House of Representatives in Nakhon Sawan Province by 80.90 percent. 2) Secondary principles are Nissayasampanno, human relationship good, Chakkuma, visionary, and method of knowing the work. There is statistically significant level 0.05 shows that the Dharma principles can jointly predict the promotion of political leadership of representatives in Nakhonsawan Province, by 57.80 percent

3. Buddhist intergration for promoting political leadership of representatives in Nakhonsawan Province according to the Dharma principles, 1) creative, knowledge-based, intellectual, knowledge-based, knowledge-based, knowledge-based, and ability to solve problems, 3) Good Human Relationship and Friendly Leadership. Humble and humble, accessible, understanding people of all ages, ages, occupations, listening to problems, suggestions, solutions from people.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	
กิตติกรรมประกาศ	
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๘
สารบัญแผนภาพ	๙
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	๙
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๒.๑ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม	๑๑
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบูรณาการ	๑๘
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	๒๒
๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมือง	๓๓
๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๔๒
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๔
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๙
๓.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๖๐
๓.๑.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๖๐
๓.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๐
๓.๑.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๑
๓.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๒
๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ	๖๓
๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๓
๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๗
๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๘
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	๗๐
๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	๘๓
๔.๓ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	๑๓๗
๔.๔ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๑๔๘
๔.๕ องค์ความรู้	๑๕๑
๔.๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๕๑
๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๕๖
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๘๖
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๙๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๐๐
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๒๐๐
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๒๐๐
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๒๐๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในดัชนีฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙

การอ้างอิงพระไตรปิฎก ได้ระบุ เล่ม/ชื่อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)

๒. คำอธิบายภาษาอังกฤษ

บัญชีคำย่อที่สำคัญเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ

คำย่อ	คำเต็ม	ความหมาย	หมายเหตุ
Ibid.	ibidem	เรื่องเดียวกันต่างหน้ากัน	
No (s)	Number (s)	ฉบับที่	
p.	page	หน้า	พหุพจน์ใช้ pp
Vol.	volume	เล่มที่	พหุพจน์ใช้ vols.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

ประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบ การใช้อำนาจอธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีการกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่น ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้โดยสุจริตเที่ยงธรรม^๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นกลไกสำคัญ ในระบอบประชาธิปไตยเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งให้มาเป็นผู้แทนปวงชนในการใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและ ประเทศชาติโดยส่วนรวม คุณธรรมจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อประโยชน์ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ประชาชน และความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศชาติ โดยจากผลการวิจัยพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีทั้งดีและไม่ดีปะปนกันอยู่ ยังไม่สามารถระบุให้ชัดเจนว่าคนใดมีคุณธรรมหรือไม่มีคุณธรรมเพราะความคาดหวังและความต้องการของประชาชนมีส่วนผลักดันให้พฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนทั่วไปจำเป็นต้องพัฒนาตนเองทางด้านจริยธรรมจิตสำนึกและความรับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะพลเมืองที่ดี^๒

ประเทศไทยประสบปัญหาความอ่อนแอของสถาบันประชาธิปไตย สถาบันสภาผู้แทนราษฎรยังอ่อนแอ เพราะสมาชิกสภาผู้แทนของไทย จำนวนไม่น้อยยังด้อยคุณภาพและขาดอุดมการณ์ประชาธิปไตย จึงทำให้สถาบันนี้ไม่เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อสถาบันนี้ถูกยุบเลิกโดยการปฏิวัติรัฐประหาร ประชาชนไทยส่วนใหญ่ก็มีได้แสดงปฏิกิริยา

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๗.

^๒ เขาวนระ ไตรมาส, “รัฐธรรมนูญกับการออกแบบการเมืองใหม่” ในศาลรัฐธรรมนูญไทย สถานการณ์ การปฏิรูปการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี. เพรส จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๓๙๓-๔๑๖.

ต่อต้านการล้มเลิกสถาบันสภาผู้แทนแต่อย่างใด ทั้งๆที่สถาบันสภาผู้แทนนั้น เป็นตัวแทนผลประโยชน์ และปากเสียงของประชาชน^๓

ภาวะผู้นำทางการเมือง เป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญสำหรับการแก้ไขปัญหาการด้อยคุณภาพและการขาดอุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยจะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคคล การพัฒนาทีมงาน การพัฒนาพรรคการเมือง การพัฒนาสถาบันสภาผู้แทนราษฎร รวมไปถึงการพัฒนาประเทศ เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้แทน เป็นตัวแทน เป็นปากเป็นเสียงของประชาชน ในการนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในแต่ละพื้นที่ไปแก้ไข ในการนำจุดเด่นของชุมชนในแต่ละพื้นที่ไปพัฒนา เสมือนประชาชนมอบอำนาจให้ ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องมีและพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองในฐานะ “ผู้แทน” ของประชาชน ผู้นำทางการเมืองหรือนักการเมือง ที่ไม่ให้ความสำคัญในหลักธรรมของประเทศไทย มีพฤติกรรมแสวงหาช่องทางเอื้อผลประโยชน์สนองต่อกลุ่มนายทุนผู้อุปถัมภ์นักการเมือง กลุ่มการเมืองในพรรค นายทุนพรรค ซึ่งนักการเมืองเกรงใจเนื่องจากต้องใช้เงินจำนวนมาก ในการหาเสียงสนับสนุนการเลือกตั้งแต่ละครั้ง การทำกิจกรรมทางการเมืองจึงต้องเอื้อผลประโยชน์แก่กันและกัน ภาวะผู้นำทางการเมืองจึงขาดความสง่างามในการตัดสินใจเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน ขาดอุดมการณ์หรือจุดยืนทางการเมือง ส่งผลให้นักการเมืองขาดภาวะผู้นำทางการเมืองเนื่องจากมุ่งแสวงหาประโยชน์โดยเฉพาะการเลือกที่จะเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสมจากหลายพรรค ซึ่งนโยบายของแต่ละพรรคให้ไว้กับประชาชนตอนหาเสียงเลือกตั้งมีนโยบายที่แตกต่างกัน จึงมีคำถามที่นักการเมืองชอบอ้างนั้นคือ สถานการณ์เปลี่ยนแปลง เวลาเปลี่ยน บริบทเปลี่ยน เหตุผลเช่นนี้ ทำให้เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไม่ได้ให้ความสำคัญต่อหลักธรรมเท่าที่ควร โดยเฉพาะ หลักธรรมาธิปไตย เมื่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขาดหลักธรรมหรือความเป็นธรรม ความขัดแย้งในสังคมไทยก็ตามมา การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มผู้ครองอำนาจรัฐ หรือการเลือกที่จะเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสมจากหลายพรรคในขณะนั้น ขาดอุดมการณ์หรือจุดยืนทางการเมือง^๔

การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ต้องพัฒนาโครงสร้างทางการเมือง การปกครองให้เป็นประชาธิปไตย พัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และจะต้องกำหนดโครงสร้างทางการเมือง การปกครองให้เป็นไปตามปรัชญาและหลักการประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน รวมทั้งต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ทั้งแบบแผนทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์กรการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการ

^๓ กระมล ทองธรรมชาติ ปัญหากการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน (วารสารสังคมศาสตร์ Journal of Social Sciences: Vol. 28), หน้า ๕๔-๕๕.

^๔ ทิววรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยาและคณะ, ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

หล่อหลอม ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม การพัฒนาทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย จะส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ระบบการเมืองต้องเปิดโอกาสให้ ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติระบบการเมืองดังกล่าวจึงจะถือว่าเป็น "ระบอบประชาธิปไตย" ที่แท้จริง^๕

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเสมือนเป็นฟันเฟืองหนึ่ง ในการขับเคลื่อนการพัฒนา ทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคมไทย ทั้งการแก้ปัญหาความยากจน โครงสร้างพื้นฐาน สวัสดิการพื้นฐาน รวมถึงการศึกษาของเยาวชนไทย ผ่านทางกลไกการปกครองที่ เรียกว่า รัฐสภา ที่เป็นเสมือนศูนย์รวมการประชุมของประชาชนทั้งประเทศ ผ่านทาง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีหน้าที่และอำนาจด้านนิติบัญญัติที่มีความสำคัญใน การออกกฎหมาย ทั้งยังมีอำนาจควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน ด้านบริหาร จึงเห็นได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นบุคคล ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ให้มีความเจริญ ได้ในทุกๆด้าน การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองและศีลธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกจากเป็นผู้แทนของประชาชนแล้ว ยังมีความสำคัญในการออกกฎหมายด้านนิติบัญญัติด้วย การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง จึงควรส่งเสริมพัฒนาทั้งด้านศีลธรรม ความรู้กฎหมาย การเข้าใจปัญหาสามารถเชื่อมโยงบริหารวาระระบบ ในการแก้ไขปัญหาได้และตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาด รวมถึงคำพูดการกระทำที่เป็นกันเองกับประชาชน เพื่อรับฟังเสียงของประชาชน และนำไปแก้ไขปัญหามาผ่านกลไกรัฐสภา เพื่อออกกฎหมาย แก้ไขปัญหานั้นได้

หลักธรรมทฤษฎีปณิธิธรรม ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้นำและทำงานแล้วประสบความสำเร็จ ทั้งส่วนตน และส่วนรวม ต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) จักขุมา คือ ต้องมีวิสัยทัศน์ มินัยน์ตาดี หมายถึง มีสายตาทียาวไกลมองการณ์ไกล ถึงสิ่งที่จะทำ ว่าสิ่งที่ทำนี้มีผลเป็นอย่างไรในอนาคต มีความเป็นไปได้แค่ไหนมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งใดบ้าง มีผลดี ผลไม่ดีกับสังคมสิ่งแวดล้อมประเทศชาติ อย่างไร จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร ถ้าดีอยู่แล้ว จะทำอย่างไรให้ดียิ่งขึ้น และนำสิ่งที่ดี ที่ได้จากการทำ ธุรกิจมาช่วยเหลือจุนเจือสังคม คนรอบข้าง ประเทศชาติ ในสัดส่วนที่พอเหมาะพอควรหรือเรียกอีก อย่างหนึ่งว่า ต้องเป็นคนเก่งคิด คือคิดถูก คิดดี มีตาดี มีวิสัยทัศน์ ไม่ว่าจะมาจากประสบการณ์ ความรู้หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อที่จะได้มองสถานการณ์ให้ออกและครอบคลุมทั้งภายใน

^๕ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย (กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๗), หน้า ๗-๘.

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
๓. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

วิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย การกล่อมเกลางานการเมือง^๗ ได้แก่

- (๑) ด้านครอบครัว
- (๒) ด้านสถาบันการศึกษา
- (๓) ด้านกลุ่มเพื่อน
- (๔) ด้านกลุ่มอาชีพ
- (๕) ด้านสื่อมวลชน
- (๖) ด้านองค์กรศาสนา

หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม^๘ ได้แก่

- (๑) จักขุมา มองการณ์ไกล
- (๒) วิธูโร รอบรู้งาน
- (๓) นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี

^๗ Almond Gabriel A. and Powell, G, Bingham Jr, *Comparative Politics: A Development Approach*, (Boston: Little, brown & Co,1980), p. 197.

^๘ อด.ตึก(ไทย).๒๐/๔๕๙/๑๔๖.

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์^๙ ประกอบด้วย

- (๑) การมีบาร์มีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
- (๒) การกระตุ้นการใช้ปัญญา
- (๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
- (๔) การสร้างแรงบันดาลใจ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) **ขอบเขตด้านประชากร (Population)** ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มี อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งหมด ๘๓๘,๘๙๖ คน^{๑๐}

๒) **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๑๘ รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๓ รูป

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มผู้บริหารหรือนักการเมือง จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๕ กลุ่มประชาชน ๓ จำนวน

๓) **การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)** การระดมความคิดเห็นและการอภิปรายในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา เป็นวิธีการเสริมในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนาควรมีพื้นฐานประสบการณ์ที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน จำนวน ๙ รูปหรือคน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในจังหวัดนครสวรรค์ มีเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๖ เขตเลือกตั้ง ดังนี้

เขตที่ ๑ ได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์

เขตที่ ๒ ได้แก่ อำเภอโกรกพระ อำเภอพยุหะคีรี และอำเภอเมืองนครสวรรค์

เขตที่ ๓ ได้แก่ อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอชุมแสง และอำเภอบรรพตพิสัย

^๙ Bass, Bernard M., *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership*, pp.218-220.

^{๑๐} สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, *ข้อมูลสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖*, (กรุงเทพมหานคร : หจก.สหายบล็อกและการพิมพ์, ๒๕๖๖), หน้า ๙๒-๙๓.

เขตที่ ๔ ได้แก่ อำเภอหนองบัว อำเภอท่าตะโก และอำเภอไพศาลี

เขตที่ ๕ ได้แก่ อำเภอดาคลี อำเภอดากฟ้า และอำเภอไพศาลี

เขตที่ ๖ ได้แก่ อำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปิน และอำเภอชุมตาบง

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ รวมเป็นระยะเวลา ๑๘ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ การกล่อมเกลாதงการเมือง ประกอบด้วย ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มอาชีพ ด้านสื่อมวลชน ด้านองค์กรศาสนา อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๕.๒ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ประกอบด้วย จักขุมา มอการณเฎล วิฐโร รอปฐึงาน นิสสยสัมปันโน มนุษยสัมพันธตี อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ พุทธบูรณาการ หมายถึง การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มารวมเข้าองค์รวมเดียวกันให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ในที่นี้ได้แก่หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม

๑.๖.๒ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม หมายถึง หลักธรรมว่าด้วยคุณสมบัติของผู้นำ มี ๓ ประการ คือ ๑. จักขุมา มอการณเฎล ๒. วิฐโร รอปฐึงาน ๓. นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธตี

๑) จักขุมา มอการณเฎล หมายถึง เป็นผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์

๒) วิฐโร รอปฐึงาน หมายถึง จัดการธุระได้อย่างเชี่ยวชาญ เป็นผู้นำต้องรู้งานของตนเองและทีมงาน และสามารถบริหารจัดการงานนั้นได้

๓) นิสสยสัมปันโน มนุษยสัมพันธตี หมายถึง เป็นที่พึ่งให้คนอื่นได้ พึ่งพาอาศัยคนอื่นได้ เป็นผู้นำต้องรู้จักคนมีพรรคพวกมีเครือข่ายในการทำงาน

๑.๖.๓ ภาวะผู้นำทางการเมือง หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นผู้นำที่สามารถจูงใจ ให้ผู้ตามปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจมุ่งมั่นทุ่มเทกับงาน พัฒนาศักยภาพความสามารถของคนกับงานให้สูงขึ้นกว่าที่คาดหวัง เข้าใจภารกิจวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน จนสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมาย

๑) การมีบาร์มีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ความสามารถพิเศษที่สามารถดึงดูดผู้ตามให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ยอมรับ ไว้วางใจในความสามารถของผู้นำและยินดีที่จะทุ่มเทในการทำงาน

๒) การกระตุ้นการใช้ปัญญา หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์แก้ไขปัญหาว่างริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เห็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล หมายถึง การเข้าใจถึงความแตกต่างของบุคคล ว่ามีความต้องการ ความสามารถ อุปนิสัยที่แตกต่างกัน จึงต้องวิเคราะห์ความต้องการความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมการให้พัฒนาตนเอง

๔) การสร้างแรงบันดาลใจ หมายถึง การกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจภายในให้ทำงานด้วยใจรัก ด้วยความรู้สึกที่เห็นคุณค่าของงาน เห็นประโยชน์ของงานเป็นหลัก ทำให้เกิดมาตรฐานในการทำงานสูงขึ้น

๑.๖.๔ การกล่อมเกลาทิศทางการเมือง หมายถึง กระบวนการในการถ่ายทอดส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมือง เช่น ความรู้ ความคิด ทักษะ ค่านิยมต่างๆ จากรุ่นสู่รุ่น เกิดเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ๆ ขึ้น แบ่งสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทิศทางการเมือง ๖ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านครอบครัว หมายถึง แหล่งเรียนรู้จากบุคคลในบ้าน ส่งผลต่อ ความรู้ ทักษะ ค่านิยม ความเชื่อ ค่านิยม จากเด็กจนโตโดยบุคคลในบ้าน เช่น พ่อ แม่ ญาติ พี่ น้อง เป็นต้น

๒) ด้านสถาบันการศึกษา หมายถึง แหล่งเรียนรู้จากโรงเรียน มหาวิทยาลัย ส่งผลต่อความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น

๓) ด้านกลุ่มเพื่อน หมายถึง บุคคลที่มีอายุและมีฐานะทางสังคมใกล้เคียงกัน มีผลต่อความสัมพันธ์การเรียนรู้ทางสังคม และการปรับตัวเข้าสู่สังคม

๔) ด้านกลุ่มอาชีพ หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะงานคล้ายกัน เช่น เกษตรกร ข้าราชการ ครู อาจารย์ พ่อค้า นักธุรกิจ เป็นต้น ส่งผลในการอยู่ร่วมกัน และกลุ่มผลประโยชน์ในกลุ่มอาชีพนั้นๆ

๕) ด้านสื่อมวลชน หมายถึง สื่อต่างๆที่นำเสนอข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ สื่อออนไลน์ เป็นต้น

๖) ด้านองค์กรศาสนา หมายถึง ศาสนาต่างๆที่ส่งผลต่อความเชื่อ ความคิด จิตวิญญาณของบุคคล เกี่ยวข้องกับหน้าที่ การลงมือกระทำทางสังคม เป็นต้น

๑.๖.๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นผู้แทนประชาชน ในจังหวัด นครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วย จำนวน ๖ เขตเลือกตั้ง

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๒ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๓ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๔ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองในประเทศไทย

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๓) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ หลักทฤษฎีปาปนิกรรม
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบูรณาการ
- ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมือง
- ๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง
- ๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม

การเป็นผู้นำนั้น ตามหลักของทฤษฎีปาปนิกรธรรม ผู้นำต้องมีคุณสมบัติประกอบด้วย วิชาวิสัยทัศน์ มีปัญญา มองสถานการณ์ในการวางแผนงาน แก้ไขปัญหาได้ มีความชำนาญในเรื่องงานของตน งานของส่วนรวม รับผิดชอบได้ดี และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถประสานบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆในการทำงานร่วมกันได้ดี ทั้งหมดนี้ จะสามารถสร้างศรัทธาแก่ทีมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ทำให้พาทีมงาน องค์กร หรือประเทศชาติ ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สำหรับคุณสมบัติของผู้นำนั้น หากพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในทฤษฎีปาปนิกรสูตร ซึ่งในพระสูตรนี้ได้ กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ไว้ดังนี้

(๑) จักขุมา คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองสภาพเหตุการณ์ รูปการณ์ สถานการณ์ออก และจะวางแผนเตรียมรุกหรือรับได้อย่างไร

(๒) วิรุโระ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในงานส่วนตนงานส่วนรวม รู้จักหลักการ และวิธีการ ไม่บกพร่องในหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย

(๓) นิสสยสัมปันโน คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ประสานงาน ประสานใจ ประสานประโยชน์ และได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น^๑

หลักปาปนิกรธรรม ๓ หรือ องค์คุณแห่งพ่อค้าหรือผู้นำนั้น เพื่อความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ไพบุลย์แห่งโลก ทรัพย์ และถือเป็นคุณลักษณะของผู้เป็นผู้นำที่ดี ปาปนิกรธรรมมีปรากฏใน ทฤษฎีปาปนิกรสูตรซึ่งมี ข้อความในพระสูตรว่า^๒

ภิกษุทั้งหลาย พ่อค้าประกอบด้วยองค์ ๓ ประการ ไม่นานนักก็ถึงความยิ่งใหญ่ไพบุลย์ในโภคทรัพย์ องค์ ๓ ประการ อะไรบ้าง คือ พ่อค้าในโลกนี้

๑. มีตาดี (จักขุมา)
๒. มีธุรกิจดี (วิรุโระ)
๓. เพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัย (นิสสยสัมปันโน)

พ่อค้าชื่อว่ามีตาดี เป็นอย่างไร คือ พ่อค้าในโลกนี้รู้จักสินค้าว่า “สินค้านี้ ชื้อมาเท่านั้นขายไปอย่างนี้ จักมีมูลค่าประมาณเท่านั้น มีกำไรเท่านั้น” พ่อค้าชื่อว่ามีตาดี เป็นอย่างนี้แล พ่อค้าชื่อว่ามีธุรกิจดี เป็นอย่างไร คือ พ่อค้าเป็นคนฉลาดซื้อและขายสินค้าได้ พ่อค้าชื่อว่า มีธุรกิจดี เป็นอย่างนี้แล พ่อค้าชื่อว่าเพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัย เป็นอย่างไร คือ คหบดีหรือบุตรคหบดีผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคทรัพย์มาก ย่อมรู้จักพ่อค้าในโลกนี้เป็นอย่างนี้ว่า “พ่อค้าผู้นี้แลมีตาดี มีธุรกิจดี

^๑ อัง.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๑๕๗/๒๐๓.

^๒ อัง.ติก.(ไทย) ๒๐/๒๐/๑๖๓ - ๑๖๔.

และสามารถที่จะเลี้ยงดูบุตรภรรยาได้ทั้งใช้คืนให้แก่พวกเราได้ตามกำหนดเวลา” คหบดีหรือบุตรคหบดี เหล่านั้นย่อมเชื่อเชิญพ้อคำนั้นด้วยโศกทรัพย์ว่า “นับแต่นี้ไป ท่านจงนำโศกทรัพย์ไปเลี้ยงดูบุตร ภรรยา และใช้คืนให้เราตามกำหนดเวลา” พ้อคำชื่อว่าเพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัยเป็นอย่างนี้ แล พ้อคำประกอบด้วยองค์ ๓ ประการนี้แล ไม่นานนักก็ถึงความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ไพบุลย์ในโศกทรัพย์ ฉันทิ ภิษุประกอบด้วยธรรม ๓ ประการ ก็ฉันทินั้นเหมือนกันแล ไม่นานนักก็บรรลุความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ไพบุลย์ในกุศลธรรม ธรรม ๓ ประการ อะไรบ้าง คือ ภิษุในธรรมวินัยนี้ ๑. มีตาดี ๒. มีฐานะดี ๓. เพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัย

ภิษุชื่อว่ามีตาดี เป็นอย่างไร คือ ภิษุในธรรมวินัยนี้รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า “นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา” ภิษุชื่อว่ามีตาดี เป็นอย่างนี้แล

ภิษุชื่อว่ามีฐานะดี เป็นอย่างไร คือ ภิษุในธรรมวินัยนี้ปรารถนาความเพียรเพื่อละอกุศลธรรม เพื่อให้กุศลธรรมเกิดมีความเข้มแข็ง มีความบากบั่นมั่นคง ไม่ทอดธุระในกุศลธรรมทั้งหลาย ภิษุชื่อว่ามีฐานะดี เป็นอย่างนี้แล

ภิษุชื่อว่าเพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัย เป็นอย่างไร คือ ภิษุในธรรมวินัยนี้เข้าไปหา ภิษุผู้เป็นพหูสูต ผู้เรียนจบคัมภีร์ ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ตามเวลาสมควร สอบสวนไต่ถาม ว่า “พุทธพจน์นี้เป็นอย่างไร เนื้อความแห่งพุทธพจน์นี้เป็นอย่างไร” ท่านผู้คงแก่เรียนเหล่านั้นย่อม เปิดเผยธรรมที่ยังไม่ได้เปิดเผย ทำให้ง่ายซึ่งธรรมที่ยังไม่ได้ทำให้ง่าย และบรรเทาความสงสัยในธรรมที่ น่าสงสัยหลายอย่าง ภิษุชื่อว่าเพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัย เป็นอย่างนี้แล

ภิษุประกอบด้วยธรรม ๓ ประการนี้แล ไม่นานนักก็บรรลุความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ไพบุลย์ในกุศลธรรม พระพุทธเจ้าสอนไว้ในพระไตรปิฎกเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำดังที่ปรากฏอยู่ในทุติยปาณิกสูตร ^๓

ทุติยปาณิกสูตร ว่าคุณสมบัติของผู้นำ และทำงานแล้วประสบความสำเร็จทั้งส่วนตนและส่วนรวม ต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการ ดังนี้

๑) จักขุมา คือ ต้องมีวิสัยทัศน์ มีนัยน์ตาดี หมายถึง มีสายตาวินิจฉัยไกลถึงสิ่งที่จะทำ ว่าสิ่งที่ทำนี้มีผลเป็นอย่างไรในอนาคต มีความเป็นไปได้แค่ไหนมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งใดบ้าง มีผลดี ผลไม่ดีกับสังคมสิ่งแวดล้อมประเทศชาติอย่างไร จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร ถ้าดีอยู่แล้ว จะทำอย่างไรให้ดียิ่งขึ้น และนำสิ่งที่ดี ที่ได้จากการทำธุรกิจมาช่วยเหลือจุนเจือสังคมคนรอบข้าง ประเทศชาติ ในสัดส่วนที่พอเหมาะพอควรหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ต้องเป็นคนเก่งคิด คือคิดถูก คิดดี มีตาดี มีวิสัยทัศน์ ไม่ว่าจะมาจากประสบการณ์ ความรู้หรือการแลกเปลี่ยน

^๓ อัง.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๑๕๗/๒๐๓.

ความคิดเห็น เพื่อที่จะได้มองสถานการณ์ให้ออกและครอบคลุมทั้งภายใน และภายนอก เรียกว่า เป็นตาที่มองไปในอนาคต

๒) วิธูโร คือ ต้องเป็นนักจัดการที่ดี และมีความเชี่ยวชาญในงานที่ต้องรู้เรื่อง งานที่ทำ เป็นอย่างดี ทั้งด้านสิ่งการด้านควบคุม รายละเอียดของการปฏิบัติ ซึ่งแม้ว่าจะไม่ได้ปฏิบัติเองก็ตาม และที่สำคัญต้องเป็นคนที่มีธรรมาภิบาลในหัวใจ นั่นคือยึดถือระบบและความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต ต่อหน้าที่ และต้องมีทักษะ ความสามารถ และรอบรู้ในงานที่ทำ

๓) นิสสยสัมปันโน คือ ต้องเป็นคนที่มีอุปนิสัยดี มีกัลยาณมิตรมากมาย มีเพื่อนที่ดีมี นายตึง ลูกน้องดี ผู้คนเชื่อถือ ให้เกียรติ การเป็นผู้นำที่ดี ต้องเก่งได้ครบเครื่องเรื่องคน ต้องมี มนุษย์สัมพันธ์ดี มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน หรือการเชื่อมต่อกับผู้คนองค์กร ^๔

หุติยปาปณิกสูตร หรือปาปณิกธรรม ๓ ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ว่า (ปาปณิกังคะ หลักพ่อค้า, องค์กรคุณของพ่อค้า - Qualities of a successful shopkeeper or businessman) ประกอบด้วย

๑) จักขุมา ตาดี รู้จักสินค้า ดูของเป็น สามารถคำนวณราคากะทุนแก่งกำไรแม่นยำ

๒) วิธูโร จัดเจนธุรกิจ รู้แหล่งซื้อแหล่งขาย รู้ความเคลื่อนไหวความต้องการของตลาด สามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย รู้ใจและรู้จักเอาใจลูกค้า

๓) นิสสยสัมปันโน พร้อมด้วยแหล่งทุนเป็นที่อาศัย เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในหมู่แหล่งทุน ใหญ่ๆ หาเงินมาลงทุนหรือดำเนินกิจการโดยง่าย ^๕

นอกจากนี้ นักวิชาการได้ให้ความหมายของหลักหุติยปาปณิกธรรมสำหรับผู้บริหาร ไว้ดังนี้

๑) จักขุมา หมายถึง วิสัยทัศน์

๒) วิธูโร หมายถึง จัดการดี

๓) นิสสยสัมปันโน หมายถึง มีมนุษยสัมพันธ์ ^๖

ในทัศนะของพระพุทธศาสนา ผู้จะทำหน้าที่ผู้นำต้องได้รับการพัฒนาทั้งกาย วาจา และใจ จนมีความสามารถยอมรับหลักการ และปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้นำได้ด้วยตนเองก่อนดังพุทธพจน์ ว่าเมื่อฝูงโควางข้ามน้ำไป ถ้าโคจ่าฝูงไปคดเคี้ยว โคทั้งฝูงก็ไปคดเคี้ยวตามกันในเมื่อโคจ่าฝูง ไปคดเคี้ยว ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ถ้าผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติไม่เป็นธรรม ตามไปด้วย หากพระราชาไม่ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อฝูงโค ข้ามน้ำไป ถ้าโคจ่าฝูงไปตรงโคทั้งฝูงก็ไปตรงตามกันในเมื่อโคจ่าฝูงไปตรงในหมู่ มนุษย์ก็เหมือนกัน

^๔ อัง.ติก (ไทย).๒๐/๔๕๙/๑๔๖

^๕ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต),พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม) , (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ บริษัทสหธรรมมิก จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๙๖ – ๙๘.

^๖ เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง, “ปาปณิกธรรม ๓ (หุติยปาปณิกสูตร)”, เอกสารประกอบการสอนรายวิชา รัฐประศาสนศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

ผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติชอบธรรมประชาชนชาวเมือง นั้นก็จะประพฤติชอบธรรมตามไปด้วย หากพระราชชาติตั้งอยู่ในธรรมชาวเมืองนั้นก็สุข^๗

สรุปได้ว่า การเป็นผู้นำที่ดีนั้น ผู้นำต้องมีคุณสมบัติลักษณะ เหมือนพ่อค้า ผู้บริหาร นักธุรกิจ กล่าวคือ ต้องประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ จัดการดี และมีเครือข่าย ตามหลักของ ทฤษฎีปาปนิกรธรรม ดังนี้ ๑) จักขุมา คือ มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล รู้ว่าเรื่องนั้น เรื่องนี้มีประโยชน์ อย่างไร มองเห็นสถานการณ์และอนาคตได้ ๒) วิรุโร คือ ต้องเป็นนักจัดการที่ดี มีความเชี่ยวชาญ ในงานที่ทำเป็นอย่างดี ทั้งนี้ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตด้วย ๓) นิสสยสัมปันโน คือ ต้องเป็นคนที่มี อุปนิสัยดี มีเพื่อนและเครือข่ายที่ดี สามารถช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน การเชื่อมต่อผู้คน ทั้งในและนอกองค์กรได้เป็นอย่างดี โดยจะพบว่าหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรมนั้น เรียบง่าย แต่แฝงด้วยแนวคิด ที่สามารถ นำไปปรับใช้ได้หลายบุคคล หลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นส่วน ของ ผู้นำก็ดี นักการเมืองก็ดี พ่อค้า นักบริหาร นักธุรกิจ หรือแม้แต่ประชาชนทั่วไปก็ดี ซึ่งหากนำ หลักธรรมดังกล่าวมาใช้เป็นพื้นฐานในการทำงานแล้ว เชื่อว่าผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมือง นักบริหาร พ่อค้ายั้น จะทำให้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการทำงาน และการบรรลุเป้าหมาย ที่ตั้งไว้เป็นอย่างดี

^๗ อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๗๐/๑๑๕-๑๑๖. ๙๖ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๐๓/๔๐. ๘๗อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๔๕๘/ ๑๔๖.

ตารางที่ ๒.๑ หลักทศตียปาปนิกรธรรม

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
<p>อง.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๑๕๗/๒๐๓</p>	<p>คุณสมบัติของผู้ผู้นำนั้น หากพิจารณาจากหลักทศตียปาปนิกรสูตร ซึ่งในพระสูตรนี้ได้ กล่าวถึงคุณสมบัติ ไว้ดังนี้</p> <p>(๑) จักขุมา คือ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองสภาพเหตุการณ์ รูปการณ์ สถานการณ์ออก และจะวางแผนเตรียมรับหรือรุกได้อย่างไร</p> <p>(๒) วิรุโร คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในงานส่วนตน งานส่วนรวม รู้จักหลักการและวิธีการ ไม่บกพร่องในหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบ</p> <p>(๓) นิสสยสัมปันโน คือ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ประสานงาน ประสานใจ ประสานประโยชน์ และได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น</p>
<p>อง.ติก.(ไทย) ๒๐/๒๐/๑๖๓ - ๑๖๕</p>	<p>หลักปาปนิกรธรรม ๓ หรือ องค์คุณแห่งพ่อค้าหรือผู้นำนั้น เพื่อความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ไพบุลย์แห่ง โภค ทรัพย์ และถือเป็นผู้เป็นคุณลักษณะของผู้เป็นผู้นำที่ดี ปาปนิกรธรรมมีปรากฏใน ทศตียปาปนิกรสูตรซึ่งมี ข้อความในพระสูตรว่า ภิษุทั้งหลาย พ่อค้าประกอบด้วยองค์ ๓ ประการ ไม่นานนักก็ถึงความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ไพบุลย์ในโภคทรัพย์ องค์ ๓ ประการ คือ พ่อค้าในโลกนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีตาดี (จักขุมา) ๒. มีจรรยาคดี (วิรุโร) ๓. เพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัย (นิสสยสัมปันโน)

ตารางที่ ๒.๑ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อง.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๑๕๗/๒๐๓	ภิกษุประกอบด้วยธรรม ๓ ประการนี้แล ไม่นานนักก็บรรลุความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ไพบุลย์ ในกุศลธรรมของผู้นำดังที่ปรากฏอยู่ใน ทฤษฎีปาปนิกรสูตร
อง.ติก(ไทย).๒๐/๔๕๙/๑๔๖	ทฤษฎีปาปนิกรสูตร ว่าคุณสมบัติของผู้นำ และทำงานแล้วประสบความสำเร็จทั้งส่วนตน และส่วนรวม ต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) จักขุมา คือ ต้องมีวิสัยทัศน์ มินัยน์ตาดี หมายถึง มีสายตาทียาวไกลมองการณ์ไกล ถึงสิ่งที่จะทำ ว่าสิ่งที่ทำนี้มีผลเป็นอย่างไร ในอนาคต มีความเป็นไปได้แค่ไหน มีผลดี ผลไม่ดี กับสังคมสิ่งแวดล้อมประเทศชาติ อย่างไร จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร ๒) วิรุโระ คือ ต้องเป็นนักจัดการที่ดี และมีความเชี่ยวชาญในงานที่ทำได้รู้เรื่อง งานที่ทำเป็น อย่างดี ทั้งด้านสิ่งการด้านควบคุม รายละเอียด ของการปฏิบัติ ซึ่งแม้ว่าจะไม่ได้ปฏิบัติเองก็ตาม และที่สำคัญต้องเป็นคนที่มีธรรมาภิบาลในหัวใจ ๓) นิสสยสัมปนโน คือ ต้องเป็นคนที่อุปนิสัยดี มีกัลยาณมิตรมากมาย มีเพื่อนที่ดีมี นายดี ลูกน้องดี ผู้คนเชื่อถือ ให้เกียรติ เป็นผู้นำที่ดี ต้องเก่งได้ครบเครื่องเรื่องคน
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ . ปยุตโต)	ทฤษฎีปาปนิกรสูตร หรือปาปนิกรธรรม ๓ ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ว่า (ปาปนิกรังคะ หลักพ่อค้า, องค์คุณของพ่อค้า Qualities of a successful shopkeeper or businessman) ประกอบด้วย

ตารางที่ ๒.๑ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
	<p>๑) จักขุมา ตาดี รู้จักสินค้า ดูของเป็น สามารถ คำนวณราคากะทุนแก่งกำไรแม่นยำ</p> <p>๒) วิธูโร จัดเงินธุรกิจ รู้แหล่งซื้อแหล่งขาย รู้ความเคลื่อนไหวความต้องการของตลาด สามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย</p> <p>๓) นิสสยสัมปันโน พร้อมด้วยแหล่งทุน เป็นที่อาศัย เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในหมู่ แหล่งทุน ใหญ่ๆ</p>
<p>เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง</p>	<p>ความหมายของหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม</p> <p>๑) จักขุมา หมายถึง วิสัยทัศน์</p> <p>๒) วิธูโร หมายถึง จัดการดี</p> <p>๓) นิสสยสัมปันโน หมายถึง มีมนุษยสัมพันธ์</p>
<p>อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๗๐/๑๑๕-๑๑๖</p>	<p>ผู้จะทำหน้าที่ผู้นำต้องได้รับการพัฒนาทั้งกาย วาจา และใจ จนมีความสามารถยอมรับหลักการ และปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้นำได้ด้วยตนเอง</p> <p>ก่อนตั้งพุทธพจน์ ว่าเมื่อฝูงโควางข้ามน้ำไป ถ้า โคจำฝูงไปคดเคี้ยว โคทั้งฝูงก็ไป คดเคี้ยวตามกัน</p> <p>ในเมื่อโคจำฝูง ไปคดเคี้ยว ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติไม่เป็นธรรมตามไปด้วย หากพระราชาตั้งอยู่ในธรรม ชาวเมืองนั้นก็มีความสุข</p>

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

การบูรณาการ เป็นศัพท์บัญญัติทางการศึกษา เดิมใช้คำว่า "บูรณาการรวมหน่วย" เป็นคำบัญญัติให้ตรงกับคำว่า "Integration" ในภาษาอังกฤษ หมายความว่า การรวมหน่วยที่แยกๆ กันเข้าเป็นหน่วยเดียวกัน เช่น หลักสูตรแบบบูรณาการรวมหน่วย^๘ Integration มีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน หมายถึง การทำสิ่งที่บกพร่องให้สมบูรณ์แบบ โดยการเพิ่มเติม บางส่วนที่ขาดอยู่ให้สมบูรณ์ หรือการนำส่วนประกอบย่อยมารวมกันตั้งแต่สองส่วนเพื่อทำให้เป็นส่วนประกอบใหญ่ของทั้งหมด ดังนั้น การบูรณาการเป็นการเชื่อมสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้ามาเป็นส่วนประกอบกับอีกสิ่งหนึ่งให้มี ความสมบูรณ์กลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่กว่า^๙

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้คำนิยามคำว่า “บูรณาการ”(Integration) ก่อนข้างจะสอดคล้องกับราชบัณฑิตยสถานว่า หมายถึง การนำสิ่งที่แยกกันมารวมเข้าเป็นอันเดียวกัน จนเกิดองค์รวม (The whole) โดยท่านได้ยกประเด็นพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์มาอธิบายเพิ่มเติมว่า ถ้าศรัทธาในพระพุทธศาสนากับปัญญาในทางวิทยาศาสตร์เป็นไปในทางเดียวกัน คือส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันก็จะก่อให้เกิดองค์รวมที่สมบูรณ์ องค์รวมนี้แหละคือบูรณาการ และเนื่องจากวิทยาศาสตร์ครอบคลุมไปถึงศาสตร์สมัยใหม่ ที่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สร้างระบบความรู้ขึ้นมา เช่น ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เราจึงสามารถบูรณาการพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ด้วย^{๑๐}

คำว่า "บูรณาการ" (Integrate) มีความหมายโดยทั่วไปหรือแบบกว้าง คำว่า บูรณาการ จะหมายถึง การทำให้สมบูรณ์หรือการทำให้หน่วยย่อยๆ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่กระจัดกระจายมารวมกันและมีความสัมพันธ์กัน มาร่วมกันทำหน้าที่อย่างผสมกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวประสานกันเพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ในตนเอง ส่วนความหมายแบบแคบ ซึ่งเป็นการนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ หลากหลายศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นศัพท์แสงทางวิชาการที่ถูกนำมาใช้ในด้านการศึกษา การเมือง ธุรกิจ และการบริหารจัดการโดยมีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้มากมายกล่าวคือการบูรณาการ คือ การผนวก การประสาน การเพิ่มเติม การเชื่อมโยง การรวมกัน

^๘ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๖๓๔.

^๙ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ๒๕๔๖ การคิดเชิงวิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๔๖), หน้า ๔-๘.

^{๑๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), วิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๔๙.

ร่วมกันเป็นต้น แนวคิดการบูรณาการในทางการเมืองมุ่งที่จะทำให้ห้องค์การระหว่างประเทศเป็นเสมือนครอบครัวใหญ่ครอบครัวหนึ่ง โดยมีประเทศสมาชิกเปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ทางด้านสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ให้ความหมายไว้ว่า การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การผสมกลมกลืนของแผน กระบวนการสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์และการวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบันการบูรณาการที่มีประสิทธิผล เป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบการจัดการ ผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์^{๑๑} ขั้นตอนของวิธีคิดแบบบูรณาการประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นที่ ๑ ถอดกรอบ เพื่อที่จะให้หลุดจากกับดักทางความคิดทางวัฒนธรรม ทางความรู้ ทางประสบการณ์ เป็นต้น ขั้นที่ ๒ ขยายกรอบ โดยอาศัยฐานแนวคิดในเรื่ององค์รวม สหวิทยาการ คิดโดยวิธีอุปนัย การมองประสานชั่วคราวข้ามและมองแบบทุกฝ่ายชนะ ขั้นที่ ๓ คุมกรอบ ซึ่งเป็นขั้นกลับมาบูรณาการอีกครั้ง โดยเงื่อนไขความสำเร็จของการบูรณาการสวัสดิการของชุมชนในระดับนโยบาย^{๑๒}

คำว่า "บูรณาการ" ก็เป็นอีกคำหนึ่งที่ถูกนำมาใช้กันทางการบริหารกันแพร่หลาย นับแต่ผู้นำรัฐบาลชุดก่อนได้มีแนวนโยบายปรับรูปแบบการปฏิบัติงานของผู้บริหารราชการ โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีลักษณะของ "การบูรณาการ" มากขึ้น โดยให้ยึดแนวทางการปฏิบัติงานในลักษณะของ CEO (Chief Executive Officer) ซึ่งภาคเอกชนทำกันอยู่ เพราะมองว่าเป็นการปฏิบัติงานที่ผู้นำองค์กร จะต้องเป็นได้มากกว่า "ผู้ออกคำสั่ง" หรือ "ผู้บังคับบัญชาสูงสุด" เรียกกลุ่มผู้ว่าราชการที่ปรับรูปแบบการปฏิบัติงานว่า "ผู้ว่าฯ CEO" ฉะนั้น การนำคำ "บูรณาการ" ไปใช้นั้น มีหลากหลายลักษณะ ซึ่งก็แล้วแต่การตีความให้เหมาะสมกับการใช้งาน แต่โดยรวมแล้วมีจุดร่วมกันคือ "การบูรณาการ" เป็นการผสมผสานทรัพยากรที่มีอยู่นำมาบริหารจัดการร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือทำให้ดีขึ้น คุณลักษณะของผู้บริหารแบบบูรณาการ จึงต้องมีทั้งศาสตร์ คือ ความรู้ ภูมิปัญญาความชำนาญ และมีศิลป์คือความสามารถในการประสานความสัมพันธ์ของคน และทรัพยากรในหน่วยงานอย่างเหมาะสม^{๑๓}

^{๑๑} สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.๒๕๕๓, (กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๕๓.

^{๑๒} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, การคิดเชิงวิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๕๖), หน้า ๔-๘.

^{๑๓} จุรีวัลย์ ภักดีวุฒิ, บูรณาการคืออะไร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/๗๔๖๙๓> [๑๐ มกราคม ๒๕๖๘].

สรุปได้ว่า การบูรณาการ(Integration) มีความหมายว่า เป็นการรวมสิ่งต่างๆเข้าด้วยกันให้ สมบูรณ์กลายเป็นส่วนเดียวกัน โดยสามารถใช้ได้ในการทำงานร่วมกันตามหน่วยงานที่มีหน้าที่ แตกต่างกันได้ เช่น ทำงานร่วมกันตามอำนาจหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ หรือทั้งภาคเอกชน เป็นต้น สามารถแยกองค์ประกอบของสิ่งเหล่านั้นมาประยุกต์รวมเข้าด้วยกันได้ เช่น การประยุกต์รวมศาสตร์ วิชาความรู้ วิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พุทธศาสตร์ หรือ การทำหลักคำสอนศาสนาพุทธ เชื่อมโยง ความรู้กันอย่างเช่น พุทธบูรณาการ เป็นต้น

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน	การรวมหน่วยที่แยกๆ กันเข้าเป็นหน่วยเดียวกัน เช่น หลักสูตรแบบบูรณาการรวมหน่วย
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)	การนำสิ่งที่แยกกันมารวมเข้าเป็นอันเดียวกัน จนเกิดองค์รวมคือส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกัน และกันก็จะก่อให้เกิดองค์รวมที่สมบูรณ์
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	การทำให้สมบูรณ์หรือการทำให้หน่วยย่อยๆ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่กระจัดกระจาย มารวมกันและมีความสัมพันธ์กันอย่างผสม กลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวเพื่อเกิดความ ครบถ้วนสมบูรณ์
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	วิธีคิดแบบบูรณาการประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นที่ ๑ ถอดกรอบ เพื่อที่จะให้หลุดจาก กับดักทางความคิดทางวัฒนธรรม ทางความรู้ ทางประสบการณ์ เป็นต้น ขั้นที่ ๒ ขยายกรอบ โดยอาศัยฐานแนวคิดในเรื่ององค์รวม สหวิทยาการ คิดโดยวิธีอุปนัย การมองประสาน ข้ามตรงข้าม และมองแบบทุกฝ่ายชนะ ขั้นที่ ๓ คุมกรอบ ซึ่งเป็นขั้นกลับมาบูรณาการอีกครั้ง
จूरिवัลย์ ภักดีวุฒิ	การผสมผสานทรัพยากรที่มีอยู่ นำมารวมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือทำให้ดีขึ้น เช่น ศาสตร์ คือ ความรู้ และศิลป์ คือความสามารถในการ ประสานความสัมพันธ์ เป็นต้น

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมือง

ภาวะผู้นำ (Leadership) คือ ศิลปะของการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น และนำคน โดยคนเหล่านั้น ให้มีความเชื่อฟังอย่างเต็มใจเพื่อปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จ^{๑๔} ซึ่งภาวะผู้นำนั้น บุคคลจะมีตำแหน่งหรือไม่มีตำแหน่งก็ได้ โดยผู้นำจะเป็นบุคคลที่ประสานช่วยให้คนทั้งหลายที่ทำการรวมกัน ไปสู่จุดหมายที่ตั้งงาม แล้วก็บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งงาม โดยถูกต้องตามธรรม^{๑๕} ผู้นำต้องมีลักษณะที่โดดเด่น เช่น เป็นผู้ที่รู้จักตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีความฉลาดหลักแหลม มีวิจารณ์ญาณ มุ่งมั่นต่อเป้าหมาย กระตือรือร้น ซื่อสัตย์สุจริต เฉลียวฉลาด มีความสามารถในการสื่อสารและโน้มน้าวผู้อื่น มีความเปิดกว้างต่อโลก และเป็นผู้ช่วยสร้างสรรค์สังคม^{๑๖} โดยผู้มีภาวะผู้นำ จะต้องมีความกล้าหาญ การตัดสินใจ การเป็นผู้นำ ต้องมีความสามารถในการนำ ผลักดันและสั่งการให้ กิจกรรมทุกอย่าง ดำเนินไปตามเป้าหมาย ซึ่งต้องประกอบไปด้วยความกล้าหาญ ความสามารถในการโน้มน้าวใจ และจังหวะเวลาในการตัดสินใจ^{๑๗} พร้อมรับโอกาส ด้วยความมั่นใจ ต้องไตร่ตรอง วางแผน มีเป้าหมาย อดทน เสียสละ พร้อมรับมือกับเรื่องใหญ่หรือโจทย์ยาก โดยเชื่อมั่นว่าภารกิจนั้น จะสำเร็จ^{๑๘} นอกจากนี้ ผู้นำที่ดี ควรจะสามารถชี้ให้ลูกน้องเห็นความสามารถที่ซ่อนไว้ในตัวของลูกน้อง แล้วช่วยให้ลูกน้องแสดงศักยภาพนั้นออกมาได้อย่างเต็มที่^{๑๙} ต้องสามารถจัดการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และการมีอำนาจหน้าที่ที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเคารพและเชื่อถือในตัวผู้บังคับบัญชา^{๒๐} โดยใช้ศิลปะสามารถจูงใจ หรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่นเพื่อปฏิบัติภารกิจ และอำนวยความสะดวกในการใช้กระบวนการสื่อความหมายหรือติดต่อกันและกันให้ร่วมใจกันกับตน เพื่อดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๒๑}

^{๑๔} ประพันธ์ สุริหาร, การบริหารการศึกษา, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๕), หน้า ๒๑๗.

^{๑๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), ภาวะผู้นำ ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕.

^{๑๖} สมคิด จาตุศรีพิทักษ์, วิสัยทัศน์ขุนคลัง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการ, ๒๕๔๔), หน้า ๗๗.

^{๑๗} รัฐธีร์ ชาัญชินปิวัฒน์, The promise keeper, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์วิบูลย์, ๒๕๖๓) หน้า ๓๒-๓๓.

^{๑๘} ยงยุทธ เกษสาคร, ภาวะผู้นำและการจูงใจ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๑), หน้า ๕๔.

^{๑๙} Steven R. Covey, The Habit : From Effectiveness to Greatness, (New York : Free Press, 2005), pp. 97-98.

^{๒๐} วิฑูรย์ สิมะโชคดี, ทฤษฎีและเทคนิคปฏิบัติสำหรับยอดหัวหน้างาน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีอีดียูเคชั่น จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๘), หน้า ๑๐๔.

^{๒๑} กิติ ตย์คานนท์, เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : เพลออักษร, ๒๕๔๓), หน้า ๒๒.

ผู้นำนั้น มีหลากหลายประเภท แต่ละประเภทก็มีจุดเด่น จุดด้อย หรือความเหมาะสมของแต่ละประเภทตามลักษณะบุคคลของผู้นำ และความเหมาะสมของพื้นที่หรือองค์กรไป ซึ่งบางประเภทเป็นการรวมอำนาจสั่งการตัดสินใจไว้ที่คนคนเดียว บางประเภทกระจายอำนาจตัดสินใจไว้ที่แต่ละส่วนขององค์กร บางประเภทเปิดกว้างเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นแล้วใช้อำนาจตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งแต่ละประเภทก็มีข้อดี ข้อเสีย และความเหมาะสมต่างกัน เช่น ประเภทผู้นำโดยถือลักษณะการปฏิบัติงานเป็นหลัก ดังนี้

๑. ผู้นำแบบเผด็จการหรือแบบอัตตนิยม (Autocratic Leaders) เน้นเรื่องบังคับบัญชาและออกคำสั่งเป็นเรื่องสำคัญ ใช้อำนาจวินิจฉัยสั่งการโดยพลการ ถือว่าการวินิจฉัยสั่งการแก้ปัญหาใดๆ นั้น ตนมีอำนาจสูงสุด ลักษณะผู้นำแบบนี้เป็นไปในลักษณะที่เป็นเจ้านายอย่างเด่นชัด

๒. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) ให้ความสำคัญกับ ผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าจะเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสแสดงความคิดเห็นและพูดคุยด้วย พยายามส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น และมีโอกาสร่วมตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

๓. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-fair Leaders) ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีอิสระเต็มที่หรือปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตัดสินใจกันเองอย่างเต็มที่ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะถูกมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีอำนาจตัดสินใจ^{๒๒}

ประเภทผู้นำโดยพิจารณาจากการพฤติกรรมกรรมการบริหารงาน ดังนี้

๑. ผู้นำแบบเจ้าระเบียบ (Regulative Leader) ถือระเบียบแบบแผนเป็นสิ่งสำคัญ มักใช้กฎหมายและกฎระเบียบเป็นเครื่องมือมาใช้ในการปฏิบัติงาน

๒. ผู้นำแบบขงการ (Directive Leaders) เป็นผู้นำที่ชอบใช้อำนาจเด็ดขาดเพียงคนเดียวในการปฏิบัติงานขาดหลักมนุษยสัมพันธ์ ทำงานแบบสั่งการ

๓. ผู้นำแบบจูงใจ (Persuasive Leaders) ปฏิบัติงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็น

๔. ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative Leaders) เป็นผู้นำที่นิยมการประชุมเพื่อปรึกษาหารือระดมความคิดเห็นและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี^{๒๓}

นอกจากนี้ยังพบว่า แนวคิดพฤติกรรมผู้นำ มี ๔ พฤติกรรม ดังต่อไปนี้

๑. ผู้นำแบบเผด็จการหาผลประโยชน์ (Exploitive authoritative) ผู้นำประเภทนี้มีลักษณะเผด็จการ ไม่ขอความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานและเขาจูงใจด้วยการข่มขู่และการลงโทษ

^{๒๒} ลัดดา สุขปรีดี, “การควบคุมงานที่มีประสิทธิภาพของหัวหน้างาน”, วารสารศึกษาศาสตร์, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (พฤศจิกายน ๒๕๔๙): ๒๑-๒๒.

^{๒๓} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๓๖๔.

๒. ผู้นำเผด็จการแบบเมตตาการุณา (Benevolent Authoritative) ผู้นำประเภทนี้มีวิธีการปลุกฝังทางจิตใจ คล้ายๆ พ่อปกครองลูก ดูแลความต้องการของผู้ปฏิบัติงานให้ได้รับการตอบสนองในขอบเขตของระบบ แต่ยังคงตัดสินใจเรื่องที่สำคัญด้วยตนเอง ใช้ทั้งการข่มขู่และการให้รางวัลในการจูงใจ

๓. ผู้นำแบบปรึกษาหารือ (Consultative Group) ผู้นำประเภทนี้มีความเชื่อมั่นมอบหมายงานอย่างกว้างขวาง ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความคิดเห็นและอาศัยการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษในการจูงใจ

๔. ผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Participative Group) ผู้นำประเภทนี้จะขอให้สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างตั้งใจจริง เขามอบอำนาจหน้าที่ให้อย่างอิสระและใช้การให้รางวัลไม่ใช้การลงโทษในการจูงใจ^{๒๔}

ทฤษฎีวงจรชีวิต ได้รับ อิทธิพลจากทฤษฎีเรดดิน และยังยึดหลักการเดียวกัน คือ แบบภาวะผู้นำอาจมีประสิทธิผลหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ องค์ประกอบของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ตามทฤษฎีของเฮอร์เชย์ และบลันชาร์ด ประกอบด้วย

๑. ปริมาณการออกคำสั่ง คำแนะนำต่างๆหรือพฤติกรรมด้านงาน
 ๒. ปริมาณการสนับสนุนทางอารมณ์ สังคม หรือพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์
 ๓. ความพร้อมของผู้ตามหรือกลุ่มผู้ตาม
- ภาวะผู้นำออกเป็น ๔ แบบ คือ

๑. ผู้นำแบบบอกทุกอย่าง (Telling) ผู้นำประเภทนี้จะให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและดูแลลูกน้องอย่างใกล้ชิด เหมาะสมกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับที่ ๑ คือ (M1) บุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำ

๒. ผู้นำแบบขายความคิด (Selling) ผู้นำประเภทนี้จะคอยชี้แนะบ้างว่าผู้ตามขาดความสามารถในการทำงาน แต่ถ้าผู้ตามได้รับการสนับสนุนให้ทำพฤติกรรมนั้นโดยการให้รางวัลก็จะทำให้เกิดความเต็มใจที่จะรับผิดชอบงานและกระตือรือร้นที่จะทำงานมากขึ้น ผู้บริหารจะใช้วิธีการติดต่อสื่อสารแบบ ๒ ทาง และต้องคอยสั่งงานโดยตรง อธิบายให้ผู้ตามเข้าใจ จะทำให้ผู้ตามเข้าใจ และตัดสินใจในการทำงานได้ดี เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมในการทำงานอยู่ในระดับที่ ๒ คือ (M2) บุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง

๓. ผู้นำแบบเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participation) ผู้นำประเภทนี้จะคอยอำนวยความสะดวกต่างๆในการตัดสินใจ มีการซักถาม มีการติดต่อสื่อสาร ๒ ทางหรือรับฟังเรื่องราว ปัญหาต่างๆจากผู้ตามคอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆทั้งทางตรง และทางอ้อมทำให้ผู้ตาม ปฏิบัติงานได้

^{๒๔} สติธย กองคำ, มนุษยสัมพันธ์สำหรับผู้บริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖๐-๑๗๔.

เต็มความรู้ความสามารถ และมีประสิทธิภาพ เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับ ๓ (M3) คือความพร้อมของผู้ตามอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสามารถแต่ไม่เต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน

๔. ผู้นำแบบมอบหมายงานให้ทำ (Delegation) ผู้บริหารเพียงให้คำแนะนำ และช่วยเหลือเล็กน้อย ผู้ตามคิด และตัดสินใจเองทุกอย่าง เพราะถือว่าผู้ตามที่มีความพร้อมในการทำงานระดับสูงสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ดี เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับ ๔ (M4) คือ ความพร้อมอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีทั้งความสามารถ และเต็มใจหรือมั่นใจในการ รับผิดชอบการทำงาน

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยปัจจัย ๓ ส่วน คือ

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ และผู้ตาม บุคลิกภาพของผู้นำ มีส่วนสำคัญ ที่จะทำให้กลุ่มยอมรับ

๒. โครงสร้างของงานที่ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับโครงสร้างของงานอำนาจของ ผู้นำ จะลดลงแต่ถ้างานใดต้องใช้ความคิด การวางแผน ผู้นำจะมีอำนาจมากขึ้น

๓. อำนาจของผู้นำ ผู้นำที่ดีที่สุด คือ ผู้ที่เห็นงานสำคัญที่สุด แต่ถ้าผู้นำที่จะทำเช่นนี้ได้ผู้นำต้องมีอำนาจ และอิทธิพลมาก แต่ถ้าผู้นำมีอิทธิพลหรืออำนาจไม่มากพอจะกลายเป็นผู้นำที่เห็นความสำคัญของสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นำและผู้ตามมากกว่าเห็นความสำคัญของงาน^{๒๕}

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บางครั้งเรียกว่า “ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป” นักวิจัยเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า เป็นกระบวนการที่ผู้นำและผู้ตามมีส่วนร่วมสนับสนุนซึ่งกันและกันทางด้านจริยธรรม และการจูงใจ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงพยายามสร้างแนวคิดและค่านิยมทางสังคมของผู้ตามให้สูงขึ้น เช่น ความตระหนักรู้ในด้านสันติภาพ ความเป็นธรรมในสังคม สร้างการตระหนักรู้และคุณค่าขึ้น ใหม่ในตัวผู้ตาม ขณะเดียวกัน ผู้ตามก็ส่งอิทธิพลต่อการแก้ไขพฤติกรรมของผู้นำด้วยเช่นกัน Burns กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านอำนาจ ระดับแรงจูงใจ และทักษะเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งเกิดได้ใน ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑. ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) เป็นปฏิสัมพันธ์ที่ผู้นำมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ตามในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยผู้นำใช้รางวัลเป็นข้อเสนอแลกเปลี่ยนกับเป้าหมายของงาน ทั้งผู้นำและผู้ตามมีความต้องการอยู่ในระดับขั้นแรกของความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow's Needs Hierarchy Theory)

^{๒๕} ฌ็อง-ฌัก แอลแตร์ และอิตาโล เซอร์จิโอ, *การจัดการ*, (กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพรส, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๓.

๒. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่าย คือเปลี่ยนฝ่ายผู้ตามเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเปลี่ยนผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม

๓. ภาวะผู้นำแบบจริยธรรม (Moral Leadership) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ยกระดับความประพฤติและพัฒนาจริยธรรมของผู้นำและผู้ตามให้สูงขึ้น เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่ายแนวคิดในระยะแรกของผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการซึ่งผู้นำและผู้ตามต่างส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันในด้านจริยธรรมและการจูงใจ โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะกระตุ้นให้ผู้ตามไปสู่ระดับขั้นความต้องการที่สูงขึ้น^{๒๖}

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Bass Theory of Transformation Leadership) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีเพียงบาร์มีไม่เพียงพอ โดยเสนอองค์ประกอบที่สำคัญของผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ ดังนี้

๑. ความเป็นผู้มีบารมีหรืออิทธิพล (Idealized Influence) มีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ใหม่ ๆ มีอำนาจแห่ง ความเชี่ยวชาญ อำนาจที่เป็นแบบอย่าง ที่สามารถดึงดูดใจผู้ตามให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาได้

๒. การกระตุ้นการใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation) ผู้นำสามารถกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้ตามรู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นระบบ คิดนอกกรอบ เพื่อพัฒนาผู้ตามให้พัฒนาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้

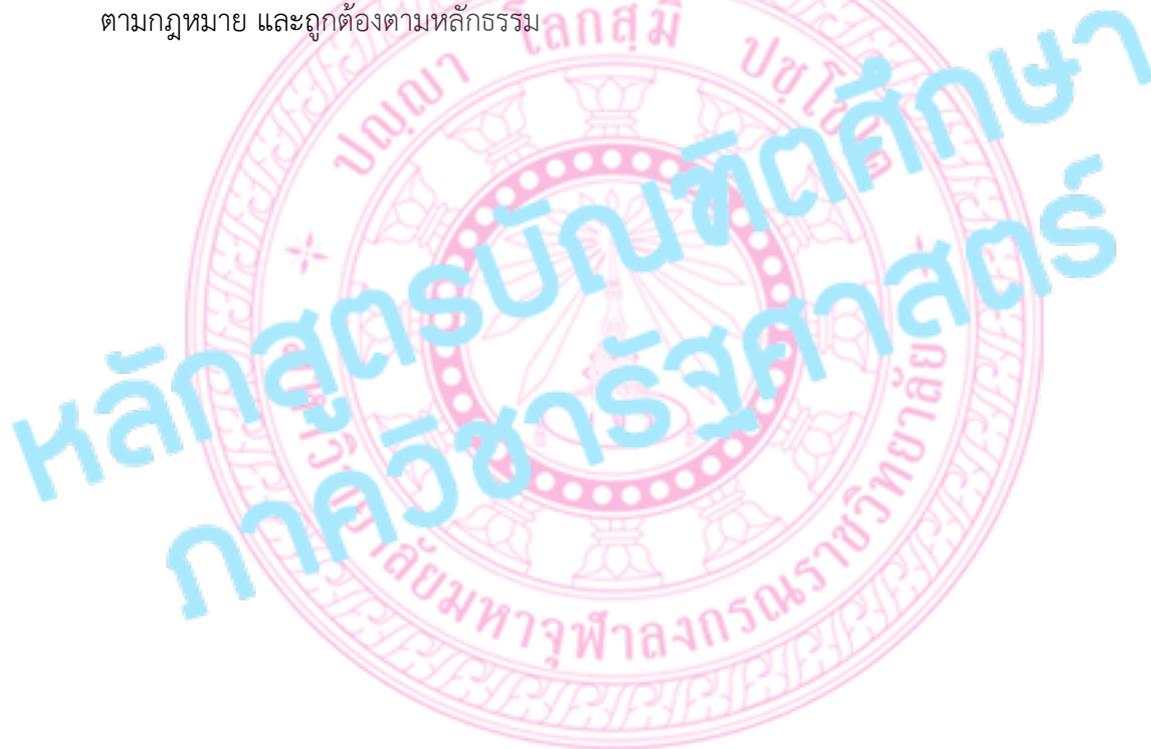
๓. คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individual Consideration) เป็นการเอาใจใส่ในความแตกต่างของผู้ตามเป็นรายบุคคล ผู้นำจะให้คำแนะนำ และคอยชี้แนะให้ผู้ตามมีความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบ เพิ่มขึ้น สร้างความสัมพันธ์ให้ผู้ตามเกิดความรัก ความผูกพันและทุ่มเทให้กับเป้าหมายขององค์กร

๔. การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational amotivation) คือการที่ผู้นำสามารถโน้มน้าวจูงใจให้ผู้ตามใช้ความพยายามเพิ่มขึ้นโดยการใช้คำพูด การสร้างบรรยากาศ การมอบหมายงานใหม่ที่ท้าทาย สร้างความคาดหวังในเชิงบวก สร้างแนวคิด อุดมการณ์ เพื่อให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นศรัทธาในแนวทางที่ผู้นำประสงค์ เช่น ชี้ให้เห็นตัวอย่างของบุคคลหรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จ การสัมมนาการดูงาน ต่างประเทศ เพื่อสร้างกรอบแนวคิด (Paradigm) ให้กับผู้ตาม^{๒๗}

^{๒๖} Yukl. Gary. *Leadership in Organization*, (New Jersey: Prentice Hall, Inc. 1994), p.351.

^{๒๗} Bass, Bernard M., *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership*, pp. 218-220.

สรุปได้ว่า ผู้นำ มีหลากหลายประเภท โดยแยกตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ ประเภทพฤติกรรมของผู้นำ ประเภทตามสถานการณ์ ลักษณะการสั่งงาน หรือลักษณะตามความสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นลักษณะที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของทีมงานได้ทั้งสิ้น หากแต่อยู่ที่รูปแบบทางความคิดในการเป็นผู้นำ ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของผู้นำ ซึ่งผู้นำจะมีตำแหน่งหรือไม่มีตำแหน่งก็ได้ ต้องมีความสามารถ มีความรู้ มีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ มีความมั่นใจ กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ มองการณ์ไกล สามารถรับมือกับโจทย์ยากหรือเรื่องใหญ่ได้ สามารถนำบุคคลหรือกลุ่มคน ให้เชื่อมั่นศรัทธา ในการดำเนินงานหรือกิจกรรม ให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมาย สามารถดึงศักยภาพของทีมงาน ลูกน้อง หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ให้แสดงออกมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และช่วยให้คนทั้งหลาย มีเป้าหมายที่ชัดเจน บรรลุเป้าหมายที่ตั้งมา ด้วยความชอบตามกฎหมาย และถูกต้องตามหลักธรรม

ตารางที่ ๒.๓ สารสำคัญของความหมายภาวะผู้นำ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ประพันธ์ สุริหาร	ภาวะผู้นำ คือ ศิลปะของการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น และนำคน โดยคนเหล่านั้น มีความเชื่อฟัง อย่างเต็มใจ เพื่อปฏิบัติการกิจให้สำเร็จ
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)	ผู้นำ จะเป็นบุคคลที่ประสานช่วยให้คนทั้งหลาย ที่ทำการรวมกัน ไปสู่จุดหมายที่ตั้งงาม แล้วก็บรรลุ ถึงจุดหมายที่ตั้งงาม โดยถูกต้องตามธรรม
ยงยุทธ เกษสาคร	ภาวะผู้นำ เกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ ผู้นำต้องมีลักษณะที่โดดเด่น เช่น เป็นผู้ที่มีรู้จักตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีความฉลาดหลักแหลม มีวิจารณ์ญาณ มุ่งมั่นต่อเป้าหมาย กระตือรือร้น ซื่อสัตย์ สุจริต เฉลียวฉลาด มีความสามารถในการสื่อสาร และโน้มน้าวผู้อื่น มีความเปิดกว้างต่อโลก และเป็น ผู้ช่วยสร้างสรรค์สังคม
สมคิด จาตุศรีพิทักษ์	ผู้มีภาวะผู้นำ จะต้องมีความกล้าหาญ การตัดสินใจ การเป็นผู้นำ ต้องมีความสามารถในการนำ ผลักดัน และสั่งการให้กิจกรรมทุกอย่าง ดำเนินไปตามเป้าหมาย ซึ่งต้องประกอบไปด้วยความกล้าหาญ ความสามารถในการโน้มน้าวจูงใจและจังหวะเวลาในการตัดสินใจ
รัฐธีร์ ชาญชินปวิณณ์ช	ภาวะผู้นำ คือ การพร้อมรับโอกาส ด้วยความมั่นใจ โดยผู้นำต้องไตร่ตรอง วางแผน มีเป้าหมาย อดทน เสียสละ พร้อมรับมือกับเรื่องใหญ่หรือโจทย์ยาก โดยเชื่อมั่นว่าภารกิจนั้นจะสำเร็จ

ตารางที่ ๒.๓ สารสำคัญของความหมายภาวะผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Steven R.Covey	ผู้นำที่ดี ควรจะสามารถชี้ให้ลูกน้องเห็นความสามารถที่ซ่อนไว้ในตัวของลูกน้อง แล้วช่วยให้ลูกน้องแสดงศักยภาพนั้นออกมาได้อย่างเต็มที่
วิฑูรย์ สิมะโชคดี	ต้องสามารถจัดการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และการมีอำนาจหน้าที่ที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเคารพและเชื่อถือในตัวผู้บังคับบัญชา
ลัดดา สุขปรีดี	<p>ประเภทผู้นำตามลักษณะการปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>๑. ผู้นำแบบเผด็จการหรือแบบอัตตนิยม (Autocratic Leaders) เน้นเรื่องบังคับบัญชาและออกคำสั่งเป็นเรื่องสำคัญ ตนมมีอำนาจสูงสุด ลักษณะผู้นำแบบนี้เป็นไปในลักษณะที่เป็นเจ้านายอย่างเด่นชัด</p> <p>๒. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) ให้ความสำคัญกับ ผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าจะเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสแสดงความคิดเห็น และมีโอกาสร่วมตัดสินใจในปัญหาต่างๆ</p> <p>๓. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-fair Leaders) ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีอิสระเต็มที่ หรือปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตัดสินใจกันเองปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะถูกมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีอำนาจตัดสินใจ</p>
สมพงษ์ เกษมสิน	<p>ประเภทผู้นำจากการพฤติกรรมกรรมการบริหารงาน ดังนี้</p> <p>๑. ผู้นำแบบเจ้าระเบียบ (Regulative Leader) ถือระเบียบแบบแผนเป็นสำคัญ ใช้กฎหมาย และกฎระเบียบเป็นเครื่องมือมาใช้ในการปฏิบัติงาน</p> <p>๒. ผู้นำแบบบงการ (Directive Leaders) เป็นผู้นำที่ชอบใช้อำนาจเด็ดขาดเพียงคนเดียวในการปฏิบัติงาน ทำงานแบบสั่งการ</p>

ตารางที่ ๒.๓ สารสำคัญของความหมายภาวะผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
	<p>๓. ผู้นำแบบจูงใจ (Persuasive Leaders) ปฏิบัติงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็น</p> <p>๔. ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative Leaders) เป็นผู้นำที่นิยมการประชุม เพื่อปรึกษาหารือ ระดมความคิดและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี</p>
Rensis Likert	<p>แนวคิดพฤติกรรมของผู้นำ มี ๔ พฤติกรรม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑. ผู้นำแบบเผด็จการหาผลประโยชน์ (Exploitive authoritative) มีลักษณะเผด็จการ ไม่ขอความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานและ เขาจูงใจด้วยการข่มขู่และการลงโทษ</p> <p>๒. ผู้นำเผด็จการแบบเมตตากรุณา (Benevolent Authoritative) มีวิธีการปลุกฝังทางจิตใจ คล้ายๆ พ่อปกครองลูก ดูแลความต้องการของผู้ปฏิบัติงานให้ได้รับการตอบสนอง ในขอบเขต ของระบบ แต่ยังคงตัดสินใจเรื่องที่สำคัญด้วยตนเอง ใช้การข่มขู่และการให้รางวัลจูงใจ</p> <p>๓. ผู้นำแบบปรึกษาหารือ (Consultative Group) มีความเชื่อมั่นโดยมอบหมายงาน ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความคิดเห็นและอาศัยการให้รางวัล มากกว่าการลงโทษ</p> <p>๔. ผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Participative Group) จะขอให้สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจอย่างตั้งใจจริง เขามอบอำนาจหน้าที่ให้อย่างอิสระและใช้การให้รางวัลไม่ใช้การลงโทษ</p>

ตารางที่ ๒.๓ สารสำคัญของความหมายภาวะผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เฮอร์เซย์ และบลันชาร์ด	<p>แบบภาวะผู้นำอาจมีประสิทธิผลหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ องค์ประกอบของ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ปริมาณการออกคำสั่ง คำแนะนำต่างๆ หรือพฤติกรรมด้านงาน ๒. ปริมาณการสนับสนุนทางอารมณ์ สังคม หรือพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ๓. ความพร้อมของผู้ตามหรือกลุ่มผู้ตาม
Hersey and Blanchard	<p>ภาวะผู้นำออกเป็น ๔ แบบ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ผู้นำแบบบอกทุกอย่าง (Telling) จะให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด และดูแลลูกน้องอย่างใกล้ชิด เหมาะสมกับบุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำ ๒. ผู้นำแบบขายความคิด (Selling) จะคอยชี้แนะบ้างว่าผู้ตามขาดความสามารถในการทำงาน แต่ถ้าผู้ตามได้รับการสนับสนุนให้ทำพฤติกรรมนั้นโดยการให้รางวัลก็จะทำให้เกิดความเต็มใจที่จะรับผิดชอบงานและกระตือรือร้นที่จะทำงานมากขึ้น เหมาะกับบุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง ๓. ผู้นำแบบเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participation) จะคอยอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการตัดสินใจ มีการซักถาม ปัญหาต่างๆ เหมาะกับบุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง ๔. ผู้นำแบบมอบหมายงานให้ทำ (Delegation) เพียงให้คำแนะนำ และช่วยเหลือเล็กน้อยๆ เพราะถือว่าเป็นบุคคลมีความพร้อมในการทำงานระดับสูง ที่มีทั้งความสามารถและเต็มใจหรือมั่นใจในการรับผิดชอบการทำงาน

ตารางที่ ๒.๓ สาระสำคัญของความหมายภาวะผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Gary Yukl	<p>ภาวะผู้นำเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านอำนาจระดับแรงจูงใจ และทักษะเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกัน เกิดได้ ๓ ลักษณะ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ๒.ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ๓.ภาวะผู้นำแบบจริยธรรม
Bernard Bass	<p>องค์ประกอบที่สำคัญของผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.มีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ๒.กระตุ้นการใช้ปัญญา ๓.คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ๔.การสร้างแรงบันดาลใจ

หลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

การกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) เป็นกระบวนการหนึ่งของการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งสืบทอดไปยังรุ่นต่อๆมาและเชื่อว่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านการเมืองการปกครองได้ การกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองหรือความโน้มเอียงทางการเมือง ซึ่ง ได้แก่ ความรู้ ทักษะคตินิยมพื้นฐาน และค่านิยมต่างๆ ทางการเมืองของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง ถ้าไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้แล้วจะทำให้ สมาชิกใหม่แสวงหาวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่อยู่ ตลอดเวลา ซึ่งมีผลต่อเสถียรภาพหรือการคงอยู่ ของระบบการเมืองนั้นๆ การกล่อมเกลาทางการเมืองจึงเป็นการช่วยให้ระบบการเมืองแต่ละระบบปรับตัวดำรงอยู่ต่อไป^{๒๘}

กระบวนการกล่อมเกลาเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งความโน้มเอียงทางการเมืองต่าง ๆ อันได้แก่ ความรู้หรือความเชื่อ ทักษะคตินิยมและความรู้สึกค่านิยมที่เกี่ยวกับระบบทางการเมือง กระบวนการกล่อมเกลาเรียนรู้ทางการเมืองนี้ อาจเป็นการรักษาและส่งผ่านหรือแปลงรูปแบบหรือสร้างความโน้มเอียงทางการเมืองนั้นได้^{๒๙} กระบวนการกล่อมเกลาจากสถาบันต่างๆ ในสังคมต้องมีการส่งเสริมให้มากขึ้นในทิศทาง ที่ถูกต้อง เช่น การได้รับการศึกษาอบรมในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสนใจข่าวสารการเมืองการ ปกครอง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง สิ่งเหล่านี้จะ เกิดขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ และมีทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อให้มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีคุณภาพมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม^{๓๐} การแบ่งสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง สรุปได้ ดังนี้^{๓๑}

๑. ครอบครัว เป็นสถาบันหรือแหล่งของการเรียนรู้และทางการเมืองที่สำคัญ เป็นแหล่งวัฒนธรรมทางการเมือง ได้แก่ ทักษะคตินิยม ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง เพราะเด็กเมื่อเกิดมา ส่วนใหญ่เด็กจะใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว

^{๒๘} Easton D. and Dennis J., *Children in the Political System*, (New York : McGraw Hill Book Co, 1969), pp. 7-8.

^{๒๙} พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สายทิพย์ สุคติพันธ์, *ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย*, (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๙-๒๐.

^{๓๐} สรพงษ์ เกิดแก้ว และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, “ทัศนคติการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนศรีประจันต์ เมธิประมุข จังหวัดสุพรรณบุรี”, *วารสารสหวิทยาการวิจัย*, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๘) หน้า ๖๔.

^{๓๑} พฤทธิสาน ชุมพล, *ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น*, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์, ๒๕๓๐), หน้า ๕๕-๗๐.

สำหรับวิธีการของครอบครัวในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับเด็กมีอยู่หลากหลายวิธี แต่ส่วนใหญ่ มักจะเกิดขึ้นอย่างไม่มีการวางแผนที่เป็นระบบ และส่วนใหญ่เป็นไปโดยไม่ตั้งใจ ถ้าเด็กถูกอบรม สั่งสอน ให้มีพฤติกรรมแบบยอมรับเชื่อฟังก็อาจทำให้เด็กนั้นมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบนั้น ในอนาคต นักวิชาการบางคนเห็นว่าในครอบครัวที่มีการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง จะมีความผูกพันกับหน้าที่ทางการเมือง

๒. สถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน เป็นสถาบันหรือตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญต่อการ เรียนรู้ ทางการเมืองของนักเรียน ทั้งนี้เพราะในสังคมสมัยใหม่การเรียนรู้ทางการเมืองมักเกิดขึ้น ในชั้นเรียนโดยผ่านหลักสูตรที่ต่างยอมรับกันว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเครื่องมือหนึ่งในการให้ การเรียนรู้ทางการเมืองกับนักเรียน โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาและหลักสูตรหน้าที่พลเมือง เพราะหลักสูตรเหล่านี้ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณสมบัติเป็นพลเมืองของชาติ สถาบันระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัย เป็นสถาบันหรือตัวแทนให้การเรียนรู้ ทางการเมืองที่สำคัญของนิสิตนักศึกษา โดยทั่วไปมักจะเป็นแหล่งที่เปลี่ยนแปลงลักษณะที่นิ่งเฉย ทางการเมือง การไม่แสดงออกทางการเมือง ความไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ความสนใจ อยากรแสดงออกทางการเมือง

๓. กลุ่มเพื่อน ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน โดยทั่วไป มีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและการปรับตัวของบุคคลในสังคม กรณีของการให้ การเรียนรู้ทางการเมืองเป็นที่ยอมรับกันว่ากลุ่มเพื่อนมีได้ มีบทบาทยิ่งหย่อนไปกว่าครอบครัว และโรงเรียน โดยเฉพาะในช่วงที่เด็กอยู่ในวัยรุ่นและวัยที่เป็นผู้ใหญ่ พบว่านอกเหนือจากครอบครัว และสถาบันการศึกษาแล้ว กลุ่มเพื่อนก็มีอิทธิพลในเรื่องนี้อยู่มาก

๔. กลุ่มอาชีพ ถือกันว่ามีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและทางการเมืองให้แก่ บุคคล ในกรณีของการให้การเรียนรู้ทางสังคมเมื่อบุคคลได้รับการเตรียมพร้อมที่จะประกอบอาชีพ ของตนเองจะพบว่า ในแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีวิธีการโดยเฉพาะของตน เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มเกษตรกร นอกจากจะช่วยให้สมาชิกใหม่ของกลุ่มได้เรียนรู้ทางสังคมคือระเบียบวิธีการของกลุ่ม การอยู่ร่วมกัน ควรให้ความเคารพต่อกัน และให้ความช่วยเหลือ กันและกัน ในบางกรณียังได้ช่วยสมาชิกของกลุ่มได้ เรียนรู้ หรือ มีทัศนคติ ทางการเมืองอีกด้วย เพราะในหลายกรณีการที่กลุ่มดังกล่าวจะได้มาซึ่งความ ต้องการหรือ ผลประโยชน์จะต้องมีการเคลื่อนไหวชุมนุมประท้วง ในกรณีดังกล่าวสมาชิกของกลุ่ม บุคคลจะมีการ เรียนรู้วิธีการเคลื่อนไหวชุมนุม วิธีการใช้อำนาจต่อรองกับนายจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแม้กระทั่งกับรัฐบาล ในแง่นี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพ มีส่วนช่วยให้สมาชิกของกลุ่มได้การเรียนรู้ ทางการเมือง

๕. สื่อมวลชน หมายถึง สื่อหรือช่องทางของการสื่อสารมวลชนต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ นิตยสาร โดยทั่วไปมีหน้าที่เสนอข่าวสาร เสนอความเห็น การศึกษา การบันเทิง โดยเฉพาะหน้าที่เสนอข่าวและเสนอความเห็นมีผลต่อทัศนคติความโน้มเอียงทางการเมือง ของบุคคล เพราะข่าวที่เสนอทุกวันส่วนหนึ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหตุการณ์ทางการเมือง ที่สื่อมวลชนได้ ถ่ายทอดจากรัฐบาลมาสู่ประชาชน

๖. องค์กรศาสนา นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาอธิบายถึงหน้าที่หลักของศาสนากว้างๆ ไว้ สองประการ คือ หน้าที่ต่อบุคคล และหน้าที่ต่อสังคม โดยหน้าที่ต่อบุคคล คือ ศาสนาสอนความ ต้องการส่วนตัวของบุคคลในด้านการอยากรู้ อยากเห็น การแสวงหาสิ่งที่เป็นสาระในชีวิต และการ แสดงออกทางอารมณ์ ส่วนหน้าที่ต่อสังคมมีหลายประการในส่วนของ การขัดเกลาทางสังคม สถาบัน ศาสนาจะช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับบรรทัดฐาน และค่านิยมในสังคมและ ช่วยให้บุคคลมีอุดมคติในการดำรงชีวิต

ภาพรวมของตัวตนทางการเมืองของสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในสังคม การเมืองนี้ ก็คือสิ่งที่ เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) คือ แบบแผนของความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดที่ สมาชิกในสังคมการเมืองหนึ่งๆ มีต่อการเมืองและสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกทางการเมือง นั่นเอง กรอบความคิดเกี่ยวกับตัวแทนหรือตัวการที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลารวมทางการเมือง (Agents of Political Socialization) ให้กับปัจเจก บุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในสังคมการเมือง โดยแบ่งออกได้เป็น ๔ กลุ่ม คือ ประการที่หนึ่ง ครอบครัวและ กลุ่มปฐมภูมิ (The Family and Primary Group) ประการ ที่สอง กลุ่มเพื่อนและสังคม (Peer Groups and Society) ประการที่สาม สถาบันการศึกษา โรงเรียน และการเรียนรู้ในทางการเมือง (Education, the Schools and Political Learning) และประการ ที่สี่ กลุ่มทางสังคม กลุ่มทุติยภูมิ การมีประสบการณ์ในทางการเมืองโดยตรงด้วยตนเอง และสื่อสารมวลชน (Social Grouping, Secondary Groups, Political Experiences and Mass Media)^{๓๒}

การที่มนุษย์สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปกครอง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและอื่นๆ ซึ่งเมื่อมนุษย์ได้รับรู้เข้าใจแล้วจะเกิดความคิด ความ เชื่อ ทศนคติ ค่านิยม เกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้น การเรียนรู้นี้จะเกิดขึ้นเป็นขั้นเป็นตอนเรียกว่า “กระบวนการ” กระบวนการกล่อมเกลารวมทางการเมือง คือ กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ทางการเมืองแก่ประชาชน หรือส่งผ่านวัฒนธรรมทางการเมือง กระบวนการสังคมประกิต ทางการเมือง ช่วยผดุงวัฒนธรรมทางการเมืองเดิมไว้โดยส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งและ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมอย่างรวดเร็ว ฉับพลัน เช่น เกิดการปฏิวัติ กระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองก็สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เคยมีมาก่อนขึ้นมาใหม่ได้^{๓๓}

การกล่อมเกลารวมทางการเมือง มีลักษณะและกระบวนการที่สำคัญ ๓ ประการ

๑. การกล่อมเกลารวมทางการเมืองเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนชีวิตของบุคคล (Lifelong and Development)

^{๓๒} Richard E., Dawson and Kenneth Prewitt., **Political Socialization**, (Boston: Little, Brown & Co, 1969), p. 226.

^{๓๓} Almond Gabriel A. and Powell, G, Bingham Jr, **Comparative Politics: A Development Approach**, (Boston: Little, brown & Co, 1980), p. 197.

๒. การกล่อมเกลາทางการเมืองเป็นกระบวนการ การของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก และเยาวชน (Childhood and Youth)

๓. การกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองของวัยผู้ใหญ่ (Adult Political Learning)

นอกจากนั้น วิธีการของการกล่อมเกลาทางการเมืองจะเกิดขึ้นกับปัจเจกบุคคลได้ใน ๒ กรณี

๑. การกล่อมเกลาทางการเมืองทางตรง (Direct Forms of Political Socialization) คือบุคคลได้สัมผัสโดยตรงกับ ข่าวสาร ค่านิยม และความเชื่อเกี่ยวกับการเมืองโดยตรง อาทิได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิชาหน้าที่พลเมือง เป็นต้น

๒. การกล่อมเกลาทางการเมืองทางอ้อม (Indirect Forms of Political Socialization) มักเกิดขึ้นกับบุคคลเมื่ออยู่ในวัยเยาว์ ซึ่งจะได้รับกรอบสั่งสอนและเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองจาก บิดามารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนสนิท เป็นส่วนใหญ่ โดยที่บุคคลต่างๆ เป็นต้น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทัศนคติทางการเมือง ให้กับเด็ก และเยาวชน ซึ่งจะคงอยู่ตลอดไป เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น และนอกจากนั้น ยังมีอิทธิพลอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาทัศนคติที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมการเมืองในขณะนั้น ทั้งต่อผู้นำประเทศและสมาชิกคนอื่น ๆ ดังนั้น การกล่อมเกลาทางการเมืองก็คือเครื่องมือของการถ่ายทอดแบบแผนของ ความคิดและความเชื่อทางการเมืองนั่นเอง^{๓๔}

ขั้นตอนต่างๆ ของการอบรมการกล่อมเกลาทางการเมืองมีอิทธิพลต่อ ค่านิยม ทัศนคติ และความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในทางใดทางหนึ่งต่อระบบการเมืองของบุคคล การอบรมการกล่อมเกลาในระดับครอบครัวอาจจะมีอิทธิพลมากกว่าระดับเพื่อนฝูง และสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียน และมหาวิทยาลัย แต่บางครั้งการอบรมในระดับปลาย โดยสถาบันทางการเมืองต่างๆ จะมีอิทธิพลมากกว่าแต่บ่อยครั้งที่ทัศนคติและค่านิยมในการเรียนรู้ในขั้นตอนต่างๆ ชัดกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากได้รับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่ไม่เคยประสบพบเจอมาก่อน บางทีอาจจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเหตุการณ์ทางการเมืองทั้งภายใน และนอกประเทศบ้าง อาจทำให้บุคคลไม่มั่นใจบุคลิกลักษณะของตน ซึ่งจะปรากฏเห็นได้ชัดในวัฒนธรรมทางการเมืองระดับชาติ เช่น ประเทศเยอรมนี ภายหลังของการเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้พยายามเปลี่ยนแปลงวิธีการอบรมการกล่อมเกลาทางการเมืองแบบดั้งเดิม ซึ่งพอมืออำนาจเด็ดขาด มาเป็นแบบระบอบประชาธิปไตย และพยายามสอนวิธีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ กลุ่มนักเรียนในโรงเรียน และมหาวิทยาลัย แต่ปรากฏว่าเด็กเรียนรู้โครงสร้างรัฐบาลแค่เพียงผิวเผิน เพราะพื้นเพดั้งเดิมของ

^{๓๔} กนลา สุขพานิช ชันทปราบ, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๗), หน้า ๕๗.

ประเทศเยอรมนี มีลักษณะที่ขัดกับหลักประชาธิปไตย ดังนั้น การสร้าง วัฒนธรรมการเมืองแบบใหม่ จึงเป็นไปได้ยากยิ่ง^{๓๕}

สรุปได้ว่า ตัวการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองได้นั้นมีแหล่งที่มาหลากหลาย และแตกต่างกันออกไป โดยตัวการเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อ การกล่อมเกลາทางการเมืองทั้งสิ้น เนื่องจากปัจจัยที่กล่าวมานั้นล้วนมีความใกล้ชิดกับประชาชน เป็นอย่างมาก ซึ่งจากความใกล้ชิดนี้มีผลต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของประชาชน

^{๓๕} Sidney Verba, *Political Culture and Political Development*, (Princeton University Press, 1969), p. 130.

ตารางที่ ๒.๔ สารสำคัญแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Gabriel A. Almond	การกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) เป็นกระบวนการหนึ่งของการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมือง จากรุ่นหนึ่งสืบทอดไปยังรุ่นต่อมาและเชื่อว่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านการเมืองการปกครองได้
D. Easton	การกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองหรือความโน้มเอียงทางการเมือง ซึ่ง ได้แก่ ความรู้ ทักษะคตินิยธรรม และค่านิยมต่างๆ ทางการเมืองของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง
พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว	กระบวนการกล่อมเกลาเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งความโน้มเอียงทางการเมืองต่าง ๆ อันได้แก่ ความรู้หรือความเชื่อ ทักษะคตินิยธรรมและความรู้สึกค่านิยมที่เกี่ยวกับระบบทางการเมือง
สรพงษ์ เกิดแก้ว	กระบวนการกล่อมเกลาจากสถาบันต่างๆ ในสังคมต้องมีการส่งเสริมให้มากขึ้นในทิศทาง ที่ถูกต้อง เช่น การได้รับการศึกษาอบรมในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสนใจข่าวสารการเมือง การปกครอง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง สิ่งเหล่านี้จะ เกิดขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ และมีทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อให้มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีคุณภาพมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ตารางที่ ๒.๔ สารสำคัญแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง (ต่อ)

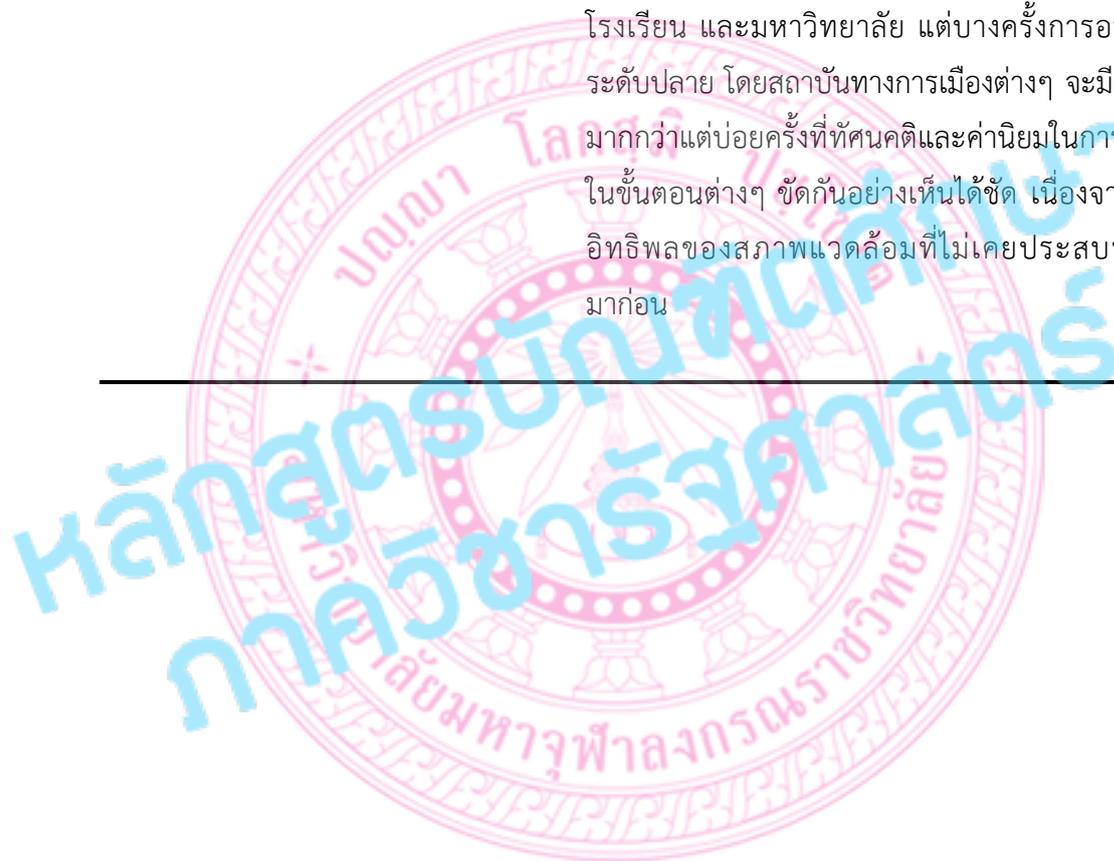
นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
<p>พฤทธิสาน ชุมพล</p>	<p>แบ่งสถาบันการกล่อมเกลาทางการเมือง ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ครอบครัว เป็นสถาบันหรือแหล่งของการเรียนรู้ทางการเมือง ได้แก่ ทศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยม ๒. สถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนักศึกษา ในชั้นเรียนโดยผ่านหลักสูตรต่างๆ ๓. กลุ่มเพื่อน ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน โดยทั่วไปมีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและการปรับตัวของบุคคลในสังคม ๔. กลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มเกษตรกร ทำให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางสังคมคือระเบียบวิธีการของกลุ่ม การอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ๕. สื่อมวลชน สื่อหรือช่องทางของการสื่อสารมวลชนต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ นิตยสาร โดยทั่วไปมีหน้าที่เสนอข่าวสาร เสนอความเห็น การศึกษา การบันเทิง ๖. องค์กรศาสนา นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาอธิบายถึงหน้าที่หลักของศาสนากว้างๆ ไว้ สองประการคือ หน้าที่ต่อบุคคล และหน้าที่ต่อสังคม
<p>Kenneth Prewitt</p>	<p>วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) คือแบบแผนของความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดที่สมาชิกในสังคมการเมืองหนึ่งๆ มีต่อการเมืองและสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกทางการเมือง กรอบความคิดเกี่ยวกับตัวแทนหรือตัวการทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาทางการเมือง (Agents of Political Socialization) ให้กับปัจเจกบุคคลซึ่งอยู่ในสังคมการเมือง โดยแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม</p>

ตารางที่ ๒.๔ สารสำคัญแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กนลา สุขพานิช ชันทปราบ	<p>๑.ครอบครัว(The Family and Primary Group)</p> <p>๒.กลุ่มเพื่อนและสังคม (Peer Groups and Society)</p> <p>๓.สถาบันการศึกษา โรงเรียน และการเรียนรู้ในทางการเมือง (Education, the Schools and Political Learning)</p> <p>๔.กลุ่มทางสังคม กลุ่มทุติยภูมิ การมีประสบการณ์ในทางการเมืองโดยตรงด้วยตนเอง และสื่อสารมวลชน (Social Grouping, Secondary Groups, Political Experiences and Mass Media)</p>
	<p>การกล่อมเกลาทางการเมือง มีลักษณะและกระบวนการที่สำคัญ ๓ ประการ</p> <p>๑.การกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนชีวิตของบุคคล (Lifelong and Development)</p> <p>๒.การกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก และเยาวชน (Childhood and Youth)</p> <p>๓.การกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองของวัยผู้ใหญ่ (Adult Political Learning)</p>

ตารางที่ ๒.๔ สารสำคัญแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Sidney Verba	<p>การอบรมการกล่อมเกลาทางการเมืองมีอิทธิพลต่อค่านิยม ทศนคติ และความรู้สึกนึกคิดในทางใดทางหนึ่งต่อระบบการเมืองของบุคคล การอบรมการกล่อมเกลาในระดับครอบครัวอาจจะมีอิทธิพลมากกว่าระดับเพื่อนฝูง และสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียน และมหาวิทยาลัย แต่บางครั้งการอบรมในระดับปลาย โดยสถาบันทางการเมืองต่างๆ จะมีอิทธิพลมากกว่าแต่บ่อยครั้งที่ทศนคติและค่านิยมในการเรียนรู้ในขั้นตอนต่างๆ ชัดกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากได้รับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่ไม่เคยประสบพบเจอมาก่อน</p>

๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

จังหวัดนครสวรรค์ ตามประวัติผลการเลือกตั้ง จะพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์ มีการเปลี่ยนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่อยู่บ่อยครั้ง ซึ่งอาจมาจากปัญหา การขาดภาวะผู้นำทางการเมือง ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมพัฒนา โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม จะช่วยให้นักการเมืองมีความรู้ ความสามารถ รวมถึงจริยธรรมและอุดมการณ์ทางการเมือง โดยเฉพาะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง(Transformation Leadership) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ นักการเมืองมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานเกิดการกระตุ้น การใช้ปัญญา และคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในระดับ บุคคล ทีมงาน พรรคการเมือง และประเทศชาติ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์ มีเขตเลือกตั้งทั้งหมด ๖ เขต มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ แบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๖ คน ทั้งนี้ ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้ง นั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และมาตรา ๑๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงประกาศรายชื่อผู้ได้รับการ เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน ^{๓๖}

ตามที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๖ เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดจะมี จังหวัดนครสวรรค์

๑. มีจำนวนราษฎรสัญชาติไทย จำนวน ๑,๐๒๖,๘๔๐ คน
๒. จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๖ คน
๓. จำนวนเขตเลือกตั้ง ๖ เขต ^{๓๗}

^{๓๖} สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หน้า ๑-๘

^{๓๗} สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ข้อมูลสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๖๖ หน้า ๑๒-๑๖

เขตเลือกตั้งที่ ๑ : อำเภอเมืองนครสวรรค์ (ยกเว้นตำบลพระนอน ตำบลหนองปลิง ตำบลหนองกรด ตำบลหนองกระโดน และตำบลบ้านแก่ง)

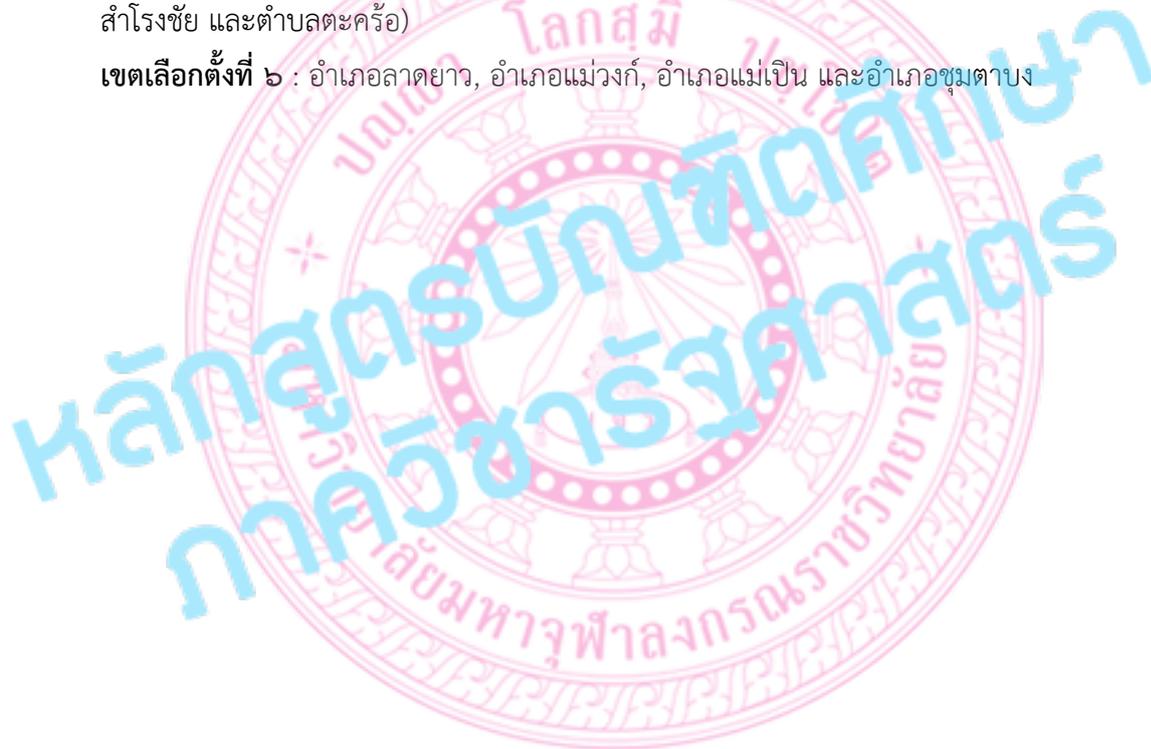
เขตเลือกตั้งที่ ๒ : อำเภอโกรกพระ, อำเภอพยุหะคีรี และอำเภอเมืองนครสวรรค์ (เฉพาะตำบลพระนอน ตำบลหนองปลิง ตำบลหนองกรด ตำบลหนองกระโดน และตำบลบ้านแก่ง)

เขตเลือกตั้งที่ ๓ : อำเภอบรรพตพิสัย, อำเภอเก้าเลี้ยว และอำเภอชุมแสง

เขตเลือกตั้งที่ ๔ : อำเภอหนองบัว, อำเภอท่าตะโก และอำเภอไพศาลี (ยกเว้นตำบลโพธิ์ประสาท ตำบลสำโรงชัย และตำบลตะคร้อ)

เขตเลือกตั้งที่ ๕ : อำเภอตากถ้ำ, อำเภอตากฟ้า และอำเภอไพศาลี (เฉพาะตำบลโพธิ์ประสาท ตำบลสำโรงชัย และตำบลตะคร้อ)

เขตเลือกตั้งที่ ๖ : อำเภอลาดยาว, อำเภอแม่วงก์, อำเภอแม่เปิน และอำเภอชุมตาบง

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธยาปณิกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรีการบูรณาการหลักปาปณิกรรมกับคุณลักษณะที่ส่งเสริมภาวะผู้นำนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสระบุรี สรุปดังนี้ ๑) ด้านจักขุมา นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี มีวิสัยทัศน์ในการเมือง ส่วนท้องถิ่น ในด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับประชาชน ในการปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นอยู่เสมอ ๒) ด้านวิริโร นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีมีความชำนาญในการจัดการงานดีด้านการปกครอง ด้านประกอบอาชีพให้ประชาชน มีความชำนาญในเรื่องความรู้สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นมีการจัดการงานดีในการรักษาประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น และมีความชำนาญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ๓) ด้านนิสสัยสัมปันโน นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการปกครอง ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการประกอบอาชีพ และมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจากผลการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี^{๓๘}

พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นททอง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธยาปณิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นสมุทรสงครามคือการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับประชาชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยมีค่านึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและไม่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชาวบ้านมีโอกาสและประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการสร้างความยุติธรรมและความสันติภาพภายในชุมชน ผู้นำทางการเมืองควรสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่เป็นที่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจได้

^{๓๘} พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ), “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี”, *คุณิพนธ์ปรัชญาคุณิพนธ์* สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕).

อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและธุรกิจ การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามตามหลักวิธูโร (จัดการงานดีชำนาญด้านเทคนิค) วางแผนและจัดการอย่างมีความเชี่ยวชาญ สร้างสัมพันธภาพและความร่วมมือในชุมชน สื่อสารและสร้างความเข้าใจอย่างมีความเชี่ยวชาญ รับผิดชอบต่อสังคม ด้านนิสสัยสัมปบันโนมีทักษะในการสื่อสารที่เก่งและใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและรับรู้นโยบายและการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อชุมชนพัฒนาความสามารถในการฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชนในพื้นที่^{๓๙}

พระมหาอภิวัชร อภิวัชโร (โภคสวัสดิ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางการเมือง ด้านวิสัยทัศน์ ตอบสนองความต้องการของประชาชน มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน นโยบายสามารถทำได้จริง มุ่งผลสำเร็จในการบริหารจัดการ สามารถบอกแนวทางในการดำเนินบทบาทภารกิจของหน่วยงาน ด้านคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทิ้งปัญหาของประชาชน โปร่งใส เป็นธรรม มีจิตสำนึกที่ดี ร่วมแสดงความยินดีเมื่องานประสบความสำเร็จใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อผลประโยชน์ แก่ส่วนรวมเป็นหลัก ด้านกล้าตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ทันทต่อสถานการณ์ ตอบสนองความต้องการของประชาชน การตัดสินใจเสียงส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกัน ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างและความหลากหลายทางความคิด^{๔๐}

สาลีณี รักกัตัญญ ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้าง การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาปณิกธรรม ควรส่งเสริมทักษะ ความคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถ เปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น พัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ สมรรถนะและความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รวมทั้งพัฒนาความสามารถในวิทยาการที่ ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับงานของตน เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์โดยการสร้างแรงจูงใจ การยกย่องให้ เกียรติและการผูกใจคน เพื่อให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๑}

^{๓๙} พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นททอง), “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปณิกธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

^{๔๐} พระมหาอภิวัชร อภิวัชโร (โภคสวัสดิ์) “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

^{๔๑} สาลีณี รักกัตัญญ, “การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

ทนง ทศไกร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ตามหลัก ทฤษฎีปาปนิคสูตร ด้าน จักขุมา มีตาดี เป็นผู้มิวิสัยทัศน์ดี มองไกล มองลึก มีวิธีการพัฒนาดังนี้ ชุติฝึกอบรม อบรมสัมมนา ศึกษาดูงานหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ ใช้การมีส่วนร่วม แนวคิดคนรุ่นใหม่มาประยุกต์ ศึกษาเรียนต่อ การสอนงาน วิจัยโร จัดการธุรกิจดี มีความรอบรู้ในงาน ที่ปฏิบัติที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรอบรู้ แผนพัฒนารายบุคคล แบบทดสอบความรู้ ศึกษาค้นคว้า ศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติจริง ปฐมนิเทศผู้บริหารใหม่ ทำงานในฐานะลูกมือหรือผู้ช่วย ปฏิบัติงานหลังจากเรียนทฤษฎีจบ ฝึกปฏิบัติงานระยะสั้น ศึกษาต่อและนิสสยสัมพันธ์โนเพียบพร้อมด้วยแหล่งทุนเป็นที่อาศัย เป็นผู้มีส่วนสัมพันธ์กับ ร่วมงาน มีวิธีการพัฒนาดังนี้ แผนพัฒนารายบุคคล เรียนรู้การมอบหมายงานตามความถนัด ใช้หลักธรรมในการทำงาน การประชุม การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม ปฐมนิเทศ เป็นต้น^{๔๖}

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักธรรมทฤษฎีปาปนิคธรรม ประกอบด้วย จักขุมา มองการณ์ไกล วิจัยโร รอบรู้งาน นิสสยสัมพันธ์โน มนุษย์สัมพันธ์ดี มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ ทั้งด้านความคิด วิสัยทัศน์ ความรอบรู้ และการปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้ผู้ที่นำไปปฏิบัติ เป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางการเมือง รวมถึงผู้นำการบริหาร

^{๔๖} ทนง ทศไกร, “กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตร ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์เขต ๑”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ตารางที่ ๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทุติยปาปณิกธรรม

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระปลัดเอกชัย จันทโชโต (คงชีวะ)	<p>ด้านจักขุมา นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี มีวิสัยทัศน์ในการเมือง ส่วนท้องถิ่น ในด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับประชาชน ในการปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นอยู่เสมอ ด้านวิธูโร นักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดสระบุรีมีความชำนาญในการจัดการงานดีด้านการปกครอง ด้านประกอบอาชีพให้ประชาชน มีความชำนาญในเรื่องความรู้สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น มีการจัดการงานดีในการรักษาประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น และมีความชำนาญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ด้านนิสสัยสัมพันธ์ นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการปกครอง ด้านประเพณีวัฒนธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน</p>
พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นททอง)	<p>วิสัยทัศน์ของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นสมุทรสงคราม คือการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับประชาชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยมีค่านึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและไม่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชาวบ้านมีโอกาสและประโยชน์จากการเติบโต เศรษฐกิจ และการสร้างความยุติธรรมและความสันติภาพภายในชุมชน ผู้นำทางการเมืองควรสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน</p>

ตารางที่ ๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีปาณิกธรรม (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
<p>พระมหาอภิวัชร อภิวัชโร (โภคสวัสดิ์)</p>	<p>ภาวะผู้นำทางการเมือง ด้านวิสัยทัศน์ ตอบสนองความต้องการของประชาชน มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน นโยบายสามารถทำได้จริง มุ่งผลสำเร็จในการบริหารจัดการ สามารถบอกแนวทางในการดำเนินบทบาทภารกิจของหน่วยงาน ด้านคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทิ้งปัญหาของประชาชน กล้าตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ ตอบสนองความต้องการของประชาชน การตัดสินใจเสี่ยงส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกัน ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างและความหลากหลายทางความคิด</p>
<p>สาธิตี รักกตัญญู</p>	<p>การส่งเสริมบทบาทนักรการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาณิกธรรม ควรส่งเสริมทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถ เปลี่ยนองค์กรให้ทันยุคทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น พัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ สมรรถนะ และความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รวมทั้งพัฒนาความสามารถในวิทยาการที่ ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับงานของตน เสริมสร้างมนุษย์สัมพันธ์โดยการสร้างแรงจูงใจ การยกย่องให้ เกียรติและการผูกใจคน เพื่อให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

ตารางที่ ๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทุติยปาปณิกธรรม (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
<p>ทนง ทศไกร</p>	<p>หลักทุติยปาปณิกสูตร ด้านจักขุมา มีตาดี เป็นผู้มึ วิสัยทัศน์ดี มองไกล มองลึก มีวิธีการพัฒนาดังนี้ ชุดฝึกอบรม อบรมสัมมนา ศึกษาดูงานหน่วยงานที่ ประสบความสำเร็จ ใช้กระบวนการ มีส่วนร่วม แนวคิด คนรุ่นใหม่มาประยุกต์ ศึกษาเรียนต่อ การสอนงาน วิธูโร จัดการธุรกิจดี มีความรอบรู้ในงาน ที่ปฏิบัติที่ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรอบรู้ มีวิธีการพัฒนาดังนี้ แผนพัฒนารายบุคคล แบบทดสอบความรู้ ศึกษา ค้นคว้า ศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติจริง ฝึกปฏิบัติงานระยะ สั้น ศึกษาต่อและนิสสยสัมพันธ์ เพื่อพร้อมด้วยแหล่ง ทุนเป็นที่อาศัย เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน มีวิธีการพัฒนา แผนพัฒนารายบุคคล เรียนรู้การ มอบหมายงานตามความถนัดใช้หลักธรรมในการทำงาน การประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม เป็นต้น</p>

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางการเมือง

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา จุดเด่นของการส่งเสริมภาวะผู้นำ พบว่า ภาวะผู้นำของนักการเมือง ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และมีความมุ่งมั่นสูงที่จะพัฒนาเทศบาลให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน สามารถดำเนินงานได้อย่าง ต่อเนื่อง และมีเสถียรภาพ การบริหารจัดการมีความเป็นเอกภาพ สามารถตอบสนอง แก้ไขปัญหาความต้องการ ของประชาชนในพื้นที่ได้หลากหลายและรวดเร็ว มีความสามารถในการระดมความคิดและสามารถนำความคิดใหม่ๆมาพัฒนา ส่วนจุดด้อยของการส่งเสริมภาวะผู้นำ พบว่าภาวะผู้นำของนักการเมืองบุคลากรบางส่วนจะต้องได้รับการพัฒนาให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงาน การจัดการความรู้และเทคโนโลยีไม่เป็นระบบ การดำเนินงานโครงการ มีการบูรณาการร่วมกันน้อย การประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง โอกาสของการส่งเสริมภาวะผู้นำ พบว่า ภาวะผู้นำของนักการเมือง ได้รับการสนับสนุนและการ ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี และมีความต่อเนื่อง หน่วยงานราชการอื่นๆ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี อุปสรรคของการส่งเสริมภาวะผู้นำ พบว่า ภาวะผู้นำของนักการเมือง สนับสนุนงบประมาณในโครงการขนาดใหญ่ ที่เกินศักยภาพของเทศบาลที่จะดำเนินการได้ มีโอกาสได้รับการสนับสนุนน้อยมาก ความไม่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับโลก ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ระเบียบกฎหมายและหนังสือสั่งการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว^{๔๓}

สมชาย ลำภู ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาล ของผู้นำทางการเมืองในท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้นำทางการเมือง ในท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า จุดแข็งหรือจุดเด่นของการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้นำทางการเมืองในท้องถิ่น ได้แก่ ความซื่อสัตย์และความสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างความไว้วางใจใน ประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง และกระจายข้อมูลและสื่อสารที่เป็นจริงให้แก่ประชาชน จุดอ่อนหรือ จุดด้อย ได้แก่ ขาดความรู้ในการสร้างความพร้อมในการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือกับ ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก โอกาส ได้แก่ การเจริญก้าวหน้าของเศรษฐกิจในจังหวัด สมุทรสงครามส่งผลให้มี

^{๔๓} พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล, “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

งบประมาณที่เพิ่มขึ้นในการพัฒนาท้องถิ่น อุปสรรค ได้แก่ การแบ่งแยกทางการเมืองในท้องถิ่น องค์ประกอบในการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้นำทางการเมืองในท้องถิ่นจังหวัด สมุทรสงคราม ด้านหลักนิติธรรม ประกอบด้วย ผู้นำทางการเมืองควรให้โอกาสและสิทธิเท่าเทียม ให้กับประชาชน ทั้งหมดในท้องถิ่น ด้านหลักคุณธรรม ประกอบด้วย เป็นคนที่มีความซื่อตรงในการกระทำและความซื่อสัตย์ต่อประชาชน ด้านหลักความโปร่งใส ประกอบด้วย เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารจัดการและกระบวนการต่าง ๆ อย่างเปิดเผยและโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะและความสามารถของผู้นำ ด้านหลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในประชาชนในการบริหารจัดการของผู้นำ ด้านหลักความคุ้มค่า ประกอบด้วย การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๔}

พระมหาอภิวัชร อภิวัชโร (โกศสวัสดิ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมือง ของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี คือการรับฟังเสียงของประชาชน ในท้องถิ่น ใช้สถานการณ์ทางการเมืองความเห็นต่างทางการเมืองมาสร้างจุดเด่นให้แก่กลุ่มโดยใช้ ประเด็นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเน้นปฏิรูปให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและจัดกิจกรรมส่งเสริม การแสดงออก ทางการเมืองของกลุ่มผู้สนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง มีการปลูกฝังสำนึก ประชาธิปไตย นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีอาศัยการสร้างและหรือการปลูกฝังวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับประชาชนภายในท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นใน จังหวัดเพชรบุรีเป็นผู้มีความ เข้มแข็ง กล้าหาญ เสียสละ อดทนรอคอยต่อปัญหาตลอดเวลา มีความคิด ก้าวหน้า ริเริ่มสร้างสรรค์ มี ความคิดยืดหยุ่น ขยันหมั่นเพียร มีความวิริยะอุตสาหะ มีความจริงใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ เห็นประโยชน์ของประชาชนมากกว่าประโยชน์ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่โกหกหลอกลวง ประชาชน ให้สัญญาแก่ประชาชนไว้อย่างไร ต้องกระทำให้ได้อย่างที่สัญญาไว้กับ ประชาชน และร่วมกิจกรรมกับประชาชน นักการเมืองเป็นคนในพื้นที่เข้าใจปัญหาและทำกิจกรรม ต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนได้อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการยอมรับทั้งในฐานะเป็นประชาชน ด้านวิสัยทัศน์ พบว่าผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่ดีควรมีนโยบายที่มาจากความต้องการของประชาชน เป็นหลักสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ ผู้นำทางการเมืองที่ดี สามารถทำตาม

^{๔๔} สมชาย ลำภู, “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาล ของผู้นำทางการเมือง ในท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม”, *ดุขฎิณีพนธ์ปรัชญาดุขฎิณีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จะต้องแก้ไขปัญหาได้อย่างไรให้ตรงกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาและมีความไว้วางใจผู้นำทางการเมือง^{๕๕}

พระมหานรินทร์ สุรพลโย (एमพัน์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่าสภาพทั่วไปของจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิที่มีผลต่อประชาชนมีหลายสาเหตุ เช่น เรื่องของความไม่ซื่อสัตย์สุจริต ใช้อำนาจหน้าที่ อย่างไม่เป็นธรรม คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปัญหาด้านเศรษฐกิจปากท้อง ปัญหาด้านสังคมความเป็นอยู่ และปัญหาของประชาชนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่และตรงจุดจึงเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนเบื่อหน่าย อภิปรายผลได้ว่าผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิเป็นผู้ยึดมั่นในสถาบันหลัก อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เห็นได้จากการรู้คุณค่าของสถาบันหลัก มีจงรักภักดี สร้างความรักความสามัคคีให้เกิดมีแก่ประชาชน ผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิเป็นผู้ซื่อสัตย์ สุจริต และมีจิตสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ เห็นได้จากการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะเห็นได้จากการมีจิตสาธารณะประโยชน์ มุ่งมั่นจริงจัง สนับสนุนส่งเสริม ประชาชนให้รู้คุณค่าของประโยชน์ส่วนรวม มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน เห็นได้จากการวางนโยบายและการกำหนดเป้าหมายกระทำได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมีเหตุผล ผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติเห็นได้จากการเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิเป็นผู้ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาภาพลักษณ์ ในการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม^{๕๖}

เอนก ณ เชียงใหม่ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อความคาดหวังของประชาชนในจังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี อภิปรายได้ว่า ด้านคุณธรรม มีความดีงามที่อยู่ภายในจิตใจของนักการเมืองท้องถิ่น ที่เกิดจากการยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังนั้นนักการเมืองท้องถิ่นต้องเป็นผู้มีศีล มีธรรม มีความซื่อสัตย์ มีหลักธรรมาภิบาล มีบุคลิกที่กล้าแสดงออก มีวาทศิลป์ อัจฉริยะดี มีความ ยุติธรรม เด็ดขาดในการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ขยันอดทน ทุ่มเท ตั้งใจและเสียสละงานเพื่อ ส่วนรวม อุทิศเวลาให้กับงานอย่างเต็มที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ความสามารถ

^{๕๕} พระมหาอภิวัชร อภิวัชโร (โภคสวัสดิ์), “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมือง ของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

^{๕๖} พระมหานรินทร์ สุรพลโย (एमพัน์), “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมือง ของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

ในการปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดี สร้างความรัก ความศรัทธาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชน ด้านคุณลักษณะของผู้นำ การปฏิบัติราชการตามภารกิจด้วยความโปร่งใส การมีระบบการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี มุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนรวม การบริหารงานบุคคล ยึดหลักการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ ปฏิบัติราชการตามภารกิจของเจ้าหน้าที่ มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตน คำนึงถึง ความสำเร็จของงาน มีความรับผิดชอบ นักการเมืองท้องถิ่นเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการชี้นำ ประชาชน คำนึงถึงการปฏิบัติตามความเหมาะสมต่อประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชน ต่อการแก้ปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชน จัดสรรเวลาไปพบปะประชาชน มีการสื่อสาร กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น นักการเมืองจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้แทนที่ดี เป็นผู้รักษาผลประโยชน์ ของประชาชน^{๔๗}

สรุปได้ว่า ผู้นำทางการเมือง ต้องมีจริยธรรมทางการเมือง ซื่อสัตย์สุจริต ใช้อำนาจหน้าที่ อย่างเป็นธรรม คิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปัญหาด้าน เศรษฐกิจปากท้อง ปัญหาด้านสังคมความเป็นอยู่ วางนโยบายและกำหนดเป้าหมายกระทำ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมีเหตุผล ไม่เลือกปฏิบัติ สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของสังคม ให้ความสำคัญกับประชาชน ต่อการแก้ปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชน จัดสรรเวลา ไปพบปะประชาชน มีการสื่อสารกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

^{๔๗} เอนก ฦ เชียงใหม่, “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อความคาดหวัง ของประชาชนในจังหวัดชลบุรี”, *คุณวินิพนธ์ปรัชญาคุณภักดิ์* สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

ตารางที่ ๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางการเมือง

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
<p>พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล</p>	<p>ภาวะผู้นำของนักการเมือง ได้รับการสนับสนุนและได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี จุดเด่นของการส่งเสริมภาวะผู้นำ พบว่า ภาวะผู้นำของนักการเมือง ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และมีความมุ่งมั่นสูงที่จะพัฒนาเทศบาลให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน สามารถดำเนินงานได้อย่าง ต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ มีความสามารถในการระดมความคิดและสามารถนำความคิดใหม่ๆมาพัฒนา ส่วนจุดด้อยของการส่งเสริมภาวะผู้นำ พบว่าภาวะผู้นำของนักการเมือง บุคลากรบางส่วนจะต้องรับการพัฒนาให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงาน การจัดการความรู้และเทคโนโลยีไม่เป็นระบบ มีการบูรณาการร่วมกันน้อย การประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง</p>
<p>สมชาย ลำภู</p>	<p>ผู้นำทางการเมืองในท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า จุดแข็งหรือจุดเด่นของการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้นำทางการเมืองในท้องถิ่น ได้แก่ ความซื่อสัตย์และความสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างความไว้วางใจในประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง และสื่อสารที่เป็นจริงให้แก่ประชาชน จุดด้อย ได้แก่ ขาดความรู้ในการสร้างความพร้อมในการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก</p>

ตารางที่ ๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางการเมือง (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
<p>พระมหากิติวัชร อภิวัชโร (โภคสวัสดิ์)</p>	<p>ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี คือการรับฟังเสียงของประชาชนในท้องถิ่น ใช้สถานการณ์ทางการเมืองความเห็นต่างทางการเมืองมาสร้างจุดเด่นให้แก่กลุ่มโดยใช้ประเด็นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเน้นปฏิรูปให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและจัดกิจกรรมส่งเสริมการแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มผู้สนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง มีการปลุกฝังสำนึกประชาธิปไตยแก่กล้าหาญ เสียสละ อดทนห่วงใยต่อปัญหาตลอดเวลา</p>
<p>พระมหานรินทร์ สุรพลญาณ (เอมพันธ์)</p>	<p>จริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมือง มีผลต่อประชาชน มีหลายสาเหตุ เช่น เรื่องของความไม่ซื่อสัตย์สุจริตใช้อำนาจหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรม คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปัญหาด้านเศรษฐกิจปากท้อง ปัญหาด้านสังคมความเป็นอยู่ และปัญหาของประชาชนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่และตรงจุดจึงเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนเบื่อหน่าย</p>

ตารางที่ ๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางการเมือง (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
เอนก ณ เชียงใหม่	<p>ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี มีความดีงามที่อยู่ภายในจิตใจของนักการเมืองท้องถิ่น ที่เกิดจากการยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังนั้นนักการเมืองท้องถิ่นต้องเป็นผู้มีศีล มีธรรม มีความซื่อสัตย์ มีหลักธรรมาภิบาล มีบุคลิกที่กล้าแสดงออก มีวาทศิลป์ อหฺยาศยดี มีความ ยุติธรรม เด็ดขาดในการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ขยันอดทน ทุ่มเท ตั้งใจและเสียสละงานเพื่อ ส่วนรวม อุทิศเวลาให้กับงานอย่างเต็มที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดี</p>

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสรุปที่มาของแต่ละตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

๑. การกล่อมเกลາทางการเมือง^{๔๘} ได้แก่

- (๑) ครอบครัว
- (๒) สถาบันการศึกษา
- (๓) กลุ่มเพื่อน
- (๔) กลุ่มอาชีพ
- (๕) สื่อมวลชน
- (๖) องค์กรศาสนา

๒. หลักทฤษฎีปาปนิกรรม^{๔๙} ได้แก่

- (๑) จักขุมา มองการณ์ไกล
- (๒) วิธูโร รอบรู้งาน
- (๓) นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี

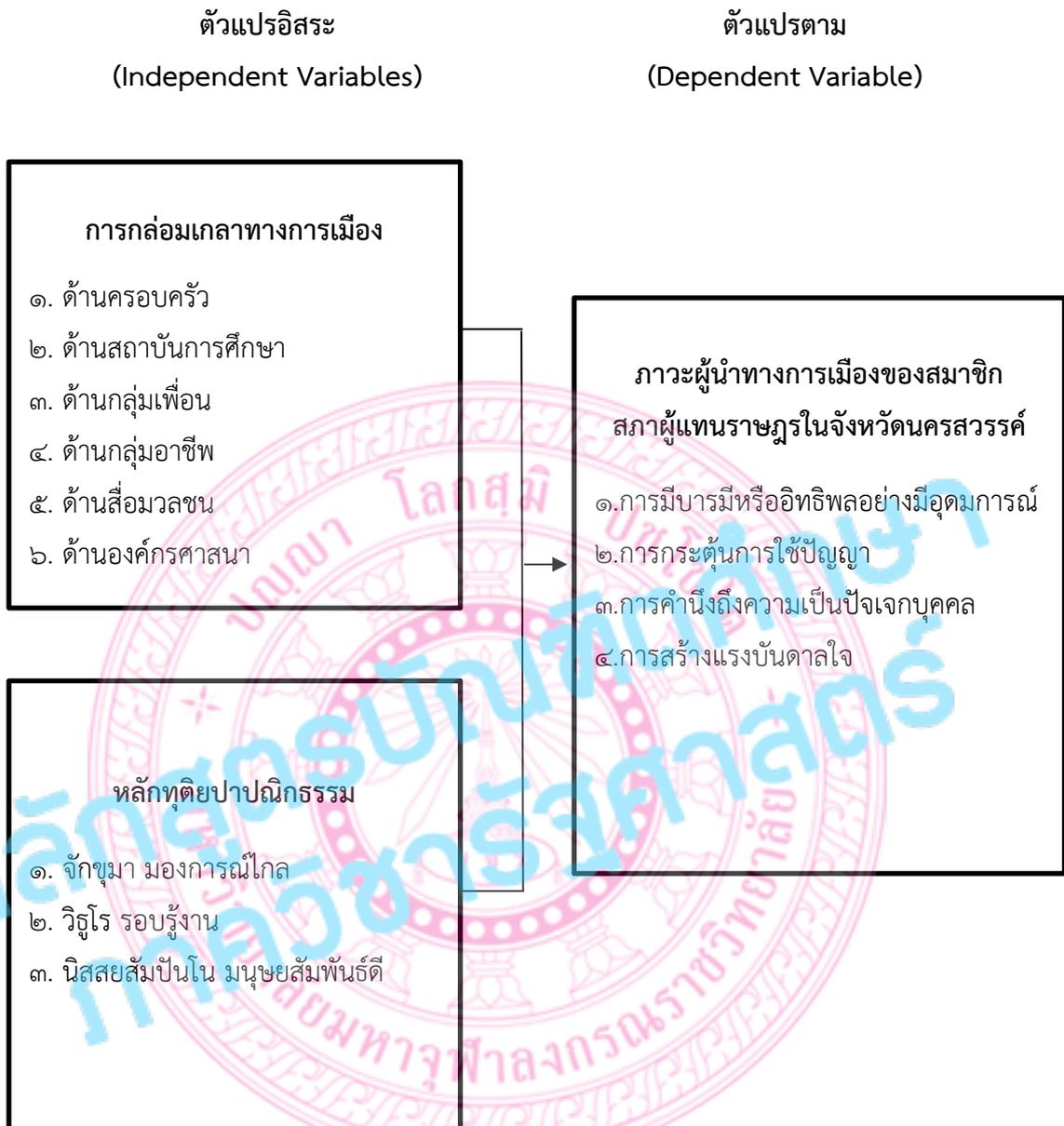
ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์^{๕๐} ประกอบด้วย

- (๑) การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
- (๒) การกระตุ้นการใช้ปัญญา
- (๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
- (๔) การสร้างแรงบันดาลใจ

^{๔๘} Almond Gabriel A. and Powell, G, Bingham Jr, *Comparative Politics: A Development Approach*, (Boston: Little, brown & Co,1980), p. 197.

^{๔๙} อัง.ติก(ไทย).๒๐/๔๕๙/๑๔๖

^{๕๐} Bass, Bernard M., *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership*, pp.218-220.

แผนภาพที่ ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๓) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์นำมาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๑.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)

๓.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ

การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มตั้งแต่โจทย์หรือคำถามการวิจัย การเลือกพื้นที่ศึกษา และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการหรือมีประสบการณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูปหรือคน

๓.๑.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๑๘ รูปหรือคน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๓ รูป		
๑	พระมหาสุชาติ ธีรญาโน ป.๕.๙	พระสังฆาธิการ วัดหนองกลับ เจ้าคณะอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
๒	พระมหาไพโรจน์ จนทปญโญ ป.๕.๗	พระสังฆาธิการ วัดเทพสามัคคีธรรม เจ้าคณะอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์
๓	พระครูนิรมิตภวานาโฆสิต	พระสังฆาธิการ วัดเทพนิมิตโฆสิตาราม อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๔ คน

๔	นายเศรณี อนิลบล	สมาชิกวุฒิสภา จากจังหวัดนครสวรรค์
๕	นายอำนาจ บุญนะ	ประธานสภาเกษตรจังหวัดนครสวรรค์
๖	นายรณกร เผ่าวิจารณ์	นายอำเภอเมืองนครสวรรค์
๗	นายกุลวัฒน์ ยิ้มเข้ม	ผู้อำนวยการกลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มผู้บริหารหรือนักการเมือง จำนวน ๔ คน

ลำดับที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๘	นายชุมพิชญ์ เดชะรัฐ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
๙	นายกฤษณ์ธีร์ฤกษ์ เลิศอุทธรณ์ภักดิ์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๑ นครสวรรค์
๑๐	นายทรงศักดิ์ ส่งเสริมอุดมชัย	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๒ นครสวรรค์
๑๑	นายจิรกิตต์ สังข์เมือง	รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มผู้นำท้องที่ จำนวน ๔ คน

๑๒	นายสมนึก แก้วมาลา	กำนัน ต.ธารทหาร อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์
๑๓	นายไสว ก้อนแก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๓ ต.หนองกลับ อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์
๑๔	ว่าที่ร้อยตรี อินทรจักร วัชรดิษฐ์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๔ ต.ศาลาแดง อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์
๑๕	นายพิเชษฐ พลอยประดับ	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๒ ต.โกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์

กลุ่มประชาชน จำนวน ๓ คน

๑๖	นายธนากร ธนสังข์ขันชิต	ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์
๑๗	นางพรรณี ศิริจรณ์	ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์
๑๘	นายนเรศ พินิจกิจ	ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

๓.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

๓.๑.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์โดยตรงและสามารถให้ข้อมูลในพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้เป็นอย่างดี ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

(๑) กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๓ รูปหรือคน (๒) กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๔ คน (๓) กลุ่มผู้บริหารหรือนักการเมือง จำนวน ๔ คน (๔) กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน ๔ คน (๕) กลุ่มประชาชน จำนวน ๓ คน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ รูปหรือคน

๑.๒) ยื่นคำร้อง บท. ๖.๒ แบบคำร้องทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสืออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อได้รับหนังสือดังกล่าวเรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมกำหนดวัน เวลาและสถานที่เพื่อเข้าไปสัมภาษณ์

๑.๓) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามเวลานัด โดยใช้วิธีการจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสนทนา เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งหลังจากผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ได้ขอบคุณพร้อมกับถ่ายภาพ

๑.๔) สรุปผลจากการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๒) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นการระดมความคิดเห็นและการอภิปรายในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา เป็นวิธีการเสริมในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนาควรมีพื้นฐานประสบการณ์ที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน มีรายละเอียดดังนี้

๒.๑) ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาประธานกรรมการควบคุมเล่มดุษฎีนิพนธ์ เพื่อคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในงานวิจัยรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งจัดผ่านระบบออนไลน์ Zoom ID: Zoom ID: ๔๕๖๗๘๙๘๙๘๙๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จำนวน ๙ รูปหรือคน โดยรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะมีดังต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	รศ.ดร.สุรพล สุขะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ประธานเปิดการสนทนากลุ่มเฉพาะ
๒	พระครูสังฆวิริยกิจ, รศ.ดร.	รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ฝ่ายวิชาการ
๓	พระครูชินวีรบัณฑิต, ผศ.ดร.	หัวหน้าภาควิชานิติศาสตร์
๔	พ.ต.ท.ดร.สมปอง ขวัญพุทไธ	อาจารย์ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ จ.นครสวรรค์
๕	ดร.จิณณะ โสตะจินดา	นักวิชาการอิสระ
๖	รศ.ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
๗	ผศ.ดร.สมบัติ นามบุรี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาควิชารัฐศาสตร์
๘	อาจารย์ ดร.กำพล ศรีโท	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
๙	อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๒.๒) ยื่นคำร้อง บท. ๖.๒ แบบคำร้องทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เมื่อได้รับหนังสือดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมกำหนดวัน เวลาและสถานที่ เพื่อเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๒.๓) เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ใช้เวลานำเสนอผลงานวิจัย ไม่เกิน ๑๕ นาที ซึ่งรายละเอียดในการนำเสนอข้อมูล ประกอบด้วย ๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓. กรอบแนวคิดในการวิจัย ๔. ระเบียบวิธีวิจัย ๕. สรุปผลการวิจัย ๖. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยและ ๗. แบบประเมินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ตามวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” ใช้เครื่องบันทึกเสียง ในการบันทึกการสนทนา เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

๒.๔) สรุปผลจากการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๓.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๘ รูปหรือคนและการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๐ รูปหรือคน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์โดยตรงหรือสามารถให้ข้อมูลพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้อย่างครอบคลุม นำมาเขียนสรุปเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล พรรณนาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูล เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีหรือตอบปัญหาของการวิจัยให้เหมาะสม พร้อมทั้งนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่มี อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี ผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งหมด ๘๓๘,๘๙๖ คน^๑

๒) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๔๐๐ คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

^๑ สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้งสส.ทั่วไป ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ แหล่งที่มา : <https://ectreport66.ect.go.th/province-stats>

๒.๑) การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร Taro Yamane กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕ การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง^๒ ดังนี้

$$\begin{array}{l} \text{สูตร} \\ \text{โดย} \end{array} \quad \begin{array}{l} n \\ N \\ e \\ n \end{array} = \begin{array}{l} \frac{N}{1+N(e)^2} \\ \text{จำนวนประชากรทั้งหมด} \\ \text{ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้} \\ \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} \end{array}$$

ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด จำนวน ๘๓๘,๘๙๖ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$\begin{array}{l} n \\ n \\ n \\ n \\ n \end{array} = \begin{array}{l} \frac{838,896}{1+838,896(0.05)^2} \\ \frac{838,896}{1+2,097.24} \\ \frac{838,896}{2,098.24} \\ 399.809 \\ 400 \end{array}$$

๒.๒) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น ๖ ชั้นหรือกลุ่ม คือ (๑) เขตที่ ๑ (๒) เขตที่ ๒ (๓) เขตที่ ๓ (๔) เขตที่ ๔ (๕) เขตที่ ๕ (๖) เขตที่ ๖ แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

^๒ สุรพล สุขะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๖-๑๐๗.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วนที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเขตเลือกตั้ง	ประชากร (คน)	สัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
เขตที่ ๑ อำเภอเมืองนครสวรรค์	๑๓๘,๙๙๓	$\frac{๔๐๐ \times ๑๓๘,๙๙๓}{๘๓๘,๘๙๖}$	๖๖
เขตที่ ๒ อำเภอโกรกพระ อำเภอพยุหะคีรี และอำเภอเมืองนครสวรรค์	๑๓๖,๐๕๑	$\frac{๔๐๐ \times ๑๓๖,๐๕๑}{๘๓๘,๘๙๖}$	๖๕
เขตที่ ๓ อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอชุมแสง อำเภอบรรพตพิสัย	๑๔๗,๒๕๘	$\frac{๔๐๐ \times ๑๔๗,๒๕๘}{๘๓๘,๘๙๖}$	๗๐
เขตที่ ๔ อำเภอหนองบัว อำเภอท่าตะโก อำเภอไพศาลี	๑๓๙,๓๗๕	$\frac{๔๐๐ \times ๑๓๙,๓๗๕}{๘๓๘,๘๙๖}$	๖๗
เขตที่ ๕ อำเภอตากถ้ำ อำเภอตากฟ้า อำเภอไพศาลี	๑๔๐,๒๗๖	$\frac{๔๐๐ \times ๑๔๐,๒๗๖}{๘๓๘,๘๙๖}$	๖๗
เขตที่ ๖ อำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปิน อำเภอชุมตาบง	๑๓๖,๙๔๓	$\frac{๔๐๐ \times ๑๓๖,๙๔๓}{๘๓๘,๘๙๖}$	๖๕
รวม	๘๓๘,๘๙๖	รวมกลุ่มตัวอย่าง	๔๐๐

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมและการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งเป็น ๔ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๒๔ ข้อ

ด้านครอบครัว	จำนวน ๔ ข้อ
ด้านสถาบันการศึกษา	จำนวน ๔ ข้อ
ด้านกลุ่มเพื่อน	จำนวน ๔ ข้อ
ด้านกลุ่มอาชีพ	จำนวน ๔ ข้อ

ด้านสื่อมวลชน จำนวน ๔ ข้อ

ด้านองค์กรศาสนา จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักทศตียปาปนิกรธรรม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์ การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๑๒ ข้อ

จักขุมา มองการณ์ไกล จำนวน ๔ ข้อ

วิรุโร รอบรู้งาน จำนวน ๔ ข้อ

นิตยสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์ดี จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์ การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๑๖ ข้อ

การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ จำนวน ๔ ข้อ

การกระตุ้นการใช้ปัญญา จำนวน ๔ ข้อ

การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จำนวน ๔ ข้อ

การสร้างแรงบันดาลใจ จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค แนวทางพัฒนา และข้อเสนอแนะ แนวทางพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบได้อย่างเสรี

ตอนที่ ๒ ถึงตอนที่ ๔ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale^๓ ซึ่งจะมีข้อคำถามแบบประมาณค่าที่ใช้วัด ๕ ระดับ (Rating Scale) และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด	ให้คะแนน	๑	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	๒	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	๓	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	๔	คะแนน
มากที่สุด	ให้คะแนน	๕	คะแนน

^๓ Likert, Rensis, “The Method of Constructing and Attitude Scale”, **Reading in Attitude Theory and Measurement.** (Fishbein, Matin, Ed. New York: Wiley & Son, 1967), pp. 90-95.

๑) เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย^๔ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

๓) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๓.๑) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและสร้างเครื่องมือเป็นแบบบันทึกเอกสาร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ เก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในแบบบันทึกเอกสาร

๓.๒) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลเพื่อกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา โดยการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยการนำข้อมูลสรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ รวมข้อคำถามทั้งสิ้น ๕๒ ข้อคำถาม ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC มากกว่า ๐.๖ ขึ้นไป

๓.๓) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาเป็นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบหลัก “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” และการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๔) การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการหาค่าความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังต่อไปนี้

๔.๑) การหาค่าความตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

^๔ Best, J.W., *Research in Education*, New jersey: Prentice – Hall, p. 482.

โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะประเมินให้คะแนน ๓ ระดับ คือ +๑ = มีความสอดคล้อง ๐ = ไม่แน่ใจ -๑ = ไม่สอดคล้อง แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ประเมินมากรอกลงในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้อง ของข้อคำถามวัตถุประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้ ๑) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๖๐ - ๑.๐๐ คัดเลือกไว้ใช้ได้ ๒) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๖๐ ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง โดยมีผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ คน ทำการตรวจสอบประเมิน ดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
๒	รศ.อนุภูมิ โขเวชม	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
๓	รศ.ดร.ธิติวดี หมั่นมี	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
๔	พระปลัดวรวัฒน์ วรพตมโน , ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
๕	อาจารย์ ดร.กำพล ศรีโท	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

โดยผลการใช้ดัชนีวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC เท่ากับ ๑.๐๐

๔.๒) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๕ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๕๖ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้และสามารถจำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้

ค่าความเชื่อมั่น		
ตัวแปร	สัมประสิทธิ์แอลฟา	จำนวนข้อ
การกล่อมเกลாதองการเมือง	.๙๐๕	๒๔
หลักทศตวรรษปณิธานธรรม	.๘๒๘	๑๒
ภาวะผู้นำทางการเมือง	.๘๕๘	๑๖
รวม	.๙๕๖	๕๒

๔.๓) แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลจากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ผ่านมาทำการปรับปรุงแก้ไขโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

^๕ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การศึกษา “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” คือ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๔๐๐ คน

๒) ยื่นคำร้อง บพ. ๖.๒ แบบคำร้องทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสืออนุญาตใช้สถานที่เก็บข้อมูลวิจัย เมื่อได้รับหนังสือดังกล่าว เรียบร้อยแล้ว นำส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยกำหนดวัน เวลาและจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูล

๓) ลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามสำหรับการศึกษาวิจัยกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ตามที่กำหนดไว้ จำนวน ๔๐๐ คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

๔) เมื่อรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด จำนวน ๔๐๐ ชุด แล้วซึ่งคิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำข้อมูลวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ลงทะเบียนแล้วไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลโดยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติสำเร็จรูปให้ทำการประมวลผลตามสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ (Level of Significance) การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม จะทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

๑. สถิติเชิงพรรณนา

๑.๑ ข้อมูลในตอนต้นที่ ๑ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

๑.๒ ข้อมูลตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๑.๓ ข้อมูลตอนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ๓ ประการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๑.๔ ข้อมูลตอนที่ ๔ คำถามเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๑.๕ ข้อมูลตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

๒. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีแบบ Stepwise เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์ โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์ ๒. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๓. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์โดยนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๔.๓ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๔.๔ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ

๔.๕ องค์กรความรู้

๔.๕.๑ องค์กรความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๕.๒ องค์กรความรู้ที่ส่งเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ จากวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ถูกละเลือก แบบเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารหรือนักการเมือง กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มประชาชน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ รูปหรือคน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนสามารถอธิบายสนับสนุนรวมทั้งให้ข้อคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกการลงพื้นที่สำหรับการวิจัยในจังหวัดนครสวรรค์ ทำให้ผู้วิจัยได้เกิดการเรียนรู้งานวิจัยเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งเห็นภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์มากขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งครอบคลุมประเด็นเรื่องที่วิจัย โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็น ผลการวิจัยภาวะผู้นำทางการเมืองได้แก่

- ๑) การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
- ๒) การสร้างแรงบันดาลใจ
- ๓) การกระตุ้นการใช้ปัญญา
- ๔) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้คำตอบสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

จากการสัมภาษณ์ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ควรเป็นอย่างไร ได้ดำเนินการแล้วอย่างไร

๑. ผู้นำมีจิตวิญญาณในการทำงาน ใจถึงฟังได้ทำให้ได้รับการยอมรับ มีบารมีอิทธิพลและความเด็ดขาด มีพระเดชพระคุณ กล้าตัดสินใจ รวมถึงความกล้าที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะปัญหาเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ และเข้าถึงประชาชน^๑

๒. ผู้นำมีบารมีอย่างมีอุดมการณ์ ทั้งความรู้ วิสัยทัศน์ ความเชี่ยวชาญงาน และมีเครือข่ายในการทำงานเข้าถึงผู้คน สอดคล้องตามหลักธรรมทศตปิฎกธรรม ที่กล่าวในแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้เป็นผู้นำที่มีบารมีและอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์^๒

๓. ผู้นำบางคนไม่ได้ลงมาดูต้นตอของปัญหาในพื้นที่ ส่วนใหญ่รอรับปัญหาจากการรวมกลุ่มชุมชนแล้ว มีบารมีอิทธิพลในการช่วยเหลือในการจัดลำดับความสำคัญผลักดันโครงการบางอย่างได้ และนำปัญหาของประชาชนไปหารือในการประชุมสภา^๓

๔. บารมีอิทธิพลทางความคิด ไม่ใช่อำนาจเงิน หรือสร้างอิทธิพลเหนือเขาแบบเจ้านายลูกน้อง แต่ให้ความเป็นกันเองกับประชาชน ในความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพเปลี่ยนแปลงพัฒนาได้ โดยรับฟังเสียงประชาชนและนำมาประชุมตั้งเป็นนโยบายพรรคตามความต้องการของประชาชน^๔

๕. มีบารมีอิทธิพลแทบทุกคน แต่ความมีอุดมการณ์นั้น มีเป็นบางคน ซึ่งความมีอุดมการณ์นั้น จะมีใกล้เคียงกับความมีวิสัยทัศน์ คือ มองการณ์ไกล แก้ปัญหาในระยะยาว หรือวางโครงสร้างหรือมีโครงการที่สร้างมาทดแทนปัญหาได้ในระยะยาวไกล^๕

๖. มีบารมีหรืออิทธิพลทั้งนี้อยู่ที่การทำงานและประสบการณ์ ถ้าทำงานมากลงพื้นที่มาก แก้ปัญหาให้ประชาชนได้มาก มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ประชาชนจะเชื่อมั่นศรัทธา เกิดเป็นบารมีหรืออิทธิพล ทั้งนี้ บารมีหรืออิทธิพลอยู่ที่การทำประโยชน์ หากทำความดีเรียกว่ามีบารมี และอุดมการณ์ต้องมีวิสัยทัศน์และความดีประกอบในการทำงาน^๖

๗. มีปัจจัยเรื่องอิทธิพลและบารมี ทั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้กว้างขวางบางคนมีอุดมการณ์ โดยหากแก้ปัญหาในระยะยาวและถูกทิศทางถูกห้วงเวลา การใช้ปัญญาแก้ปัญหาในระยะยาวอย่างเช่น แก้ปัญหาเชิงป้องกันจะใช้งบประมาณน้อยมากในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว^๗

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๘. มีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือมีวิสัยทัศน์ ตามหลักธรรม โดยปัจจุบันโลกมีโลกเสมือนอย่างโลกออนไลน์ โซเชียลมีเดีย และโลกปกติ ซึ่งมีเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาผู้นำจึงต้องมีวิสัยทัศน์และก้าวทันโลกปัจจุบันด้วย^๘

๙. บารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ต้องอาศัยความจริงใจ อิทธิพล แปลว่า ฤทธิ อำนาจ ช่วยเหลือผู้คนนั้น ต้องมีใจอาสาทำให้คนอยู่ดีกินดี มีใจเสียสละทำประโยชน์ให้แก่ผู้คน โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีโอกาสช่วยเหลือผลักดันโครงการได้ หากสำรวจทราบว่าเขาต้องการอะไร ก็จะสามารถช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง^๙

๑๐. บารมีอุดมการณ์ต้องมีปัญญา หรือวิสัยทัศน์ ในการคิด วางแผน ลงมือทำประโยชน์ให้แก่ประชาชน เมื่อเกิดประโยชน์ ประชาชนก็จะเชื่อมั่นศรัทธา จนเกิดเป็นบารมี ซึ่งส่วนใหญ่บารมีและอุดมการณ์ก็มีกันทุกคน^{๑๐}

๑๑. มีบารมีมีอุดมการณ์ สามารถช่วยเหลือพัฒนาพื้นที่ได้ผ่านการผลักดันงบประมาณ ซึ่งส่วนใหญ่มีบารมีหรืออิทธิพลทุกคน การจะมีอุดมการณ์นั้น ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ความรู้ การเป็นผู้นำที่ลงพื้นที่ช่วยเหลือประชาชนอยู่เสมอ^{๑๑}

๑๒. มีบารมีหรืออิทธิพลอุดมการณ์ มีกันทุกคน ซึ่งมีทั้งด้านดีและไม่ดี ด้านดีคือตำแหน่งหน้าที่ทำให้คนเกรงใจ ประชาชนให้ความเชื่อถือ แก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านได้ ผู้นำต้องมีความรู้ความสามารถ วิสัยทัศน์ และเข้าถึงผู้คนได้ทุกคนจึงจะเกิดเป็นบารมี^{๑๒}

๑๓. การเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้สามารถสามารถสร้างบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ได้ ทั้งนี้ต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม ในการทำงาน วิสัยทัศน์ในระยะยาวจึงจะเป็นอุดมการณ์ ส่วนการเข้าถึงผู้คนหรือช่วยเหลือผลักดันโครงการต่างๆ แก้ไขปัญหาได้จะเกิดเป็นบารมี^{๑๓}

๑๔. การทำงานแบบมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ระยะยาว เรียกว่ามีอุดมการณ์ ส่วน อิทธิพลหรือบารมี มีกันแทบทุกคนยิ่งหากเป็นผู้นำหลายสมัยยังมีบารมีมาก เนื่องจากผู้คนยอมรับนับถือกันตั้งแต่วัยรุ่น^{๑๔}

๑๕. อิทธิพลหรือบารมีสร้างความเชื่อมั่นว่าเราทำได้หรือถ้านอกเหนือเราจะประสานหน่วยงานอื่นในการแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านได้ ซึ่งผลของการกระทำจะทำให้ค่อยๆเห็นภาพของคนมีบารมี และชาวบ้านจะเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา^{๑๕}

๑๖. ผู้นำมีความเข้าถึงประชาชน ลงพื้นที่พูดคุยรับฟังเสียงประชาชน มีกลุ่มเครือข่ายในการทำงาน การให้เกียรติเข้าร่วมกิจกรรมงานบวช งานแต่ง พิธีต่างๆ ทำให้ผู้คนรู้สึกเข้าถึงได้ มีความเป็นกันเองและพึ่งพาได้^{๑๖}

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

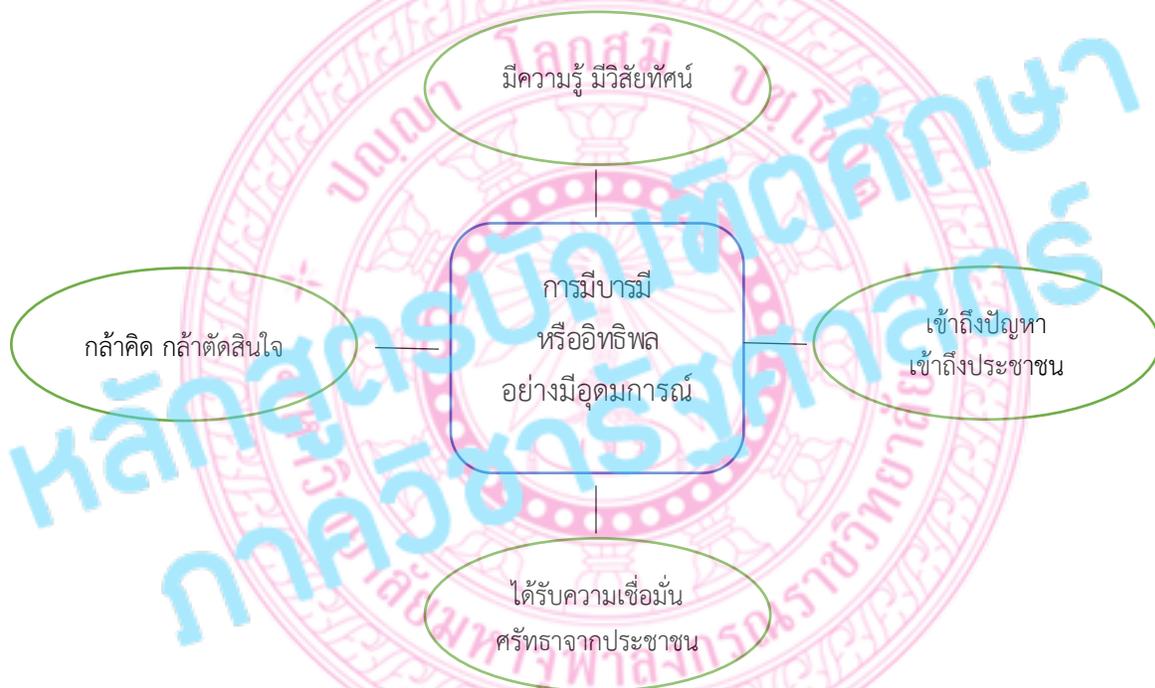
^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๗. เป็นผู้นำที่มีบารมีหรืออิทธิพล ต้องกล้าคิดกล้าตัดสินใจในการทำงาน มีความรู้ ความสามารถมาแก้ไขปัญหได้ในระยะยาว อย่างมีอุดมการณ์จะสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและเกิดคะแนนเสียงในการเลือกตั้งขึ้น^{๑๗}

๑๘. การมีบารมีหรืออิทธิพลนั้น อยู่ที่ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธา หากผู้นำมีคณนิยมชมชอบเยอะและสามารถแก้ไขปัญหให้ประชาชนได้นานไปจะเกิดบารมี ส่วนอุดมการณ์อยู่ที่มีคุณธรรมและวิสัยทัศน์ หากมีทั้งสองอย่างจะเรียกว่ามีอุดมการณ์^{๑๘}

โดยสรุป ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้นำมีความรู้ วิสัยทัศน์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ ลงพื้นที่เข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชนทำให้เกิดบารมีหรืออิทธิพลเกิดจากการทำงาน การมีประสบการณ์ในการตัดสินใจ ลงมือทำอย่างมีวิสัยทัศน์ หรือมองการณ์ไกล จึงได้รับความเชื่อมั่นศรัทธา การได้รับการยอมรับจากประชาชน

แผนภาพที่ ๔.๑ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์^{๑๘}

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๙} สัเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

ตารางที่ ๔.๑ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน
จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีบาร์มีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	มีความรู้ มีวิสัยทัศน์	๗	๑,๒,๔,๗,๑๐,๑๔,๑๖
๒	เข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน	๖	๓,๕,๙,๑๑,๑๓,๑๗
๓	ได้รับความเชื่อมั่น ครัทธาจากประชาชน	๕	๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	กล้าคิด กล้าตัดสินใจ	๕	๔,๖,๘,๑๔,๑๗

๒) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญหา

จากการสัมภาษณ์ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญหา ควรเป็นอย่างไร ได้ดำเนินการแล้วอย่างไร

๑. มีการนำเสนอข้อมูลเพื่อหาแนวร่วมให้เครดิตผู้คนที่อยู่ในกลุ่มแบ่งหน้าที่กันทำงาน มีบุคลิกอ่อนน้อมถ่อมตน ส่งเสริมให้มีการพูดคุยเสนอแนวทางการแก้ปัญหา เชื่อมโยงประสานผู้คนหน่วยงาน ทำให้เกิดความสามัคคี ใช้ประโยชน์จากความถนัดของแต่ละบุคคลในการแก้ไขปัญหา^{๒๐}

๒. ผู้นำมีการลงพื้นที่สอบถามปัญหาของประชาชน ร่วมรับเรื่องราวความเดือดร้อนของประชาชน เช่น ปัญหาเรื่องน้ำแล้ง ราคาข้าวตกต่ำ เปิดโอกาสในประชาชนเสนอถึงความต้องการในด้านการแก้ไขปัญหา และนำเสนอต่อที่ประชุมสภา^{๒๑}

๓. มีการกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญหาแก้ไขปัญหา เช่นการเข้ามารับฟังการแก้ไขปัญหาในการประชุมระดับอำเภอ การประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้นำข้อเสนอ ความต้องการต่างๆในชุมชนไปหาแนวทางแก้ไข ช่วยผลักดันโครงการต่างๆเป็นต้น^{๒๒}

๔. เริ่มจากการพูดคุยสื่อสารกับประชาชน โดยต้องมียอดความรู้ก่อน รับฟังให้มาก มีมุมมองที่ดีกับผู้ฟัง มีสติ สมานในการรับฟัง ทำความเข้าใจเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาของประชาชน โดยฝึกอานาปานสติเป็นประจำ เพื่อให้มีสมาธิและสติในการทำงาน^{๒๓}

๕. กระตุ้นให้ใช้ปัญหาจริง โดยรับฟัง ถามความคิดเห็นในการแก้ปัญหา มีการรับปากเป็นเรื่องปกติ แต่ไม่ค่อยเห็นผลการแก้ปัญหาที่รับฟังมาอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือรับฟัง รับรู้จริง แต่การนำไปปฏิบัติจนเกิดผลนั้นมีน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นที่นโยบายของแต่ละพรรคการเมืองด้วย^{๒๔}

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๖. อยู่ที่ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถและการทำงาน ทำงานมากลงพื้นที่ เข้าร่วมประชุม หรือพูดคุย รับฟังปัญหา และถามความคิดเห็นจากประชาชน นั่นคือการกระตุ้นให้ผู้ฟังใช้ความคิดใช้ปัญญาแก้ปัญหา อ่อนน้อมถ่อมตนซักถามปัญหา^{๒๕}

๗. มีการกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญาโดยรับฟังปัญหาของประชาชนและถามความคิดเห็นประชาชน หากแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายพรรคอยู่แล้ว ซึ่งบางพื้นที่ไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดประสิทธิภาพไม่เท่ากันทุกภูมิภาค^{๒๖}

๘. กระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญาโดยรับฟังเสียงประชาชน และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ก็เป็นอีกช่องทางในการมีกลยุทธ์หาเสียงและเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นใหม่ ซึ่งปัจจุบันโซเชียล มีแอฟพลิเคชั่นในการสื่อสาร เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ที่สามารถพูดคุยสื่อสารบนโลกออนไลน์ได้^{๒๗}

๙. การกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา เราต้องมีรู้ว่าใครเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ต้องใช้ปัญญานำ เช่น ต้องมีผู้รู้ เรื่องเกษตร ไร่ราคาพืช ไร่วิธีปลูก ไร่ราคาขายผลผลิต รู้จักผู้รับซื้อสินค้า จักขุมา วิธูโร นิสยสัมปันโน สามารถปรับใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญาได้^{๒๘}

๑๐. การรับฟัง รับข้อเสนอของประชาชน เป็นการใช้อำนาจของผู้อื่น และส่งเสริมความใกล้ชิดกับประชาชน ถือเป็น การสร้างเครือข่าย ทั้งจากการประชุมหรือลงพื้นที่พบประชาชน ซึ่งเป็นช่องทางที่จะเข้าถึงประชาชนได้^{๒๙}

๑๑. มีการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น ผ่านการประชุมสัญจรเป็นประจำ มีการรับฟังประชาชนสอบถามข้อมูลการนำเสนอของประชาชน ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะมีปัญหาเสนอความต้องการให้ฟังอยู่แล้ว ซึ่งหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงพื้นที่ก็จะได้พูดคุย รับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน อยู่บ่อยครั้ง ซึ่งส่วนตัวพบเจอสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมประชุมอยู่หลายครั้ง^{๓๐}

๑๒. การลงพื้นที่ประชาคม ผ่านทางชุมชนหรือคุยกับผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ หรือ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ถือเป็น การรับฟังเสียงของประชาชนและได้ข้อมูลจากผู้นำชุมชนทั้งหลาย อย่างเข้าถึงประชาชนและอ่อนน้อมถ่อมตน^{๓๑}

๑๓. ต้องเข้าถึงประชาชน รับฟัง พูดคุย จะเกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดและกระตุ้นให้ผู้พูดใช้ปัญญาในการหาคำตอบ บางครั้งมีการประชุมพูดคุยหารือกับผู้เชี่ยวชาญในการร่วมกันแก้ไขปัญหาซึ่งจะส่งเสริมให้ประชาชนกินดีอยู่ดีขึ้น^{๓๒}

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๔. ต้องสื่อสาร รับฟังปัญหา ก่อนแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหา โดยการซักถามความคิดเห็นจะสามารถกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญาได้ ซึ่งส่วนใหญ่การลงพื้นที่เข้าร่วมประชุมหรือลงพื้นที่ไปดูปัญหาก็จะได้พบเจอประชาชนและรับฟังปัญหา^{๓๓}

๑๕. จะรับฟังก่อนและอะไรที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง ก็จะค่อยๆยกตัวอย่างให้เขาเข้าใจ เช่น ราคาข้าวตกต่ำ รมต.บางท่านจะให้ชาวบ้านปลูกอย่างอื่น ซึ่งไม่เข้าใจวิถีชีวิตของชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านต้องการปลูกข้าวเราก็จะไม่ห้าม แต่จะแนะนำให้ปลูกพืชระยะสั้นไปด้วยหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อเพิ่มรายได้ เป็นต้น^{๓๔}

๑๖. ผู้นำรับฟังเสียงของประชาชน พูดคุยโต้ตอบทั้งเวทีใหญ่ การเดินหาเสียง การประชุม หรือการร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งให้เกียรติรับฟังในการเสนอความคิดเห็นของประชาชน ถือเป็นการส่งเสริมการกระตุ้นให้ประชาชนใช้ปัญญาและเสนอความคิดเห็น^{๓๕}

๑๗. การเข้าร่วมการประชุมต่างๆของผู้นำ ช่วยในการทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข้อเสนอต่างๆในการประชุม ร่วมกับกลุ่มผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เห็นมีมาประชุมกับผู้นำชุมชนหลายครั้ง^{๓๖}

๑๘. ผู้นำรับฟังประชาชน และมีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์แก้ปัญหา ทั้งนี้อยากพบประชาชนทั้งจากการประชุม การชุมนุม หรือตามงานสังสรรค์ งานพิธีต่างๆ ที่มีการพูดคุยรับฟังปัญหา และข้อเสนอต่างๆบ้าง^{๓๗}

โดยสรุป ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา ผู้นำเข้าร่วมการประชุม เพื่อรับฟังปัญหาในพื้นที่ ด้วยลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงประชาชน โดยผู้นำจะเน้นหลักการรับฟังปัญหา ก่อนเป็นหลัก จะไม่ได้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่จะวิเคราะห์ทำความเข้าใจ และค่อยอธิบายปัญหาและวิธีแก้ไขให้ประชาชน ทั้งนี้ จะมีคณะทำงาน เป็นที่ปรึกษาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยในการวิเคราะห์หรือแนวทางการแก้ไขปัญหา

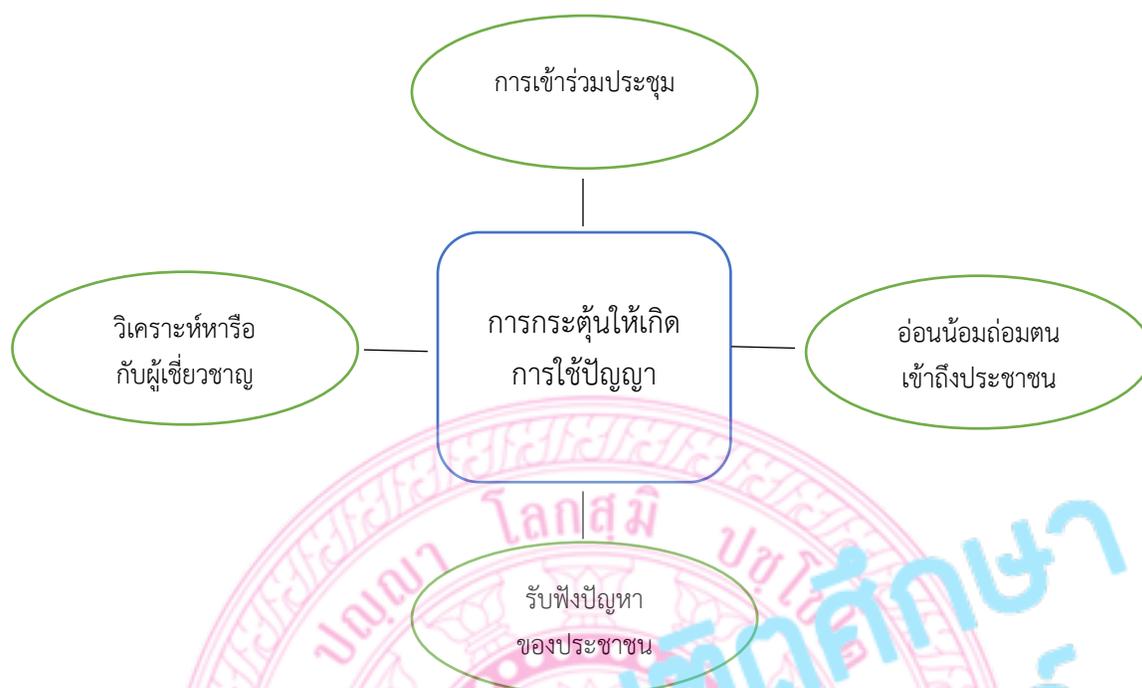
^{๓๓} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๓๔} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๓๕} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๓๖} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๒ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญหา^{๓๘}

ตารางที่ ๔.๒ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญหา

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	การเข้าร่วมประชุม	๗	๑,๒,๔,๗,๑๐,๑๔,๑๖
๒	อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงประชาชน	๖	๓,๕,๙,๑๑,๑๓,๑๗
๓	รับฟังปัญหาของประชาชน	๕	๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	วิเคราะห์หารือกับผู้เชี่ยวชาญ	๕	๔,๖,๘,๑๔,๑๗

^{๓๘} สืบเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

๓) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

จากการสัมภาษณ์ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ควรเป็นอย่างไร ได้ดำเนินการแล้วอย่างไร

๑. มีการคำนึงถึงช่วงอายุ เช่น กลุ่มสูงอายุ กลุ่มทำงาน กลุ่มวัยรุ่น โดยกลุ่มสูงอายุมักนำมาเป็นที่ปรึกษาในการทำงานเพราะมีประสบการณ์และผู้คนให้ความนับถือ กลุ่มคนทำงานมีกำลังกายรวมถึงทุนทรัพย์ในการช่วยเหลือพรรค กลุ่มวัยรุ่น Gen ใหม่มีการเสนอความคิดใหม่ที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และการแก้ไขปัญหานอกกรอบ^{๓๙}

๒. ผู้นำเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคล ของกลุ่มคนต่างๆ เช่น การหาเสียงตามกลุ่มช่วงวัย ช่วงอายุ และนำเสนอนโยบายของพรรค แบบเข้าถึงประชาชนชุมชน ยกตัวอย่างบางพรรคการเมืองใหม่ที่นิยมหาเสียงผ่านทางสื่อออนไลน์^{๔๐}

๓. ผู้นำเข้าถึงประชาชน โดยคำนึงถึงกลุ่มอาชีพ ในการรับฟังปัญหาจากการประชุม การชุมนุม เช่น รับฟังปัญหาจากเกษตรกร พ่อค้าแม่ค้า กลุ่มธุรกิจ เป็นต้น ซึ่งก็มีการช่วยเหลือโดยการรับฟังความคิดเห็นแล้วนำไปเสนอในการประชุมสภา^{๔๑}

๔. ให้เกียรติประชาชน โดยเน้นด้านสิทธิส่วนบุคคล อิสระด้านการเสนอความคิดเห็น รับฟัง สื่อสารแบบมีวุฒิภาวะ ปฏิบัติแบบที่อยากให้ผู้อื่นปฏิบัติกับตนเอง รับฟังความคิดเห็นใหม่ๆแบบเปิดกว้าง และพูดแบบมีสัมมาวาจา ไม่ด้อยค่า ดิสเครดิต เสนอมุมมองใหม่ๆ เป็นต้น^{๔๒}

๕. มีการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เช่น พรรคการเมืองบางพรรค เน้นการหาเสียงผ่านทางโซเชียลมีเดียหรือสื่อออนไลน์ เอาใจคนวัยรุ่น วัยทำงาน ที่มีสังคมออนไลน์ จึงทำให้เกิดกระแสนิยมทางการเมืองแบบออนไลน์ขึ้น^{๔๓}

๖. ครอบครัวยุทธศาสตร์ศึกษา ศาสนา ช่วยให้เห็นรู้ความเป็นปัจเจกบุคคล การเข้าถึงความเป็นตัวตนของแต่ละคน และสอนให้ไม่นำความคิดของตนเป็นใหญ่ และปรับตัวเข้าหาบุคคล หรือประชาชน โดยไม่แบ่งแยกเพศอายุ อาชีพ เป็นต้น^{๔๔}

๗. คำนึงถึงปัจเจกบุคคล ซึ่งปัจเจกบุคคลนั้น มีหลายด้าน ยกตัวอย่างสหวิชาชีพ ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น มีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่จะต้องแก้ไข้ปัญหาเพิ่มเติม^{๔๕}

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๘ ธันวาคม ๕๖๗.

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๘. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล เช่นกลุ่มเพศทางเลือก และมองความเป็นมนุษย์ มีความเข้าใจโลก เข้าใจวัยรุ่น ซึ่งอนาคตก็อาจมีกฎหมายเปลี่ยนค่านำหน้า ในการให้เสรีภาพมากขึ้น^{๔๖}

๙. ปัจเจกบุคคลเป็นการจำแนกความเฉพาะของคน มีความสามารถไม่เท่ากัน เช่น ความรู้ ความเชี่ยวชาญของแต่ละคน บางคนชอบเรียนรู้อีก บางคนชอบงานช่าง บางคนมีภาวะความเป็นผู้นำ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อมีความเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคลแล้ว จะสามารถประสานความร่วมมือของกลุ่มคน ประชาชนได้^{๔๗}

๑๐. เข้าใจและเข้าถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สามารถสร้างเครือข่ายจากการเข้าถึงคนหลากหลายกลุ่ม อาชีพ หลากหลายเพศ หลากหลายตามช่วงวัยได้^{๔๘}

๑๑. เข้าใจความแตกต่างของบุคคล และเข้าถึงผู้คนทั้งหมด เช่น มิงงานพีธี งานบวช งานแต่ง ถ้าเชิญก็จะเข้าร่วมทั้งหมด ให้เกียรติเท่าเทียม มีความอ่อนน้อม แสดงออกถึงความเป็นกันเองทุกคน ซึ่งทำให้เกิด การยอมรับในกลุ่มประชาชน^{๔๙}

๑๒. ช่วยเหลือเข้าถึงคนทุกระดับ ทั้งกลุ่มผู้นำ อย่างนายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มประชาชน ในการลงพื้นที่แก้ไขปัญหา หรือรับฟังความคิดเห็นต่างๆ ทำให้เกิดการ ยอมรับเข้าถึงทุกกลุ่ม^{๕๐}

๑๓. เข้าถึงประชาชน ไม่แบ่งแยก เพศ อายุ และอ่อนน้อมถ่อมตนเข้าถึง และเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล การเข้าถึงและให้เกียรติทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน สามารถพูดคุยรับฟังปัญหาทำให้เกิด บารมีและความนิยมในกลุ่มชาวบ้าน^{๕๑}

๑๔. การเข้าใจความเป็นปัจเจกนั้น ต้องใจกว้างเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล และปรับตัวในการเข้าหาประชาชนอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนให้เกียรติทุกคน การให้เกียรติทำให้เกิดการยอมรับ เชื่อมั่นศรัทธา^{๕๒}

๑๕. ปัจเจกบุคคลเป็นเรื่องสำคัญ ต้องให้ความสำคัญกับเขา ในการเป็นไปแต่ละแบบ การเข้าใจความ แตกต่าง เช่น ไม่แบ่งแยกเพศ วัย ยิ่งปัจจุบันมีหลากหลายเพศทางเลือกมากมาย ซึ่งก็ถือเป็นเสรีภาพของ แต่ละบุคคล ที่จะเลือกอย่างไร^{๕๓}

๑๖. ความเป็นปัจเจกบุคคลถือเป็นอิสระของผู้คน ผู้นำคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลตัวตน ของบุคคล โดยให้เกียรติประชาชนในการลงพื้นที่พบปะประชาชน ทั้งการประชุมและพิธีการต่างๆ โดยมีความเท่า เทียมกัน ไม่แบ่งแยกเพศ อายุ หรืออาชีพ^{๕๔}

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

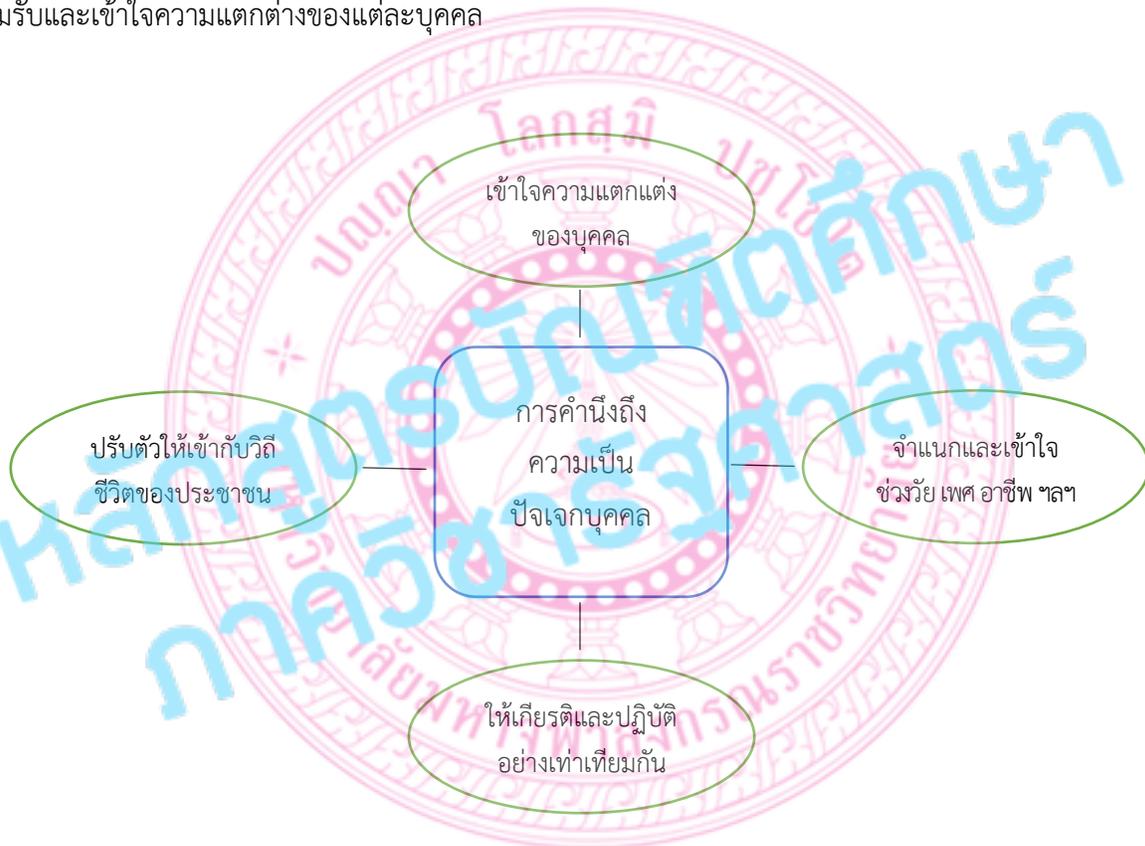
^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๗. คำนึงถึงความเป็นปัจเจก ตัวอย่างกลุ่มอาชีพเกษตรกร กลุ่มค้าขาย กลุ่มธุรกิจ มีความแตกต่างทางอาชีพ แต่ก็สามารถเข้าถึงรับฟังได้ทุกกลุ่มเนื่องจากเข้าใจความต้องการ เข้าใจความแตกต่างของแต่ละกลุ่มแต่ละคน^{๕๕}

๑๘. เข้าใจความเป็นคนเหมือนกันแต่แตกต่างกัน เช่นเพศ อายุ ศาสนา แต่ทั้งนี้ผู้นำจะให้เกียรติคนทุกคนอย่างเท่าเทียมและเข้าหาได้ทุกกลุ่มคน มีความเป็นกันเองอ่อนน้อมพูดคุยทักทาย ได้กับคนทุกเพศทุกวัยอย่างเท่าเทียม ^{๕๖}

โดยสรุป ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำมีความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งช่วงวัย เพศ อาชีพ ฯลฯ ปรับตัวเข้ากับแต่ละกลุ่ม เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ ผู้นำให้เกียรติและปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแสดงถึงการยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล

แผนภาพที่ ๔.๓ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ^{๕๗}

^{๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๕๗} สัเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

ตารางที่ ๔.๓ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน
จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	เข้าใจความแตกต่างของบุคคล	๗	๑,๒,๔,๗,๑๐,๑๔,๑๖
๒	จำแนกและเข้าใจ ช่วงวัย เพศ อาชีพ ฯลฯ	๖	๓,๕,๙,๑๑,๑๓,๑๗
๓	ให้เกียรติและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	๕	๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	ปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชน	๕	๔,๖,๘,๑๔,๑๗

๔) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

จากการสัมภาษณ์ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ควรเป็นอย่างไร ได้ดำเนินการแล้วอย่างไร

๑. ความเป็นผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ถือว่าเป็นผู้มีอุดมการณ์ในการทำงาน มีความเป็น Leader ซึ่งมีส่วนช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับคณะทำงานทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงพัฒนาดีขึ้นไปในตัวผู้นำคณะทำงานรวมถึงสังคม^{๕๘}

๒. ผู้นำได้นำนโยบายของพรรคในการพัฒนาแก้ไขปัญหาต่างๆ มาช่วยในการหาเสียง ทำให้กลุ่มประชาชน เกิดความต้อการนโยบายในการพัฒนานั้นๆ และเกิดแรงบันดาลใจในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร^{๕๙}

๓. มีการสร้างแรงบันดาลใจ ในการเข้าถึงประชาชน เข้ามาร่วมประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือร่วมกิจกรรมประชุมหารือแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างน้อยปีละ ๑-๒ ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะมีคณะทำงานลงมาช่วยในการหารือร่วมประชุมด้วย^{๖๐}

๔. จะสร้างแรงบันดาลใจให้คนอื่น เราต้องเป็นผู้นำที่ดีก่อน โดยต้องมีต้นแบบในการพัฒนาตนเอง มีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้ เช่นพัฒนาด้านการพูดในที่ชุมชน ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากทางครอบครัว กลุ่มเพื่อนในการสร้างกำลังใจ และนำหลักศาสนาพุทธมาปรับใช้ในการทำงาน ^{๖๑}

๕. สร้างแรงบันดาลใจได้เป็นบางคน โดยนิยามคำว่าแรงบันดาลใจนั้น จะเป็นเหมือนบุคคลต้นแบบหรือไอดอล ซึ่งส่วนตัวที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ที่ชื่นชอบ ด้วยบุคลิกอ่อนน้อม เข้าถึงได้ง่าย ไม่มีพิธีเยาะ เมื่อพบกันก็มีลักษณะเป็นกันเอง กินง่าย อยู่ง่าย ทั้งที่มีฐานะรวยมาจากธุรกิจและครอบครัวเป็นทุนเดิม^{๖๒}

^{๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๖. การสร้างแรงบันดาลใจนั้น อยู่ที่ตัวผู้นำว่าต้องการเป็นแรงบันดาลใจมากน้อยแค่ไหนด้วย เช่น ถ้าอยากสร้างแรงบันดาลใจมากๆ ต้องมีความรู้ วิสัยทัศน์ ความสามารถ ทำงานมากๆ จะได้รับการยอมรับ ทั้งนี้สื่อมวลชน โซเชียล มีส่วนในการสร้างตัวตนให้กับผู้นำ และเกิดเป็นแรงบันดาลใจได้^{๖๓}

๗. สร้างแรงบันดาลใจได้ โดยปัจจุบันมีสื่อโซเชียลมีเดียมากมายที่สามารถติดตามการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ง่าย และเป็นอีกช่องทางที่สามารถติดตามจนเกิดแรงบันดาลใจได้ เช่น พรรคการเมืองใหม่ๆ เดียวนี้ จะเน้นโฆษณาผ่านโซเชียลมีเดียเยอะ^{๖๔}

๘. มีความเป็น Idol หรือเป็นต้นแบบที่เข้าถึงวัยรุ่น เช่น การแต่งตัวแบบวัยรุ่น ใส่เสื้อแปลกใหม่ มีนิสัยเป็นกันเอง เข้าถึงง่าย อ่อนน้อมถ่อมตน จึงทำให้เกิดกระแสนิยมชมชอบ และเป็นแรงบันดาลใจให้ใครหลายคน^{๖๕}

๙. มีการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในตัว การมีต้นแบบอยู่ก่อนแล้ว เช่น อยากเป็นรัฐมนตรี อยากเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป ก็ต้องแสวงหาความรู้จากผู้สำเร็จอยู่ก่อนเป็นธรรมดา แล้วนำมาประยุกต์ปรับใช้ เป็นของตนเองให้เข้ากับบริบทของชีวิต ดังนั้น จึงเป็นเรื่องปกติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่สนใจการเมืองเข้ามาเป็นผู้แทนของประชาชน^{๖๖}

๑๐. การสร้างแรงบันดาลใจได้ต้องมีความดี เป็นที่ตั่งจึงจะเกิดความยั่งยืนและเป็นผลดีแก่ประชาชนที่มีความรู้สึกเป็นแรงบันดาลใจให้ทำความดีเพื่อประชาชน และเกิดผลเป็นความได้รับความเชื่อมั่นศรัทธาแก่ประชาชนด้วย^{๖๗}

๑๑. การมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ ส่งเสริมให้เกิด การเป็นตัวอย่างที่คุณนิยม เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนได้ มีอะไรจะช่วยเหลือสนับสนุนทั้งหมด หรือถ้ามีการร้องขอ ก็จะช่วยเหลือจัดหาสนับสนุนให้ทำให้เกิดบารมีของผู้นำ^{๖๘}

๑๒. มีการเป็นแรงบันดาลใจโดยเป็นต้นแบบในการแสดงออกในการลงมือทำให้กับคนรอบตัว และกลุ่มคน เช่น การพูดแสดงวิสัยทัศน์ในที่ชุมชน โดยปัจจุบันมีพรรคการเมืองที่เป็นกระแสนิยมให้กับวัยรุ่น ก็ถือเป็นการสร้างแรงบันดาลใจด้วย^{๖๙}

๑๓. การเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถทำเห็นเกิดแรงบันดาลใจต่อประชาชนหรือผู้คนได้ ทั้งนี้ ต้องมีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่รู้จัก ประชาชนให้การยอมรับด้วย และด้านคุณธรรมอันนี้ขาดไม่ได้เพราะเป็นสิ่งผู้นำควรมีกันทุกคน^{๗๐}

^{๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

๑๔. ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจ จากการทำงาน ลงพื้นที่ ประชุมพบประชาชน การพูดคุยถึงการแก้ไขปัญหา ผลักดันโครงการต่างๆ บุคลิกการแสดงออก การช่วยเหลือประชาชน และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน สามารถสร้างการยอมรับจากประชาชนได้^{๗๑}

๑๕. เป็นคนต่อสู้อุตุน มุมานะเยี่ยมผู้คนไม่ขาดสาย ทำตั้งแต่ไม่มีตำแหน่ง ก็ลงพื้นที่ หรือมีตำแหน่งก็ลงพื้นที่ไม่ขาดสาย แล้วความเชื่อมั่นศรัทธา จะเป็นแรงบันดาลใจก็จะมาเอง ทั้งนี้ต้องมีความสม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลายตลอด^{๗๒}

๑๖. ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจผ่านทางนโยบายของพรรคการเมือง โดยพูดผ่านการลงพื้นที่หาเสียง การชุมนุมต่างๆ หรือการรวมกลุ่มที่มีผู้คนเยอะๆ ซึ่งนโยบายถือเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้รับฟังเกิดแรงบันดาลใจ และความสนใจให้เกิดความอยากเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคการเมืองเป็นปากเสียงให้กับตน^{๗๓}

๑๗. การสร้างแรงบันดาลใจนั้น ผู้นำต้องมีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ อุทิศการณ์ และลงพื้นที่ทำงาน สิ่งที่เขาไม่ได้เร่ร่อน คือการประชาสัมพันธ์ ให้เห็นการทำงานการประชุมหรือลงพื้นที่ เมื่อประชาชนเห็นจะเกิดการเป็นแรงบันดาลใจในการช่วยเหลือประชาชน^{๗๔}

๑๘. การลงพื้นที่ทำงาน เข้าร่วมกิจกรรมพบประชาชน การประชุมต่างๆ ในการลงพื้นที่จะเป็นที่รู้จักของประชาชนและประชาชนให้การยอมรับ ถึงจะเกิดแรงบันดาลใจชื่นชม ชื่นชอบ สร้างการยอมรับจากประชาชนได้^{๗๕}

โดยสรุป ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำ สร้างแรงบันดาลใจ ผ่านการพูด การแสดงออกทางความรู้ วิสัยทัศน์ ทั้งในการประชุม การลงพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม การทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งนี้ สื่อมวลชนมีในการประชาสัมพันธ์การทำงาน ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชน รวมถึงคณะทำงาน

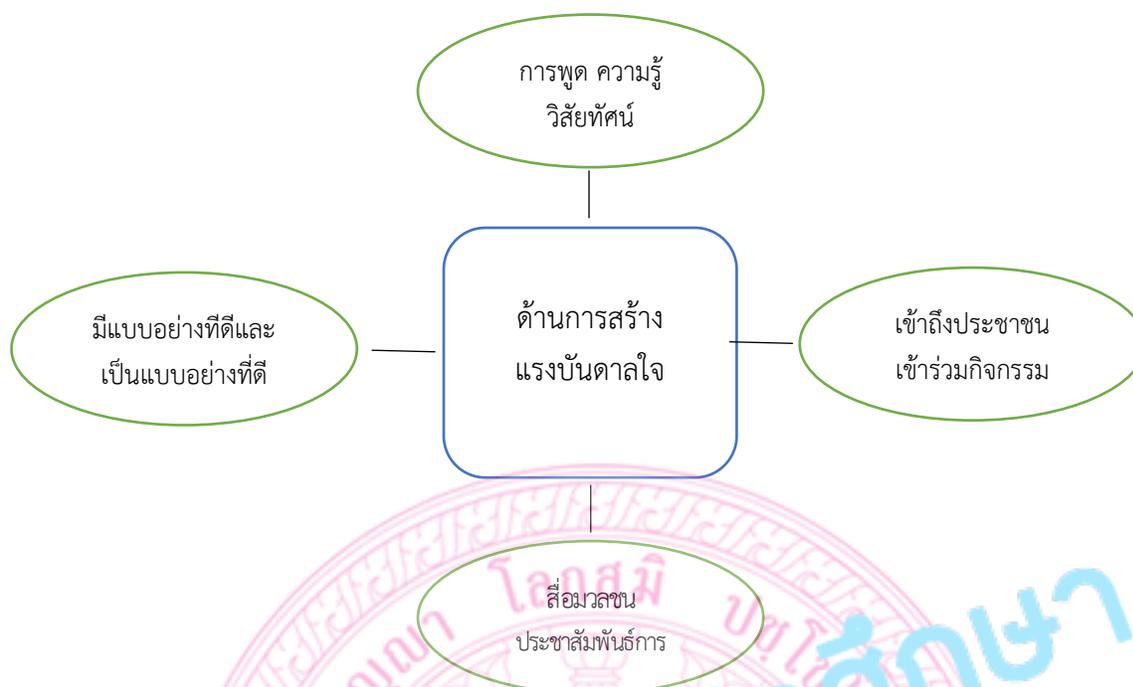
^{๗๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๗๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๗๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๔ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ^{๗๖}

ตารางที่ ๔.๔ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	การพูด ความรู้ วิสัยทัศน์ การแสดงความคิดเห็น	๗	๑,๒,๔,๗,๑๐,๑๔,๑๖
๒	เข้าถึงประชาชน เข้าร่วมกิจกรรม	๖	๓,๕,๙,๑๑,๑๓,๑๗
๓	สื่อมวลชนประชาสัมพันธ์การทำงาน	๕	๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	มีแบบอย่างที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดี	๕	๔,๖,๘,๑๔,๑๗

^{๗๖} สันเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

๔.๒ ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล

๔.๒.๑ ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๐๐ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แสดงด้วยความถี่และร้อยละมีรายละเอียดดังแสดงใน

ตารางที่ ๔.๕ ดังนี้ จำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๔๐๐)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๖๖	๔๑.๕๐
หญิง	๒๐๖	๕๑.๕๐
ทางเลือก	๒๘	๗.๐๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐
อายุ		
๑๘-๓๐ ปี	๑๓๕	๓๓.๗๕
๓๑-๔๐ ปี	๑๒๘	๓๒.๐๐
๔๑-๕๐ ปี	๙๔	๒๓.๕๐
๕๑-๖๐ ปี	๓๘	๙.๕๐
๖๑ ปีขึ้นไป	๕	๑.๒๕
รวม	๔๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา		
มัธยมปลาย/ปวช.	๘๑	๒๐.๒๕
อนุปริญญา/ปวส.	๑๑๖	๒๙.๐๐
ปริญญาตรี	๑๔๗	๓๖.๗๕
ปริญญาโท	๕๔	๑๓.๕๐
ปริญญาเอก	๒	๐.๕๐
รวม	๔๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๖ จำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n=๔๐๐)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๐๗	๒๖.๗๕
๑๕,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท	๑๑๔	๒๘.๕๐
๓๐,๐๐๑-๕๐,๐๐๐ บาท	๙๒	๒๓.๐๐
๕๐,๐๐๑-๗๐,๐๐๐ บาท	๖๘	๑๗.๐๐
๗๐,๐๐๑-๑๐๐,๐๐๐บาท	๑๕	๓.๗๕
มากกว่า ๑๐๐,๐๐๑ บาท	๔	๑.๐๐
รวม	๔๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
อาชีพ		
นิสิต/นักศึกษา	๘๓	๒๐.๗๕
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๑๒๑	๓๐.๒๕
พนักงานเอกชน	๘๕	๒๑.๒๕
รับจ้าง/ลูกจ้าง	๓๙	๙.๗๕
ค้าขาย	๓๑	๗.๗๕
ธุรกิจส่วนตัว	๒๔	๖.๐๐
อื่น ๆ	๑๗	๔.๒๕
รวม	๔๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๖ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “พุทธรูปบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ เพศหญิง จำนวน ๒๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕ เพศชาย จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕ และทางเลือก ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗ ตามลำดับ

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี จำนวน ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๗๕ อายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๐ อายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๐ และอายุ ๕๑-๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๐ และอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปจำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๕ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๕ อนุปริญญา/ปวส. จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐๐ มัธยม/ปวช. จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๕ ปริญญาโท จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๐ และปริญญาเอก จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๐ ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ๑๕,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕ รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗๕

รองลงมามีรายได้ต่อเดือน ๓๐,๐๐๑-๕๐,๐๐๐ จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๐ รองลงมามีรายได้ต่อเดือน ๕๐,๐๐๑-๗๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๐ และมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๐๐,๐๐๑ บาท จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๕ พนักงานเอกชน จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒๕ นิสิต/นักศึกษา จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗๕ รับจ้าง/ลูกจ้าง จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๕ ค้าขาย จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๗๕ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๐ อื่นๆ จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๕ ตามลำดับ

๔.๒.๒ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ๑) การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ๒) การกระตุ้นการใช้ปัญญา ๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ๔) การสร้างแรงบันดาลใจ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม

(n=๔๐๐)

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	๓.๔๒	๐.๓๙	ปานกลาง
๒	การกระตุ้นการใช้ปัญญา	๓.๓๑	๐.๖๓	ปานกลาง
๓	การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	๓.๑๓	๐.๖๗	ปานกลาง
๔	การสร้างแรงบันดาลใจ	๒.๖๕	๐.๔๗	ปานกลาง
	รวม	๓.๑๓	๐.๔๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๓$, S.D. = ๐.๔๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบผลการศึกษาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ คือ การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๓๙) การกระตุ้นการใช้ปัญญา ($\bar{X} = ๓.๓๑$, S.D. = ๐.๖๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = ๓.๑๓$, S.D. = ๐.๖๗) การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = ๒.๖๕$, S.D. = ๐.๔๗) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน พบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ แยกเป็นรายด้าน

(n=๔๐๐)

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์				
๑	ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ใหม่ๆ	๓.๖๘	๐.๖๙	มาก
๒	ผู้นำมีความเชี่ยวชาญงานที่รับมอบหมาย	๓.๓๐	๐.๓๗	ปานกลาง
๓	ผู้นำมีความสามารถดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา	๓.๒๗	๐.๔๖	ปานกลาง
๔	ผู้นำมีบารมีหรืออิทธิพลให้ผู้ตามเกิดความเปลี่ยนแปลง	๓.๔๓	๐.๔๙	ปานกลาง
	รวม	๓.๔๒	๐.๓๙	ปานกลาง
การกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา				
๑	ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ปัญญารู้จักคิดวิเคราะห์	๓.๓๓	๐.๗๓	ปานกลาง
๒	ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามมีความริเริ่มสร้างสรรค์	๓.๑๕	๐.๔๒	ปานกลาง
๓	ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ	๔.๐๕	๑.๑๗	มาก
๔	ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามคิดแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	๒.๗๒	๑.๓๔	ปานกลาง
	รวม	๓.๓๑	๐.๖๓	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ แยกเป็นรายด้าน (ต่อ)

(n=๔๐๐)

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล				
๑	ผู้นำเข้าใจความแตกต่างของผู้ตามแบบรายบุคคล	๒.๘๕	๑.๓๔	ปานกลาง
๒	ผู้นำเข้าใจและมีความสัมพันธ์เป็นกันเองกับผู้ตาม	๓.๑๘	๐.๘๐	ปานกลาง
๓	ผู้นำเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถให้คำแนะนำได้	๓.๖๘	๐.๖๙	มาก
๔	ผู้นำเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถพัฒนาผู้ตามได้	๒.๘๓	๐.๗๙	ปานกลาง
	รวม	๓.๑๓	๐.๖๗	ปานกลาง
การสร้างแรงบันดาลใจ				
๑	ผู้นำสามารถโน้มน้าวจูงใจผู้ตามโดยใช้คำพูดได้	๓.๓๐	๐.๓๗	ปานกลาง
๒	ผู้นำสามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ตามมีกำลังใจเกิดแรงบันดาลใจ	๒.๔๒	๑.๐๔	น้อย
๓	ผู้นำสามารถเป็นแบบอย่างหรือชี้ให้เห็นแบบอย่างของผู้ตามได้	๒.๔๕	๑.๐๗	น้อย
๔	ผู้นำสามารถสร้างแนวคิดหรือเป้าหมายให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา	๒.๔๒	๑.๐๗	น้อย
	รวม	๒.๖๕	๐.๔๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๑๓$, S.D. = ๐.๔๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบผลการศึกษาดังนี้

๑) การมีบาร์มีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๓๙) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ใหม่ๆ ($\bar{X} = ๓.๖๘$, S.D. = ๐.๖๙) ผู้นำมีบาร์มีหรืออิทธิพลให้ผู้ตามเกิดความเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = ๓.๔๓$, S.D. = ๐.๔๙) ผู้นำมีความเชี่ยวชาญงานที่รับมอบหมาย ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๓๗) และผู้นำมีความสามารถดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา ($\bar{X} = ๓.๒๗$, S.D. = ๐.๔๖)

๒) การกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๓๑$, S.D. = ๐.๖๓) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ ($\bar{X} = ๔.๐๕$, S.D. = ๑.๑๗) ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ปัญญารู้จักคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = ๓.๓๓$, S.D. = ๐.๗๓) ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = ๓.๑๕$, S.D. = ๐.๔๒) ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามคิดแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = ๒.๗๒$, S.D. = ๑.๓๔) ตามลำดับ

๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ผู้นำเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถให้คำแนะนำได้ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.64) ผู้นำเข้าใจและมีความสัมพันธ์เป็นกันเองกับผู้ตาม ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.80) ผู้นำเข้าใจความแตกต่างของผู้ตามแบบรายบุคคล ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 1.34) ผู้นำเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถพัฒนาผู้ตามได้ ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

๔) การสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ผู้นำสามารถโน้มน้าวใจผู้ตามโดยใช้คำพูดได้ ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.37) ผู้นำสามารถเป็นแบบอย่างหรือชี้ให้เห็นแบบอย่างของผู้ตามได้ ๒.๔๕, S.D. = ๑.๐๗) ผู้นำสามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ตามมีกำลังใจเกิดแรงบันดาลใจ (๒.๔๒, S.D. = ๑.๐๔) และผู้นำสามารถสร้างแนวคิดหรือเป้าหมายให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา (๒.๔๒, S.D. = ๑.๐๗) ตามลำดับ

๔.๒.๓ การกล่อมเกลາทางการเมือง

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านสถาบันการศึกษา ๓) ด้านกลุ่มเพื่อน ๔) ด้านกลุ่มอาชีพ ๕) ด้านสื่อมวลชน และ ๖) ด้านองค์กรศาสนา โดยผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการกล่อมเกลາทางการเมือง โดยภาพรวม (n=๔๐๐)

ข้อที่	การกล่อมเกลาทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ด้านครอบครัว	๓.๙๔	๐.๔๔	มาก
๒	ด้านสถาบันการศึกษา	๓.๖๘	๐.๖๒	มาก
๓	ด้านกลุ่มเพื่อน	๒.๕๑	๐.๖๓	ปานกลาง
๔	ด้านกลุ่มอาชีพ	๓.๑๘	๐.๘๐	ปานกลาง
๕	ด้านสื่อมวลชน	๒.๘๓	๐.๗๙	ปานกลาง
๖	ด้านองค์กรศาสนา	๓.๖๘	๐.๖๙	มาก
รวม		๓.๓๐	๐.๓๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ คือ ด้านครอบครัว ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.44) ด้านสถาบันการศึกษา ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.62) ด้านองค์กรศาสนา ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.69) ด้านกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.80) ด้านสื่อมวลชน ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.79) และด้านกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการกล่อมเกลາทางการเมือง แยกเป็นรายด้าน (n=๔๐๐)

ข้อที่	การกล่อมเกลາทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านครอบครัว				
๑	ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์	๔.๖๓	๐.๔๘	มาก
๒	ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	๔.๐๐	๐.๙๑	มาก
๓	ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	๓.๔๔	๑.๓๗	ปานกลาง
๔	ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น	๓.๗๐	๑.๒๗	มาก
	รวม	๓.๙๔	๐.๔๔	มาก
ด้านสถาบันการศึกษา				
๑	สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์	๔.๖๓	๐.๔๘	มากที่สุด
๒	สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	๓.๐๒	๑.๓๙	มาก
๓	สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	๓.๓๔	๑.๓๖	มาก
๔	สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น	๓.๗๔	๑.๑๖	มาก
	รวม	๓.๖๘	๐.๖๒	มาก

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการกล่อมเกลາทางการเมือง (ต่อ)

(n=๔๐๐)

ข้อที่	การกล่อมเกลาทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านกลุ่มเพื่อน				
๑	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์	๒.๔๐	๑.๑๙	น้อย
๒	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	๒.๕๖	๑.๑๒	ปานกลาง
๓	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	๒.๖๔	๑.๑๗	ปานกลาง
๔	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น	๒.๔๕	๑.๑๐	น้อย
	รวม	๒.๕๑	๐.๖๓	ปานกลาง
ด้านกลุ่มอาชีพ				
๑	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำใช้วิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์	๓.๖๓	๐.๔๘	มาก
๒	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	๒.๔๑	๑.๐๙	น้อย
๓	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	๒.๘๑	๑.๓๘	ปานกลาง
๔	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น	๒.๘๖	๑.๓๕	ปานกลาง
	รวม	๓.๑๘	๐.๘๐	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการกลุ่มเกณฑ์การเมืองแยกเป็นรายด้าน (ต่อ)

ข้อที่	การกลุ่มเกณฑ์การเมือง	ระดับการปฏิบัติ (n=๔๐๐)		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านสื่อมวลชน				
๑	สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้นำ	๓.๒๓	๑.๔๔	ปานกลาง
๒	สื่อมวลชนถ่ายทอดการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบของผู้นำ	๒.๖๕	๑.๒๙	ปานกลาง
๓	สื่อมวลชนถ่ายทอดการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้นำ	๒.๘๕	๑.๓๔	ปานกลาง
๔	สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีความสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่นของผู้นำ	๒.๕๘	๑.๒๒	ปานกลาง
	รวม	๒.๘๓	๐.๗๙	ปานกลาง
ด้านองค์กรศาสนา				
๑	ศาสนาสอนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์	๔.๐๓	๑.๒๑	มาก
๒	ศาสนาสอนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	๓.๘๓	๑.๑๓	มาก
๓	ศาสนาสอนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	๔.๑๖	๑.๐๙	มาก
๔	ศาสนาสอนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น	๒.๗๒	๑.๓๔	ปานกลาง
	รวม	๓.๖๘	๐.๖๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๓๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบผลการศึกษาดังนี้

๑) ด้านครอบครัว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๔$, S.D. = ๐.๔๔) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = ๔.๖๓$, S.D. = ๐.๔๘) ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๙๑) และครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น ($\bar{X} = ๓.๗๐$, S.D. = ๑.๒๗) และครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๑.๓๗) ตามลำดับ

๒) ด้านสถาบันการศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๘$, S.D. = ๐.๖๒) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = ๔.๖๓$,

S.D. = ๐.๔๘) สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น (\bar{X} = ๓.๗๔, S.D. = ๑.๑๖) สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (\bar{X} = ๓.๓๔, S.D. = ๑.๓๖) และสถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ (\bar{X} = ๓.๐๒, S.D. = ๑.๓๙) ตามลำดับ

๓) ด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๕๑, S.D. = ๐.๖๓) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (\bar{X} = ๒.๖๔, S.D. = ๑.๑๗) กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ (\bar{X} = ๒.๕๖, S.D. = ๑.๑๒) กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น (\bar{X} = ๒.๔๕, S.D. = ๑.๑๐) และกลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ (\bar{X} = ๒.๔๐, S.D. = ๑.๑๙) ตามลำดับ

๔) ด้านกลุ่มอาชีพ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๑๘, S.D. = ๐.๘๐) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ (\bar{X} = ๓.๖๓, S.D. = ๐.๔๘) กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น (\bar{X} = ๒.๘๖, S.D. = ๑.๓๕) กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (\bar{X} = ๒.๘๑, S.D. = ๑.๓๘) และกลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำใช้วิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ (\bar{X} = ๒.๔๑, S.D. = ๑.๐๙) ตามลำดับ

๕) ด้านสื่อมวลชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๒.๘๓, S.D. = ๐.๗๙) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้นำ (\bar{X} = ๓.๒๓, S.D. = ๑.๔๔) สื่อมวลชนถ่ายทอดการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้นำ (\bar{X} = ๒.๘๕, S.D. = ๑.๓๔) สื่อมวลชนถ่ายทอดการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบของผู้นำ (\bar{X} = ๒.๖๕, S.D. = ๑.๒๙) และสื่อมวลชนถ่ายทอดการมีความสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่นของผู้นำ (\bar{X} = ๒.๕๘, S.D. = ๑.๒๒) ตามลำดับ

๖) ด้านองค์กรศาสนา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๖๘, S.D. = ๐.๖๙) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ศาสนาสอนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (\bar{X} = ๔.๑๖, S.D. = ๑.๐๙) ศาสนาสอนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ (\bar{X} = ๔.๐๓, S.D. = ๑.๒๑) ศาสนาสอนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ (\bar{X} = ๓.๘๓, S.D. = ๑.๑๓) และศาสนาสอนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น (\bar{X} = ๒.๗๒, S.D. = ๑.๓๔) ตามลำดับ

๔.๒.๔ หลักทุติยปาปณิกรรม

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ๑) ด้านจักษุมา ๒) ด้านวิธูโร ๓) ด้านนิสสัยสัมปันโน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ หลักทุติยปาปณิกรรม โดยภาพรวม

(n=๔๐๐)

ข้อที่	หลักทุติยปาปณิกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ด้านจักษุมา มองการณ์ไกล	๓.๒๗	๐.๔๖	ปานกลาง
๒	ด้านวิธูโร รอบรู้งาน	๒.๕๙	๐.๕๒	ปานกลาง
๓	ด้านนิสสัยสัมปันโน มนุษยสัมพันธ์ดี	๓.๕๖	๐.๖๑	มาก
	รวม	๓.๑๔	๐.๓๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๒ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๔$, S.D. = ๐.๓๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบผลการศึกษาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านจักษุมา มองการณ์ไกล ($\bar{X} = ๓.๒๗$, S.D. = ๐.๔๖) ด้านวิธูโร รอบรู้งาน ($\bar{X} = ๒.๕๙$, S.D. = ๐.๕๒) ด้านนิสสัยสัมปันโน มนุษยสัมพันธ์ดี ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๖๑) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และหลักสารานุกรม

(n=๔๐๐)

ข้อที่	หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านจักขุมา มงการณโกล				
๑	ผู้นำมีวิสัยทัศน์ ดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา	๔.๐๕	๑.๑๗	มาก
๒	ผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ ใช้ปัญญาสร้างสรรค์	๒.๑๐	๐.๙๐	น้อย
๓	ผู้นำส่งเสริมให้ผู้ตามให้มีความสามารถมากขึ้น	๒.๔๕	๑.๒๓	น้อย
๔	ผู้นำสร้างบรรยากาศ ให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจทำงาน	๔.๔๘	๐.๗๘	มาก
	รวม	๓.๒๗	๐.๔๖	ปานกลาง
ด้านวิธูโร รอบรู้งาน				
๑	ผู้นำมีความสามารถเชี่ยวชาญงานที่รับมอบหมาย	๓.๐๗	๐.๙๑	ปานกลาง
๒	ผู้นำรอบรู้งานสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	๒.๔๒	๑.๐๔	น้อย
๓	ผู้นำรอบรู้การใช้คนและเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคล	๒.๔๕	๑.๐๗	น้อย
๔	ผู้นำเชี่ยวชาญการเสนอแนวคิดเชิงบวกให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่น	๒.๔๒	๑.๐๗	น้อย
	รวม	๒.๕๙	๐.๕๒	ปานกลาง
ด้านนิสยสัมปันโน มนุษยสัมพันธ์				
๑	ผู้นำเข้าถึงผู้ตาม มีบารมี หรืออิทธิพลให้ผู้ตามทำการเปลี่ยนแปลง	๓.๖๐	๑.๒๗	มาก
๒	ผู้นำเข้าถึงผู้ตามสนับสนุนให้ผู้ตามใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้	๓.๕๐	๑.๓๒	มาก
๓	ผู้นำสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ผู้ตามเกิดความรัก ความผูกพัน	๒.๕๑	๑.๐๙	ปานกลาง
๔	ผู้นำสามารถเข้าถึงผู้ตามและเป็นแบบอย่างที่ดีเกิดความศรัทธา	๔.๖๓	๐.๔๘	มากที่สุด
	รวม	๓.๕๖	๐.๖๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๖๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบผลการศึกษาดังนี้

๑) ด้านจักขุมา มงการณโกล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๗$, S.D. = ๐.๔๖) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ผู้นำสร้างบรรยากาศ ให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจทำงาน ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๗๘) ผู้นำมีวิสัยทัศน์ ดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา ($\bar{X} = ๔.๐๕$, S.D. = ๑.๑๗) ผู้นำส่งเสริมให้ผู้ตามให้มีความสามารถมากขึ้น ($\bar{X} = ๒.๔๕$, S.D. = ๑.๒๓) และผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ ใช้ปัญญาสร้างสรรค์ ($\bar{X} = ๒.๑๐$, S.D. = ๐.๙๐) ตามลำดับ

๒) ด้านวิธูโร รอบรู้งาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๓๔$, S.D. = ๐.๕๒) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ผู้นำมีความสามารถเชี่ยวชาญงานที่รับมอบหมาย ($\bar{X} = ๓.๐๗$, S.D. = ๐.๙๑) ผู้นำรอบรู้การใช้คนและเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = ๒.๔๕$, S.D. = ๑.๐๗) ผู้นำรอบรู้งานสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = ๒.๔๒$, S.D. = ๑.๐๔) และผู้นำเชี่ยวชาญการเสนอแนวคิดเชิงบวกให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่น ($\bar{X} = ๒.๔๒$, S.D. = ๑.๐๗) ตามลำดับ

๓) ด้านนิสัยสัมพันธ์ดี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๖๑) เมื่อพิจารณาข้อที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ผู้นำสามารถเข้าถึงผู้ตามและเป็นแบบอย่างที่ดีเกิดความศรัทธา ($\bar{X} = ๔.๖๓$, S.D. = ๐.๔๘) ผู้นำเข้าถึงผู้ตาม มีบารมี หรืออิทธิพลให้ผู้ตามทำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = ๓.๖๐$, S.D. = ๑.๒๗) ผู้นำเข้าถึงผู้ตามสนับสนุนให้ผู้ตามใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้ ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๑.๓๒) และผู้นำสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ผู้ตามเกิดความรัก ความผูกพัน ($\bar{X} = ๒.๕๑$, S.D. = ๑.๐๙) ตามลำดับ

๔.๒.๕ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อใช้สร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์พหุคูณ การเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑) สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R Square	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง
Std.Error	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในพยากรณ์
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณตัวแปรพยากรณ์ในรูป คะแนนมาตรฐาน
\hat{Y}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ถูก พยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญ
Std. Error	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)

ตัวแปรการกล่อมเกลາทางการเมือง

SumA	แทน	ด้านครอบครัว
SumB	แทน	ด้านสถาบันการศึกษา
SumC	แทน	ด้านกลุ่มเพื่อน
SumD	แทน	ด้านกลุ่มอาชีพ
SumE	แทน	ด้านสื่อมวลชน
SumF	แทน	ด้านองค์กรศาสนา

ตัวแปรหลักทุติยปาปนิกรรม

SumAA	แทน	จักขุมา มองการณ์ไกล
SumBB	แทน	วิธูโร รอบรู้เชี่ยวชาญงาน
SumCC	แทน	นิสสยสัมปโน มนุษย์สัมพันธ์ดี

ตัวแปรภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

SumAAA	แทน	การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
SumBBB	แทน	การกระตุ้นการใช้ปัญญา
SumCCC	แทน	การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
SumDDD	แทน	การสร้างแรงบันดาลใจ
Y	แทน	ผลรวม

๒) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อใช้สร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์พหุคูณการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ ๔.๑๔ การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการกลุ่มเกณฑ์ทางการเมืองและหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม

	SumA	SumB	SumC	SumD	SumE	SumF	X1	SumAA	SumBB	SumCC	X2	Y
SumA	1											
SumB	.449**	1										
SumC	-.110*	-.216**	1									
SumD	.180**	.120*	-.031	1								
SumE	.148**	.343**	-.110*	.311**	1							
SumF	.521**	.512**	-.239**	.366**	.308**	1						
X1	.571**	.629**	.074	.644**	.656**	.730**	1					
SumAA	.165**	.336**	.018	.186**	.233**	.306**	.376**	1				
SumBB	-.049	.166**	.361**	.143**	.101*	-.052	.209**	.237**	1			
SumCC	.401**	.550**	.032	.514**	.391**	.513**	.724**	.280**	.230**	1		
X2	.260**	.510**	.192**	.418**	.352**	.376**	.639**	.671**	.685**	.758**	1	
Y	.300**	.562**	-.004	.571**	.646**	.674**	.859**	.494**	.363**	.675**	.733**	1

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า การกล่อมเกลາทางการเมืองโดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลາทางการเมืองมีสัมพันธภาพอยู่ระหว่าง (.๐๗๔ ถึง .๘๕๙) ถือว่าไม่มีปัญหา Collinearity & Multicollinearity จึงต้องมีการทดสอบ Collinearity Statistics โดยพิจารณาจากค่า (Tolerance) และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (Variance Inflation Factor : VIF) ดังตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๕ ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของการกล่อมเกลາทางการเมือง และหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ตัวแปรการกล่อมเกลາทางการเมือง		
ด้านครอบครัว	0.659	1.518
ด้านสถาบันการศึกษา	0.470	2.128
ด้านกลุ่มเพื่อน	0.740	1.352
ด้านกลุ่มอาชีพ	0.626	1.597
ด้านสื่อมวลชน	0.778	1.285
ด้านองค์กรศาสนา	0.505	1.979
ทฤษฎีปาปนิกรธรรม		
จักขุมา มองการณ์ไกล	0.728	1.373
วิรุโร รอบรู้เชี่ยวชาญงาน	0.433	2.308
นิสสัยสัมพันธ์ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี	0.806	1.240

จากตารางที่ ๔.๑๕ ดัชนีบอกภาวะร่วมเส้นทางตรงพหุค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) ได้ค่าระหว่าง ๐.๔๓๓ ถึง ๐.๘๐๖ ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนด คือ ๐.๑๙๐ และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (Variance Inflation Factor VIF) มีค่าระหว่าง ๑.๒๔๐ ถึง ๒.๓๐๘ ซึ่งมีค่าไม่เกินตามที่กำหนด คือ ๕.๓๐ แสดงว่า การกล่อมเกลາทางการเมืองและหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ทุกด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ การกล่อมเกลາทางการเมือง ประกอบด้วย ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านสถาบันการศึกษา ๓) ด้านกลุ่มเพื่อน ๔) ด้านกลุ่มอาชีพ ๕) ด้านสื่อมวลชน และ ๖) ด้านองค์กรศาสนา อย่างน้อย ๑ ด้าน ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับสมมติฐานที่ ๑ เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านสถาบันการศึกษา ๓) ด้านกลุ่มเพื่อน ๔) ด้านกลุ่มอาชีพ ๕) ด้านสื่อมวลชน และ ๖) ด้านองค์กรศาสนา

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใช้ตัวแปรอิสระ จำนวน ๖ ตัวแปร แล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใด และมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๔ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๖ การกล่อมเกลาทางการเมือง ประกอบด้วย ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านสถาบันการศึกษา ๓) ด้านกลุ่มเพื่อน ๔) ด้านกลุ่มอาชีพ ๕) ด้านสื่อมวลชน และ ๖) ด้านองค์กรศาสนา อย่างน้อย ๑ ด้าน ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

การกล่อมเกลาทางการเมือง	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.556	.104		5.347**	.000
ด้านครอบครัว _{SumF}	.261	.018	.422	14.947**	.000
ด้านองค์กรศาสนา _{SumE}	.198	.013	.366	14.187**	.000
ด้านสถาบันการศึกษา _{SumD}	.160	.013	.299	12.264**	.000
ด้านกลุ่มอาชีพ _{SumB}	.199	.019	.288	10.452**	.000
ด้านสื่อมวลชน _{SumC}	.132	.016	.193	8.493**	.000
ด้านกลุ่มเพื่อน _{SumA}	.132	.026	.136	5.112**	.000

Multiple R = .901^f R Square = .812 Adjusted R Square = .809 Std. Error = .187

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ส่งผลทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ด้านครอบครัว ด้านองค์กรศาสนา ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มอาชีพ ด้านสื่อมวลชน ด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .๖๘๖ ค่าสัมประสิทธิ์ การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .๔๗๑ สัมประสิทธิ์ การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .๔๖๗ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .๒๙๑

แสดงว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง สามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๘๐.๙ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านองค์การศาสนา สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๔๒.๒ ด้านสื่อมวลชน สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๓๖.๖ ด้านกลุ่มอาชีพ สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๒๙.๙ ด้านสถาบันการศึกษา สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๒๘.๘ ด้านกลุ่มเพื่อน สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๑๙.๒ และด้านครอบครัว สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๑๓.๖ ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .556 + .261(\text{SumF}) + .198(\text{SumE}) + .160(\text{SumD}) + .199(\text{SumB}) + .132(\text{SumB}) + -.132(\text{SumA})$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .422Z(\text{SumE}) + .366Z(\text{SumE}) + .299Z(\text{SumD}) + .288Z(\text{SumB}) + .193Z(\text{SumD}) + -.136Z(\text{SumD})$$

สมมติฐานที่ ๒ หลักทฤษฎีปาลนิกรรม ประกอบด้วย ๑) จักขุมา มองการณ์ไกล ๒) วิจิโร รอบรู้งาน ๓) นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี อย่างน้อย ๑ ด้าน ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับสมมติฐานที่ ๒ หลักทฤษฎีปาลนิกรรม ประกอบด้วย ๑) จักขุมา มองการณ์ไกล ๒) วิจิโร รอบรู้งาน ๓) นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี อย่างน้อย ๑ ด้าน ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ ๑) จักขุมา มองการณ์ไกล ๒) วิจิโร รอบรู้งาน ๓) นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใช้ตัวแปรอิสระ จำนวน ๓ ตัวแปร แล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใด และมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ประกอบด้วย ๑) จักขุมา มองการณ์ไกล ๒) วิธูโร รอบรู้งาน
๓) นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี อย่างน้อย ๑ ด้าน ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.517	.118		4.374**	.000
นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี _{SumCC}	.391	.024	.553	16.072**	.000
จักขุมา มองการณ์ไกล _{SumAA}	.277	.032	.300	8.697**	.000
วิธูโร รอบรู้เชี่ยวชาญงาน _{SumBB}	.134	.028	.164	4.837**	.000

Multiple R = .762^c R Square = .581 Adjusted R Square = .578 Std. Error = .278

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ส่งผลทุกด้านด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี จักขุมา มองการณ์ไกล และวิธูโร รอบรู้เชี่ยวชาญงาน พบว่า ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .๗๖๒ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .๕๘๑ สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .๕๗๘ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .๒๗๘

แสดงว่า หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม สามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๕๗.๘ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๕๕.๓ ด้านจักขุมา มองการณ์ไกล สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๓๐.๐ และด้านวิธูโร รอบรู้เชี่ยวชาญงาน สามารถทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ ๑๖.๔ ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .517 + .391(\text{SumCC}) + .277(\text{SumAA}) + .134(\text{SumBB})$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .553Z(\text{SumCC}) + .300Z(\text{SumAA}) + .164Z(\text{SumBB})$$

สรุปได้ว่า

๑) การกล่อมเกลາทางการเมืองส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่าได้อยู่ระยะ ๘๐.๙ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านองค์กรศาสนา ได้ร้อยละ ๔๒.๒ ด้านสื่อมวลชน ได้ร้อยละ ๓๖.๖ ด้านกลุ่มอาชีพ ได้ร้อยละ ๒๙.๙ ด้านสถาบันการศึกษา ได้ร้อยละ ๒๘.๘ ด้านกลุ่มเพื่อน ได้ร้อยละ ๑๙.๒ และด้านครอบครัว ได้ร้อยละ ๑๓.๖ ตามลำดับ

๒) หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่าได้อยู่ระยะ ๕๗.๘ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสสัยสัมพันธ์ดี มนุษยสัมพันธ์ดี ได้ร้อยละ ๕๕.๓ ด้านจักขุมา มองการณ์ไกล ได้ร้อยละ ๓๐.๐ และด้านวิรุโร ครอบรู้เชี่ยวชาญงาน ได้ร้อยละ ๑๖.๔ ตามลำดับ

๔.๒.๒ การกล่อมเกลາทางการเมือง

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ จากวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ถูกเลือก แบบเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารหรือนักการเมือง กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มประชาชน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ รูปหรือคน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนสามารถอธิบายสนับสนุนรวมทั้งให้ข้อคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกการลงพื้นที่สำหรับการวิจัย ในจังหวัดนครสวรรค์ ทำให้ผู้วิจัยได้เกิดการเรียนรู้งานวิจัยเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์มากขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งครอบคลุมประเด็นเรื่องที่วิจัย โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็น ผลการวิจัยภาวะผู้นำทางการเมืองได้แก่ ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านสถาบันการศึกษา ๓) ด้านกลุ่มเพื่อน ๔) ด้านกลุ่มอาชีพ ๕) ด้านสื่อมวลชน ๖) ด้านองค์กรศาสนา โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้คำตอบสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านครอบครัว

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านครอบครัว พบว่า

๑. ปัจจัยที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ด้านครอบครัว มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยครอบครัวมีส่วนเป็นต้นแบบและสนับสนุนผู้นำทางการเมือง เช่น ทศนคติ คำแนะนำ คำปรึกษา การทำงาน หน้าที่การมีส่วนร่วมในสังคม รวมถึงการได้รับความยอมรับในสังคม ปัจจัยหลักมาจากครอบครัว^{๗๗}

^{๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

๒. สถาบันครอบครัวมีความสำคัญมาก ทุกอย่างเริ่มจากครอบครัวเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะการมีภาวะผู้นำนั้น มีส่วนปลูกฝังมาจากครอบครัวที่บ้าน ทั้งการกล้าแสดงออก กล้าเสนอความเห็น บุคลิกการพูดจากับผู้คนในสังคม เป็นต้น^{๗๘}

๓. ครอบครัวมีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำตั้งแต่เด็ก ผลักดันให้มีภาวะผู้นำอย่างมาก ยกตัวอย่างบางครอบครัว เป็นทั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนักการเมืองท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชน เป็นต้น ซึ่งสิ่งนี้สามารถถ่ายทอดออกมาทั้งบุคลิก ความคิด ทักษะ^{๗๙}

๔. ครอบครัวสำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำ และสนับสนุนให้ได้มีโอกาสเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยได้พูดคุยกับครอบครัวเพื่อไปลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการช่วยเหลือ พัฒนา และส่งต่อสิ่งดีๆให้สังคม ซึ่งครอบครัวมีส่วนมาก โดยเฉพาะการปลูกฝังความคิดและ เป็นต้นแบบให้มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ^{๘๐}

๕. มีส่วนอย่างมากเป็นอันดับหนึ่งในหกด้าน อาจเป็นด้วยบุคลิก การวางตัวในสังคม ฐานะทางบ้าน หรือการที่มีพ่อแม่อยู่ในสายนักการเมืองเป็นเดิมอยู่แล้ว แต่บางท่านก็พ่อแม่เป็นสายนักธุรกิจแต่เข้ามามีบทบาททางการเมือง ทั้งนี้ เชื่อว่ามาจากการพูดคุยหรืออบรมสั่งสอนในครอบครัว ซึ่งทำให้นักการเมืองส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำเริ่มจากครอบครัว^{๘๑}

๖. ครอบครัวมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมภาวะผู้นำอย่างมาก ทั้งด้านความคิด ทักษะ ความคิด ความเชื่อ และการเป็นที่รู้จักยอมรับทางสังคม จากฐานของครอบครัว และครอบครัวเป็นแหล่งให้คำปรึกษา แนะนำได้ทุกเรื่อง^{๘๒}

๗. ครอบครัวมีส่วนสำคัญ ด้านสังคมความเป็นอยู่ ฐานะทางครอบครัว ตัวอย่างการเลือกตั้งต้องใช้เงินทุน ฐานเสียงจากคนรู้จัก ยิ่งหากเป็นลูกหลาน ญาติ นักการเมืองอยู่แล้วจะช่วยส่งเสริมให้ได้รับเลือกตั้ง และส่งเสริมความเป็นผู้นำจากครอบครัว^{๘๓}

๘. ครอบครัวมีการส่งเสริมความมีภาวะผู้นำมาก บางครอบครัวมีฐานะทางการเมืองอยู่แล้ว มีเครือข่ายทางการเมือง ทั้งนี้ ครอบครัวกับศาสนาควบคู่กันตั้งแต่ต้น เพราะเป็นสถาบันหลักในการปลูกฝัง ทั้งนี้สัจ บุคลิก และความรู้ ^{๘๔}

^{๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๗๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๘๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๘๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๘๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๘๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๘๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๙. ครอบครัวส่งเสริมภาวะผู้นำ ถ้าครอบครัวอบอุ่น คนจะรู้สึกไม่ขาดแคลน มีที่พึ่ง ไม่เป็นทุกข์ แตกต่างจากคนที่พ่อแม่แยกทางกัน จะมีความรู้สึกขาดแคลน แต่หากมีภูมิเดิมก็สามารถที่จะพัฒนาตนเองเอาตัวรอดได้^{๘๕}

๑๐. ครอบครัวมีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำ ในการสนับสนุนทั้งความเชื่อ ความคิด การเรียนรู้ การลงมือทำ รวมถึงหลักคุณธรรมต่างๆ ก็มีส่วนส่งเสริมเรียนรู้ตั้งแต่สถาบันในครอบครัว ซึ่งสามารถถ่ายทอดกันผ่านการพูดคุยในครอบครัว^{๘๖}

๑๑. ครอบครัวส่งเสริมภาวะผู้นำ โดยมีส่วนสนับสนุน เช่น เป็นนักการเมืองอยู่แล้ว แล้วมาลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีเครือข่ายทางการเมือง มีบารมีคนให้การยอมรับตั้งแต่แรก จึงทำให้ส่งผลอย่างมากในการส่งเสริมให้มีความเป็นผู้นำทางการเมือง^{๘๗}

๑๒. ครอบครัวสนับสนุนอย่างมาก ในการให้ความสนับสนุนเพราะถือเป็นสถาบันแรกที่ส่งเสริมภาวะผู้นำตั้งแต่อยู่ในบ้าน เช่น ด้านความคิด ความเชื่อ ความมั่นใจ ในการแสดงออก เป็นสถาบันแรกที่อบรมสั่งสอน และสามารถให้คำปรึกษาได้^{๘๘}

๑๓. ครอบครัวส่งเสริมภาวะผู้นำทั้งด้านความรู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง การให้คำปรึกษาในสถาบันครอบครัว ส่งผลต่อการแสดงออกของภาวะความเป็นผู้นำ ตั้งแต่พ่อแม่ ลงมาจนถึงรุ่นลูก ครอบครัวสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้มีภาวะผู้นำได้^{๘๙}

๑๔. ครอบครัวปลูกฝังทั้งความคิด ทักษะคิด ความเชื่อมั่น บุคลิกภาพ จากทางบ้าน ส่งเสริมสนับสนุนทุกเรื่องเริ่มที่ครอบครัวเป็นหลัก ซึ่งเป็นสถาบันแรกที่ได้รับการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็ก และเป็นการปลูกฝังให้มีภาวะผู้นำ^{๙๐}

๑๕. ครอบครัวมีความสำคัญอย่างมาก เป็นอันดับหนึ่ง มีส่วนสนับสนุนอย่างมาก เพราะเป็นงานที่ต้องมีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม ดังนั้น ครอบครัวต้องเห็นดีเห็นงามและให้การสนับสนุนด้วย งานจึงจะประสบความสำเร็จ^{๙๑}

๑๖. ครอบครัวปลูกฝังการสอนให้มีภาวะผู้นำ โดยมีแบบอย่างจากพ่อแม่ ให้มีความคิด คุณธรรม รวมถึงภาวะผู้นำทางการเมือง และการแสดงออกต่างๆทางสังคม มีส่วนสนับสนุนอย่างมากในการส่งเสริมให้มีความเป็นผู้นำ^{๙๒}

^{๘๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๘๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๙๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

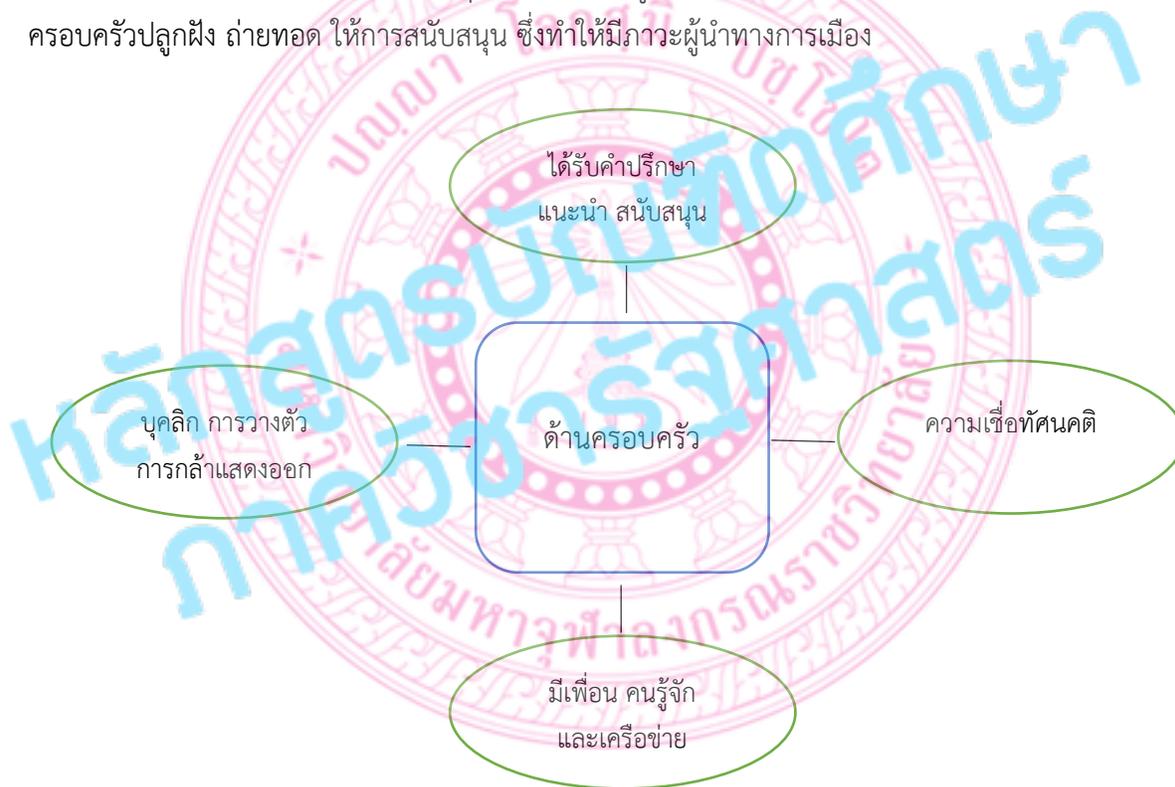
^{๙๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๙๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๗. ครอบครัว ส่งเสริมภาวะผู้นำอย่างมาก เห็นได้จากบางครอบครัวเป็นนักการเมืองอยู่แล้ว ก็จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้ คำแนะนำ และความเป็นผู้นำอย่างมาก บางครอบครัวมีเครือข่ายในการหาเสียงให้แต่แรก ตั้งแต่ยังไม่ได้ลงมาเล่นการเมือง^{๙๓}

๑๘. ครอบครัวส่งเสริมภาวะผู้นำอย่างมากในการเรียนรู้ เช่น ความมั่นใจ ความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ โดยพฤติกรรม และการอบรมสั่งสอนภายในบ้าน ซึ่งถือเป็นสถาบันการเรียนการสอนแรกของทุกคน^{๙๔}

โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านครอบครัว ผู้นำได้รับการปลูกฝังจากทางครอบครัว ทั้งความเชื่อทัศนคติ บุคลิกการวางตัวทางสังคม ได้รับคำปรึกษา แนะนำสนับสนุน มีเพื่อน คนรู้จักและเครือข่าย จากทางครอบครัว โดยเป็นสิ่งที่ครอบครัวปลูกฝัง ถ่ายทอด ให้การสนับสนุน ซึ่งทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

แผนภาพที่ ๔.๗ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านครอบครัว ^{๙๕}

^{๙๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๙๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๙๕} สัเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

ตารางที่ ๔.๑๘ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านครอบครัว

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	การให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุน	๗	๑,๓,๕,๗,๑๑,๑๔,๑๗
๒	ความเชื่อทัศนคติ	๖	๔,๗,๑๑,๑๔,๑๖,๑๘
๓	เพื่อน คนรู้จัก และเครือข่าย	๕	๒,๔,๑๒,๑๓,๑๕
๔	บุคลิก การวางตัว การกล้าแสดงออก	๕	๑,๓,๕,๙,๑๒

๒) ด้านสถาบันการศึกษา

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถาบันการศึกษา พบว่า

๑. ปัจจัยด้านการศึกษา มีส่วนสำคัญในเรื่องความรู้ เช่น ความเป็นประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่พลเมือง การมีส่วนร่วมในสังคม ทั้งนี้การศึกษาทุกระดับมีส่วนสำคัญ ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย มีส่วนในการสร้างโอกาสให้แสดงภาวะผู้นำของแต่ละคน^{๙๖}

๒. สถาบันทางการศึกษาถือเป็นสถาบันที่ส่งเสริมภาวะผู้นำรองลงมาจากสถาบันครอบครัว เพราะเพราะใช้เวลาอยู่ในสถาบันการศึกษาต่อเนื่อง จึงมีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำทางความรู้รวมถึงการยอมรับทางสังคมในสถาบันการศึกษาด้วย^{๙๗}

๓. สถาบันการศึกษามีส่วนส่งเสริมทางด้านความรู้ความสามารถ ค่านิยมต่างๆทางสังคม และส่งเสริมการสร้างโอกาส ให้ได้แสดงออกได้อย่างอิสระเสรี รวมถึงภาวะผู้นำทางสังคม ตั้งแต่อยู่ในสถาบันการศึกษา^{๙๘}

๔. สถาบันการศึกษามีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำ ในด้านความรู้ ความสามารถ การคิด วิเคราะห์ การแสดงออก โดยในสถาบันการศึกษาจะมีกลุ่มเพื่อนที่คอยมีส่วนร่วมในการทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมืองปลูกฝังค่านิยมในสังคม^{๙๙}

๕ มีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำในด้านความรู้ความสามารถ และความมีวิสัยทัศน์อุดมการณ์ เพราะบางท่านจบสถาบันการศึกษาชั้นนำและมีระดับการศึกษาสูงหลายท่าน มีส่วนส่งเสริมอย่างมากโดยเฉพาะเครือข่ายจากเพื่อนในสถานศึกษาในการทำงาน^{๑๐๐}

^{๙๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๖. สถาบันการศึกษามีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำอย่างมาก ทั้งความรู้ ความสามารถ ค่านิยม การแสดงออก สถาบันการศึกษาล้วนแต่สร้างโอกาสให้กับผู้นำได้พัฒนาความรู้ความคิด ในการเป็นผู้นำทางการเมือง^{๑๐๑}

๗. สถาบันการศึกษาส่งเสริมให้คนมีความรู้ และบางสถาบันก็ส่งเสริมภาวะผู้นำ เช่นสถาบันที่มีชื่อเสียงมีคนรู้จักจะมีค่านิยมที่ทำให้คนสนใจเข้าไปศึกษา การพัฒนาความสามารถและความรู้จากสถาบันจึงมีความสำคัญ^{๑๐๒}

๘. ด้านสถาบันศึกษามีส่วนช่วยด้านความรู้ ความสามารถ แต่ยังเป็นรองด้านครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักในการมีภาวะผู้นำ ซึ่งสถานศึกษาจะมีส่วนช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำในการแสดงออกทั้งการเรียนและกลุ่มเพื่อน^{๑๐๓}

๙. สถาบันการศึกษามีการเอาใจใส่เรื่องความรู้การแสดงออกทางภาวะผู้นำ มีต้นแบบจากครู อาจารย์ รวมถึงกลุ่มเพื่อน การอบรมทางสถาบันศึกษามีความหลากหลาย มีทั้งครู อาจารย์ เพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง ซึ่งเป็นสังคมในวัยเรียน^{๑๐๔}

๑๐. สถาบันการศึกษา ส่งเสริมทั้งความรู้ และโอกาสในการแสดงออกของภาวะผู้นำ เช่น ความมั่นใจในการแสดงออกในห้องเรียน กลุ่มเพื่อน รวมถึงกลุ่มสังคม ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่น มั่นใจ จากการทำกิจกรรมของสถานศึกษา เช่นกิจกรรมของมหาวิทยาลัย^{๑๐๕}

๑๑. สถาบันการศึกษาส่งเสริมด้านความรู้มาเป็นอันดับแรก และสถาบันการศึกษามีส่วนได้รับการสนับสนุนพบเจอกลุ่มเพื่อนที่สนับสนุนการเมืองด้วย และทำให้คนรู้จักและให้การยอมรับจากเพื่อนหรือคนรู้จัก^{๑๐๖}

๑๒. การศึกษาทำให้ได้รู้จักผู้คนมากขึ้น เป็นสถาบันเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ได้เรียนรู้จากครู อาจารย์ ในการส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำผ่านกิจกรรมและความรู้ต่างๆ ทั้งยังมีเพื่อน คอยเชียร์หรือสนับสนุนในการเรียน^{๑๐๗}

๑๓. สถาบันการศึกษาส่งเสริมทั้งความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม รวมถึงคุณธรรมจริยธรรม ให้กับผู้นำ ทำให้ผู้นำมีความรู้ ทักษะคติ ความเชื่อมั่นในการแสดงออกในการทำกิจกรรมร่วมกับคณะที่สถานศึกษาอีกด้วย^{๑๐๘}

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๔. สถาบันการศึกษา สร้างผู้นำให้ได้เรียนรู้ พัฒนาการ ความรู้ความสามารถให้กับผู้นำ และได้เครือข่ายจากสถาบัน ซึ่งมีผลมากในการที่ผู้นำจะมีชื่อเสียงจากการสนับสนุนด้านเครือข่ายของสถาบันการศึกษา^{๑๐๙}

๑๕. สถาบันการศึกษา นำความรู้มาให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน ซึ่งมีผลต่อภาวะผู้นำในการแสดงของคน โดยเฉพาะด้านกฎหมายในชีวิตประจำวัน สถาบันการศึกษามีการสอนกันน้อยมาก ควรมีการสอนและแนะนำข้อกฎหมายหรือวิธีการดำเนินการทางกฎหมายต่างๆให้ประชาชนเข้าใจ^{๑๑๐}

๑๖. การศึกษา สร้างความรู้และโอกาสในการแสดงออกทางสังคมที่ขยายมาจากสถาบันครอบครัว ให้ได้พบคนหลากหลายขึ้น ทั้ง เพื่อน ครู อาจารย์ ในระดับชั้นเรียน รวมถึงรุ่นพี่ รุ่นน้อง ในระดับโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย ซึ่งมีส่วนในการสร้างเครือข่ายคนรู้จักอย่างมาก^{๑๑๑}

๑๗. สถาบันการศึกษาเป็นสถานที่สร้างผู้นำทั้งด้านความรู้ความฉลาด มุมมองค่านิยมในสังคมต่างๆ ทั้งยังได้พบปะกับเพื่อนในชั้นเรียน หรือมหาวิทยาลัย ทำให้สร้างประสบการณ์ความเป็นผู้นำได้ในสถาบันการศึกษา^{๑๑๒}

๑๘. สถาบันการศึกษาส่งเสริมปลูกฝังภาวะผู้นำตั้งแต่วัยเด็ก ไปจนถึงวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ จากการเรียนรู้ ทั้งวิชาความรู้ และประสบการณ์การใช้ชีวิตในสถาบัน ทำให้ผู้นำได้มีทั้งความรู้ความฉลาดในการมีภาวะผู้นำ^{๑๑๓}

โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถาบันการศึกษา ผู้นำได้รับการเรียนการสอน ความรู้ วิสัยทัศน์ ความสามารถ ปลูกฝังทั้งค่านิยม ความเชื่อ การแสดงออกของผู้นำจากการร่วมกิจกรรม และมีเครือข่ายจากสถาบันศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

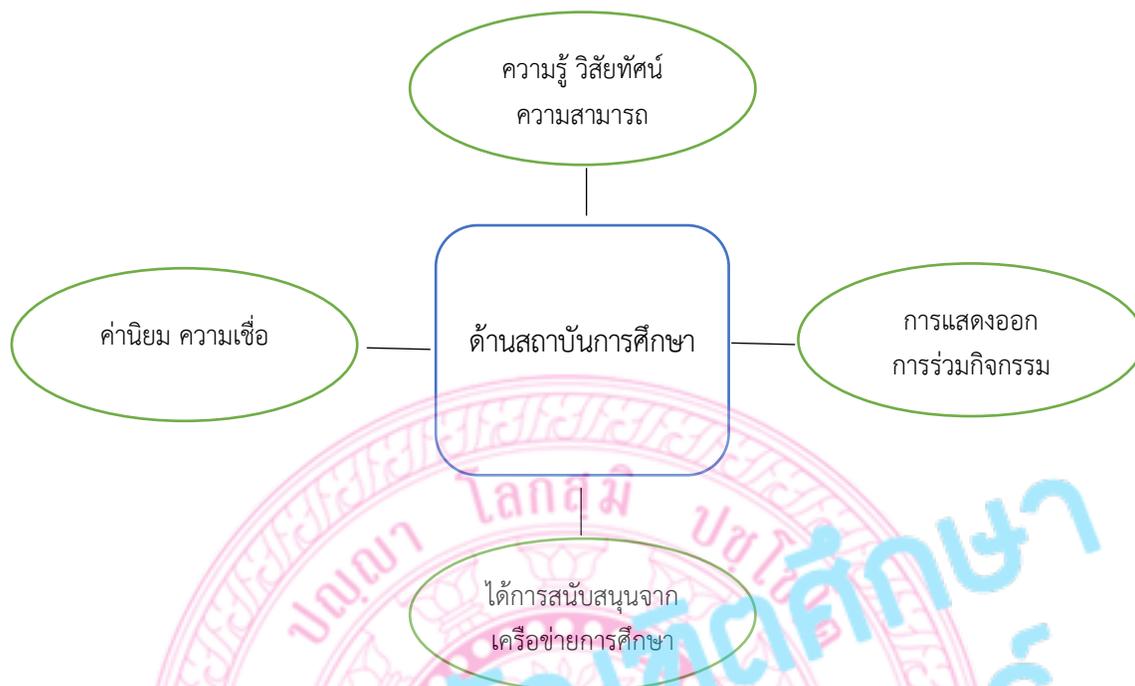
^{๑๐๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๘ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถาบันการศึกษา ^{๑๑๔}

ตารางที่ ๔.๑๙ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถาบันการศึกษา

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	มีความรู้ วิสัยทัศน์ ความสามารถ	๗	๑,๒,๔,๕,๑๐,๑๒,๑๖
๒	การแสดงออกการร่วมกิจกรรม	๖	๓,๔,๖,๗,๑๑,๑๔
๓	ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายการศึกษา	๕	๒,๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	ค่านิยมความเชื่อ	๕	๔,๗,๘,๑๑,๑๓

^{๑๑๔} สังเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

๓) ด้านกลุ่มเพื่อน

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า

๑. กลุ่มเพื่อนมีส่วนอย่างมาก ในการสร้างเครือข่าย สร้างโอกาสในการแสดงออกของภาวะผู้นำ รวมถึงการสร้างการยอมรับในสังคม เพื่อนมีส่วนสำคัญทุกช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนวัยเรียน หรือเพื่อนวัยทำงาน ซึ่งผู้นำนั้น ถ้าเปรียบเทียบกับสัตว์ ก็คือจำฝูงนั่นเอง^{๑๑๕}

๒. กลุ่มเพื่อนสามารถปลุกฝังภาวะผู้นำได้ แต่ส่วนใหญ่กลุ่มเพื่อนมักอยู่ในวงของกลุ่มเพื่อนที่มีฐานะทัดเทียมกัน เช่น ฐานะทางสังคม ฐานะทางการเรียน ฐานะทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้นำได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน นั้นๆ และได้รับการยอมรับในสังคมตามมา^{๑๑๖}

๓. กลุ่มเพื่อนมีส่วนในการส่งเสริมภาวะผู้นำ และสนับสนุนให้เป็นผู้นำ เช่นกลุ่มเพื่อนร่วมอาชีพทางธุรกิจจะมีพวกพ้องที่มีผลประโยชน์ทางธุรกิจ ร่วมสนับสนุนผลักดันให้ได้รับเลือกตั้งเพราะสามารถช่วยเหลือกันได้ในทางธุรกิจ^{๑๑๗}

๔. กลุ่มเพื่อนมีส่วนสนับสนุน ผลักดันเป็นอย่างมาก โดนจะมีเพื่อนทั้งทางธุรกิจ และสมัยเรียนสนับสนุนร่วมหาเสียง ลงพื้นที่สร้างกิจกรรมให้กับประชาชนในการพูดคุยแลกเปลี่ยน ซึ่งจะมีกลุ่มที่มีลักษณะความคิดคล้ายๆกันเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนผลักดัน^{๑๑๘}

๕. กลุ่มเพื่อนมีส่วนอย่างมาก เพราะนอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนๆ และคณะเครือข่ายในการหาเสียงแล้ว ยังเป็นโอกาสที่ได้แสดงภาวะผู้นำในการนำมวลชนด้วย ซึ่งกลุ่มเพื่อนมีหลากหลาย เช่น เพื่อนวัยเด็ก วัยเรียน วัยทำงาน เป็นต้น^{๑๑๙}

๖. กลุ่มเพื่อนส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือ ให้การยอมรับผู้นำ แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำหลากหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเพื่อนจากสถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อนคนรู้จัก กลุ่มเพื่อนร่วมอาชีพ ซึ่งมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือผู้นำ^{๑๒๐}

๗. กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อนเป็นอย่างไร ผู้นำจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มเพื่อนจะมาจากสถาบันการศึกษา และการเลือกคบเพื่อนก็สำคัญ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับบอบายมุข ทำให้มีสังคมที่มีคุณภาพ^{๑๒๑}

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๘. กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญ ในด้านการแสดงออกถึงบุคลิกความมีภาวะผู้นำ เช่นการพูดคุย การสื่อสาร หรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น กีฬา เป็นต้น การมีกลุ่มเพื่อนจึงช่วยส่งเสริมด้านความคุ้นเคยในการแสดงออกของภาวะผู้นำ^{๑๒๒}

๙. เพื่อนเป็นผู้ช่วยเหลือแทบทุกสิ่งทุกอย่างเกื้อกูลในการใช้ชีวิต ทั้งนี้ต้องคบเพื่อนหรือกัลยาณมิตรที่ดี จะช่วยส่งเสริมให้เราก้าวหน้าและได้รับการสนับสนุนเติบโต เพื่อนบางกลุ่มพาไปในทางไม่ดีก็ไม่ช่วยส่งเสริมสนับสนุน^{๑๒๓}

๑๐. เพื่อนมีส่วนในการส่งเสริมภาวะผู้นำผ่านการแสดงออกการพูดคุย การให้คำปรึกษาช่วยเหลือสนับสนุนผลักดันให้ได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อน และพัฒนาเติบโตไปในทางสังคม ทำให้เกิดเครือข่ายที่ช่วยสนับสนุนกัน^{๑๒๔}

๑๑. เพื่อนมีส่วนส่งเสริมผลักดันอย่างมาก เพราะเป็นได้ทั้งผู้ช่วยเหลือ ที่ปรึกษาให้มุมมองใหม่ๆ และให้คำแนะนำได้อย่างตรงไปตรงมา เพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากทั้งในวัยเด็ก วัยรุ่น ซึ่งคนมักจะเชื่อเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ดังนั้นการเลือกคบเพื่อนที่ดีจึงสำคัญและจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้มีภาวะผู้นำได้^{๑๒๕}

๑๒. เพื่อมีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำ ด้านการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำกลุ่มเล็กๆในกลุ่มเพื่อนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือสนับสนุน ให้กำลังใจในการเรียน การทำงาน การหาเสียง รวมถึงการช่วยเหลือหาเครือข่ายคะแนนเสียงได้^{๑๒๖}

๑๓. ผู้นำมักมีกลุ่มเพื่อนคอยให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ทำให้ผู้นำมีความมั่นใจในการลงมือทำงานหรือลงพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หากมีกลุ่มเพื่อนคอยช่วยเหลือสนับสนุนจะทำให้ผู้นำมีความมั่นใจเพิ่มขึ้นจากการสนับสนุนของเพื่อน^{๑๒๗}

๑๔. กลุ่มเพื่อนมีส่วนส่งเสริมผู้นำในด้านการสนับสนุน ช่วยเหลือ ผู้นำ เช่น การช่วยหาเสียง ประชาสัมพันธ์การทำงาน รวมถึงการช่วยเหลือในการทำงาน กลุ่มเพื่อนส่งเสริมด้านเครือข่ายของผู้นำอย่างมาก เพราะกลุ่มเพื่อนมีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำอยู่ก่อนตั้งแต่แรก^{๑๒๘}

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๕. เพื่อนมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำมีคนรู้จัก ช่วยเหลือทั้งการหาเสียง การลงพื้นที่ การสื่อสารให้คนรู้จักกฎหมาย มีความรู้ สามารถให้คำปรึกษากันได้ ช่วยเหลือในการคิดวิเคราะห์ ลงมือทำ กลุ่มเพื่อนจึงส่งเสริมสนับสนุนความเป็นผู้นำได้^{๑๒๙}

๑๖. กลุ่มเพื่อนมีส่วนมากในการทำให้เกิดภาวะผู้นำ ทั้งกลุ่มเพื่อนจากสถาบันการศึกษา รวมถึงกลุ่มเพื่อนในวัยทำงาน การมีเพื่อนมากช่วยให้มีภาวะผู้นำทางการเมืองด้านเครือข่ายในการทำงาน ซึ่งสามารถช่วยเหลือ สนับสนุนกันได้หลายเรื่อง^{๑๓๐}

๑๗. กลุ่มเพื่อนมีส่วนผลักดันให้คนมีภาวะผู้นำ สร้างโอกาสในการแสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำ ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น หรือแม้แต่วัยทำงาน เพราะคนย่อมมีเพื่อน มีสังคม ยิ่งเพื่อนมากก็มีโอกาส ในการแสดงออกถึงความความเป็นผู้นำ^{๑๓๑}

๑๘. กลุ่มเพื่อน ช่วยส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำได้ เช่น การยุยงสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน ทำให้ผู้นำมีความมั่นใจในการลงมือทำ ทั้งกลุ่มเพื่อนยังคอยช่วยเหลือสนับสนุนผู้นำในการทำงานทำให้ได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ด้วย^{๑๓๒}

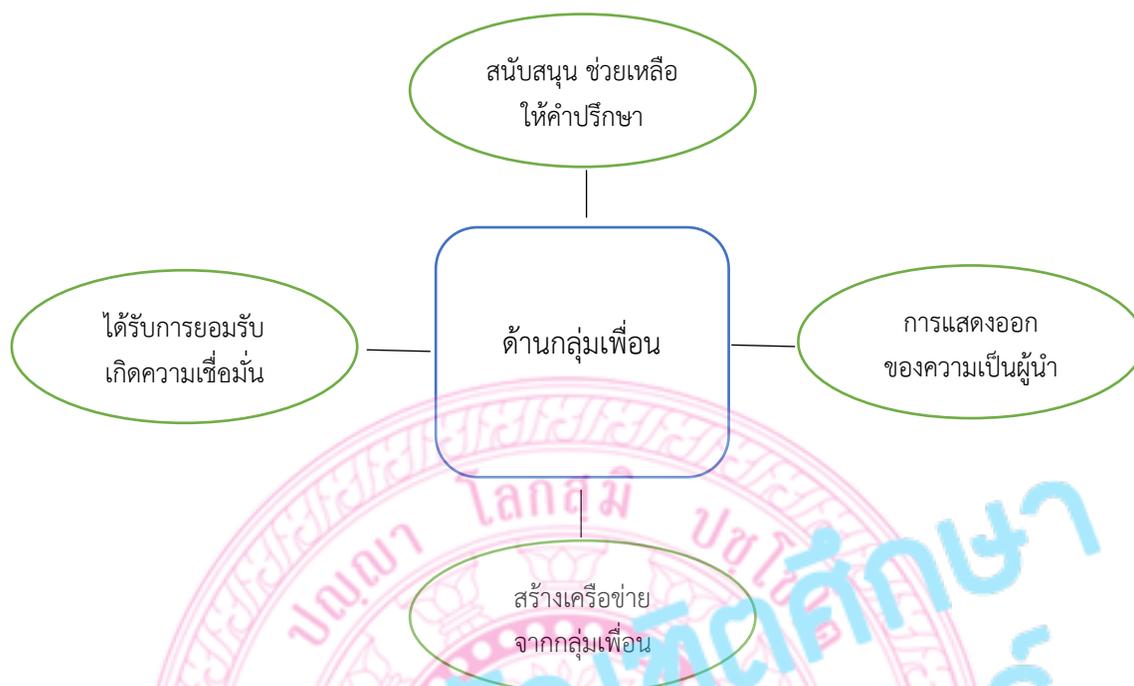
โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด นครสวรรค์ ด้านกลุ่มเพื่อน ผู้นำได้รับโอกาสในการแสดงออกของความเป็นผู้นำจากกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน ทำให้ได้รับการยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น ทั้งยังได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาจากกลุ่มเพื่อน ขยายไปเป็นการสร้างเครือข่ายจากเพื่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๙ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด นครสวรรค์ ด้านกลุ่มเพื่อน ^{๑๓๓}

ตารางที่ ๔.๒๐ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มเพื่อน

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	การสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา	๗	๑,๓,๕,๘,๑๑,๑๒,๑๘
๒	การแสดงออก ของความเป็นผู้นำ	๖	๒,๔,๗,๙,๑๔,๑๖
๓	สร้างเครือข่าย จากกลุ่มเพื่อน	๕	๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	ได้รับการยอมรับ เกิดความเชื่อมั่น	๕	๔,๖,๘,๑๔,๑๗

^{๑๓๓} สังเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

๔) ด้านกลุ่มอาชีพ

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มอาชีพพบว่า

๑. กลุ่มอาชีพมีส่วนในการส่งเสริมภาวะผู้นำ ในเรื่องของตำแหน่งในการแสดงออกถึงบทบาทภาวะผู้นำ รวมถึงผลประโยชน์ร่วมกัน ในเครือข่ายแต่ละอาชีพ รวมถึงสังคมของอาชีพให้การยอมรับถึงภาวะผู้นำนั้นด้วย^{๑๓๔}

๒. กลุ่มอาชีพมีส่วนในการกระตุ้น โดยแต่ละกลุ่มอาชีพก็มักมีผู้นำของแต่ละกลุ่ม ตั้งแต่ราชการถึงเอกชน ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มีผู้นำหลายระดับ เช่น ระดับแรงงาน ระดับหัวหน้า ระดับผู้บริหาร เป็นต้น ซึ่งผู้นำเหล่านั้นก็มีผลต่ออิทธิพลทางความคิด ความเชื่อในการสื่อสาร โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีภาวะผู้นำสูงมากในการรับฟังความเห็นจากหลากหลายกลุ่มอาชีพ^{๑๓๕}

๓. กลุ่มอาชีพมีส่วนส่งเสริมหลากหลายด้าน เช่น กลุ่มอาชีพเกษตรจะมีผู้คนเลือกสนับสนุนด้านคะแนนเสียง กลุ่มธุรกิจมีส่วนสนับสนุนเชิงผลประโยชน์ทางธุรกิจ ทั้งนี้เมื่อมีการเข้าถึงกลุ่มอาชีพต่างๆแล้วสามารถรับฟังปัญหาต่างๆ ไปเสนอที่สภาได้^{๑๓๖}

๔. กลุ่มอาชีพได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง โดยมีทั้งเพื่อนร่วมอาชีพและกลุ่มอาชีพต่างๆ เข้ามาพูดคุยแลกเปลี่ยนการแก้ไขปัญหา โดยรับฟังและพูดคุยหาแนวทางการแก้ไขปัญหา^{๑๓๗}

๕. กลุ่มอาชีพมีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำ เสมือนเป็นเวทีที่ได้แสดงความเป็นผู้นำ และมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความความเชี่ยวชาญทางอาชีพกับกลุ่มคนที่หลากหลาย เช่น เจ้าของธุรกิจ หรือฐานเสียงจากนักการเมืองในครอบครัว^{๑๓๘}

๖. กลุ่มอาชีพมีส่วนสนับสนุนภาวะผู้นำ กลุ่มอาชีพสนับสนุนด้านเครือข่ายการทำงาน มุมมองใหม่ๆ จากอาชีพต่างๆ ช่วยส่งเสริมผู้นำด้านความรู้ วิสัยทัศน์ ในการพัฒนา ได้รู้จักผู้คนจากอาชีพ หรือกลุ่มอาชีพต่างๆ ซึ่งส่งเสริมทั้งความรู้ใหม่ๆ กลุ่มเครือข่ายจากอาชีพ^{๑๓๙}

๗. กลุ่มอาชีพสำคัญเพราะจะทำให้มีความสามารถ หรือskill ทักษะในการทำงานและมีเครือข่ายพรรคพวกเพิ่มขึ้น ซึ่งก็จะเหมือนกับกลุ่มเพื่อนที่ช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำ และกลุ่มอาชีพบางอาชีพ มีผลต่อคะแนนเสียงของพรรคการเมือง^{๑๔๐}

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๘. กลุ่มอาชีพมีผลต่อภาวะผู้นำ โดยการมีศ มี ตำแหน่ง อำนาจ และเครือข่ายธุรกิจ ทำให้เกิดความนับถืออยู่ก่อน และส่งเสริมในการสร้างเครือข่าย ช่วยให้ผู้คนรู้จัก และแสดงความมีภาวะผู้นำจากการแสดงออกของกลุ่มอาชีพ^{๑๔๑}

๙. กลุ่มอาชีพมีความสำคัญ โดยเฉพาะนักรการเมืองเสมือนเป็นอาชีพหนึ่ง ต้องมีความเป็นมืออาชีพในการทำงาน เสียสละ พบเจอได้ ควรต้องมีเวลาให้ประชาชน ในการทำงาน การเข้าถึงประชาชนส่งเสริมอย่างมาก ที่กลุ่มอาชีพจะเป็นเครือข่ายในการทำงานหรือลงพื้นที่^{๑๔๒}

๑๐. กลุ่มอาชีพสำคัญในการส่งเสริมภาวะผู้นำ เช่น การทำงาน เครือข่าย การแสดงออกทางความคิด ความเชื่อ บุคลิก เป็นต้น ซึ่งมีอาชีพหลายอาชีพที่สามารถสร้างมุมมองใหม่ๆในการทำงานหรือช่วยส่งเสริมให้ด้านคะแนนเสียงการเลือกตั้ง^{๑๔๓}

๑๑. กลุ่มอาชีพช่วยเหลือในการรวมกลุ่มของประชาชนที่ทำอาชีพแบบเดียวกัน ทำให้เกิดเป็นกลุ่มผลประโยชน์คอยช่วยเหลือด้านคะแนน เช่นกลุ่มธุรกิจ กลุ่มเกษตรกร ซึ่งนโยบายของพรรคการเมือง มีผลต่อการที่กลุ่มอาชีพจะเลือกนักรการเมือง ทั้งนี้อยู่ที่ความสามารถของผู้นำด้วย^{๑๔๔}

๑๒. กลุ่มอาชีพมีความสำคัญในการส่งเสริมภาวะผู้นำ และเป็นกลุ่มผลประโยชน์ในเรื่องคะแนนเสียงได้ เช่นกลุ่มอาชีพเกษตรกร รับจ้าง หรืออื่นๆ หากมีนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กลุ่มอาชีพนั้นก็จะมีสนับสนุนเรื่องคะแนนเสียงในการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก^{๑๔๕}

๑๓. กลุ่มอาชีพส่งเสริมผู้นำด้านเครือข่ายในการทำงาน ทำให้เกิดกลุ่มสนับสนุนคะแนนเสียงตามผลประโยชน์จากนโยบายพรรคการเมือง และสามารถเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพนั้นๆได้^{๑๔๖}

๑๔. กลุ่มอาชีพสร้างเครือข่ายในการทำงานหรือการหาเสียงได้ เช่นกลุ่มอาชีพเกษตรกร กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพราชการ เป็นต้น ทั้งนี้หากนโยบายของพรรคการเมืองสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มอาชีพนั้นๆ ยิ่งทำให้ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้นอีก^{๑๔๗}

๑๕. กลุ่มอาชีพส่งเสริม คล้ายกลุ่มเพื่อนทำให้มีเครือข่ายในการทำงาน ช่วยทำงาน ช่วยหาเสียงลงพื้นที่ ทำให้รู้จักคนเพิ่มมากขึ้น บางกลุ่มอาชีพมีผลประโยชน์ทางพรรคการเมือง ทางกฎหมาย และการช่วยเหลือจากทางรัฐบาล^{๑๔๘}

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๖. กลุ่มอาชีพส่งเสริมภาวะผู้นำโดยมีความหลากหลายทางสังคม แต่ละกลุ่มอาชีพก็มีเรื่องที่ต้องการได้ผลประโยชน์ที่มากขึ้น ซึ่งช่วยให้เกิดภาวะผู้นำเมื่อเข้าไปรับฟังความหลากหลายของกลุ่มอาชีพนั้นๆ ให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวนักการเมือง^{๑๔๙}

๑๗. กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มผลประโยชน์ จากอาชีพมีความคล้ายกัน สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองความรู้ ปรึกษากันได้ ทั้งนี้สามารถส่งเสริมภาวะผู้นำได้จากการสนับสนุนของกลุ่มอาชีพที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ประโยชน์ทางธุรกิจ เป็นต้น^{๑๕๐}

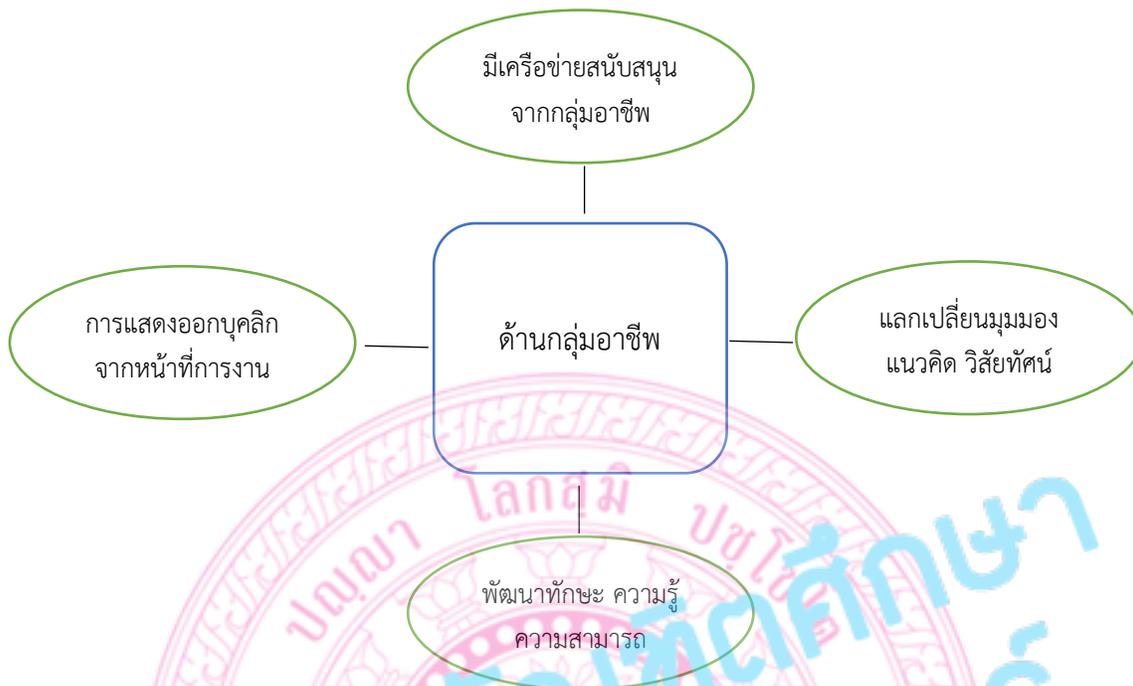
๑๘. กลุ่มอาชีพส่งเสริมบุคลิกภาพ การแสดงออกของผู้นำ จากการทำงานของแต่ละอาชีพ เช่น กลุ่มอาชีพที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้างาน จะเสริมทั้งการแสดงออก การพูด การสื่อสาร การวางตัวในการทำงาน เป็นต้น^{๑๕๑}

โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มอาชีพ ผู้นำได้แลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิดจากกลุ่มอาชีพที่หลากหลายทำให้มีวิสัยทัศน์ใหม่ๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกจากหน้าที่การงาน ตำแหน่งในการทำงาน พัฒนาทั้งทักษะความรู้ ความสามารถ และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอาชีพทั้งกลุ่มที่นิยมชมชอบและเครือข่ายผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน เกิดเป็นเครือข่ายทางกลุ่มอาชีพ ซึ่งทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๑๐ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มอาชีพ^{๑๕๒}

ตารางที่ ๔.๒๑ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มอาชีพ

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	มีเครือข่ายสนับสนุนจากกลุ่มอาชีพ	๗	๑,๒,๔,๗,๑๐,๑๔,๑๖
๒	แลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิด วิสัยทัศน์	๖	๓,๕,๙,๑๑,๑๓,๑๗
๓	พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ	๕	๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	การแสดงออกบุคลิก จากหน้าที่การงาน	๕	๔,๖,๘,๑๔,๑๗

^{๑๕๒} สันเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

๕) ด้านสื่อมวลชน

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสื่อมวลชน พบว่า

๑. สื่อมวลชนมีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำ ในเรื่องการส่งข่าวสาร การบอกต่อถึงการกระทำของผู้นำ ซึ่งอาจไม่ได้สำคัญที่สุดเหมือนด้านอื่นๆ แต่ก็มีส่วนส่งเสริม ป่าวประกาศ บอกต่อข่าวสาร ซึ่งเป็นการผลักดันให้เกิดภาวะผู้นำที่มีอยู่แล้ว ให้มีมากขึ้น^{๑๕๓}

๒. สื่อมวลชน มีส่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยสะท้อนให้เห็นความเป็นอยู่ของสังคม ดังนั้น สื่อที่มีการกลั่นกรองก่อนถ่ายทอดในเชิงสร้างสรรค์ จะช่วยส่งเสริมความมั่นใจ เชื่อมั่น ในตัวผู้นำได้ ทั้งนี้ สื่อยังมีผลต่อความคิดของคนในสังคม สามารถชี้นำผู้คนในสังคมได้^{๑๕๔}

๓. สื่อมวลชนสามารถลงข่าวประชาสัมพันธ์การทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีส่วนส่งเสริมผลักดันให้ ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น เชื่อถือจากการประชาสัมพันธ์ ซึ่งช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำได้เป็นอย่างดี สื่อมวลชน และฐานเสียงใหม่^{๑๕๕}

๔. สื่อมวลชน มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์การทำงาน เช่น การลงพื้นที่แก้ไขปัญหา การประชุมกับกลุ่มประชาชนหน่วยงานเพื่อหารือการแก้ไขปัญหา รวมถึงการนำปัญหาเข้าบรรยายในการประชุมสภา ซึ่งสามารถทำให้ประชาชนติดตามการแก้ไขปัญหาได้^{๑๕๖}

๕. สื่อมวลชน มีส่วนด้านการส่งเสริมให้ผู้คนรู้จัก มีโอกาสถ่ายทอดวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำให้ผู้ติดตามพบเห็นรู้จักจนคุ้นเคย ซึ่งปัจจุบันมีหลายพรรคการเมืองใช้วิธีการหาเสียงผ่านทางสื่อออนไลน์ ซึ่งมีผลต่อคะแนนเสียงในการเลือกตั้งอย่างมากในปัจจุบัน^{๑๕๗}

๖. สื่อมวลชนมีผลอย่างมาก เป็นอันดับต้นๆ เพราะสามารถถ่ายทอด ชี้นำ ความนิยมของผู้นำได้ ผ่านการทำงาน การลงพื้นที่ต่างๆ ทำให้ผู้นำเป็นที่รู้จัก เป็นที่ยอมรับจากคนทั่วไป โดยเฉพาะสื่อจากทางโซเชียลปัจจุบันนี้ เข้าถึงคนรุ่นใหม่มาก ^{๑๕๘}

๗. สื่อมวลชนส่งเสริมอย่างมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันจะเข้าถึงง่ายทางโซเชียลมีเดีย แตกต่างจากสื่อในสมัยก่อนที่มักจะต้องเลือกข้างในการนำเสนอแต่เฉพาะบางด้าน บางครั้งจะไม่ครอบคลุมครบทั้งข้อเท็จจริง แต่ปัจจุบันสื่อมีความหลากหลายมาก ^{๑๕๙}

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

๘. สื่อมวลชนมีผล โดยปัจจุบันสื่อออนไลน์มีผลมาก ที่ทำให้ประชาชน โดยเฉพาะวัยรุ่นคุ้นเคย และเข้าถึงจะเกิดเป็นกระแสนิยมขึ้นในการเลือกตั้งได้ ซึ่งปัจจุบันทุกพรรคการเมืองจะมีสื่อออนไลน์เป็นของตนเองอย่างอิสระ^{๑๖๐}

๙. สื่อมีความสำคัญในการทำให้การเมืองสำเร็จโดยเราจะเห็นว่า ประเทศไหนมีสื่อดี ก็จะประสบความสำเร็จไปกว่าครึ่ง ทั้งนี้ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ รวมถึงสื่อสำคัญในปัจจุบันอย่างโซเชียลมีเดีย ทั้งนี้ทำให้ทันเหตุการณ์และก้าวทันความทันสมัยของโลก ^{๑๖๑}

๑๐. สื่อมวลชนปัจจุบันมีความสำคัญอย่างมาก ในการทำให้ผู้คนรู้จัก และเกิดเป็นความคุ้นเคย ในตัวของผู้นำ และช่วยให้ผู้นำได้รับการยอมรับผ่านทาง การพบเห็นทางสื่อ เช่น สื่อออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น^{๑๖๒}

๑๑. สื่อมวลชนมีส่วนสนับสนุน และเป็นเครื่องมือในการหาเสียงเลือกตั้งอย่างมากในปัจจุบัน เช่น กลุ่มวัยรุ่น มีกระแสในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยกระแสนิยมทางสื่อออนไลน์ เป็นต้น^{๑๖๓}

๑๒. สื่อมวลชนส่งเสริมภาวะผู้นำ ด้านช่วยให้ผู้คนรู้จักมากขึ้น ทำให้ได้รับการยอมรับอยู่ก่อนที่ จะลงพื้นที่ และช่วยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นที่รู้จัก ทำให้สามารถสร้างการยอมรับได้ง่ายในการเป็นที่ รู้จักผ่านสื่อ^{๑๖๔}

๑๓. สื่อมวลชน เสริมภาวะผู้นำ ในการประชาชน ความเป็นผู้นำอยู่แล้ว ให้มีความเด่นชัดมากขึ้น เช่น ถ่ายทอดความมีวิสัยทัศน์ ทศนคติของผู้นำ จากการประชุม หรือลงพื้นที่ทำงาน ซึ่งสามารถสร้างกระแสนิยมให้ประชาชนสนใจได้เป็นอย่างมาก^{๑๖๕}

๑๔. สื่อมวลชน สร้างช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงผู้นำผ่านสื่อ เช่น สื่อโซเชียล สื่อทีวี ทำให้ผู้นำ ได้รับการยอมรับจากประชาชน และเป็นที่รู้จักเป็นที่ยอมรับจากการประชาสัมพันธ์การทำงาน ซึ่งปัจจุบัน พรรคการเมืองให้สื่อในการหาเสียง เช่นสื่อโซเชียล^{๑๖๖}

๑๕. สื่อมวลชนส่งเสริมความมีภาวะผู้นำได้จากการถ่ายทอดสิ่งที่ผู้นำได้ลงพื้นที่ หรือการทำงาน แต่ปัจจุบันสื่อส่วนใหญ่จะมีเจ้าของ เช่น สื่อทีวี สื่อจากโซเชียลมีเดีย เป็นต้น ดังนั้นหากสื่อมวลชนนำเสนอ ด้านร้ายๆก็อาจสร้างความเกลียดชังได้^{๑๖๗}

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๖. สื่อมวลชนมีส่วนในการถ่ายทอดการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการลงพื้นที่หรือประชุมสภา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นของประชาชนมีมากขึ้น และสร้างความนิยมในตัวนักการเมืองเมื่อพบเห็น^{๑๖๘}

๑๗. สื่อมวลชน ส่งเสริมสนับสนุน ผู้นำในเรื่องการประชาสัมพันธ์การทำงานของผู้นำ ผู้นำสามารถสื่อสาร นโยบายพรรคการเมือง ความคิด ความรู้ วิสัยทัศน์ ข่าวสารทางการเมือง ผ่านสื่อมวลชนได้ ซึ่งเป็นอีกช่องทางที่สามารถสร้างความนิยมให้นักการเมืองได้ผ่านการประชาสัมพันธ์ ^{๑๖๙}

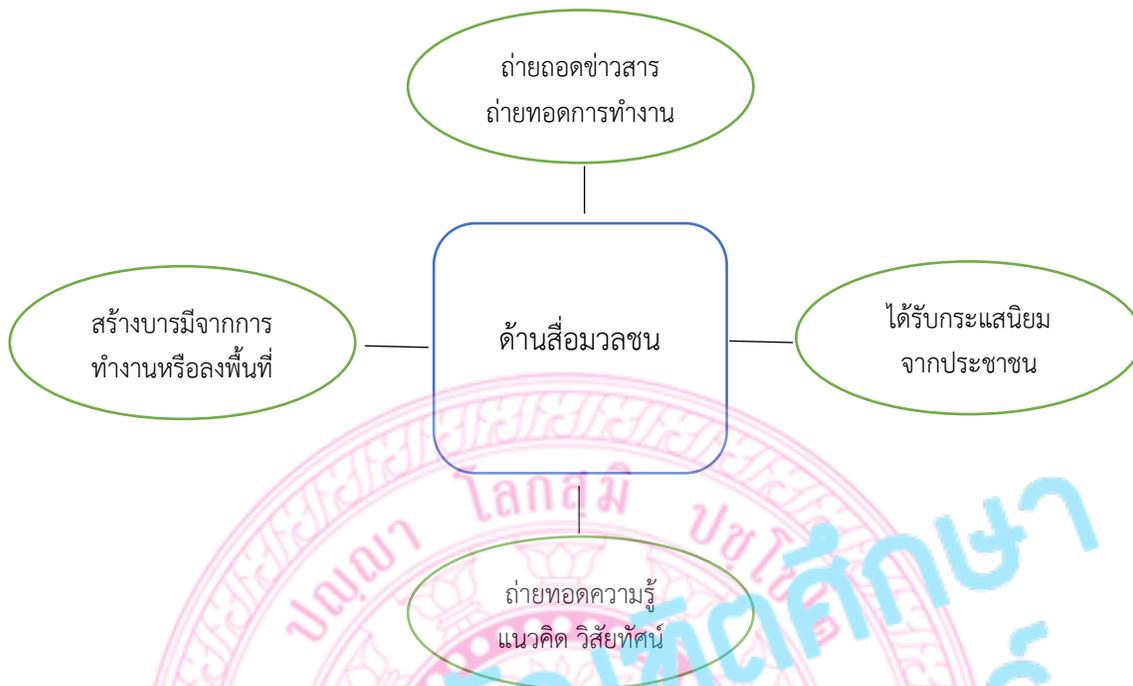
๑๘. สื่อมวลชน ลงข่าวการทำงานให้นักการเมือง ทำให้เป็นที่รู้จักของผู้คน ทำให้เกิดความยอมรับในตัวผู้นักการเมืองและเกิดบารมีได้จากการทำงาน ทั้งนี้สื่อควรมีจรรยาบรรณในการถ่ายทอดสื่อสารออกไปอย่างเป็นกลาง ^{๑๗๐}

โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนเป็นผู้ถ่ายทอดการทำงานของผู้นำจากการประชุม ลงพื้นที่ พูดคุย โดยสื่อถ่ายทอด ความรู้ แนวคิด วิสัยทัศน์ ข่าวสารการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น ให้ได้รับกระแสนิยมจากประชาชน จนเกิดเป็นบารมีของตัวผู้นำซึ่งได้จากการเห็นผลของทำงาน ซึ่งเป็นภาวะผู้นำทางการเมือง

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๑๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสื่อมวลชน ^{๑๗๑}

ตารางที่ ๔.๒๒ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสื่อมวลชน

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	ถ่ายทอดข่าวสาร ถ่ายทอดการทำงาน	๗	๑,๒,๔,๗,๑๐,๑๔,๑๖
๒	ได้รับกระแสนิยมจากประชาชน	๖	๓,๕,๙,๑๑,๑๓,๑๗
๓	ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิสัยทัศน์	๕	๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	สร้างบารมีจากการทำงานหรือลงพื้นที่	๕	๔,๖,๘,๑๔,๑๗

^{๑๗๑} สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย

๖) ด้านองค์กรศาสนา

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านองค์กรศาสนา พบว่า

๑. องค์กรศาสนามีส่วนในการพัฒนาส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ทำให้ผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรม มีศีลธรรมที่ดีในการทำงาน ซึ่งทำให้ผู้คนประชาชนเกิดความเชื่อมั่นเชื่อถือ และให้การยอมรับในนักการเมืองมากขึ้น^{๑๗๒}

๒. ศาสนาสามารถพัฒนาภาวะผู้นำได้ โดยทำให้เกิดความเชื่อมั่น เชื่อถือในตัวผู้นำ มุ่งเน้นความเจริญทางสังคม ทำให้ผู้นำได้รับการยอมรับที่ดีและทำให้ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น โดยศาสนาเช่นศาสนาพุทธ ส่งเสริมด้านคุณธรรม มีหลักธรรมสนับสนุนหลายธรรม ให้ผู้นำมีคุณธรรมได้หลายระดับ^{๑๗๓}

๓. หลักธรรมสอนคนให้เป็นคนดี ซึ่งมีส่วนส่งเสริมด้านคุณธรรม ซึ่งหลักธรรมมีการส่งเสริมให้มีการพูดจาดี มีความคิดดี มีการปฏิบัติดี อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงประชาชน มีศีลธรรม คุณธรรมอันดีในการปฏิบัติต่อผู้อื่น^{๑๗๔}

๔. ศาสนามีส่วนมากในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมือง โดยมีการฝึกอานาปานสติเป็นประจำ ใช้หลักสัมมาวาจา ความให้เกียรติผู้อื่นปฏิบัติตนกับผู้อื่นแบบที่อยากให้ผู้อื่นปฏิบัติด้วย และอ่อนน้อมเข้าถึงประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ^{๑๗๕}

๕. ผู้นำหลายท่าน มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำ การปกครองคน บริหารงาน มีวิสัยทัศน์ที่เป็นอุดมการณ์ ในการทำงานได้ดี ซึ่งความมีคุณธรรมจะทำให้ผู้นำ มีความคิดดี พูดดี ทำดี สร้างสิ่งดี ๆ ให้กับสังคม^{๑๗๖}

๖. ศาสนามีผลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ผ่านหลักธรรม เช่น ทิริโอตบะ ความเกรงกลัวต่อบาป ซึ่งช่วยส่งเสริมให้คิดดีทำดี มีคุณธรรม มีความกลัวเกรงในการที่คิดจะทำสิ่งไม่ดี และการทำความดี ซึ่งส่งผลให้ผู้นำที่ปฏิบัติดี ได้รับความเชื่อมั่นจากการประชาชน^{๑๗๗}

๗. ศาสนามีหลากหลายมีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำ ซึ่งต้องดำรงไว้ซึ่งศีลธรรม และหลักธรรมก็มีหลายหลักธรรมที่ช่วยพัฒนาความรู้และคุณธรรม โดยสามารถกำหนดทิศทางไปในทางที่ดีได้ ทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชน^{๑๗๘}

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

๘. ด้านศาสนาควรมีบทบาททุกมิติ โดยเฉพาะสถาบันครั้วครั้ว ควรมีศาสนาตั้งแต่ต้นเพราะไม้แก่จะตัดยาก ตัวอย่างเช่น เรื่องความกตัญญูรู้คุณ เป็นต้น รวมถึงหลักธรรมในการใช้ชีวิตต่างๆ ควรมีอยู่ในทุกช่วงวัย^{๑๓๙}

๙. ศาสนาสาคัญมาก เป็นรากฐานในการยึดโยงวัฒนธรรมประเพณี ในการปกครองประเทศ โดยหลักประชาธิปไตย ประชาชนสามารถเลือกผู้นำได้ การปกครองจึงมีความสมานสามัคคีกัน ทั้งนี้หลักศาสนาจะส่งเสริมทางด้านปัญญาในการแก้ปัญหา และให้ประชาชนสามารถอยู่รวมกันได้อย่างเป็นสุข^{๑๔๐}

๑๐. ศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี ควรเป็นรากฐานในทุกๆสถาบัน เพราะการเป็นผู้นำนั้น จะต้องมีความรู้ ความสามารถ การลงมือทำ ใจเย็น แก้ปัญหาได้ด้วยปัญญา คิดอ่านอยู่ในกรอบของศีลธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานของความดี จึงถือว่าประสบความสำเร็จ^{๑๔๑}

๑๑. ศาสนามีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำ ในเรื่องคุณธรรม ศีลธรรม บางครั้งการได้รับการยอมรับจากผู้นำศาสนานั้น มีความสำคัญมาก เพราะทำให้ประชาชน เชื่อถือ เชื่อมั่น ในตัวของผู้นำที่ปฏิบัติดี เป็นประโยชน์ต่อสังคม^{๑๔๒}

๑๒. ศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีมีศีลธรรม มีน้ำใจ อ่อนน้อมถ่อมตน และช่วยเหลือสังคม ได้อย่างมีความสุข มีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำในเรื่องความดี ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้ทำความดี ไม่ทำความชั่ว มีคุณธรรม ประจําใจในการทำงาน ^{๑๔๓}

๑๓. ศาสนาส่งเสริมภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ในการทำงาน รวมถึงการ แสดงออกของผู้นำที่อ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติผู้อื่นอย่างเท่าเทียมต่อประชาชนและบุคคลทั่วไป ซึ่งสิ่งนี้จะช่วยให้ผู้นำเป็นที่ยอมรับจากประชาชน ^{๑๔๔}

๑๔. ศาสนาสอนคนให้เป็นคนดี สอนผู้นำให้มีคุณธรรม ปฏิบัติตนบนพื้นฐานของความดี และเป็นผู้มีอุดมการณ์ในการทำงาน ศาสนาส่งเสริมภาวะผู้นำด้านจิตใจให้มีความเข้มแข็ง สามารถทำงานเสียสละ ให้แก่ประชาชนและสังคมได้^{๑๔๕}

๑๕. ศาสนาทุกศาสนา มีส่วนส่งเสริมภาวะผู้ทำให้ความรู้ หลักปฏิบัติ ให้แก่ผู้นำ ทำให้ผู้นำมีศีลธรรม คุณธรรม มีหลักในการใช้ชีวิต ส่วนด้านบุคคลเช่นนักบวชในศาสนามีส่วนเกี่ยวข้องกับ ในทางการเมือง^{๑๔๖}

^{๑๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๖. ศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี โดยมีหลักธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณธรรม จริยธรรม และช่วยเหลือประชาชนสร้างประโยชน์แก่สังคม ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ศาสนาจึงมีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ^{๑๘๗}

๑๗. ศาสนาสอนให้รู้มีคุณธรรม ช่วยเหลือผู้คน ให้เกียรติผู้อื่น มีน้ำใจ ซึ่งส่งผลต่อความมีภาวะผู้นำเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ในการทำงาน บุคลิกอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงผู้คนได้อย่างให้เกียรติ ลดความถือยศถือตำแหน่ง ซึ่งทำให้ประชาชนให้การยอมรับ ^{๑๘๘}

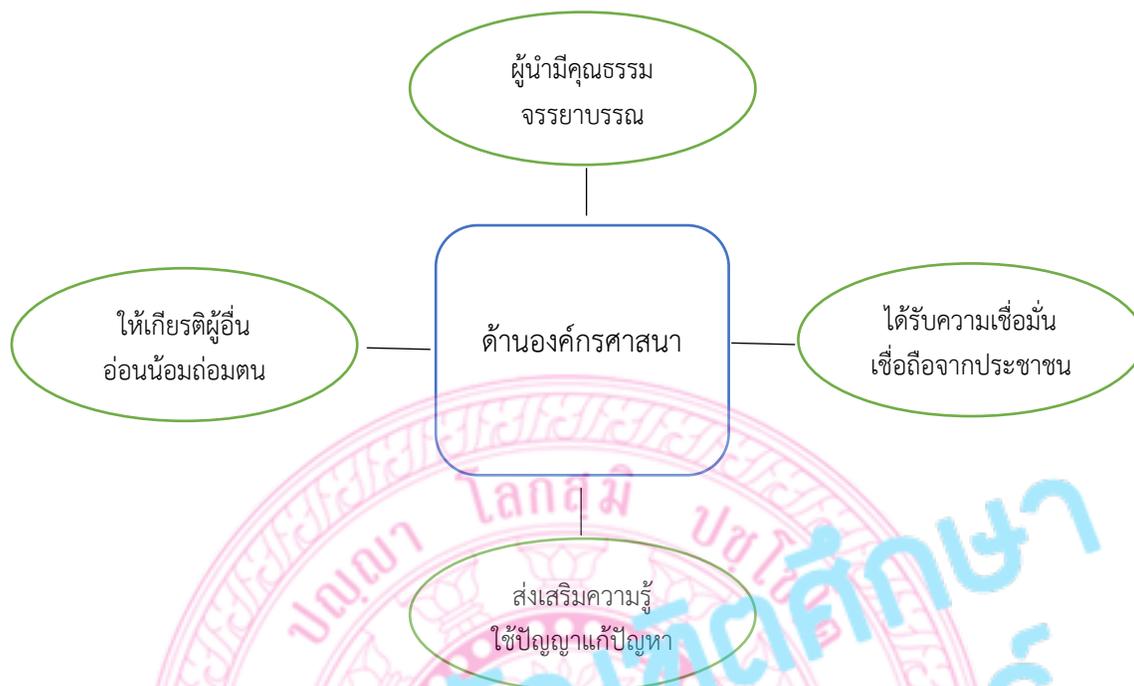
๑๘. ศาสนา ส่งเสริมภาวะผู้นำ ให้ผู้นำมีคุณธรรม และทำให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน เมื่อทำความดี หรือสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน ศาสนาทำให้ผู้นำมีสติใช้ปัญญาแก้ไขปัญหา และมีความใจเย็นคิดวิเคราะห์อย่างมีหลักการ ^{๑๘๙}

โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านองค์กรศาสนา ผู้นำที่ศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนา จะทำให้ผู้นำเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จรรยาบรรณ การลงพื้นที่ทำงาน จะได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือจากประชาชน ให้เกียรติผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และใช้ปัญญาแก้ไขปัญหา ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นผู้นำทั้งจากบุคลิกการแสดงออก และคุณธรรมในการทำงาน ซึ่งเป็นภาวะผู้นำทางการเมือง

^{๑๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๑๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านองค์กรศาสนา ^{๑๙๐}

ตารางที่ ๔.๒๓ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านองค์กรศาสนา

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	ผู้นำมีคุณธรรมจรรยาบรรณ	๗	๑,๒,๔,๗,๑๐,๑๔,๑๖
๒	ได้รับความเชื่อมั่น เชื่อถือจากประชาชน	๖	๓,๕,๙,๑๑,๑๓,๑๗
๓	ส่งเสริมความรู้ ใช้ปัญญาแก้ปัญหา	๕	๔,๙,๑๓,๑๕,๑๘
๔	ให้เกียรติผู้อื่น อ่อนน้อมถ่อมตน	๕	๔,๖,๘,๑๔,๑๗

^{๑๙๐} สักเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

๔.๓ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารหรือนักการเมือง กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มประชาชน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ รูปหรือคน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนสามารถอธิบายสนับสนุนรวมทั้งให้ข้อคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกการลงพื้นที่สำหรับการวิจัย ในจังหวัดนครสวรรค์ ทำให้ผู้วิจัยได้เกิดการเรียนรู้งานวิจัยเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งได้เรียนรู้ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์มากขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งครอบคลุมประเด็นเรื่องที่วิจัย โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็น ผลการวิจัยตามหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ๓ ประการ ได้แก่ ๑) จักขุมา มีปัญญามองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ ๒) วิธูโร รอบรู้งาน จัดการงานได้อย่างเชี่ยวชาญ ๓) นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเครือข่าย โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้คำตอบสรุปได้ดังนี้

๑) จักขุมา มองการณ์ไกล จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านจักขุมา พบว่า

๑. มีวิสัยทัศน์ หรือมีอุดมการณ์ มีจิตวิญญาณ เช่นการไม่หาผลประโยชน์นั้น ถือเป็นทั้งวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ คือมองการณ์ไกลในระยะยาวที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เมื่อพัฒนาต่อยอดจำทำให้เกิดความมีบารมี จากแนวคิดความเสียสละส่วนตน ประชาชนต้องมาก่อน^{๑๔๑}

๒. วิสัยทัศน์ดี มีความเป็นมืออาชีพในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล อธิบายนโยบายให้เห็นภาพได้ การมีวิสัยทัศน์ที่ดีนั้นต้องมีความรู้ และคุณธรรมควบคู่กัน จึงจะเกิดประโยชน์ เพราะหากมีแต่ความรู้ในการพัฒนาบ้านเมือง แต่ขาดคุณธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจ ก็ไม่ถือเป็นวิสัยทัศน์ที่ดี ดังนั้นการมองการณ์ไกลต้องมีความรู้และความดีควบคู่กันไป^{๑๔๒}

๓. การมองการณ์ไกล หรือวิสัยทัศน์ดี พุดจาสื่อสารดี มีความริเริ่มสร้างสรรค์ดี จากการพูดนโยบายในการหาเสียง หรือการลงพื้นที่ แต่ยังไม่ค่อยเห็นผลเป็นรูปธรรมเท่าไร พบบ่อยเมื่อเข้าประชุม หรือมีมวลชนร้องเรียนเรื่องต่างๆ^{๑๔๓}

๔. จักขุมาหรือมองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ มีมุมมองเรื่องประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ทำงานใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด มีบุคคลต้นแบบในการทำงาน ทำงานเพื่อประชาชน โดยอดีตเคยเป็นผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว แต่สนใจการเมืองจึงสมัครเข้ามาลงเลือกตั้งเพื่อ สร้างประโยชน์ให้กับสังคม ส่งต่อสิ่งดีๆให้คนรุ่นหลัง^{๑๔๔}

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๕. มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ แต่ไม่ใช่ทุกคน เพราะวิสัยทัศน์ต้องเป็นการมองในระยะยาวไกล ต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานแก้ไขปัญหาในระยะยาว ไม่ใช่แค่ผจญเฉพาะหน้า แต่ทั้งนี้ก็อาจเป็นที่นโยบายพรรคการเมืองหรือมติของพรรคการเมืองแต่ละพรรคด้วย^{๑๙๕}

๖. วิสัยทัศน์ ส่งเสริมให้ผู้นำ มองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ แก้ปัญหาในระยะยาว มีความคิดนอกกรอบในการทำงาน ซึ่งผู้ที่เป็นผู้นำควรมีทั้งวิสัยทัศน์และอุดมการณ์คุณธรรมในการทำงาน สร้างประโยชน์ให้กับสังคม ^{๑๙๖}

๗. วิสัยทัศน์ คือความมีอุดมการณ์ ในการแก้ปัญหาในระยะยาว เช่นการแก้ปัญหาในเชิงป้องกัน ก่อนที่ปัญหาจะลุกลามไปไกลซึ่งเมื่อถึงเวลานั้นอาจจะแก้ไขยากหรือต้องใช้งบประมาณมาก ในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว^{๑๙๗}

๘. การมองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ มองในบริบทความเป็นกลาง ควรแบ่งแยกเป็น ๓ กลุ่ม เช่นอดีต ปัจจุบัน อนาคต กล่าวคือมองธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีในอดีต มองปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร และมองไปยังอนาคตว่าควรไปทิศทางใด ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ จะต้องมีคุณธรรม และความเป็นกลางไม่อคติด้วย^{๑๙๘}

๙. จักขุมา หรือมองการณ์ไกล หรือความมีวิสัยทัศน์ นั้น คือความสามารถในการปกครอง เพราะมองการณ์ไกล ไม่ได้ใช้ตามอง แต่ต้องมีความคิดไตร่ตรอง ลงมือทำ และใช้ปัญญา จึงจะเรียกว่า มีจักขุมา หรือการมองการณ์ไกล ^{๑๙๙}

๑๐. การมีจักขุมา ส่งเสริมภาวะผู้นำโดยตรง ในด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ความมีวิสัยทัศน์ ความเป็นนักพัฒนา ส่งเสริมไปสู่ด้านการสื่อสารกับประชาชน ในการแสดงออกของทัศนคติ วิสัยทัศน์ของตน ทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน ^{๒๐๐}

๑๑. มองการณ์ไกลสำคัญ มีส่วนช่วยให้เห็นการเมือง ได้รับการยอมรับจากประชาชน จากการหาเสียงทำให้ ผู้คนเชื่อมั่น ศรัทธา ในความคิด การลงมือทำตามแผนการพัฒนาของตนในการผลักดันงบประมาณหรือตามแต่ละพรรคการเมือง นั้นๆ ^{๒๐๑}

๑๒. การมองการณ์ไกล หรือมีวิสัยทัศน์ ต้องมีอุดมการณ์ เพราะช่วยให้แต่ละโครงการแต่ละนโยบายจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ในระยะยาว ความรู้ที่มีอุดมการณ์ช่วยสนับสนุนให้ผู้นำมีความโดดเด่นเป็นอย่างมากในการเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ หรือผู้มองการณ์ไกล^{๒๐๒}

^{๑๙๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๙๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๑๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๐๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๐๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๓. การมองการณ์ไกล หรือการมีวิสัยทัศน์ ส่งเสริมภาวะผู้นำให้มีความรู้ ความสามารถในการทำงาน และสร้างการยอมรับให้กับประชาชนจากการที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความเป็นนักพัฒนา ทำให้คนเชื่อมั่นศรัทธา^{๒๐๓}

๑๔. จักขุมา มองการณ์ไกลนั้น ผู้นำต้องวางแผนการทำงานระยะยาว เห็นประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง และลงมือทำแบบมีอุดมการณ์ การทำงานต้องอาศัยอุดมการณ์ในการคิดวางแผน และลงมือทำเพราะจะทำให้ประสบความสำเร็จในระยะยาวได้^{๒๐๔}

๑๕. มองการณ์ไกล หรือมีวิสัยทัศน์นั้น ต้องมองระยะยาวแบบยั่งยืน เช่น การให้ความรู้ประชาชน การแก้ปัญหาในระยะยาว โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สามารถกำหนดทิศทางของกฎหมาย หรือสนับสนุนผลักดันการดำเนินงานของรัฐได้ การที่มีการมองการณ์ไกลนั้น จะช่วยพัฒนาสังคมและประเทศได้เป็นอย่างมาก^{๒๐๕}

๑๖. ผู้นำมีการมองการณ์ไกล หรือวิสัยทัศน์ดี มีความคิดดี ริเริ่มสร้างสรรค์ ในการหาเสียงจากการพูดนโยบายพรรค มีการพูดในการประชุมสภาโดยนำปัญหาในพื้นที่ไปพูดเพื่อแก้ปัญหา แต่ยังไม่ค่อยเห็นผลงานเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเพราะไม่ได้เป็นพรรครัฐบาล^{๒๐๖}

๑๗. การมีวิสัยทัศน์ ถือเป็นคุณสมบัติของผู้นำ เพราะขึ้นชื่อว่าเป็นผู้นำ ต้องมีความรู้ ต้องแก้ปัญหาได้ มีความใจกว้างมากกว่าคนทั่วไป จึงจะสามารถ นำคน นำพรรค นำองค์กร ประสบความสำเร็จได้^{๒๐๗}

๑๘. วิสัยทัศน์ ส่งเสริมภาวะผู้นำ คือต้องมีความรู้ คิดริเริ่ม สร้างสิ่งใหม่ พัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญควบคู่กับคุณธรรม จึงจะทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชน และมีคะแนนเสียงของประชาชนสนับสนุนในการทำงาน^{๒๐๘}

สรุปได้ว่า พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านจักขุมา ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งความรู้ ความคิด ทศนคติ ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา มีวิสัยทัศน์ แก้ไขปัญหาระยะยาว โดยวิเคราะห์ทั้งอดีต ปัจจุบัน และวางแผนทำงานในอนาคต แบบมีคุณธรรมอุดมการณ์ ที่จะสร้างประโยชน์แก่ประชาชน ทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน เกิดเป็นบารมีของผู้นำจากการทำงาน

^{๒๐๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

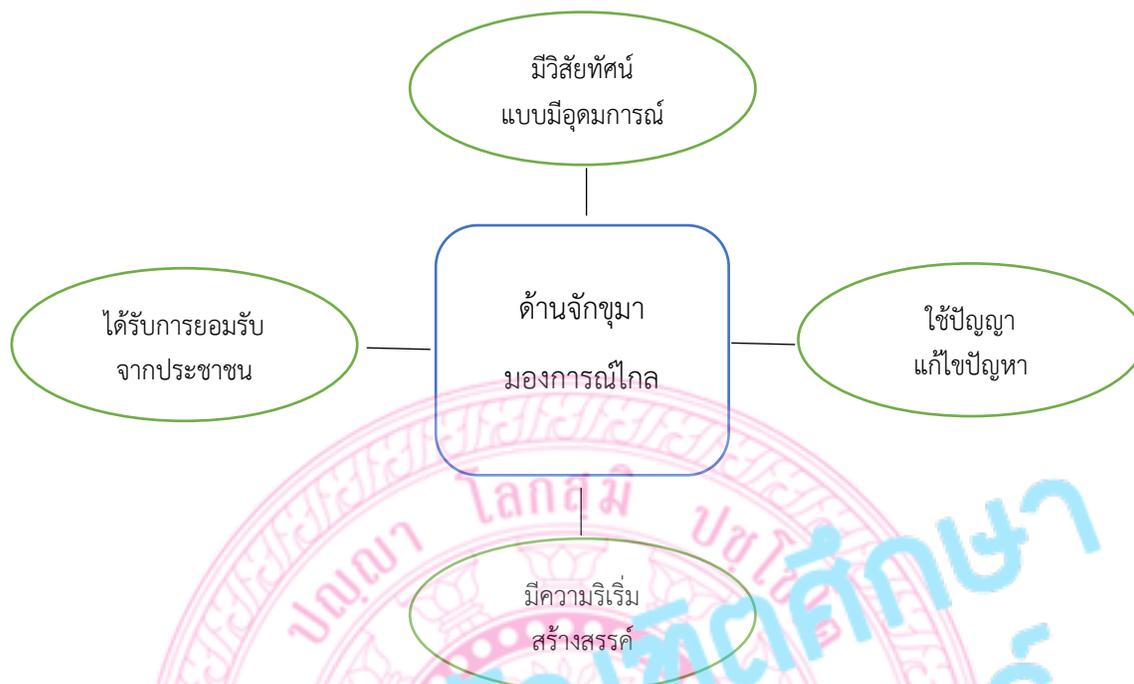
^{๒๐๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๐๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๐๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๐๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๐๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๑๓ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านจักษุมามองการณ์ไกล^{๒๐๕}

ตารางที่ ๔.๒๔ สรุปประเด็นพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านจักษุมามองการณ์ไกล

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	มีวิสัยทัศน์แบบมีอุดมการณ์	๗	๑,๓,๑๑,๑๒,๑๖,๑๗,๑๘
๒	ใช้ปัญญาแก้ไขปัญหา	๖	๔,๕,๗,๑๐,๑๑,๑๓,
๓	มีความริเริ่มสร้างสรรค์	๕	๕,๘,๙,๑๒,๑๗
๔	ได้รับการยอมรับจากประชาชน	๕	๔,๕,๗,๘,๑๕

^{๒๐๕} สันเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

๒) **วิธฺโร รบรู้งาน** จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิธฺโร พบว่า

๑. ความรอบรู้ นอกจากความรู้ต้องอาศัยประสบการณ์ บางท่านประสบการณ์มากน้อยต่างกัน ความเชี่ยวชาญจึงต่างกัน แต่สิ่งสำคัญที่จะสำเร็จอยู่ที่การเรียนรู้และหาประสบการณ์ตลอดเวลา นักการเมืองสำคัญที่การพูด ความรู้ และไหวพริบในการแก้ไขปัญหาได้^{๒๑๐}

๒. มีความรอบรู้งาน มีความรู้ดี มีคณะในการทำงาน เช่นการประสานงานพูดคุย พบปะประชาชน หรือนัดหมายลงพื้นที่ มีองค์ความรู้ในการสื่อสารถ่ายทอดการแก้ไขปัญหา ทั้งมีเครือข่ายช่วยเหลือในการทำงาน^{๒๑๑}

๓. มีลักษณะเชี่ยวชาญในการพูดสื่อสาร มีการถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาในที่ประชุมสภา พูดจาชัดเจนดี สามารถแก้ไขปัญหาได้จากความเชี่ยวชาญในการลงพื้นที่ทำงานต่างๆ เช่นการพูดคุยกับกลุ่มของเกษตรกร ในการแก้ไขปัญหาเรื่องราคาข้าว^{๒๑๒}

๔. ความรอบรู้งาน ต้องรับบทบาทหน้าที่ก่อน เช่น ตนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นกรรมการทรัพยากรน้ำ ต้องรับฟังเสียงขอประชาชน ไม่ว่าจะการพูดคุย การร้องเรียน การประชุม ต้องอ่านเยอะนี่คือมากที่สุด แล้วจึงลงมือทำอย่างมีความรู้ก็สำคัญมาก ส่วนงานบางอย่างมอบหมายทีมงานลงมือทำแทนได้ โดยเราคอยให้การสนับสนุนงาน^{๒๑๓}

๕. มีความรอบรู้เรื่องการบริหารจัดการคนได้ ส่วนเรื่องงานยังไม่ค่อยเห็นผลเป็นรูปธรรม โดยอาจเป็นเพราะไม่ใช่พรรครัฐบาล ซึ่งถ้าหากเทียบกับนักการเมืองท้องถิ่นบางคนจะเห็นผลงานชัดเจนเป็นรูปธรรมมากกว่า^{๒๑๔}

๖. วิธฺโร การรอบรู้ เชี่ยวชาญงาน คล้ายการบริหารจัดการงาน คือสามารถแจกจ่าย มอบหมายงานได้ แต่ทั้งนี้ผู้มอบหมายต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน และเลือกมอบหมายให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญนั้นๆ ช่วยลงมือทำ หรือให้เป็นที่ปรึกษาในการหาหรือการแก้ไขปัญหา^{๒๑๕}

๗. มีความรอบรู้งาน โดยปกติคนเราจะเก่งเฉพาะด้าน เช่น ด้านการพูด การคิดวิเคราะห์ การบริหาร เป็นต้น แต่เมื่อได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ต้องหมั่นไฝ่หาความรู้ในงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่ตลอด^{๒๑๖}

^{๒๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๘. รอบรู้งานจะต่อเนื่องจากการมองการไกล คือเมื่อรู้ทิศทางที่จะดำเนินงานแล้ว ต้องวางแผนบริหารงาน ซึ่งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ก็จะสัมพันธ์กันโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้การมีความรู้และการมีเครือข่ายจะช่วยอย่างมากในการบริหารงาน เช่น การรู้คน รู้งาน รู้เวลา^{๒๑๗}

๙. คนเราไม่เก่งไปทุกเรื่อง บางคนเก่งการพูด บางคนเก่งการคิดวิเคราะห์ บางคนเก่งการบริหารงานภาพใหญ่ หรือบางคนเก่งด้านเกษตรกรรม ก็ได้ วิธียุทธศาสตร์หมายถึงการเชี่ยวชาญชำนาญเฉพาะด้านหรือเฉพาะทาง แต่บางคนก็เก่งหลายอย่าง ดังนั้น จึงมีการบริหารจัดการงาน เพื่อเชื่อมโยงใช้คนที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญนั้นๆ มาทำงาน^{๒๑๘}

๑๐. วิธียุทธ หรือความรอบรู้ จัดการธุระได้อย่างเชี่ยวชาญนั้น ผู้นำต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ก่อน เช่น เรื่องการจัดการน้ำ เรื่องเกษตรกรรม หรือเรื่องกฎหมาย เป็นต้น จากนั้นจึงจะสามารถบริหารจัดการงานได้ โดยการเลือกคนมาทำงานก็ถือเป็นการบริหารจัดการ คนที่มาทำงานต้องมีความรู้ ความสามารถเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นด้วย การบริหารจัดการงานจึงจะสำเร็จ^{๒๑๙}

๑๑. มีความรอบรู้การเชี่ยวชาญการทำงาน มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ ก่อน จึงจะลงมือทำได้ผลสำเร็จ การเลือกคนช่วยเหลือก็สำคัญเพราะช่วยให้งานสำเร็จได้รวดเร็ว การมีทีมที่ดีหรือที่ปรึกษาที่ดีนั้นก็ช่วยส่งเสริมความรอบรู้อย่างมากเพราะคนเราไม่ได้เก่งทุกเรื่อง ดังนั้นจึงต้องพึ่งพาอาศัยกัน ^{๒๒๐}

๑๒. การรอบรู้ เชี่ยวชาญงาน มีส่วนส่งเสริมภาวะผู้นำในเรื่องความเชื่อมั่นของประชาชน เพราะหากผู้นำไม่มีความรู้ในการแก้ไขปัญหาแล้ว จะไม่สามารถบริหารจัดการงานได้ ดังนั้นผู้นำต้องหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลาในการทำงาน ^{๒๒๑}

๑๓. วิธียุทธ ความรู้ ความเชี่ยวชาญงาน เกิดจากประสบการณ์การทำงาน ยิ่งทำบ่อยครั้งยิ่งมีความเชี่ยวชาญชำนาญงาน ซึ่งจะมีทักษะในการทำงานได้อย่างมีความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ความรู้จริงเรื่องนั้นๆ เป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญมาก ^{๒๒๒}

๑๔. มีความรอบรู้งาน สามารถประสานความร่วมมือเครือข่ายการทำงานได้ ผู้นำมีทั้งความรู้ประสบการณ์ทำงาน สามารถวิเคราะห์เข้าใจประชาชน และถ่ายทอดความรู้ วิสัยทัศน์ในการสื่อสารได้ ^{๒๒๓}

๑๕. ความรอบรู้งานนั้น ต้องมีความรู้ในงาน และมีความรู้ในการเลือกคนที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ มาช่วยทำงาน เราคิดและบริหารงานจากการทำงานของคน ดังนั้น การเลือกคนที่มีความสามารถ จึงมีความจำเป็นต่อการทำงานอย่างมาก ^{๒๒๔}

^{๒๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

๑๖. มีความรู้ เชี่ยวชาญในการพูดดี ตอนหาเสียงได้นำนโยบายมาพูดคุยถึงแนวทางการทำงาน และมีคนคอยช่วยเหลือในการทำงาน การบริหารจัดการแก้ไขปัญหามีสามารถแก้ไขปัญหามาจากการพูดและประชุม^{๒๒๕}

๑๗. วิถีโร หรือความเชี่ยวชาญงาน ผู้นำต้องมี ต่อเนื่องจากด้านวิสัยทัศน์ ความรู้และประสบการณ์ ถือเป็นสิ่งสำคัญ ความเชี่ยวชาญเกิดจากประสบการณ์ และการทำซ้ำ ซึ่งทำให้ผู้นำสามารถตัดสินใจได้ไวขึ้น มองภาพการทำงานออก^{๒๒๖}

๑๘. ผู้นำมีความรอบรู้เชี่ยวชาญงาน เช่น มีวิสัยทัศน์ มีความรอบรู้กฎหมาย มีความสามารถ ด้านการสื่อสาร เข้าถึงประชาชนได้ทุกเพศ ทุกอาชีพ สามารถประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน^{๒๒๗}

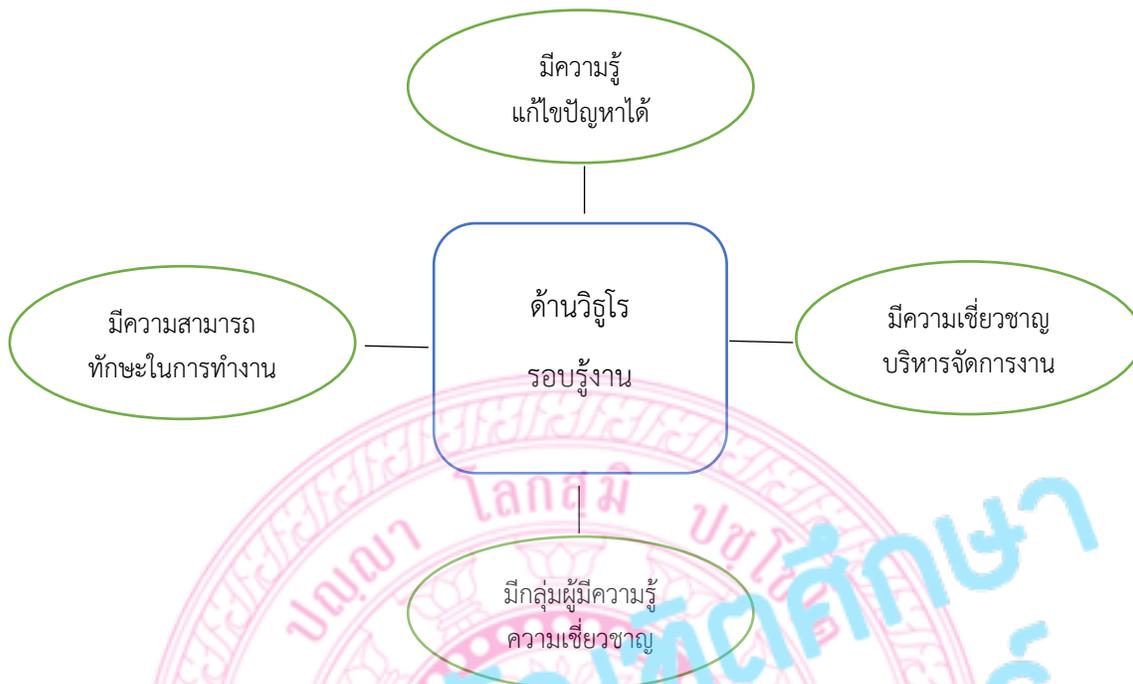
สรุปได้ว่า พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด นครสวรรค์ ด้านวิถีโร ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ แก้ไขปัญหาได้ จากการจัดการงาน มีทักษะในการทำงาน มีความเชี่ยวชาญการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน รับฟังปัญหาและข้อเสนอรวมทั้งวิธีการแก้ไข ที่ประชาชนเสนอ ทั้งยังมีกลุ่มผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยเหลือให้คำปรึกษา ในการทำงาน

^{๒๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๑๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิธวิธี รอบรู้งาน ๒๒๘

ตารางที่ ๔.๒๕ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกของพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิธวิธี รอบรู้งาน

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	มีความรู้แก้ไขปัญหาได้	๗	๒,๔,๗,๑๒,๑๓,๑๕,๑๖
๒	มีความเชี่ยวชาญบริหารจัดการงาน	๖	๓,๔,๖,๘,๑๑,๑๘
๓	มีกลุ่มผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ	๕	๑,๗,๑๒,๑๕,๑๖
๔	มีความสามารถทักษะในการทำงาน	๕	๒,๔,๗,๑๓,๑๘

๓) **นิสสัยสัมปັນโน มนุษยสัมพันธิ** จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านนิสสัยสัมปັນโน พบว่า

๑. เข้าถึงประชาชน ส่วนใหญ่การเข้าถึงจะมีการเชื่อมโยงจากการยอมรับคนในสังคมก่อนและกลุ่มเพื่อนพรรคพวกก่อน การมีเครือข่ายที่คืนั้น ต้องดูที่นิสัยของผู้ว่า ซึ่งหากไม่มีการเอาใจเอาเปรียบหาผลประโยชน์เข้าตนก็จะมีเพื่อนและเครือข่ายมาก^{๒๒๙}

๒. มีความเข้าถึงประชาชน บางท่านพบบ่อยตามการประชุม และการหาเสียงในสถานที่ต่างๆ ส่วนใหญ่พูดเก่ง ยิ้มแย้ม ทักทายเป็นกันเอง กับคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งมีผลตอบรับดี และช่วยส่งเสริมฐานคะแนนความนิยมในตัวผู้นำ^{๒๓๐}

๓. มีการเข้าถึงประชาชนมาก บางท่านจะพบบ่อยมาก โดยสามารถฝากเรื่องร้องเรียนหรือปัญหาให้เขาไปเสนอผ่านที่ประชุมสภาได้ และมีลักษณะเป็นกันเอง บางท่านเจอที่การประชุมกันนั้น ผู้ใหญ่บ้าน ปีละ ๑-๒ ครั้ง งานบวช งานแต่ง ก็พบบ่อยมีการเข้าถึงประชาชนดี^{๒๓๑}

๔. อ่อนน้อมถ่อมตนสำหรับผมสำคัญที่สุด การรับฟังเสียงประชาชน การให้เกียรติโดยปฏิบัติตนแบบที่ยากให้เขาปฏิบัติกับเรา การลงพื้นที่พบปะประชาชนตามสถานที่ต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมต่างๆ งานบวช งานแต่ง งานประชุม หรือการที่ประชาชนมาชุมนุมร้องเรียน เป็นต้น จะเน้นฟังให้มาก และวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการช่วยเหลือประชาชน^{๒๓๒}

๕. หลายท่านมีเครือข่ายตั้งแต่แรก เช่นจากทางพ่อแม่หรือครอบครัว ซึ่งก็ได้รับการถ่ายทอดลักษณะนิสัยในการเข้าหาผู้คน กล้าคิด กล้าพูด อ่อนน้อมถ่อมตน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนทุกระดับ มีความเป็นพวกพ้องเดียวกัน^{๒๓๓}

๖. ผู้นำเข้าถึงประชาชนและมีเครือข่ายในการทำงาน สามารถประสานความร่วมมือในการทำงานหรือการลงพื้นที่ได้ กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน มีส่วนมากในการสนับสนุนผู้นำให้เป็นที่รู้จัก ทำให้สามารถเข้าถึงประชาชนและเป็นที่ยอมรับนับถือ^{๒๓๔}

๗. มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเครือข่ายในการทำงาน เข้าถึงประชาชนได้มี และคนที่พื้นฐานเสียงช่วยเรื่องเครือข่ายอย่างมาก เช่น จากการลงพื้นที่หาเสียง การเข้าร่วมพิธีการ งานบวช งานแต่ง หรือการประชุมต่างๆ เป็นต้น^{๒๓๕}

^{๒๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๘. เข้าถึงประชาชน โดยปรับตัวเข้ากับคนทุกช่วงวัยเช่น คนแก่ วัยทำงาน วัยรุ่น ทั้งนี้การเข้าถึงอยู่ที่พฤติกรรมในการปรับตัว เช่นถ้าเขากินข้าวกับพื้นก็ต้องนั่งกับพื้น เขาใช้มือทานข้าวเหนียวก็ต้องใช้มือทานข้าวเหนียว ทั้งนี้ความอ่อนน้อมถ่อมตนมีความสำคัญมาก^{๒๓๖}

๙. นิสยสัมปันโน หรือมีมนุษยสัมพันธ์ดี ต้องมีอัธยาศัยดี ซึ่งฝึกฝนได้ หลักสำคัญที่ต้องมีเมตตา เป็นพื้นฐาน การเข้าไปรับฟังปัญหา การให้คำปรึกษา หรือการช่วยเหลืออย่างจริงใจ นั้นเป็นรากฐานสำคัญของความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี^{๒๓๗}

๑๐. นิสยสัมปันโน ช่วยให้เข้าถึงผู้คนได้ โดยมีอัธยาศัยดี อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นกันเองกับประชาชน จะช่วยให้ได้รับการยอมรับและเกิดการพูดคุยชมเชยกันปากต่อปาก จนเกิดความนิยมเป็นเครือข่ายของนักการเมืองได้^{๒๓๘}

๑๑. ความมีเครือข่ายช่วยส่งเสริมความเป็นผู้นำอย่างมาก เช่นช่วยเหลือสนับสนุนในการลงพื้นที่หาเสียง ทั้งลงพื้นที่เอง และจากการบอกต่อของผู้ที่นิยมชมชอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฉะนั้น หากผู้นำมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเป็นกันเองกับประชาชนแล้วจะช่วยเหลือเรื่องความนิยมเป็นอย่างมาก^{๒๓๙}

๑๒. การเข้าถึงประชาชน และการมีเครือข่ายช่วยให้นักการเมืองเป็นที่ยอมรับจากชาวบ้าน เช่นการเป็นกันเอง การอ่อนน้อมถ่อมตน พูดคุยกับประชาชนทุกระดับ ช่วยเป็นอย่างมากในการส่งเสริมให้ได้รับการเลือกตั้งในการหาเสียง^{๒๔๐}

๑๓. ผู้นำเข้าถึงประชาชน เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การประชุมส่วนราชการ การประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ร่วมพิธีต่างๆในชุมชน มีความเป็นกันเอง อัธยาศัยดี มีเครือข่ายในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้^{๒๔๑}

๑๔. ผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเครือข่าย ทั้งการลงพื้นที่หาเสียง เครือข่ายทำงาน ได้รับการยอมรับจากประชาชน เช่นการรับเชิญร่วมกิจกรรมต่างๆ ผู้นำรับฟังปัญหา เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงได้ อย่างมีความเป็นกันเอง^{๒๔๒}

๑๕. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี เกิดจากการทำเรารับฟังเข้าใจมาก ฟังปัญหาเขา โดยไม่ต้องโต้เถียงโต้แย้งเพื่อเอาชนะประชาชน เพราะแต่ละคนรู้ไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงควรรับฟังทุกปัญหา แล้วค่อยๆ หาแนวทางประชาสัมพันธ์ให้เขาเข้าใจ มีโอกาสค่อยแนะนำตัวอย่างให้เห็นให้เข้าใจ ทั้งเรื่องปัญหาและความถูกต้องในการแก้ไข^{๒๔๓}

^{๒๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗.

^{๒๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๗.

๑๖. ผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความเป็นกันเองกับประชาชน เข้าถึงได้ อ่อนน้อมถ่อมตน ยกมือไหว้ ทักทายผู้คนแทบทุกคน รับฟังปัญหาจากประชาชน เช่น จากการประชุม การชุมนุม งานบวช งานแต่งงานหากมีการเชิญจะเข้าร่วมเสมอ เป็นต้น^{๒๔๔}

๑๗. ผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเครือข่ายในการทำงาน และเข้าถึงประชาชน อ่อนน้อมถ่อมตน รับฟังปัญหาของประชาชน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี กับคนทุกระดับ ลงพื้นที่ทำงาน พบเห็นบ่อยเมื่อมีการประชุม หรืองานพิธีต่างๆ ตามการรับเชิญ^{๒๔๕}

๑๘. มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเครือข่าย อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าหาประชาชนได้ทุกคน มีกลุ่มเครือข่ายในการทำงานลงพื้นที่ รับฟังปัญหาของประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ พบเห็นบ่อยครั้งในพิธีการต่างๆ พุดจาดี ยิ้มแย้ม เป็นกันเอง^{๒๔๖}

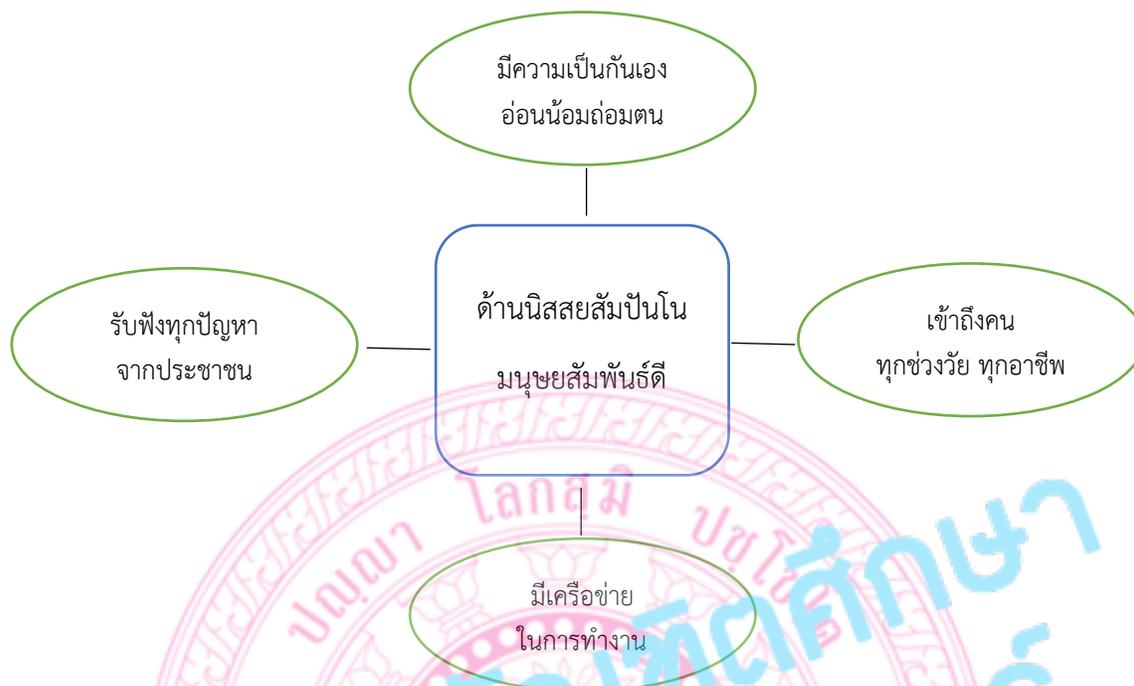
สรุปได้ว่า พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด นครสวรรค์ ด้านนิสยสัมพันธ์ ผู้นำเป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึง เข้าใจคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ รับฟังปัญหา ข้อเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา จากประชาชนและผู้เชี่ยวชาญ มีเครือข่ายในการทำงาน สนับสนุน ทั้งจากประชาชน ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงพรรคการเมือง

หลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์

^{๒๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๒๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗.

แผนภาพที่ ๔.๑๕ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านนิสสัยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธดี ^{๒๔๗}

ตารางที่ ๔.๒๖ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านนิสสัยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธดี

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคนที่
๑	มีความเป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน	๗	๓,๔,๖,๑๑,๑๓,๑๗,๑๙
๒	เข้าถึงคนทุกช่วงวัย ทุกอาชีพ	๖	๑,๔,๗,๙,๑๑,๑๘
๓	มีเครือข่ายในการทำงาน	๕	๒,๗,๙,๑๒,๑๘
๔	รับฟังทุกปัญหาจากประชาชน	๕	๑,๔,๖,๘,๑๗

^{๒๔๗} สังเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

๔.๔ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) องค์กรความรู้จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” ซึ่งสังเคราะห์วัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๓) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ๙ รูปหรือคน ได้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและข้อคิดเห็นต่อองค์ความรู้ ผู้วิจัยได้ สังเคราะห์และนำเสนอประเด็นสำคัญมาสรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

๑. หลักการกล่อมเกลາทางการเมือง หลักทฤษฎีปาปนิคธรรม เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งดูจากองค์ความรู้ที่ได้มาเห็นด้วยกับภาพรวมที่เป็นโครงสร้างใหญ่ของผู้นำทางการเมือง ส่วนรายละเอียดย่อยให้รับฟังคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่นๆ^{๒๔๘}

๒. กรอบแนวคิดการวิจัยมีความเชื่อมโยงตามกระบวนการตี ควรเพิ่มลูกศรในการเชื่อมโยงให้เกิดความชัดเจน เห็นภาพ เนื้อหากระบวนการตี ให้ปรับปรุงเพิ่มเติมตามคำแนะนำ และตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่นแนะนำ^{๒๔๙}

๓. การเชื่อมโยงในส่วนของประเด็นตัวแปรสภาพตลกศร ในการแสดงความชัดเจนขององค์ความรู้ที่มีความสัมพันธ์กัน และให้วิเคราะห์เพิ่มเติมในการสกัดองค์ความรู้ โดยเฉพาะการวิจัยแบบผสานวิธีนั้น กระบวนการส่งต่อข้อมูลการวิจัยแต่ละส่วน ต้องสอดคล้องกันตามข้อมูลที่พิสูจน์ได้แบบวิทยาศาสตร์^{๒๕๐}

๔. ในหัวข้อภาวะผู้นำทางการเมืองนั้น ควรเพิ่มในเรื่ององค์ประกอบของนโยบายพรรคเป็นปัจจัยส่งเสริมด้วยเพราะนโยบายพรรคมีส่วนที่มีความเป็นวิสัยทัศน์และส่งเสริมให้ผู้นำที่นำนโยบายมาหาเสียงมีวิสัยทัศน์ตามไปด้วย^{๒๕๑}

๕. ให้อธิบายบรรยายในเรื่องของการกล่อมเกลາทางการเมือง และหลักธรรมบูรณาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากขึ้น^{๒๕๒}

๖. องค์ความรู้ยังดูลอยๆ เป็นเพียงความหมาย ให้ปรับปรุงการบรรยายให้เห็นภาพเป็นการกระทำและควรพิจารณาปรับปรุงหัวข้อให้หลักธรรมเป็นพระเอก ตามชื่อเรื่องว่า พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะ

^{๒๔๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

^{๒๔๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๕๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๕๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๕๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ผู้นำทางการเมืองฯ ดังนั้นควรนำหลักธรรมขึ้นก่อน ตามด้วยการกล่อมเกลாதงการเมือง และปรับนิยามศัพท์ ให้เป็นความคิดและองค์ความรู้ที่ได้มาของเรา^{๒๕๓}

๗. ข้อเสนอแนะเพื่อเติมว่า ผู้นำต้องมีความกล้าหาญ กล้าพูด โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น ต้องกล้าหาญมากกว่านักการเมืองทั่วไป เพราะเป็นผู้แทนของประชาชน ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง มีความฉลาดทางการเมือง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และมีบุคลิกของผู้นำ^{๒๕๔}

๘. การวิจัยนี้ค่อนข้างแคบเพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดหนึ่งมีไม่กี่คน มีข้อเสนอแนะว่าควรปรับความหมายของการกล่อมเกลาทงการเมืองให้มีความแตกต่างของแต่ละด้านให้มีความชัดเจนเห็นภาพมากขึ้น^{๒๕๕}

๙. องค์ความรู้ดี ควรปรับแผนภาพให้มีความหมายแตกต่างชัดเจนของตัวแปร อยาให้ นำปัจจัยที่ส่งผลมากขึ้นก่อนตามผลการวิจัย และอธิบายให้สอดคล้องกับตัวแปรตาม^{๒๕๖}

โดยสรุป ผลของการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๙ ท่าน จึงทำให้ทราบได้ว่า ผลการวิจัยพุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ยังต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาให้มีความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์มาก โดยเฉพาะการปรับข้อความ อธิบาย บรรยาย องค์ความรู้ ให้เกิดความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น และการเชื่อมโยงผลขององค์ความรู้ งานวิจัยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ให้มีความเหมาะสม และมีความเข้าใจง่าย จึงจะทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากขึ้น

^{๒๕๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๕๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

^{๒๕๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

^{๒๕๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการประเมินความเหมาะสมของภาวะผู้นำทางการเมือง โดยภาพรวม

(N=๙)

ภาวะผู้นำทางการเมือง	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑) การมีบาร์มีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	๔.๘๙	๐.๓๓	มากที่สุด
๒) การกระตุ้นการใช้ปัญญา	๔.๗๘	๐.๔๔	มากที่สุด
๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	๔.๖๗	๐.๕๐	มากที่สุด
๔) การสร้างแรงบันดาลใจ	๔.๖๗	๐.๕๐	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๗๕	๐.๔๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของภาวะผู้นำทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๗๕ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๒๘ ผลการประเมินความเหมาะสมการกล่อมเกลາทางการเมือง โดยภาพรวม

(N=๙)

การกล่อมเกลาทางการเมือง	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑) ด้านครอบครัว	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๒) ด้านสถาบันการศึกษา	๔.๘๙	๐.๓๓	มากที่สุด
๓) ด้านกลุ่มเพื่อน	๔.๖๗	๐.๕๐	มากที่สุด
๔) ด้านกลุ่มอาชีพ	๔.๖๗	๐.๕๐	มากที่สุด
๕) ด้านสื่อมวลชน	๔.๖๑	๐.๓๗	มากที่สุด
๖) ด้านองค์กรศาสนา	๔.๘๙	๐.๓๓	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๗๙	๐.๓๔	มากที่สุด

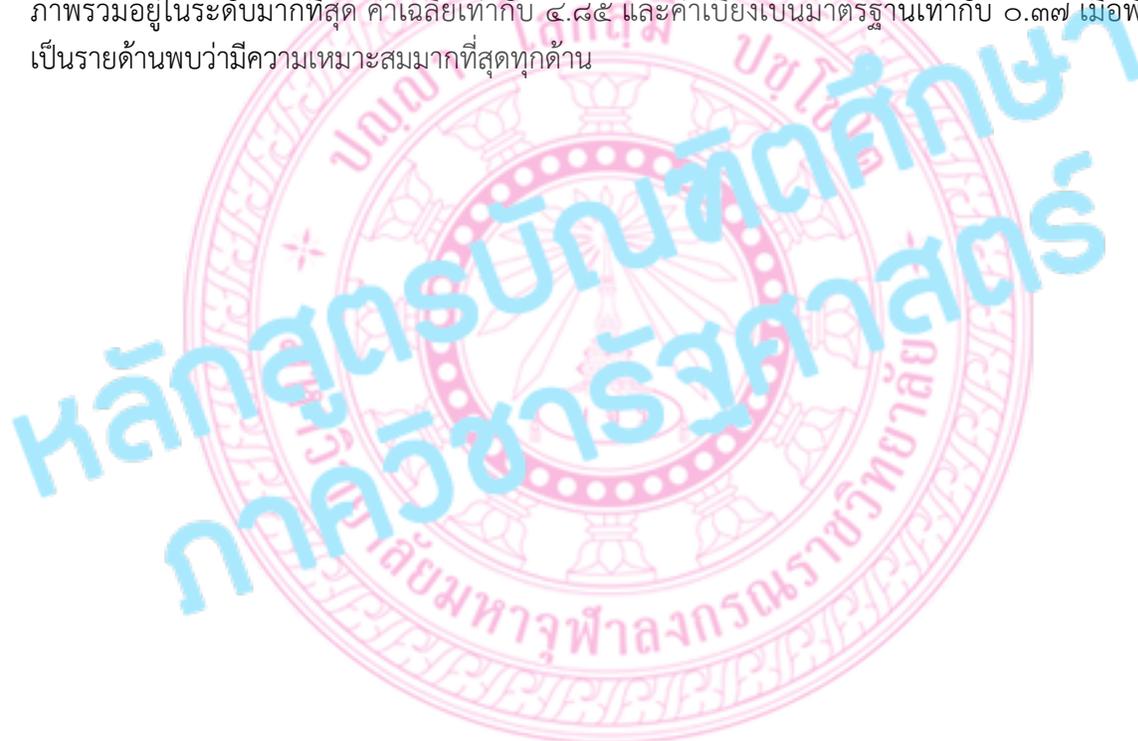
จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยภาพรวมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๗๙ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๓๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๒๙ ผลการประเมินความเหมาะสมหลักทุติยปาปนิกรรม โดยภาพรวม

(N=๙)

หลักทุติยปาปนิกรรม	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑) จักขุมา มองการณ์ไกล	๔.๘๙	๐.๓๓	มากที่สุด
๒) วิธูโร รอบรู้งาน	๔.๗๘	๐.๔๔	มากที่สุด
๓) นิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี	๔.๘๙	๐.๓๓	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๘๕	๐.๓๗	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมหลักทุติยปาปนิกรรม โดยภาพรวมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๘๕ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๓๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” โดยมี วัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ (๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ (๓) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถเขียนเป็นแผนภาพที่ ๔.๓๑ ดังนี้

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

การกล่อมเกลາทางการเมือง

ด้านครอบครัว

- การให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุน
- ความเชื่อที่ศรัทธา
- ปลูกฝังให้มีวิสัยทัศน์ ริเริ่ม สร้างสรรค์
- ปลูกฝังให้คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาได้

ด้านสถาบันการศึกษา

- มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ
- การแสดงออกการร่วมกิจกรรม
- สอนให้มีวิสัยทัศน์ ริเริ่ม สร้างสรรค์
- สอนให้สามารถโน้มน้าวใจได้

ด้านกลุ่มเพื่อน

- การสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา
- การแสดงออก ของความเป็นผู้นำ
- ทำให้เข้าใจความแตกต่างของบุคคล
- สนับสนุนให้สามารถคิดแก้ปัญหาได้

ด้านกลุ่มอาชีพ

- มีเครือข่ายจากกลุ่มอาชีพ
- แลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิด วิสัยทัศน์
- สนับสนุนให้คิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้
- สนับสนุนให้สามารถโน้มน้าวใจได้

ด้านสื่อมวลชน

- ถ่ายทอดข่าวสารการทำงาน
- ได้รับกระแสนิยมจากประชาชน
- ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ความริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้นำ
- ถ่ายทอดให้เข้าใจความแตกต่างของบุคคล

ด้านองค์กรศาสนา

- ผู้นำมีคุณธรรมจรรยาบรรณ
- ได้รับความเชื่อมั่น เชื่อถือจากประชาชน
- สอนให้เข้าใจความแตกต่างของบุคคล
- สอนให้มีวิสัยทัศน์ ริเริ่ม สร้างสรรค์

หลักทฤษฎีปาปนิกรรม

จักขุมา

- มีวิสัยทัศน์แบบมีอุดมการณ์
- ใช้ปัญญาแก้ปัญหา
- สามารถทำให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน
- มีวิสัยทัศน์ ดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา

วิธูโร

- มีความรู้แก้ไขปัญหาได้
- มีความเชี่ยวชาญการบริหารจัดการงาน
- มีความเชี่ยวชาญในงานที่รับมอบหมาย
- มีความรอบรู้ในการใช้คน

นิสสยสัมปันโน

- มีความเป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน
- เข้าถึงคนทุกช่วงวัย ทุกอาชีพ
- เข้าถึงผู้ตามเป็นแบบอย่างให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธา
- เข้าถึงผู้ตามมีบารมีหรืออิทธิพลกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำทางการเมือง

การมีบารมีหรืออิทธิพล อย่างมีอุดมการณ์

- มีความรู้ มีวิสัยทัศน์
- เข้าถึงปัญหาเข้าถึงประชาชน
- มีวิสัยทัศน์กลยุทธ์ใหม่ๆ
- มีบารมีและอิทธิพลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

การกระตุ้นการใช้ปัญญา

- เข้าร่วมประชุม
- รับฟังปัญหาของประชาชน
- กระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ
- กระตุ้นให้ใช้ปัญญาคิดวิเคราะห์

การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

- เข้าใจความแตกต่างของบุคคล
- จำแนกและเข้าใจ ช่วงวัย เพศ อาชีพ ฯลฯ
- เข้าใจและให้คำแนะนำได้
- มีความเป็นกันเอง

การสร้างแรงบันดาลใจ

- การพูด ความรู้ วิสัยทัศน์ การแสดงความคิดเห็น
- เข้าถึงประชาชน เข้าร่วมกิจกรรม
- โน้มน้าวใจด้วยคำพูดได้
- เป็นแบบอย่างได้

สรุปได้ว่า พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางการเมือง ๔ ด้าน การกลมเกลียวทางการเมือง ๖ ด้าน หลักทฤษฎีปาณิกธรรม ๓ ด้าน ซึ่งในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้นำมีความรู้ วิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ลงพื้นที่เข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน ทำให้เกิดบารมีหรืออิทธิพลเกิดจากการทำงาน การมีประสบการณ์ในการตัดสินใจ ลงมือทำอย่างมีวิสัยทัศน์ หรือมองการณ์ไกล จึงได้รับความเชื่อมั่นศรัทธา การได้รับการยอมรับจากประชาชน

ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา คือ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา ผู้นำเข้าร่วมการประชุม เพื่อรับฟังปัญหาในพื้นที่ ด้วยลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงประชาชน โดยผู้นำจะเน้นหลักการรับฟังปัญหาก่อนเป็นหลัก จะไม่ได้แย้งหรือแสดงความเห็นที่ไม่ถูกต้อง แต่จะวิเคราะห์ทำความเข้าใจ และค่อยอธิบายปัญหาและวิธีแก้ไขให้ประชาชน ทั้งนี้ จะมีคณะทำงาน เป็นที่ปรึกษาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยในการวิเคราะห์หรือแนวทางการแก้ไขปัญหา

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำมีความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งช่วงวัย เพศ อาชีพ ฯลฯ ปรับตัวเข้ากับแต่ละกลุ่ม เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ ผู้นำให้เกียรติและปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแสดงถึงการยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ คือ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำ สร้างแรงบันดาลใจ ผ่านการพูด การแสดงออกทางความรู้ วิสัยทัศน์ ทั้งในการประชุม การลงพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม การทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งนี้ สื่อมวลชน มีในการประชาสัมพันธ์การทำงาน ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชน รวมถึงคณะทำงาน

การกลมเกลียวทางการเมือง ๖ ด้าน โดยมีข้อรายละเอียดดังนี้

ด้านครอบครัว คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านครอบครัว ผู้นำได้รับการปลูกฝังจากทางครอบครัว ทั้งความเชื่อทัศนคติ บุคลิกการวางตัวทางสังคม ได้รับคำปรึกษา แนะนำสนับสนุน มีเพื่อน คนรู้จักและเครือข่าย จากทางครอบครัว โดยเป็นสิ่งที่ครอบครัวปลูกฝัง ถ่ายทอด ให้การสนับสนุน ซึ่งทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

ด้านสถาบันการศึกษา คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถาบันการศึกษา ผู้นำได้รับการเรียนการสอน ความรู้ วิสัยทัศน์ ความสามารถ

ปลูกฝังทั้งค่านิยม ความเชื่อ การแสดงออกของผู้นำจากการร่วมกิจกรรม และมีเครือข่ายจากสถาบันศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

ด้านกลุ่มเพื่อน คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มเพื่อน ผู้นำได้รับโอกาสในการแสดงออกของความเป็นผู้นำจากกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน ทำให้ได้รับการยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น ทั้งยังได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือให้คำปรึกษาจากกลุ่มเพื่อน ขยายไปเป็นการสร้างเครือข่ายจากเพื่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

ด้านกลุ่มอาชีพ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มอาชีพ ผู้นำได้แลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิดจากกลุ่มอาชีพที่หลากหลายทำให้มีวิสัยทัศน์ใหม่ๆของแต่ละกลุ่มอาชีพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกจากหน้าที่การงาน ตำแหน่งในการทำงาน พัฒนาทั้งทักษะ ความรู้ ความสามารถ และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอาชีพทั้งกลุ่มที่นิยมชมชอบและเครือข่ายผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน เกิดเป็นเครือข่ายทางกลุ่มอาชีพ ซึ่งทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

ด้านสื่อมวลชน คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนเป็นผู้ถ่ายทอดการทำงานของผู้นำจากการประชุม ลงพื้นที่พูดคุยโดยสื่อถ่ายทอด ความรู้ แนวคิด วิสัยทัศน์ ข่าวสารการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น ให้ได้รับกระแสนิยมจากประชาชน จนเกิดเป็นบารมีของตัวผู้นำซึ่งได้จากการเห็นผลของทำงาน ซึ่งเป็นภาวะผู้นำทางการเมือง

ด้านองค์กรศาสนา คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านองค์กรศาสนา ผู้นำที่ศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนา จะทำให้ผู้นำเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จรรยาบรรณ การลงพื้นที่ทำงาน จะได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือจากประชาชน ให้เกียรติผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และใช้ปัญญาแก้ไขปัญหามา ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นผู้นำทั้งจากบุคลิกการแสดงออกและคุณธรรมในการทำงาน ซึ่งเป็นภาวะผู้นำทางการเมือง

หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ๓ ด้าน โดยมีข้อรายละเอียดดังนี้

ด้านจักขุมา มองการณ์ไกล คือ พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านจักขุมา ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งความรู้ ความคิด ทักษะคติ ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา มีวิสัยทัศน์ แก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยวิเคราะห์ทั้งอดีต ปัจจุบัน และวางแผนทำงานในอนาคตแบบมีคุณธรรมอุดมการณ์ ที่จะสร้างประโยชน์แก่ประชาชน ทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน เกิดเป็นบารมีของผู้นำจากการทำงาน

ด้านวิธโร รอบรู้งาน คือ พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิธโร ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ แก้ไขปัญหาได้ จากการจัดการงาน มีทักษะในการทำงาน มีความเชี่ยวชาญการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน รับฟังปัญหาและ

ข้อเสนอ รวมทั้งวิธีการแก้ไขที่ประชาชนเสนอ ทั้งยังมีกลุ่มผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการทำงาน

ด้านนิสสยสัมปโน มนุษยสัมพันธ์ คือ พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านนิสสยสัมปโน ผู้นำเป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงเข้าใจคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ รับฟังปัญหา ข้อเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา จากประชาชนและผู้เชี่ยวชาญ มีเครือข่ายในการทำงานสนับสนุน ทั้งจากประชาชน ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงพรรคการเมือง

โดยสรุป พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยการนำหลักธรรม ทศตยปาปณิกธรรม ประกอบด้วย จักขุมา วิธูโร นิสสยสัมปโน มาบูรณาการองค์ความรู้ในกระบวนการกล่อมเกล่าทางการเมือง ถ่ายทอดส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มอาชีพ ด้านสื่อมวลชน ด้านองค์กรศาสนา สามารถทำให้เป็นผู้นำทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ

หลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท
ภาควิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑๖ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย^{๒๕๗}

^{๒๕๗} สังเคราะห์แผนภาพโดยผู้วิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๖ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์”

โดยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการนี้ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ (การกล่อมเกลາทางการเมือง + หลักพุทธธรรม = การพัฒนาส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การกล่อมเกลาทางการเมือง

๑) **ด้านครอบครัว** ผู้นำได้รับการปลูกฝังจากทางครอบครัว ทั้งความเชื่อทัศนคติ บุคลิกการวางตัวทางสังคม ได้รับคำปรึกษา แนะนำสนับสนุน มีเพื่อน คนรู้จักและเครือข่าย จากทางครอบครัว โดยเป็นสิ่งที่ครอบครัวปลูกฝัง ถ่ายทอด ให้การสนับสนุน

๒) **ด้านสถาบันการศึกษา** ผู้นำได้รับการเรียนการสอน ความรู้ ทัศนคติ ความสามารถ ปลูกฝังทั้งค่านิยม ความเชื่อ การแสดงออกของผู้นำจากการร่วมกิจกรรม และมีเครือข่ายจากสถาบันศึกษา

๓) **ด้านกลุ่มเพื่อน** ผู้นำได้รับโอกาสในการแสดงออกของความเป็นผู้นำจากกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน ทำให้ได้รับการยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น ทั้งยังได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาจากกลุ่มเพื่อน ขยายไปเป็นการสร้างเครือข่ายจากเพื่อน

๔) **ด้านกลุ่มอาชีพ** ผู้นำได้แลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิดจากกลุ่มอาชีพที่หลากหลายทำให้มีทัศนคติใหม่ๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกจากหน้าที่การงาน ตำแหน่งในการทำงาน พัฒนาทั้งทักษะ ความรู้ ความสามารถ และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอาชีพทั้งกลุ่มที่นิยมชมชอบและเครือข่ายผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน เกิดเป็นเครือข่ายทางกลุ่มอาชีพ

๕) **ด้านสื่อมวลชน** เป็นผู้ถ่ายทอดการทำงานของผู้นำจากการประชุม ลงพื้นที่ พูดคุยโดยสื่อถ่ายทอด ความรู้ แนวคิด ทัศนคติ ข่าวสารการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น ให้ได้รับกระแสนิยมจากประชาชน จนเกิดเป็นบารมีของตัวผู้นำซึ่งได้จากการเห็นผลของทำงาน

๖) **ด้านองค์กรศาสนา** ผู้นำที่ศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนา จะทำให้ผู้นำเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จรรยาบรรณ การลงพื้นที่ทำงาน จะได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือจากประชาชน ให้เกียรติผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และใช้ปัญญาแก้ไขปัญหา ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นผู้นำทั้งจากบุคลิกการแสดงออกและคุณธรรมในการทำงาน

โดยสรุป การกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นกระบวนการถ่ายทอดส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมือง เช่น ความรู้ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม ฯลฯ ในแต่ละด้าน ซึ่งผู้นำจะได้รับการถ่ายทอดตามกระบวนการกล่อมเกลา ที่ตนไปรับความรู้และประสบการณ์มาเป็นตัวตนของผู้นำทั้งลักษณะทางความรู้ ความคิด ทัศนคติ บุคลิก รวมถึงคุณธรรม

หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ๓

๑) **ด้านจักขุมา** ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งความรู้ ความคิด ทักษะคติ ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา มีวิสัยทัศน์ แก้ไขปัญหาระยะยาว โดยวิเคราะห์ทั้งอดีต ปัจจุบัน และวางแผนทำงานในอนาคต โดยมีคุณธรรมอุดมการณ์ ที่จะสร้างประโยชน์แก่ประชาชน ทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน เกิดเป็นบารมีของผู้นำจากการทำงาน

๒) **ด้านวิรุโร** ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ แก้ไขปัญหาได้ จากการจัดการงาน มีทักษะในการทำงาน มีความเชี่ยวชาญการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน รับฟังปัญหาและข้อเสนอ รวมทั้งวิธีการแก้ไขที่ประชาชนเสนอ ทั้งยังมีกลุ่มผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยเหลือให้คำปรึกษา ในการทำงาน

๓) **ด้านนิสสัยสัมปันโน** ผู้นำเป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึง เข้าใจคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ รับฟังปัญหา ข้อเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา จากประชาชนและผู้เชี่ยวชาญ มีเครือข่ายในการทำงานสนับสนุน ทั้งจากประชาชน ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงพรรคการเมือง

โดยสรุป การนำหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม มาบูรณาการ ทั้ง ๓ ด้าน เป็นองค์ประกอบของการเป็นผู้นำทางการเมือง เป็นผู้ นำ ต้องมีปัญญา มองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ รอบรู้งาน จัดการธุระได้อย่างเชี่ยวชาญ เป็นผู้ นำ ต้องรู้งานของตนเองและทีมงาน และสามารถบริหารจัดการงานนั้นได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นที่พึ่งให้คนอื่นได้ รู้จักคน มีพรรคพวกมีเครือข่ายในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑) **ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์** คือ ผู้นำมีความรู้ วิสัยทัศน์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ ลงพื้นที่เข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน ทำให้เกิดบารมีหรืออิทธิพลเกิดจากการทำงาน การมีประสบการณ์ในการตัดสินใจ ลงมือทำอย่างมีวิสัยทัศน์ หรือมองการณ์ไกล จึงได้รับความเชื่อมั่นศรัทธา การได้รับการยอมรับจากประชาชน

๒) **ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา** คือ ผู้นำเข้าร่วมการประชุม เพื่อรับฟังปัญหาในพื้นที่ ด้วยลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงประชาชน โดยผู้นำจะเน้นหลักการรับฟังปัญหาท่อนเป็นหลัก จะไม่โต้แย้งหรือแสดงความเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่จะวิเคราะห์ทำความเข้าใจ และค่อยอธิบายปัญหาและวิธีแก้ไขให้ประชาชน ทั้งนี้ จะมีคณะทำงาน เป็นที่ปรึกษาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยในการวิเคราะห์หาหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา

๓) **ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล** คือ ผู้นำมีความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งช่วงวัย เพศ อาชีพ ฯลฯ ปรับตัวเข้ากับแต่ละกลุ่ม เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ ผู้นำให้เกียรติและปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแสดงถึงการยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล

๔) **ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ** คือ ผู้นำ สร้างแรงบันดาลใจ ผ่านการพูด การแสดงออกทางความรู้ ทัศนคติ ทั้งในการประชุม การลงพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม การทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งนี้ สื่อมวลชน ประชาสัมพันธ์การทำงาน ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชน รวมถึงคณะทำงาน

โดยสรุป พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ในการเป็นผู้นำทางการเมืองที่ นำหลักธรรม ทศตปิปปนิทตธรรม ประกอบด้วย จักขุมา วิฐุโร นิสสยสัมปันโน มาบูรณาการองค์ความรู้ในกระบวนการกล่อมเกลากองการเมือง ถ่ายทอดส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มอาชีพ ด้านสื่อมวลชน ด้านองค์กรศาสนา สามารถทำให้เป็นผู้นำทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย การมีบาร์มีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

สรุปได้ว่า องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การกล่อมเกลากองการเมือง + หลักทศตปิปปนิทตธรรม = นำไปสู่การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง เรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์ ๑.เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๒.เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ๓.เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอประเด็นสำคัญอันเป็นผลจากการวิจัยดังหัวข้อต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑.๑ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้นำมีความรู้ วิสัยทัศน์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ ลงพื้นที่เข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน ทำให้เกิดบารมีหรืออิทธิพลเกิดจากการทำงาน การมีประสบการณ์ในการตัดสินใจ ลงมือทำอย่างมีวิสัยทัศน์ หรือมองการณ์ไกล จึงได้รับความเชื่อมั่นศรัทธา การได้รับการยอมรับจากประชาชน

๒) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา

พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา ผู้นำเข้าร่วมการประชุม เพื่อรับฟังปัญหาในพื้นที่ ด้วยลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงประชาชน โดยผู้นำจะเน้นหลักการรับฟังปัญหาทำก่อนเป็นหลัก จะไม่ได้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่จะวิเคราะห์ทำความเข้าใจ และค่อยอธิบายปัญหาและวิธีแก้ไขให้ประชาชน ทั้งนี้ จะมีคณะทำงาน เป็นที่ปรึกษา ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยในการวิเคราะห์หาหรือแนวทางการแก้ไขปัญญา

๓) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำมีความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งช่วงวัย เพศ อาชีพ ฯลฯ ปรับตัวเข้ากับแต่ละกลุ่ม เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ ผู้นำให้เกียรติและปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแสดงถึงการยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล

๔) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำ สร้างแรงบันดาลใจ ผ่านการพูด การแสดงออกทางความรู้ ทัศนคติ ทั้งในการประชุม การลงพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม การทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งนี้ สื่อมวลชน มีการประชาสัมพันธ์การทำงาน ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชน รวมถึงคณะทำงาน

๕.๑.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕๐ มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี จำนวน ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๗๕ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๕ มีรายได้ต่อเดือน ๑๕,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕ มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๕

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางการเมือง ทั้ง ๔ ด้าน

พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๓$ S.D. = ๐.๔๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบผลการศึกษาค่าได้ดังนี้ คือ การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๓๙) การกระตุ้นการใช้ปัญญา ($\bar{X} = ๓.๓๑$, S.D. = ๐.๖๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = ๓.๑๓$, S.D. = ๐.๖๗) การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = ๒.๖๕$, S.D. = ๐.๔๗) ตามลำดับ

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านสถาบันการศึกษา ๓) ด้านกลุ่มเพื่อน ๔) ด้านกลุ่มอาชีพ ๕) ด้านสื่อมวลชน และ ๖) ด้านองค์กรศาสนา โดยผลการวิเคราะห์นำเสนอต่อไปนี้

พบว่า การกล่อมเกลາทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30, S.D. = 0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ คือ ด้านครอบครัว ($\bar{X} = 3.54, S.D. = 0.44$) ด้านสถาบันการศึกษา ($\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.62$) ด้านองค์กรศาสนา ($\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.65$) ด้านกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 3.18, S.D. = 0.80$) ด้านสื่อมวลชน ($\bar{X} = 2.83, S.D. = 0.79$) และด้านกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 2.51, S.D. = 0.63$) ตามลำดับ

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ๑) ด้านจักขุมา ๒) ด้านวิจิโร ๓) ด้านนิสสัยสัมปันโน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

พบว่า พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.14, S.D. = 0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบผลการศึกษาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านนิสสัยสัมปันโน ($\bar{X} = 3.56, S.D. = 0.61$) ด้านจักขุมา ($\bar{X} = 3.27, S.D. = 0.46$) ด้านวิจิโร ($\bar{X} = 2.59, S.D. = 0.52$) ตามลำดับ

หลักทฤษฎีปาปนิกรรม ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่าได้ร้อยละ ๕๗.๘ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสสัยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี ได้ร้อยละ ๕๕.๓ ด้านจักขุมา มองการณ์ไกล ได้ร้อยละ ๓๐.๐ และด้านวิจิโร รอบรู้เชี่ยวชาญงาน ได้ร้อยละ ๑๖.๔ ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์สรุปดังนี้

๑) **ด้านครอบครัว** คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านครอบครัว ผู้นำได้รับการปลูกฝังจากทางครอบครัว ทั้งความเชื่อทัศนคติ บุคลิกการวางตัวทางสังคม ได้รับคำปรึกษา แนะนำสนับสนุน มีเพื่อน คนรู้จักและเครือข่าย จากทางครอบครัว โดยเป็นสิ่งที่ครอบครัวปลูกฝัง ถ่ายทอด ให้การสนับสนุน ซึ่งทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

๒) **ด้านสถาบันการศึกษา** คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถาบันการศึกษา ผู้นำได้รับการเรียนการสอน ความรู้ วิสัยทัศน์ ความสามารถ ปลูกฝังทั้งค่านิยม ความเชื่อ การแสดงออกของผู้นำจากการร่วมกิจกรรม และมีเครือข่ายจากสถาบันศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

๓) **ด้านกลุ่มเพื่อน** คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มเพื่อน ผู้นำได้รับโอกาสในการแสดงออกของความเป็นผู้นำจากกิจกรรมที่ทำ

ร่วมกับเพื่อน ทำให้ได้รับการยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น ทั้งยังได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้คำปรึกษาจากกลุ่มเพื่อน ขยายไปเป็นการสร้างเครือข่ายจากเพื่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

๔) ด้านกลุ่มอาชีพ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านกลุ่มอาชีพ ผู้นำได้แลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิดจากกลุ่มอาชีพที่หลากหลายทำให้มีวิสัยทัศน์ใหม่ๆของแต่ละกลุ่มอาชีพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกจากหน้าที่การงาน ตำแหน่งในการทำงาน พัฒนาทั้งทักษะ ความรู้ ความสามารถ และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอาชีพทั้งกลุ่มที่นิยมชมชอบและเครือข่ายผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน เกิดเป็นเครือข่ายทางกลุ่มอาชีพ ซึ่งทำให้มีภาวะผู้นำทางการเมือง

๕) ด้านสื่อมวลชน คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนเป็นผู้ถ่ายทอดการทำงานของผู้นำจากการประชุม ลงพื้นที่พูดคุยโดยสื่อถ่ายทอด ความรู้ แนวคิด วิสัยทัศน์ ข่าวสารการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น ให้ได้รับกระแสนิยมจากประชาชน จนเกิดเป็นบารมีของตัวผู้นำซึ่งได้จากการเห็นผลของทำงาน ซึ่งเป็นภาวะผู้นำทางการเมือง

๖) ด้านองค์กรศาสนา คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านองค์กรศาสนา ผู้นำที่ศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนา จะทำให้ผู้นำเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จรรยาบรรณ การลงพื้นที่ทำงาน จะได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือจากประชาชน ให้เกียรติผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และใช้ปัญญาแก้ไขปัญห ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นผู้นำทั้งจากบุคลิกการแสดงออกและคุณธรรมในการทำงาน ซึ่งเป็นภาวะผู้นำทางการเมือง

๕.๑.๓ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์สรุปดังนี้

ด้านจักขุมา มอการณโกล คือ พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านจักขุมา ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งความรู้ ความคิด ทศนคติ ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหามีวิสัยทัศน์ แก้ไขปัญหาระยะยาว โดยวิเคราะห์ทั้งอดีต ปัจจุบัน และวางแผนทำงานในอนาคตแบบมีคุณธรรมอุดมการณ์ ที่จะสร้างประโยชน์แก่ประชาชน ทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน เกิดเป็นบารมีของผู้นำจากการทำงาน

ด้านวิรุโ รบปฐงาน คือ พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิรุโ ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ แก้ไขปัญหาได้ จากการจัดการงาน มีทักษะในการทำงาน มีความเชี่ยวชาญการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน รับฟังปัญหาและข้อเสนอ รวมทั้งวิธีการแก้ไขที่ประชาชนเสนอ ทั้งยังมีกลุ่มผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยเหลือให้คำปรึกษา ในการทำงาน

ด้านนิสยสัมปันโน มนุษยสัมพันธ์ดี คือ พุทธบูรณาการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านนิสยสัมปันโน ผู้นำเป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึง เข้าใจคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ รับฟังปัญหา ข้อเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา จากประชาชนและผู้เชี่ยวชาญ มีเครือข่ายในการทำงานสนับสนุน ทั้งจากประชาชน ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงพรรคการเมือง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ สามารถอภิปราย ผลได้ดังนี้

สรุปภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ด้านการมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้นำมีความรู้วิสัยทัศน์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ ลงพื้นที่เข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน ทำให้เกิดบารมีหรืออิทธิพลเกิดจากการทำงาน การมีประสบการณ์ในการตัดสินใจ ลงมือทำอย่างมีวิสัยทัศน์ หรือมองการณ์ไกล จึงได้รับความเชื่อมั่นศรัทธา การได้รับการยอมรับจากประชาชน ด้านการกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา ผู้นำเข้าร่วมการประชุมเพื่อรับฟังปัญหาในพื้นที่ ด้วยลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงประชาชน โดยผู้นำจะเน้นหลักการรับฟังปัญหาอย่างเป็นหลัก จะไม่ได้แย้งหรือแสดงความเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่จะวิเคราะห์ทำความเข้าใจ และค่อยอธิบายปัญหาและวิธีแก้ให้ประชาชน ทั้งนี้ จะมีคณะทำงาน เป็นที่ปรึกษาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยในการวิเคราะห์หรือแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำมีความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งช่วงวัย เพศ อาชีพ ฯลฯ ปรับตัวเข้ากับแต่ละกลุ่ม เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ ผู้นำให้เกียรติและปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแสดงถึงการยอมรับ และเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำ สร้างแรงบันดาลใจ ผ่านการพูด การแสดงออกทางความรู้ วิสัยทัศน์ ทั้งในการประชุม การลงพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม การทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งนี้ สื่อมวลชน มีการประชาสัมพันธ์การทำงาน ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของนักการเมือง ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และมีความมุ่งมั่นสูงที่จะพัฒนาพื้นที่ให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน สามารถดำเนินงานได้อย่าง ต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ มีความสามารถในการระดมความคิดและสามารถนำความคิดใหม่ๆมาพัฒนา ส่วนจุดด้อยของการส่งเสริมภาวะผู้นำ พบว่า ภาวะผู้นำของนักการเมืองบุคลากรบางส่วนจะต้องรับการพัฒนาให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงาน การจัดการความรู้และเทคโนโลยีไม่เป็นระบบ มีการบูรณาการร่วมกันน้อย การประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง^๑

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เอนก ณ เชียงใหม่** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อความคาดหวังของประชาชนในจังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทาง

^๑ พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล, “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

การเมืองมีความดีงามที่อยู่ภายในจิตใจ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ขยันอดทน ทุ่มเท ตั้งใจและเสียสละงานเพื่อส่วนรวม อุทิศเวลาให้กับงานอย่างเต็มที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดี มีศีล มีธรรม มีความซื่อสัตย์ มีหลักธรรมาภิบาล มีบุคลิกที่กล้าแสดงออก มีวาทศิลป์ อธิษาศัยดี มีความ ยุติธรรม เด็ดขาดในการตัดสินใจ^๒

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอภิวัชร อภิวัชฺชโร (โภคสวัสดิ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมือง ด้านวิสัยทัศน์ ตอบสนองความต้องการของประชาชน มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน นโยบายสามารถทำได้จริง มุ่งผลสำเร็จในการบริหารจัดการ สามารถบอกแนวทางในการดำเนินบทบาทภารกิจของหน่วยงาน ด้านคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทิ้งปัญหาของประชาชน โปรงใส เป็นธรรม มีจิตสำนึกที่ดี ร่วมแสดงความคิดเห็นเมื่องานประสบความสำเร็จ ใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อผลประโยชน์ แก่ส่วนรวมเป็นหลัก ด้านกล้าตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ทันทต่อสถานการณ์ ตอบสนองความต้องการของประชาชน การตัดสินใจเสี่ยงส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกัน ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างและความหลากหลายทางความคิด^๓

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานิรุต ญาณวฑฺฒโฒ (พยนต์ย์ม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง มี ๔ คุณลักษณะ คือ ๑) ทักษะของการใช้อิทธิพล ได้แก่ จัดสรรงานให้เหมาะสมและถูกคน มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยน ใช้อิทธิพลในทางที่ถูกต้องและยึดถือระเบียบ สร้างความไว้วางใจในประชาชน ใช้อิทธิพลในการสร้างโอกาส ๒) ทักษะในการมอบหมายงาน ได้แก่ สามารถกำหนดเป้าหมายและงานให้ชัดเจน สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน สามารถสื่อสารที่ชัดเจนและกระตือรือร้น สามารถเสริมสร้างทีมงานให้มีความเชื่อมั่น สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของงานที่มอบหมาย ๓) มีความยืดหยุ่น ได้แก่ มีความมุ่งมั่นเพียรพยายามขณะเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความคิดเชิงบวก มีความรู้ มอบหมายงานให้กับผู้รับมอบหมาย ให้เกิดความเข้าใจ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน และสามารถปรับตัว รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน และเพื่อนร่วมงาน ๔) ทักษะในการจูงใจ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาส่วนบุคคล สร้างความเชื่อมั่นและความกระตือรือร้น

^๒ เอนก ณ เชียงใหม่, “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อความคาดหวังของประชาชนในจังหวัดชลบุรี”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

^๓ พระมหาอภิวัชร อภิวัชฺชโร (โภคสวัสดิ์) “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

ในทีม การสื่อสารอย่างชัดเจน สร้างการยอมรับจากคนภายในท้องถิ่น ให้กำลังใจและพลังงานให้กับทีม^๔

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นภทอง) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมือง โดยประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมือง จักขุมา มีวิสัยทัศน์ ชำนาญในการใช้ความคิด วิเคราะห์ จัดการงานดี ชำนาญด้านเทคนิค ความเชี่ยวชาญในความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินการที่ยั่งยืน นิสัยสัมพันธ์ มีมนุษยสัมพันธ์ ชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี การฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชน^๕

๕.๒.๒ ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านครอบครัว ผู้นำได้รับการปลูกฝังจากทางครอบครัว ทั้งความเชื่อทัศนคติ บุคลิกการวางตัวทางสังคม ได้รับคำปรึกษา แนะนำสนับสนุน มีเพื่อน คนรู้จักและเครือข่าย จากทางครอบครัว โดยเป็นสิ่งที่ครอบครัวปลูกฝัง ถ่ายทอด ให้การสนับสนุน ด้านสถานศึกษา ผู้นำได้รับการเรียนการสอน ความรู้ วิสัยทัศน์ ความสามารถ ปลูกฝังทั้งค่านิยม ความเชื่อ การแสดงออกของผู้นำจากการร่วมกิจกรรม และมีเครือข่ายจากสถาบันศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ผู้นำได้รับโอกาสในการแสดงออกของความเป็นผู้นำจากกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน ทำให้ได้รับการยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น ทั้งยังได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาจากกลุ่มเพื่อน ขยายไปเป็นการสร้างเครือข่ายจากเพื่อน ด้านกลุ่มอาชีพ ผู้นำได้แลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิดจากกลุ่มอาชีพที่หลากหลายทำให้มีวิสัยทัศน์ใหม่ๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกจากหน้าที่การงาน ตำแหน่งในการทำงาน พัฒนาทั้งทักษะ ความรู้ ความสามารถ และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอาชีพทั้งกลุ่มที่นิยมชมชอบและเครือข่ายผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน เกิดเป็นเครือข่ายทางกลุ่มอาชีพ ด้านสื่อมวลชน เป็นผู้ถ่ายทอดการทำงานของผู้นำจากการประชุม ลงพื้นที่ พูดคุยโดยสื่อถ่ายทอด ความรู้ แนวคิด วิสัยทัศน์ ข่าวสารการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น ให้ได้รับกระแสนิยมจากประชาชน จนเกิดเป็นบารมีของตัวผู้นำซึ่งได้จากการเห็นผลของทำงาน ด้านองค์กรศาสนา ผู้นำที่

^๔ พระมหานิรุต ญาณวุฑฒ (พยนต์ย์ม), “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, *ดุขฎิณิพนธ์ปริชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

^๕ พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นภทอง), “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, *ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตร์ดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

ศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนา จะทำให้ผู้นำเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จรรยาบรรณ การลงพื้นที่ทำงาน จะได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือจากประชาชน ให้เกียรติผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และใช้ปัญญาแก้ไขปัญหามา ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นผู้นำทั้งจากบุคลิกการแสดงออกและคุณธรรมในการทำงาน โดยสรุป การกลม่อเมลาทางการเมือง เป็นกระบวนการถ่ายทอดส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมือง เช่นความรู้ ความเชื่อ ทักษะ ค่านิยม ฯลฯ ในแต่ละด้าน ซึ่งผู้นำจะได้รับการถ่ายทอดตามกระบวนการกลม่อเมลา ที่ตนไปรับความรู้และประสบการณ์มาเป็นตัวตนของผู้นำทั้งลักษณะทางความรู้ ความคิด ทักษะ บุคลิก รวมถึงคุณธรรม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อัจฉราวรรณ ไชยะเชียว** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การกลม่อเมลาเชิงประยุกต์การขัดเกลาประยุกต์ทางการเมือง สถาบันครอบครัวเป็นสถาบัน พื้นฐานหรือแหล่งของการเรียนรู้ทางการเมือง อันสำคัญได้แก่ ปลูกฝังทัศนคติทางการเมือง ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง รวมทั้งแสดง เหตุผลทางการเมืองในครอบครัวได้อย่างเสรี สภาพทั่วไปวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็น รายด้าน แล้วพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามากคือด้านการยึดหลักความเสมอภาค (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๓๑) รองลงมา ด้านการยึดมั่นในหลักความยุติธรรม (ค่าเฉลี่ย=๔.๑๔) และด้านที่มีระดับความ คิดเห็นน้อยที่สุด ด้านการมีศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ย=๓.๕๙) ตามลำดับ ๒. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดนครสวรรค์พบว่า สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อมวลชน สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสถาบันทางการเมือง โดยการกลม่อเมลาทางการเมืองส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดนครสวรรค์ ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดนครสวรรค์^๖

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **โชคชัย ศรีรักษา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี จุดเด่น มีการส่งเสริมกิจกรรมการจำลองประชาธิปไตยในสถานศึกษา การคัดเลือกหัวหน้าชั้น เลือกตั้งประธานนักเรียน คณะกรรมการกีฬาสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครอง และเทคโนโลยีทำให้เยาวชนรู้จักและการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น จุดอ่อน ครูผู้สอนยังขาดความรู้ และประสบการณ์เทคนิควิธีการถ่ายทอดเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดลพบุรีให้ประสบความสำเร็จ จะต้องให้ความสำคัญ

^๖ อัจฉราวรรณ ไชยะเชียว, “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ในจังหวัดนครสวรรค์”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

และพัฒนาปัจจัยการกล่อมเกลາทางการเมือง จำนวน ๓ ด้าน คือ กลุ่มเพื่อน, สถาบันครอบครัว และสถาบันทางการเมือง และปัจจัยด้านหลักสราณียธรรม ๖ มีค่าอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้^๗

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เขวงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี-ระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี-ระยอง พบว่า การปกครองตนเองและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การศึกษาและการเข้าใจด้านการเมืองของเยาวชน การสนับสนุนให้มีการศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการปกครองและการเมืองในระดับที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนโดยอาจจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ การส่งเสริมความรับผิดชอบและความเข้าใจในการมีส่วนร่วมการส่งเสริมสติปัญญาและการคิดวิเคราะห์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี-ระยอง พบว่า สถาบันการศึกษา และสถาบันทางการเมือง โดยการกล่อมเกลາทางการเมืองส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี-ระยอง อย่างมีนัยสำคัญ^๘

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนุชา พละกุล**, “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระดับอบ ประชาธิปไตยของเยาวชน จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า อนุชา พละกุล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริม การตื่นตัวทางการเมืองในระดับอบ ประชาธิปไตยของเยาวชน จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระดับอบ ประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า สถาบันครอบครัวมีการติดตามรับฟังข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อหลากหลายประเภทบุคคลใน ครอบครัวสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สถาบันการศึกษามีหลักสูตร เนื้อหา การเรียน การสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มเพื่อนกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นประเด็นสำคัญทางการเมืองอย่างอิสระเชิงสร้างสรรค์ สถาบันสื่อมวลชนสามารถสื่อสารผ่านสื่อสังคม อาทิ เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ เพื่อส่งเสริมสร้างการตื่นตัวทางการเมือง และสถาบันทางการเมืองเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและท้องถิ่น ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อ การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง -๐.๕๒ และ เป็นไปใน

^๗ โชคชัย ศรีรักษา, “การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี” **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

^๘ เขวงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง, “การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

ทิศทางตรงกันข้าม ส่วนหลักอุปหานิยธรรม ๗ ส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ๐.๕๖ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน^๙

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์**, ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การนำการกล่อมเกลากองการเมืองที่ส่งผลทางวัฒนธรรมทาง การเมือง คือ สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันทางการเมือง สถาบันสื่อมวลชน สถาบันการศึกษา กลุ่มอาชีพ มาส่งเสริมกับหลักสารานิยธรรม ๖ คือ เมตตา ทายกกรรม กระทบต่อกันด้วยความ เมตตา เมตตา จีกรกรรม การพูดจากับผู้อื่นด้วยความรัก และเมตตา เมตตา โนกรรม คิดต่อกันด้วยเมตตา คือ ตั้ง จิตปรารถนาดี สาธารณโภคี แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วม ใช้สอย ให้ทั่วถึงกัน สีสสามัญญตามีความ ประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ทิฏฐิสามัญญตา เคารพรับฟังความคิดเห็นกันมี ความเห็นชอบร่วมกัน เพื่อบูรณาการกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของ ประชาชนซึ่งได้แก่ ๑) ความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ๒) ยึดมั่นและ เชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคลผู้นำทางการเมือง ๓) เคารพในกติกากองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย ๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง ๕) มีความสำนึกใน หน้าที่พลเมืองของตนและเชื่อมั่นตนเอง ๖) ความไว้วางใจมองโลกในแง่ดี ๗) วิพากษ์วิจารณ์อย่างมี เหตุผล ๘) ไม่มีจิตใจเผด็จการ ย่อมส่งผลให้การ บูรณาการพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์^{๑๐}

๕.๒.๓ ผลการศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

จากผลการศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๐๖$, $S.D. = ๐.๓๘$) เมื่อพิจารณาทางด้านด้านจักขุมา ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งความรู้ ความคิด ทศนคติ ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา มีวิสัยทัศน์ แก้ไขปัญหาระยะยาว โดยวิเคราะห์ทั้งอดีต ปัจจุบัน และวางแผนทำงานในอนาคต แบบมีคุณธรรมอุดมการณ์ ที่จะสร้างประโยชน์แก่ประชาชน ทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน เกิดเป็นบารมีของผู้นำจากการทำงาน ด้านวิธูโร ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ แก้ไขปัญหาได้ จากการจัดการงาน มีทักษะในการทำงาน มีความเชี่ยวชาญการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน รับฟังปัญหาและข้อเสนอ รวมทั้งวิธีการแก้ไขที่ประชาชนเสนอ ทั้งยังมีกลุ่มผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ช่วยเหลือให้คำปรึกษา

^๙ อนุชา พลกุล, “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของเยาวชน จังหวัดเพชรบุรี”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์** สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕).

^{๑๐} อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์, “การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์** สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๗).

ในการทำงาน ด้านนิสสัยสัมพันธ์ ผู้นำเป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึง เข้าใจคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ รับฟังปัญหา ข้อเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา จากประชาชนและผู้เชี่ยวชาญ มีเครือข่ายในการทำงาน สนับสนุนจากประชาชน โดยสรุป การนำหลักทฤษฎีป้าปณิกธรรม มาบูรณาการ ทั้ง ๓ ด้าน เป็นองค์ประกอบของการเป็นผู้นำทางการเมือง เป็นผู้นำ ต้องมีปัญญา มองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ รอบรู้งาน จัดการธุระได้อย่างเชี่ยวชาญ เป็นผู้นำต้องรู้งานของตนเองรวมถึงทีมงาน และสามารถบริหารจัดการงานนั้นได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นที่พึ่งให้คนอื่นได้ รู้จักคน มีพรรคพวกมีเครือข่ายในการทำงาน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีป้าปณิกธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นสมุทรสงครามคือ การสร้างสังคมที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับประชาชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยมีค่านึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและไม่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชาวบ้านมีโอกาสและประโยชน์จากการเติบโตเศรษฐกิจ และการสร้างความยุติธรรมและความสันติภาพภายในชุมชน ผู้นำทางการเมืองควรสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่เป็นที่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและธุรกิจ การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามตามหลักวิธูโร (จัดการงานดีชำนาญด้านเทคนิค)วางแผนและจัดการอย่างมีความเชี่ยวชาญ สร้างสัมพันธ์ภาพและความร่วมมือในชุมชน สื่อสารและสร้างความเข้าใจอย่างมีความเชี่ยวชาญ รับผิดชอบต่อสังคม ด้านนิสสัยสัมพันธ์ มีทักษะในการสื่อสารที่เก่งและใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและรับรู้นโยบายและการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อชุมชนพัฒนาความสามารถในการฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชนในพื้นที่^{๑๑}

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พงษ์ชัย นิรมิตศรีชัย** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักภาวะผู้นำเชิงพุทธในสถานประกอบการวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธที่เหมาะสมสำหรับการบริหารในสถานประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ ๑) จักขุมามองเห็นการณ์ไกลและมีวิสัยทัศน์ ๒) วิธูโร มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ๓) นิสสัยสัมพันธ์ เป็นผู้มีนิสัยดี หรือมีมนุษยสัมพันธ์ดี ผูกใจ คนไว้ได้ มีปัญญาที่มองภาพกว้างและไกล เพื่อเตรียมตัวขึ้นเป็นนักบริหารระดับสูงสามารถลง ปฏิบัติงานร่วมพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด มีความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์ ยึดหลักการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้สัมมาวาจา สร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นต่อการดำเนินกิจการของ บริษัท จัดกิจกรรมขององค์กรเพื่อเปิดโอกาสให้พนักงานได้พบปะสังสรรค์เพื่อสร้างความคุ้นเคย สร้าง ระบบการ

^{๑๑} พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง), “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีป้าปณิกธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

ทำงานที่สื่อสารข้อมูลให้พนักงานทราบถึงวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ สนับสนุนให้พนักงานพัฒนา ความก้าวหน้าในวิชาชีพของตน ^{๑๒}

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ไพวรรณ ปุริมาต** ได้วิจัยเรื่อง “พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า มีความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของตน ให้เสรีภาพในการมีความคิดเห็นที่แตกต่าง การเคารพกฎหมายและกติกายในการอยู่ร่วมกันในสังคม ยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริต จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น กำหนดทิศทางและแนวทางในการพัฒนาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีจิตสาธารณะ ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ ส่วนรวม มีความเสียสละ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ นำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาสู่การ พัฒนา ^{๑๓}

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรีการบูรณาการหลักปาณิกธรรมกับคุณลักษณะที่ส่งเสริมภาวะผู้นำนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสระบุรี สรุปดังนี้ ๑) ด้านจักษุมา นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี มีวิสัยทัศน์ในการเมือง ส่วนท้องถิ่น ในด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับประชาชน ในการปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นอยู่เสมอ ๒) ด้านวิญโร นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีมีความชำนาญในการจัดการงานดีด้านการปกครอง ด้านประกอบอาชีพให้ประชาชน มีความชำนาญในเรื่องความรู้สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นมีการจัดการงานดีในการรักษาประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น และมีความชำนาญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ๓) ด้านนิสสยสัมปันโน นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการปกครอง ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการประกอบอาชีพ และมีมนุษยสัมพันธ์ด้านการทำงานประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจากผลการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี ^{๑๔}

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สาลินี รักษัตถ์ญ** ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้าง การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทุติยาปณิกธรรม ควรส่งเสริม

^{๑๒} พงษ์ชัย นิรมิตศรีชัย, "การประยุกต์ใช้หลักภาวะผู้นำเชิงพุทธในสถานประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม", **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘)

^{๑๓} ไพวรรณ ปุริมาต, “พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น”, **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔)

^{๑๔} พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ), “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี”, **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕).

ทักษะ ความคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนองค์กรให้ทันยุคทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น พัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะสมรรถนะและความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รวมทั้งพัฒนาความสามารถในวิทยาการที่ ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับงานของตน เสริมสร้างมนุษย์สัมพันธ์โดยการสร้างแรงจูงใจ การยกย่องให้ เกียรติและการผูกใจคน เพื่อให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๕}

^{๑๕} สาลีณี รักกัตต์ญู, “การส่งเสริมบทบาทของนักรการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์* สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์”

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. รัฐบาลควรมีหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้นำให้สามารถถ่ายทอดแนวคิดสร้างสรรค์เชิงบวกในการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนได้

๒. รัฐบาลควรมีหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้นำในการนำหลักธรรมทศตปิปปนิกรรมมาบูรณาการในการพัฒนาศักยภาพโดยเฉพาะด้านความรู้และการวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

๓. รัฐบาลควรมีโครงการ นโยบาย หรือวิธีการสำหรับแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพของประชาชนในระยะยาวอย่างเป็นระบบ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. สถาบันพระปกเกล้าควรพิจารณาจัดหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้นำโดยมีหนึ่งในวัตถุประสงค์ให้ผู้นำสามารถถ่ายทอดแนวคิดสร้างสรรค์เชิงบวกในการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนได้

๒. สถาบันพระปกเกล้าควรพิจารณาจัดหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้นำโดยนำหลักธรรมทศตปิปปนิกรรม มาบูรณาการในการพัฒนาศักยภาพรอบด้านของผู้นำอย่างสร้างสรรค์ ทั้งด้านความรู้ การวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ตามหลักกฎหมายควบคู่หลักคุณธรรม

๓. รัฐบาลควรมีโครงการ นโยบาย หรือวิธีการสำหรับแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพของประชาชนในระยะยาวเป็นระบบอย่างเป็นรูปธรรม

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาและใช้ทฤษฎีองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาบุคคลในปัจจุบันได้ กล่าวคือ การวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีการกลมกลืนทางการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่บุคคลจะถูกหล่อหลอมด้วยความเชื่อทางวัฒนธรรมการเมืองไปแล้ว ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาผู้นำทางการเมือง ควรใช้ทฤษฎี เช่น การฝึกอบรม หรือการสอน เป็นต้น

๒. ควรศึกษาปัจจัยของบุคคลด้านอื่นด้วย เช่น บุคลิกลักษณะ หรือความมีจุดเด่นจุดด้อยของแต่ละบุคคล เพื่อที่จะรู้ว่าต้องพัฒนาไปในทิศทางใดจึงจะดีและเกิดประโยชน์สูงสุด

๓. ควรศึกษาและทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมอื่นๆ เพื่อนำหลักธรรมมาบูรณาการกับความรู้สมัยใหม่ เพื่อผสมผสานความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน และนำองค์ความรู้ใหม่นั้น บรรจุอยู่ในทุกหลักสูตรของชาติไทย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. (๖ เมษายน ๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๗

เชาวนะ ไตรมาศ. รัฐธรรมนูญกับการออกแบบการเมืองใหม่ ในศาลรัฐธรรมนูญไทยสถานการณ์การปฏิรูปการเมือง กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี. เพรส จำกัด, ๒๕๔๖

ทิพวรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ. ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๒

ประพันธ์ สุริหาร. การบริหารการศึกษา ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๕

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต).ภาวะผู้นำความสำคัญต่อการพัฒนาคนพัฒนาประเทศ กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๖

ยงยุทธ เกษสาคร. ภาวะผู้นำและการจูงใจ กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๑

สมคิด จาตุศรีพิทักษ์. วิสัยทัศน์ขุนคลัง กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการ ๒๕๔๔

รัฐธีร์ ชาญชินปวิณณ์ช. The promise keeper กรุงเทพมหานคร : พิมพ์วิบูลย์, ๒๕๖๓

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. ทฤษฎีและเทคนิคปฏิบัติสำหรับยอดหัวหน้างาน กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน) ๒๕๓๘

กิติ ตยัคคานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ กรุงเทพมหานคร : เปลวอักษร, ๒๕๔๓

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๒๖

สถิตย์ กองคำ. มนุษย์สัมพันธ์สำหรับผู้บริหาร พิมพ์ครั้งที่ ๒ นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ๒๕๔๔

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และฉัตยาพร เสมอใจ. การจัดการ กรุงเทพมหานคร:ส.เอเชียเพรส, ๒๕๔๘

บรรณานุกรม (ต่อ)

เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. ปาปนิกรรม ๓ (ทุดียปาปนิกรรม) เอกสารประกอบการสอนรายวิชา รัฐประศาสนศาสตร์เชิงพุทธบูรณาการ บัณฑิตวิทยาลัย:มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๓

(๒) ดุษฎีนิพนธ์

พรเศรษฐิ วุฒิปัญญาอิสกุล. “การบูรณาการหลักธรรมมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ นักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓**

เอนก ณ เชียงใหม่. “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อความคาดหวังของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์, (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖**

พระมหาอภิวัชร อภิวัชโร (โกศสวัสดิ์) “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทาง การเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖**

พระมหาอนุรุต ญาณวฑฺฒโน (พยนต์ย์ม), “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ นักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม” **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖**

พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง). “การประยุกต์ใช้หลักทุดียปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนา ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, **ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ๒๕๖๖**

อัจฉราวรรณ ไชยะเขียว. “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ในจังหวัดนครสวรรค์”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖**

โชคชัย ศรีรักษา. “การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี” **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖**

เชวงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง “การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง” **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖**

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อนุชา พละกุล, “การบูรณาการหลักธรรมมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน จังหวัดเพชรบุรี” **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๕
- นางสาวอนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์, “การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๗).
- พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นททอง), “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๖**
- พงษ์ชัย นิรมิตศรีชัย. "การประยุกต์ใช้หลักภาวะผู้นำเชิงพุทธในสถานประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม" **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๘**
- ไพวรรณ ปรีมาตร “พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๔**
- พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ) “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดสระบุรี” **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๕**
- สาลินี รักกตัญญู “การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน” **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔**

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๑) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
- ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
- ๓) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๒. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน อาชีพ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๒๔ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักทศพิธยบาปนิกรธรรม ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์ การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๑๒ ข้อ

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด นครสวรรค์ ตามทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์ การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๑๖ ข้อ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม

นายธนวัฒน์ มินิล

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ รุ่นที่ ๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความต่อไปนี้ตามความเป็นจริง ของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

ชาย

หญิง

ทางเลือก

๒. อายุ

๑๘ - ๓๐ ปี

๓๑ - ๔๐ ปี

๔๑ - ๕๐ ปี

๕๑ - ๖๐ ปี

๖๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

มัธยม/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส.

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่นๆ.....

๔. รายได้ต่อเดือน

ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท

๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท

๓๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท

๕๐,๐๐๑ - ๗๐,๐๐๐ บาท

๗๐,๐๐๑ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๑๐๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

๕. อาชีพ

นิสิต/นักศึกษา

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

พนักงานเอกชน

รับจ้าง/ลูกจ้าง

เกษตรกร

ค้าขาย

ธุรกิจส่วนตัว

อื่น ๆ.....

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๒๔ ข้อ คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

การกล่อมเกลาทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับการปฏิบัติ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
๑. ด้านครอบครัว					
ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นามีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์					
ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นามีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ					
ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้น่าเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล					
ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้น่าสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น					
๒. ด้านสถาบันการศึกษา					
สถาบันศึกษาสอนให้ผู้น่ามีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์					
สถาบันศึกษาสอนให้ผู้น่ามีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ					
สถาบันศึกษาสอนให้ผู้น่าเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล					
สถาบันศึกษาสอนให้ผู้น่าสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น					
๓. ด้านกลุ่มเพื่อน					
กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้น่ามีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์					
กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้น่ามีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ					
กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้น่าเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล					
กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้น่าสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น					
๔. ด้านกลุ่มอาชีพ					
กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้น่าใช้วิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์					
กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้น่าคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ					
กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้น่าเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล					
กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้น่าสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น					
๕. ด้านสื่อมวลชน					
สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้น่า					
สื่อมวลชนถ่ายทอดการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบของผู้น่า					
สื่อมวลชนถ่ายทอดการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้น่า					
สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีความสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่นของผู้น่า					
๖. ด้านองค์กรศาสนา					
ศาสนาสอนให้ผู้น่ามีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์					
ศาสนาสอนให้ผู้น่ามีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ					
ศาสนาสอนให้ผู้น่าเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล					
ศาสนาสอนให้ผู้น่าสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักทฤษฎีปาปนิกรรม ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๑๒ ข้อ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ตามความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

หลักทฤษฎีปาปนิกรรม เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับการปฏิบัติ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
๑. จักขุมา มอการณโกล					
ผู้นำมีวิสัยทัศน์ ดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา					
ผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ ใช้ปัญญาสร้างสรรค์					
ผู้นำส่งเสริมให้ผู้ตามให้มีความสามารถมากขึ้น					
ผู้นำสร้างบรรยากาศ ให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจทำงาน					
๒. วิรุโร รอปฐิเชียวชาญงาน					
ผู้นำมีความสามารถเชี่ยวชาญงานที่รับมอบหมาย					
ผู้นำรอบรู้งานสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ					
ผู้นำรอบรู้การใช้คนและเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคล					
ผู้นำเชี่ยวชาญการเสนอแนวคิดเชิงบวกให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่น					
๓. นิสยสัมปันโน มนุษยสัมพันธ์					
ผู้นำเข้าถึงผู้ตาม มีบารมี หรืออิทธิพลให้ผู้ตามทำการเปลี่ยนแปลง					
ผู้นำเข้าถึงผู้ตามสนับสนุนให้ผู้ตามใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้					
ผู้นำสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ผู้ตามเกิดความรัก ความผูกพัน					
ผู้นำสามารถเข้าถึงผู้ตามและเป็นแบบอย่างที่ดีเกิดความศรัทธา					

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ตามทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๑๖ ข้อ

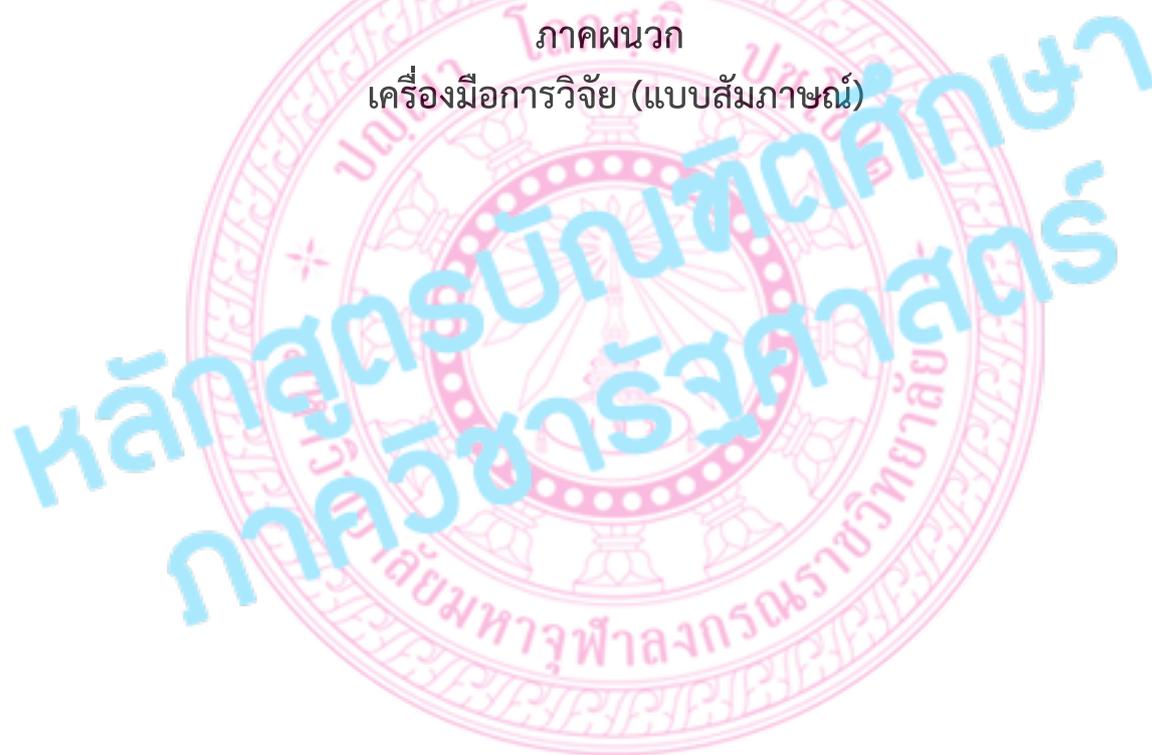
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ตามความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับการปฏิบัติ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
๑. การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์					
ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ใหม่ๆ					
ผู้นำมีความเชี่ยวชาญงานที่ได้รับมอบหมาย					
ผู้นำมีความสามารถดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา					
ผู้นำมีบารมีหรืออิทธิพลให้ผู้ตามเกิดความเปลี่ยนแปลง					
๒. การกระตุ้นการใช้ปัญญา					
ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ปัญญารู้จักคิดวิเคราะห์					
ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามมีความริเริ่มสร้างสรรค์					
ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ					
ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามคิดแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ					
๓. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล					
ผู้นำเข้าใจความแตกต่างของผู้ตามแบบรายบุคคล					
ผู้นำเข้าใจและมีความสัมพันธ์เป็นกันเองกับผู้ตาม					
ผู้นำเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถให้คำแนะนำได้					
ผู้นำเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถพัฒนาผู้ตามได้					
๔. การสร้างแรงบันดาลใจ					
ผู้นำสามารถโน้มน้าวใจผู้ตามโดยใช้คำพูดได้					
ผู้นำสามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ตามมีกำลังใจเกิดแรงบันดาลใจ					
ผู้นำสามารถเป็นแบบอย่างหรือชี้ให้เห็นแบบอย่างของผู้ตามได้					
ผู้นำสามารถสร้างแนวคิดหรือเป้าหมายให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา					

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ขอบคุณครับ

ภาคผนวก
เครื่องมือการวิจัย (แบบสัมภาษณ์)

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเรื่อง “พุทธบูรณาการ เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่ง ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ให้สัมภาษณ์แบบสอบถาม โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของท่าน อย่างแท้จริง ครบถ้วนทุกข้อคำถาม

๒. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้จัดทำขึ้น จำนวน ๑ ชุด เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๕ กลุ่ม รวม ๑๘ รูปหรือคน ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๓ รูปหรือคน

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มผู้บริหารหรือนักการเมือง จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๕ กลุ่มประชาชน ๓ จำนวน

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่เมตตาให้ความอนุเคราะห์ ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี

นายณนวัตร มีนิต

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ รุ่นที่ ๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์การวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” ขอความอนุเคราะห์และขอบคุณท่านในการให้สัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงและบันทึกภาพในการสัมภาษณ์

กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... ฉายา...../นามสกุล.....

การศึกษา..... อายุ.....ปี/พรรษา.....

ที่อยู่/สังกัดวัด..... เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทร.....Email.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

โครงร่างดุชนีพนธ์
เรื่อง

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

BUDDHIST INTERGRATION FOR PROMOTING POLITICAL LEADERSHIP OF
REPRESENTATIVE IN NAKHONSAWAN PROVINCE

โดย
นายธนวัฒน์ มีนิต

คณะกรรมการควบคุมดุชนีพนธ์

๑. รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร.สุมาลี บุญเรือง	กรรมการ

ดุชนีพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุชนีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๗

พุดบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

นายธนวัฒน์ มีนิต

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

คุณูปการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๖๗

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

ประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีการกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ให้มีดุลยภาพ และ ประสิทธิภาพ รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่น ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสุจริตเที่ยงธรรม^๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นกลไกสำคัญ ในระบอบประชาธิปไตยเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งให้มาเป็นผู้แทนปวงชนในการใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติโดยส่วนรวม คุณธรรมจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อประโยชน์ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ประชาชนและความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศชาติ โดยจากผลการวิจัยพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีทั้งดีและไม่ดีปะปนกันอยู่ ยังไม่สามารถระบุให้ชัดเจนว่าคนใดมีคุณธรรมหรือไม่มีคุณธรรมเพราะความคาดหวังและความต้องการของประชาชนมีส่วนผลักดันให้พฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนทั่วไปจำเป็นต้องพัฒนาตนเองทางด้านจริยธรรมจิตสำนึกและความรับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองที่ดี^๒

ประเทศไทยประสบปัญหาความอ่อนแอของสถาบันประชาธิปไตย สถาบันสภาผู้แทนราษฎรยังอ่อนแอ เพราะสมาชิกสภาผู้แทนของไทย จำนวนไม่น้อยยังด้อยคุณภาพและขาดอุดมการณ์ประชาธิปไตย จึงทำให้สถาบันนี้ไม่เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อสถาบันนี้ถูกยุบเลิกโดยการปฏิวัติรัฐประหาร ประชาชนไทยส่วนใหญ่ก็ได้แสดงปฏิกิริยาต่อต้านการล้มเลิกสถาบันสภาผู้แทนแต่อย่างใด ทั้งๆที่สถาบันสภาผู้แทนนั้น เป็นตัวแทนผลประโยชน์และปากเสียงของประชาชน^๓

ภาวะผู้นำทางการเมือง เป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญสำหรับการแก้ไขปัญหาการด้อยคุณภาพและการขาดอุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยจะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคคล การพัฒนาทีมงาน

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กรุงเทพฯ ๒๕๕๗

^๒ เซาวนะ ไตรมาศ, “รัฐธรรมนูญกับการออกแบบการเมืองใหม่”. ในศาลรัฐธรรมนูญไทยสถานการณ์การปฏิรูปการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี. เพรส จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๓๙๓-๔๑๖.

^๓ กระมล ทองธรรมชาติ บทความ ปัญหาการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน หน้า๕๔-๕๕

การพัฒนาพรรคการเมือง การพัฒนาสถาบันสภาผู้แทนราษฎร รวมไปถึงการพัฒนาประเทศ เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้แทน เป็นตัวแทน เป็นปากเป็นเสียงของประชาชน ในการนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในแต่ละพื้นที่ไปแก้ไข ในการนำจุดเด่นของชุมชนในแต่ละพื้นที่ไปพัฒนา เสมือนประชาชนมอบอำนาจให้ ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องมีและพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองในฐานะ “ผู้แทน” ของประชาชน ผู้นำทางการเมืองหรือนักการเมืองที่ไม่ให้ความสำคัญในหลักธรรมของประเทศไทย มีพฤติกรรมแสวงหาช่องทางเอื้อผลประโยชน์สนองตอบต่อกลุ่มนายทุนผู้อุปถัมภ์นักการเมือง กลุ่มการเมืองในพรรค นายทุนพรรค ซึ่งนักการเมืองเกรงใจ เนื่องจากต้องใช้เงินจำนวนมาก ในการหาเสียงสนับสนุนการเลือกตั้งแต่ละครั้ง การทำกิจกรรมทางการเมืองจึงต้องเอื้อผลประโยชน์แก่กันและกัน ภาวะผู้นำทางการเมืองจึงขาดความสง่างามในการตัดสินใจเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน ขาดอุดมการณ์หรือจุดยืนทางการเมือง ส่งผลให้นักการเมืองขาดภาวะผู้นำทางการเมืองเนื่องจากมุ่ง แสวงหาประโยชน์โดยเฉพาะการเลือกที่จะเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสมจากหลายพรรค ซึ่งนโยบายที่แต่ละพรรคให้ไว้กับประชาชนตอนหาเสียงเลือกตั้งมีนโยบายที่แตกต่างกัน จึงมีคำกล่าวที่นักการเมืองชอบอ้างนั่นคือ สถานการณ์เปลี่ยน เวลาเปลี่ยน บริบทเปลี่ยน เหตุผลเช่นนี้ ทำให้เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไม่ได้ให้ความสำคัญต่อหลักธรรมเท่าที่ควร โดยเฉพาะหลักธรรมาธิปไตย เมื่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขาดหลักธรรมหรือความเป็นธรรม ความขัดแย้งในสังคมไทยก็ตามมา การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มผู้ครองอำนาจรัฐ หรือการเลือกที่จะเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสมจากหลายพรรคในขณะนั้น ขาดอุดมการณ์หรือจุดยืนทางการเมือง^๔

การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ต้องพัฒนาโครงสร้างทางการเมือง การปกครองให้เป็นประชาธิปไตย พัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และจะต้องกำหนดโครงสร้างทางการเมือง การปกครองให้เป็นไปตามปรัชญาและหลักการประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน รวมทั้งต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ทั้งแบบแผนทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์การการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการหล่อหลอม ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม การพัฒนาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ระบบการเมืองต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ระบบการเมืองดังกล่าวจึงจะถือว่าเป็น "ระบอบประชาธิปไตย" ที่แท้จริง^๕

^๔ ทิพวรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยาและคณะ, **ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖

^๕ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, **การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย** กรุงเทพฯ ๒๕๕๗ หน้า ๗-๘

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

จากที่กล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเสมือนเป็นฟันเฟืองหนึ่งในการขับเคลื่อน การพัฒนา ทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคมไทย ทั้งการแก้ปัญหาความยากจน โครงสร้างพื้นฐาน สวัสดิการพื้นฐาน รวมถึงการศึกษาของเยาวชนไทย ผ่านทางกลไกการปกครองที่เรียกว่า รัฐสภา ที่เป็นเสมือนศูนย์รวมการประชุมของประชาชนทั้งประเทศ ผ่านทางสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภาซึ่งมีหน้าที่และอำนาจด้านนิติบัญญัติที่มีความสำคัญในการออกกฎหมาย ทั้งยังมีอำนาจควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน ด้านบริหาร จึงเห็นได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นบุคคลซึ่งมีความสำคัญ ในการพัฒนาประเทศชาติ ให้มีความเจริญได้ในทุกๆด้าน

การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองและศีลธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกจากเป็นผู้แทนของประชาชนแล้วยังมีความสำคัญในการออกกฎหมายด้านนิติบัญญัติด้วย การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง จึงควรส่งเสริมพัฒนาทั้งด้านศีลธรรม ความรู้กฎหมาย การเข้าใจปัญหาสามารถเชื่อมโยงบริหารวาระระบบ ในการแก้ไขปัญหาได้และตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาด รวมถึงคำพูดการกระทำที่เป็นกันเองกับประชาชน เพื่อรับฟังเสียงของประชาชน และนำไปแก้ไขปัญหามานกลไกรัฐสภา เพื่อออกกฎหมาย แก้ไขปัญหานั้น ได้ อย่างเป็นระบบและมีความยั่งยืน

ซึ่งหลักธรรม ทศตปิณฑกสูตร ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้นำและทำงานแล้วประสบความสำเร็จ ทั้งส่วนตน และส่วนรวม ต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) จักขุมา คือ ต้องมีวิสัยทัศน์ มินัยน์ตาดี หมายถึง มีสายตาวไกลมองการณ์ไกล ถึงสิ่งที่จะทำ ว่าสิ่งที่ทำนี้มีผลเป็นอย่างไรในอนาคต มีความ เป็นไปได้แค่ไหนมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งใดบ้าง มีผลดี ผลไม่ดีกับสังคมสิ่งแวดล้อมประเทศชาติอย่างไร จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร ถ้าดีอยู่แล้ว จะทำอย่างไรให้ดียิ่งขึ้น และนำสิ่งที่ดี ที่ได้จากการทำธุรกิจมา ช่วยเหลือจุนเจือสังคม คนรอบข้าง ประเทศชาติ ในสัดส่วนที่พอเหมาะพอควรหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ต้องเป็นคนเก่งคิด คือคิดถูก คิดดี มีตาดี มีวิสัยทัศน์ ไม่ว่าจะมาจากประสบการณ์ ความรู้หรือการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อที่จะได้มองสถานการณ์ให้ออกและครอบคลุมทั้งภายใน และภายนอก เรียกว่า เป็นตาที่มองไปในอนาคต ๒) วิรุโร คือ ต้องเป็นนักจัดการที่ดี และมีความเชี่ยวชาญในงานที่ทำ ต้องรู้เรื่อง งานที่ทำเป็นอย่างดี ทั้งด้านสั่งการด้านควบคุม รายละเอียดของการปฏิบัติ ซึ่งแม้ว่าจะไม่ได้ ปฏิบัติเองก็ตาม และที่สำคัญต้องเป็นคนที่มีความทะนุถนอมในหัวใจ นั่นคือยึดถือระบบและความถูกต้อง ชื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ และต้องมีทักษะ ความสามารถ และรอบรู้ในงานที่ทำ ๓) นิสสยสัมปโน คือ ต้องเป็นคนที่มื่ออุปนิสัยดี มีกัลยาณมิตรมากมาย มีเพื่อนที่ดีมี นายตึง ลูกน้องดี ผู้คนเชื่อถือ ให้เกียรติ การเป็นผู้นำที่ดี ต้องเก่งได้ครบเครื่องเรื่องคน ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการติดต่อ ประสานงาน หรือการเชื่อมต่อผู้คนองค์กร ๖

^๖ อด.ต.ก(ไทย).๒๐/๔๕๙/๑๔๖

ด้วยเหตุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาและแนวทางส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองด้วยหลักธรรมนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษา พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้าง ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ควรเป็นอย่างไร และนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์ความรู้ เป็นแนวทางการพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จากกรณีศึกษาพุทธบูรณาการ เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑. ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นอย่างไร
๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ มีอะไรบ้าง
๓. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
๓. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

วิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ การกล่อมเกลາทางการเมือง

- (๑) ด้านครอบครัว
 - (๒) ด้านสถาบันการศึกษา
 - (๓) ด้านกลุ่มเพื่อน
 - (๔) ด้านกลุ่มอาชีพ
 - (๕) ด้านสื่อมวลชน
 - (๖) ด้านองค์กรศาสนา
- หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ๓ ประการ

- (๑) จักขุมา (มองการณ์ไกล)
- (๒) วิธูโร (รอบรู้งาน)
- (๓) นิสสยสัมปันโน (มนุษย์สัมพันธ์ดี)

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ภาวะผู้นำทางการเมือง

- (๑) การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
- (๒) การสร้างแรงบันดาลใจ
- (๓) การกระตุ้นการใช้ปัญญา
- (๔) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งหมด ๘๓๘,๘๙๖ คน

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๑๘ รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

- กลุ่มที่ ๑ กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๓ รูปหรือคน
- กลุ่มที่ ๒ กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๔ คน
- กลุ่มที่ ๓ กลุ่มผู้บริหารหรือนักการเมือง จำนวน ๔ คน
- กลุ่มที่ ๔ กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน ๔ คน
- กลุ่มที่ ๕ กลุ่มประชาชน ๓ จำนวน

๓) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) การระดมความคิดเห็นและการอภิปรายในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา เป็นวิธีการเสริมในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนาควรมีพื้นฐานประสบการณ์ที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน จำนวน ๑๐ รูปหรือคน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในจังหวัดนครสวรรค์ มีเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน ๖ เขตเลือกตั้ง ดังนี้

เขตที่ ๑ ได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์

เขตที่ ๒ ได้แก่ อำเภอโกรกพระ อำเภอพยุหะคีรี และอำเภอเมืองนครสวรรค์

เขตที่ ๓ ได้แก่ อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอชุมแสง และอำเภอบรรพตพิสัย

เขตที่ ๔ ได้แก่ อำเภอหนองบัว อำเภอท่าตะโก และอำเภอไพศาลี

เขตที่ ๕ ได้แก่ อำเภอตากถ้ำ อำเภอตากฟ้า และอำเภอไพศาลี

เขตที่ ๖ ได้แก่ อำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปิน และอำเภอชุมตาบง

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ รวมเป็นระยะเวลา ๑๘ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ การกล่อมเกล้าทางการเมือง ประกอบด้วย ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มอาชีพ ด้านสื่อมวลชน ด้านองค์กรศาสนา อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๕.๒ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม ประกอบด้วย จักขุมา (มองการณ์ไกล) วิธูโร (รอบรู้งาน) นิสสยสัมปันโน (มนุษย์สัมพันธ์ดี) อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ พุทธบูรณาการ หมายถึง การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มารวมเข้าองค์รวมเดียวกันให้ครบถ้วนสมบูรณ์

๑.๖.๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นผู้แทนประชาชน มีหน้าที่โดยตรงในทางนิติบัญญัติ และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี การตั้งกระทู้ถาม และการเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี

๑.๖.๓ ภาวะผู้นำทางการเมือง หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นผู้นำที่สามารถจูงใจ ให้ผู้ตามปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจมุ่งมั่นทุ่มเทกับงาน พัฒนาศักยภาพความสามารถของ คนกับงานให้สูงขึ้นกว่าที่คาดหวัง เข้าใจภารกิจวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน จนสามารถปฏิบัติงาน ให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมาย

๑) การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ ความสามารถพิเศษที่สามารถดึงดูดผู้ตามให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ยอมรับ ไว้วางใจ ในความสามารถของผู้นำและยินดีที่จะทุ่มเทในการทำงาน

๒) การสร้างแรงบันดาลใจ หมายถึง การกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจภายใน ให้ทำงานด้วยใจรัก ด้วยความรู้สึกรักที่เห็นคุณค่าของงาน เห็นประโยชน์ของงานเป็นหลัก ทำให้เกิด มาตรฐานในการทำงานสูงขึ้น

๓) การกระตุ้นการใช้ปัญญา หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์แก้ไขปัญหาย่างริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เห็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ๆในการทำงานที่ ดียิ่งขึ้น

๔) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล หมายถึง การเข้าใจถึงความแตกต่างของ บุคคล ว่ามีความต้องการ ความสามารถ อุปนิสัยที่แตกต่างกัน จึงต้องวิเคราะห์ความต้องการ ความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมการให้พัฒนาตนเอง

๑.๖.๔ การกล่อมเกลາทางการเมือง หมายถึง กระบวนการในการถ่ายทอดส่งต่อวัฒนธรรม ทางการเมือง เช่น ความรู้ ความคิด ทักษะคติ ค่านิยมต่างๆ จากรุ่นสู่รุ่น เกิดเป็นวัฒนธรรมทางการเมือง ใหม่ๆขึ้น แบ่งสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง ๖ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านครอบครัว หมายถึง แหล่งเรียนรู้จากบุคคลในบ้าน ส่งผลต่อ ความรู้ ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม จากเด็กจนโตโดยบุคคลในบ้าน เช่น พ่อ แม่ ญาติ พี่ น้อง เป็นต้น

๒) ด้านสถาบันการศึกษา หมายถึง แหล่งเรียนรู้จากโรงเรียน มหาวิทยาลัย ส่งผลต่อ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น

๓) ด้านกลุ่มเพื่อน หมายถึง บุคคลที่มีอายุและมีฐานะทางสังคมใกล้เคียงกัน มีผลต่อความสัมพันธ์การเรียนรู้ทางสังคม และการปรับตัวเข้าสู่สังคม

๔) ด้านกลุ่มอาชีพ หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะงานคล้ายกัน เช่น เกษตรกร ข้าราชการ ครู อาจารย์ พ่อค้า นักธุรกิจ เป็นต้น ส่งผลในการอยู่ร่วมกัน และกลุ่มผลประโยชน์ ในกลุ่มอาชีพนั้นๆ

๕) **ด้านสื่อมวลชน** หมายถึง สื่อต่างๆที่นำเสนอข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ สื่อออนไลน์ เป็นต้น

๖) **ด้านองค์กรศาสนา** หมายถึง ศาสนาต่างๆที่ส่งผลต่อความเชื่อ ความคิด จิตวิญญาณของบุคคล เกี่ยวข้องกับหน้าที่ การลงมือกระทำทางสังคม เป็นต้น

๑.๖.๕ หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม หมายถึง หลักธรรมว่าด้วยคุณสมบัติของพ่อค้าที่พระพุทธเจ้า ตรัสไว้ มี ๓ ประการ คือ ๑. จักขุมา(มีปัญญา มองการณ์ไกล) ๒. วิธูโร (รอบรู้งาน จัดการธุระได้อย่าง เชี่ยวชาญ) ๓. นิสสยสัมปันโน(มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่พึ่งให้คนอื่นได้)

๑) **จักขุมา** หมายถึง มีปัญญา มองการณ์ไกล เช่น ถ้าเป็นพ่อค้าต้องรู้ว่า ซื้อสินค้าที่ไหนได้ราคาถูก แล้วนำไปขายที่ไหนจึงได้ราคาแพง ถ้าเป็นผู้ค้าต้องมีวิสัยทัศน์

๒) **วิธูโร** หมายถึง รอบรู้งาน จัดการธุระได้อย่างเชี่ยวชาญ เช่น พ่อค้าทอง ต้องดูออกว่าเป็นทองแท้หรือไม่ ถ้าเป็นผู้ค้าต้องรู้งานของตนเองและทีมงาน และสามารถบริหารจัดการ งานนั้นได้

๓) **นิสสยสัมปันโน** หมายถึง มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่พึ่งให้คนอื่นได้ พึ่งพาอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ เช่น พ่อค้าเดินทางไปค้าขายต่างเมืองก็มีเพื่อนพ่อค้าในเมืองนั้น ๆ ให้ที่พักอาศัยหรือให้กู้ยืมเงิน เพราะมีเครดิตดี ถ้าเป็นผู้ค้าต้องรู้จักคนมีพรรคพวกมีเครือข่าย ในการทำงาน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๒ ได้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๓ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทาง การเมืองในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสรุปที่มาของแต่ละตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

๑. การกล่อมเกลາทางการเมือง^๗ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Almond ประกอบด้วย

- (๑) ครอบครัว
- (๒) สถาบันการศึกษา
- (๓) กลุ่มเพื่อน
- (๔) กลุ่มอาชีพ
- (๕) สื่อมวลชน
- (๖) องค์กรศาสนา

๒. หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม^๘ ได้จากการค้นคว้าหลักพุทธธรรมในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ ประกอบด้วย

- (๑) จักขุมา (มองการณ์ไกล)
- (๒) วิจิโร (รอบรู้งาน)
- (๓) นิสสยสัมปันโน (มนุษย์สัมพันธ์ดี)

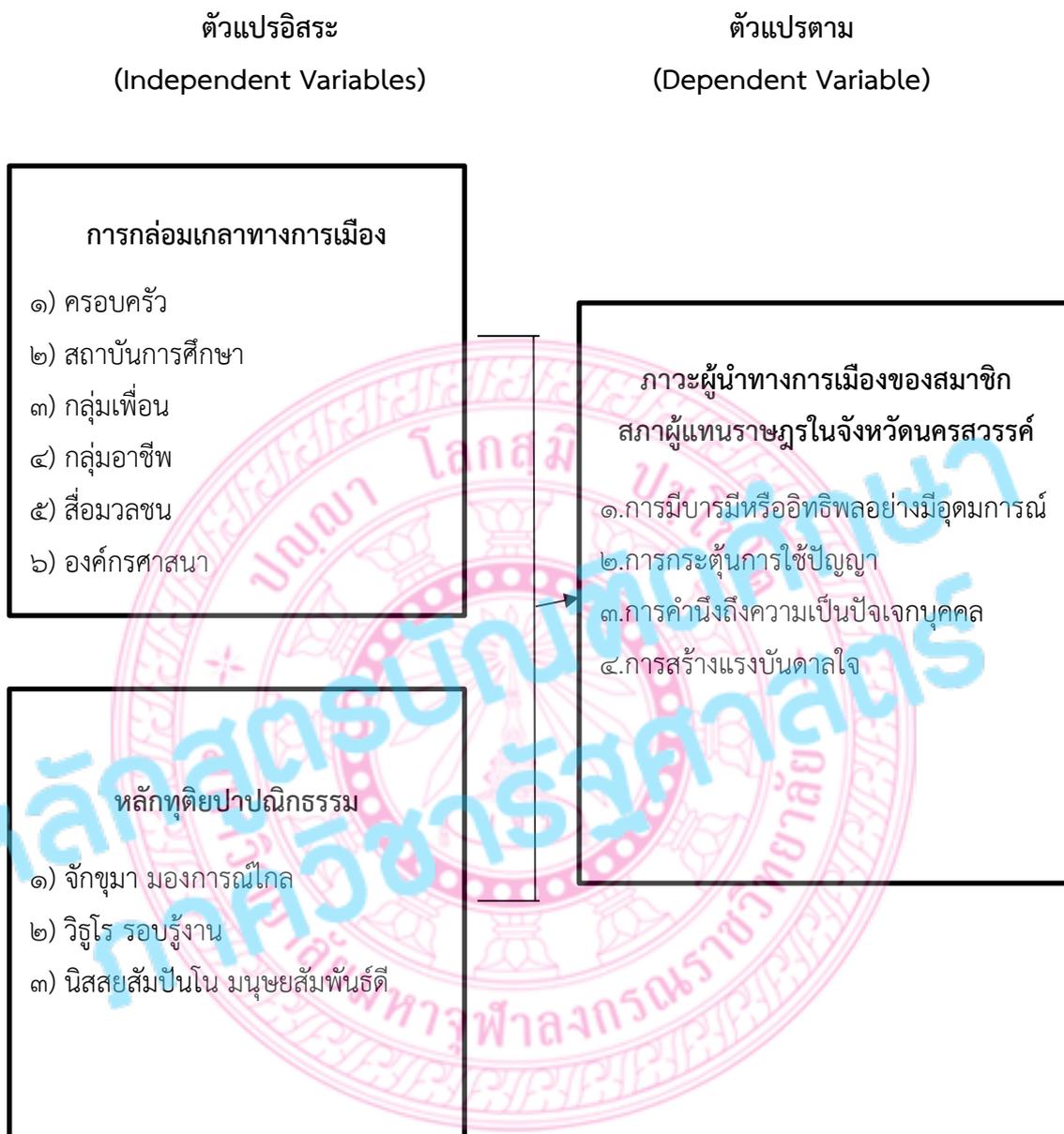
ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ตามทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง^๙ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Bass ประกอบด้วย

- (๑) การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
- (๒) การกระตุ้นการใช้ปัญญา
- (๓) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
- (๔) การสร้างแรงบันดาลใจ

^๗ Almond Gabriel A. and Powell, G, Bingham Jr, *Comparative Politics: A Development Approach*, (Boston: Little, brown & Co,1980), p. 197.

^๘ อัง.ติก(ไทย).๒๐/๔๕๙/๑๔๖

^๙ Bass, Bernard M., *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership*, pp.218-220.

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด
นครสวรรค์

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๑) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
- ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์
- ๓) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

๒. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลางานการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๒๔ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักทฤษฎีปาปนิกรรม ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์ การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๑๒ ข้อ

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์ ตามทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์ การให้ คะแนน ๕ ระดับ จำนวน ๑๖ ข้อ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม

นายธนวัฒน์ มีนิล

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ รุ่นที่ ๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความต่อไปนี้ตามความเป็นจริง ของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

- ชาย หญิง ทางเลือก

๒. อายุ

- ๑๘ - ๓๐ ปี ๓๑ - ๔๐ ปี ๔๑ - ๕๐ ปี
 ๕๑ - ๖๐ ปี มากกว่า ๖๐

๓. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมต้น มัธยมปลาย/ปวช.
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก อื่น ๆ

๔. รายได้ต่อเดือน

- ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท ๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท
 ๓๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท ๕๐,๐๐๑ - ๗๐,๐๐๐ บาท
 ๗๐,๐๐๑ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท ๑๐๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

๕. อาชีพ

- นิสิต/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน
 รับจ้าง/ลูกจ้าง เกษตรกร ค้าขาย
 ธุรกิจส่วนตัว อื่น ๆ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการกล่อมเกลາทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ข้อที่	การกล่อมเกลາทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๑. ด้านครอบครัว					
๑	ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์				
๒	ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ				
๓	ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล				
๔	ครอบครัวปลูกฝังให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น				
๒. ด้านสถาบันการศึกษา					
๕	สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์				
๖	สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ				
๗	สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล				
๘	สถาบันศึกษาสอนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น				
๓. ด้านกลุ่มเพื่อน					
๙	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์				
๑๐	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ				
๑๑	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล				
๑๒	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น				
๔. ด้านกลุ่มอาชีพ					
๑๓	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำใช้วิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์				
๑๔	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ				
๑๕	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล				
๑๖	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น				
๕. ด้านสื่อมวลชน					
๑๗	สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้นำ				
๑๘	สื่อมวลชนถ่ายทอดการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบของผู้นำ				
๑๙	สื่อมวลชนถ่ายทอดการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้นำ				
๒๐	สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีความสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่นของผู้นำ				
๖. ด้านองค์กรศาสนา					
๒๑	ศาสนาสอนให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์				
๒๒	ศาสนาสอนให้ผู้นำมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ				
๒๓	ศาสนาสอนให้ผู้นำเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล				
๒๔	ศาสนาสอนให้ผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น				

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามหลักคุณูปาปณิกรรม ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ข้อที่	หลักคุณูปาปณิกรรม เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๑. จักขุมา มองการณ์ไกล					
๑	ผู้นำมีวิสัยทัศน์ ดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา				
๒	ผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ ใช้ปัญญาสร้างสรรค์				
๓	ผู้นำส่งเสริมให้ผู้ตามให้มีความสามารถมากขึ้น				
๔	ผู้นำสร้างบรรยากาศ ให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจทำงาน				
๒. วิธโร รอบรู้เชี่ยวชาญงาน					
๕	ผู้นำมีความสามารถเชี่ยวชาญงานที่รับมอบหมาย				
๖	ผู้นำรอบรู้งานสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ				
๗	ผู้นำรอบรู้การใช้คนและเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคล				
๘	ผู้นำเชี่ยวชาญการเสนอแนวคิดเชิงบวกให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่น				
๓. นิสสัยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี					
๙	ผู้นำเข้าถึงผู้ตาม มีบาร์มี หรืออิทธิพลให้ผู้ตามทำการเปลี่ยนแปลง				
๑๐	ผู้นำเข้าถึงผู้ตามสนับสนุนให้ผู้ตามใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้				
๑๑	ผู้นำสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ผู้ตามเกิดความรัก ความผูกพัน				
๑๒	ผู้นำสามารถเข้าถึงผู้ตามและเป็นแบบอย่างที่ดีเกิดความศรัทธา				

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด นครสวรรค์ ตามทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๑. การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์					
๑	ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ใหม่ๆ				
๒	ผู้นำมีความเชี่ยวชาญงานที่รับมอบหมาย				
๓	ผู้นำมีความสามารถดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา				
๔	ผู้นำมีบารมีหรืออิทธิพลให้ผู้ตามเกิดความเปลี่ยนแปลง				
๒. การกระตุ้นการใช้ปัญญา					
๕	ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ปัญญา รู้จักคิดวิเคราะห์				
๖	ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามมีความริเริ่มสร้างสรรค์				
๗	ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ				
๘	ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามคิดแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ				
๓. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล					
๙	ผู้นำเข้าใจความแตกต่างของผู้ตามแบบรายบุคคล				
๑๐	ผู้นำเข้าใจและมีความสัมพันธ์เป็นกันเองกับผู้ตาม				
๑๑	ผู้นำเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถให้คำแนะนำได้				
๑๒	ผู้นำเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถพัฒนาผู้ตามได้				
๔. การสร้างแรงบันดาลใจ					
๑๓	ผู้นำสามารถโน้มน้าวใจผู้ตามโดยใช้คำพูดได้				
๑๔	ผู้นำสามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ตามมีกำลังใจเกิดแรงบันดาลใจ				
๑๕	ผู้นำสามารถเป็นแบบอย่างหรือชี้ให้เห็นแบบอย่างของผู้ตามได้				
๑๖	ผู้นำสามารถสร้างแนวคิดหรือเป้าหมายให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา				

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ขอบคุณครับ

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ

(Index of Item Objective Congruence : IOC)

เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัย นายธนวัฒน์ มินิล

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการกล่อมเกลາทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ข้อ	การกล่อมเกลาทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑. ด้านครอบครัว									
๑	ครอบครัวปลูกฝังให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรวิสัยทัศน์และริเริ่มสร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ครอบครัวปลูกฝังให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้ อย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ครอบครัวปลูกฝังให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเข้าใจความแตกต่างระหว่าง บุคคล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ครอบครัวปลูกฝังให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านสถาบันการศึกษา									
๑	สถาบันศึกษาสอนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรมีวิสัยทัศน์และริเริ่ม สร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สถาบันศึกษาสอนให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้ อย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สถาบันศึกษาสอนให้สมาชิกสภา ผู้แทน ราษฎรเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สถาบันศึกษาสอนให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสามารถโน้มน้าว จูงใจผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การกล่อมเกลາทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๓. ด้านกลุ่มเพื่อน									
๑	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรมีวิสัยทัศน์และริเริ่ม สร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรมีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	กลุ่มเพื่อนสนับสนุนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรสามารถโน้มน้าวใจ ผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านกลุ่มอาชีพ									
๑	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรใช้วิสัยทัศน์และริเริ่ม สร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา ได้อย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	กลุ่มอาชีพสนับสนุนให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรสามารถโน้มน้าวใจ ผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การกล่อมเกลາทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๕. ด้านสื่อมวลชน									
๑	สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีวิสัยทัศน์ และริเริ่มสร้างสรรค์ของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สื่อมวลชนถ่ายทอดการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สื่อมวลชนถ่ายทอดการเข้าใจความ แตกต่างระหว่างบุคคลของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สื่อมวลชนถ่ายทอดการมีความสามารถ โน้มน้าวใจผู้อื่นของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. ด้านองค์กรศาสนา									
๑	ศาสนาสอนให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรมีวิสัยทัศน์และริเริ่ม สร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ศาสนาสอนให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรมีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้ อย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ศาสนาสอนให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเข้าใจความแตกต่างระหว่าง บุคคล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ศาสนาสอนให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสามารถโน้มน้าว ใจผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามหลักทุติยปาปณิกรรม ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครสวรรค์

ข้อ	หลักทุติยปาปณิกรรม เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑. จักขมา มองการณ์ไกล									
๑	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีวิสัยทัศน์ ดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่นศรัทธา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการ กระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบใช้ ปัญญาสร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่งเสริมให้ ผู้ตามให้มีความสามารถมากขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสร้าง บรรยากาศ ให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจทำงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. วิรุโร รอบรู้เชี่ยวชาญงาน									
๑	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมี ความสามารถเชี่ยวชาญงานที่รับ มอบหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรอบรู้งาน สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรอบรู้การ ใช้คนและเข้าใจความเป็นปัจเจก บุคคล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเชี่ยวชาญ การเสนอแนวคิดเชิงบวกให้ผู้ตามเกิด ความเชื่อมั่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	หลักทฤษฎีปาปนิกรรม เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๓. นิสยสัมพันธ์ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี									
๑	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าถึงผู้ตาม มีบาร์มี หรืออิทธิพลให้ผู้ตามทำการ เปลี่ยนแปลง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าถึงผู้ตาม สนับสนุนให้ผู้ตามใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีให้ผู้ตามเกิดความ รัก ความผูกพัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถ เข้าถึงผู้ตามและเป็นแบบอย่างที่ดี เกิดความศรัทธา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด นครสวรรค์ ตามทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ข้อ	ภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑. การมีบารมีหรืออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์									
๑	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ใหม่ๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความ เชี่ยวชาญงานที่รับมอบหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมี ความสามารถดึงดูดผู้ตามให้เชื่อมั่น ศรัทธา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบารมีหรือ อิทธิพลให้ผู้ตามเกิดความ เปลี่ยนแปลง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. การกระตุ้นการใช้ปัญญา									
๑	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถ กระตุ้นให้ผู้ตามใช้ปัญญารู้จักคิด วิเคราะห์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถ กระตุ้นให้ผู้ตามมีความริเริ่ม สร้างสรรค์	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถ กระตุ้นให้ผู้ตามคิดนอกกรอบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถ กระตุ้นให้ผู้ตามคิดแก้ไขปัญหาได้ อย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ภาวะผู้นำทางการเมือง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดนครสวรรค์	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๓. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล									
๑	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าใจความแตกต่างของผู้ตามแบบรายบุคคล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าใจและมีความสัมพันธ์เป็นกันเองกับผู้ตาม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถให้คำแนะนำได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าใจความสามารถของผู้ตามและสามารถพัฒนาผู้ตามได้	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๔. การสร้างแรงบันดาลใจ									
๑	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถโน้มน้าวจูงใจผู้ตามโดยใช้คำพูดได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ตามมีกำลังใจเกิดแรงบันดาลใจ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเป็นแบบอย่างหรือชี้ให้เห็นแบบอย่างของผู้ตามได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถสร้างแนวคิดหรือเป้าหมายให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

อาจารย์ผู้ตรวจ

๑.ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

๒.รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม

๓.ผศ.ดร.ธิดาฉวี หมั่นมี

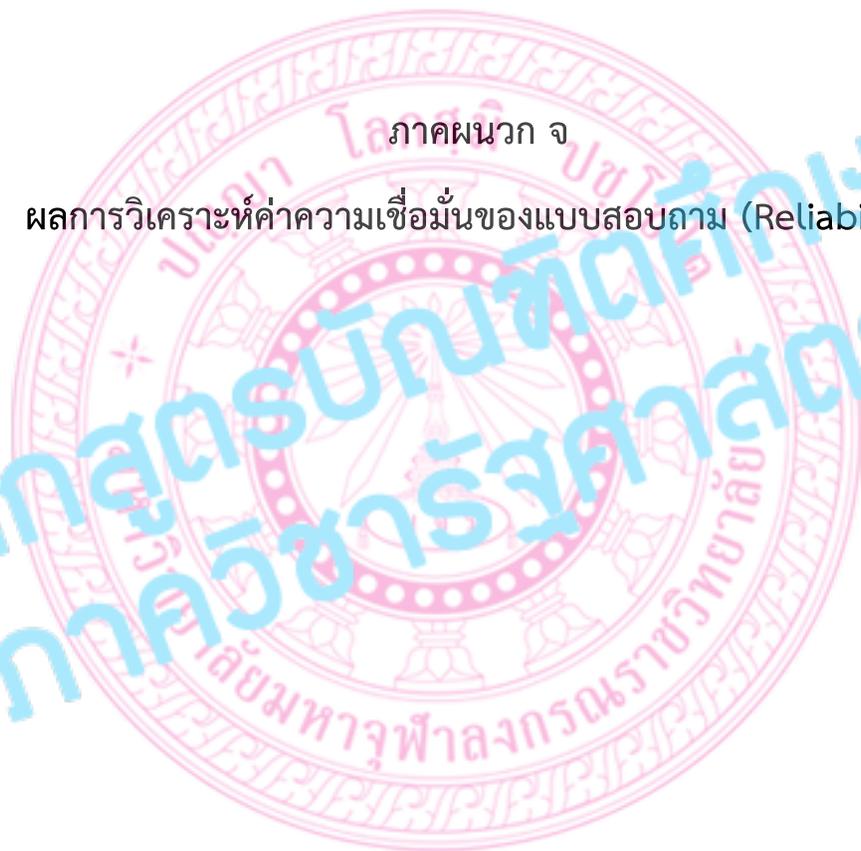
๔.พระปลัดวรวัฒน์ วรวิฑฒโน , ดร.

๕.ดร.กำพล ศรีโท

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)
 เรื่อง : พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ในจังหวัดนครสวรรค์
 ผู้วิจัย : นายนนธวัฒน์ มีนิต
 หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0
a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.			

Reliability Statistics		
ตัวแปร	Cronbach's Alpha	N of Items
X1	.905	24
X2	.828	12
Y	.858	16
รวม	.956	52

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	51.13	148.533	.934	.893
A2	51.13	148.533	.934	.893
A3	50.60	169.421	-.122	.909
A4	50.50	160.948	.202	.909
B1	51.13	148.533	.934	.893
B2	51.13	148.533	.934	.893
B3	49.47	162.257	.111	.914
B4	49.93	162.271	.118	.913
C1	51.13	148.533	.934	.893
C2	51.13	148.533	.934	.893
C3	51.13	148.533	.934	.893
C4	51.13	148.533	.934	.893
D1	51.13	148.533	.934	.893
D2	50.63	167.413	-.022	.914
D3	51.13	148.533	.934	.893
D4	51.13	148.533	.934	.893
E1	50.67	165.126	.061	.912
E2	50.93	164.133	.096	.911
E3	51.13	148.533	.934	.893
E4	50.93	166.823	.001	.913
F1	50.50	160.948	.202	.909
F2	51.13	148.533	.934	.893
F3	51.13	148.533	.934	.893
F4	50.50	160.948	.202	.909

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
AA1	25.24	30.450	.853	.785
AA2	25.24	30.450	.853	.785
AA3	23.94	34.593	.130	.869
AA4	25.24	30.450	.853	.785
BB1	25.24	30.450	.853	.785
BB2	24.26	38.084	.093	.836
BB3	25.24	30.450	.853	.785
BB4	25.24	30.450	.853	.785
CC1	24.61	34.024	.273	.838
CC2	25.14	43.473	-.455	.882
CC3	24.28	35.339	.772	.812
CC4	25.24	30.450	.853	.785

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
AAA1	33.81	56.456	.860	.833
AAA2	33.61	67.628	-.056	.880
AAA3	33.17	60.703	.331	.860
AAA4	33.81	56.456	.860	.833
BBB1	33.81	56.456	.860	.833
BBB2	32.51	61.778	.172	.878
BBB3	33.81	56.456	.860	.833
BBB4	33.81	56.456	.860	.833
CCC1	32.82	66.742	.100	.863
CCC2	33.81	56.456	.860	.833
CCC3	33.81	56.456	.860	.833
CCC4	33.17	60.703	.331	.860
DDD1	33.71	74.354	-.476	.892
DDD2	32.85	63.003	.788	.848
DDD3	33.81	56.456	.860	.833
DDD4	33.81	56.456	.860	.833

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-นามสกุล : นายนนธวัฒน์ มีนิต
- วัน/เดือน/ปีเกิด : ๔ มกราคม ๒๕๓๒
- ภูมิลำเนา : ๕๕๘/๑๙๒ ม.๙ ถนนสวรรควิถี ซอยโกสีย์ใต้ ตำบลนครสวรรค์ตก
อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐
- การศึกษา
- พ.ศ.๒๕๕๙ : รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ.๒๕๖๒ : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ประสบการณ์ทำงาน
- พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๖ : ข้าราชการตำรวจ (ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖)
- พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๒ : ข้าราชการตำรวจ (สภ.เขาบางแกรก จ.อุทัยธานี)
- พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๔ : ปลัดอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
- พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๖ : เลขาธิการรองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
- พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๖๘ : เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ กลุ่มงานความมั่นคง ที่ทำการปกครอง
จังหวัดนครสวรรค์
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ : ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
- ผลงานทางวิชาการ : นนธวัฒน์ มีนิต และคณะ, “พุทธวิถีการสื่อสารทางการเมือง”, วารสารพุทธนวัตกรรม
และการจัดการ, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘) : ๒๖๗-๒๗๕.
: นนธวัฒน์ มีนิต และคณะ, “พลเมืองกับบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่าง
ยั่งยืน”, วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม -
เมษายน ๒๕๖๘) : ๘๙-๑๐๒.
: นนธวัฒน์ มีนิต, “การพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองตามหลักธรรมในสังคมไทย”,
วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม - สิงหาคม
๒๕๖๘)
- ปีที่เข้ารับการศึกษาศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๖
- ปีที่สำเร็จการศึกษาศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๘
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๕๕๘/๑๙๒ ม.๙ ถนนสวรรควิถี ซอยโกสีย์ใต้ ตำบลนครสวรรค์ตก
อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร ๐๖๒-๘๑๕๙๕๙๙